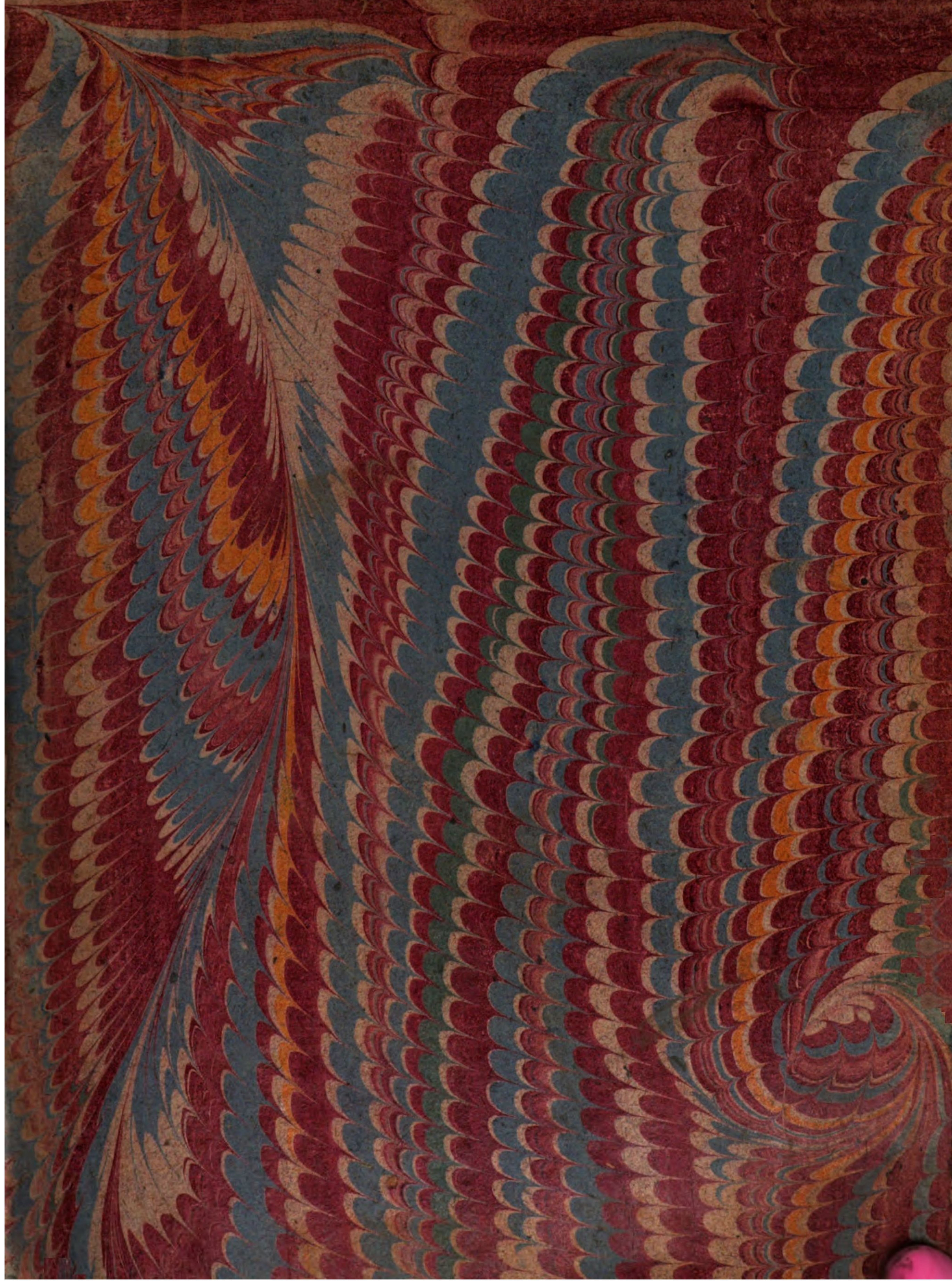

4°

Num. rec. 36^e

Floravantes

H B 20

ROMANORUM HISTORIA

ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

DE ROMANORUM HISTORIA

~~V. 2000~~

Num. rec. 17

ANTIQUE
ROMANORUM . PONTIFICUM
DENARII

A Benedicto XI. ad Paulum III.

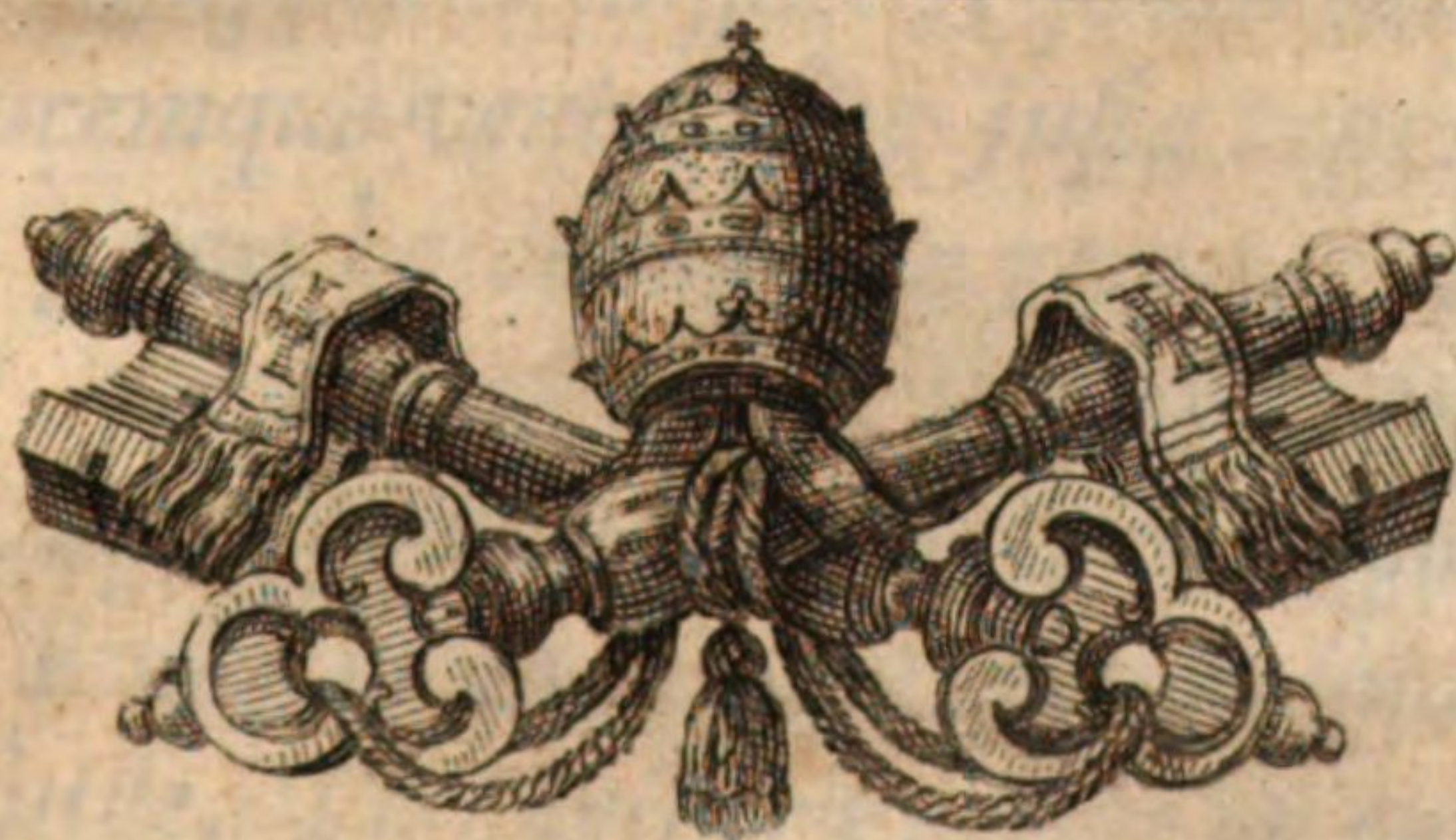
UNA . CUM

NUMMIS . S . P . Q . R . NOMINE . SIGNATIS

R NUNC . PRIMUM . PRODEUNT

Notis illustrati

A . BENEDICTO . AB . FLORAVANTE

ROMÆ

Ex Typographia Bernabò , MDCCXXXVIII.

SUPERIORUM . PERMISSU .

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

A Benedicto XI. ad Paulum III.

Eminentissimo, ac Reverendissimo Principi
ANNIBALI ALBANO
CARDINALI. EPISCOPO. SABINEN.
S. R. E. CAMERARIO.

PHILIPPUS. FLORAVANTES
FELICITATEM.

ISTUNT *se Tibi, EMINENTIS-*
SIME PRINCEPS, Antiqui Pon-
tificum Romanorum Denarii;
eorumque series, a nemine ha-
ctenus ordinata, profertur, a Be-
nedito XI. ad Paulum III.

Tibi verò unicè debebatur Liber iste nummarius, &
sub alterius cujusquam auspiciis, quam tuis, in con-
spectum, lucemque venire sine justa repræbensione
non poterat; cum hocce monetæ genus, vel nolentes
fateri cogat, nunquam apud Pontifices Opt. Max.
antiquam, atque supremam in urbem Romam, at-
que reliqua Ecclesiasticæ ditionis municipia, aucto-
ritatem defuisse. Tibi igitur inscribi, ob eam, quam
geris, Camerarii S. R. E. dignitatem videbatur ma-
ximè congruum; facilemque sibi fore aditum persua-
sit opella hæc posthuma, cum tua peculiaris, ac longe
lateque pervulgata laus sit, nullum esse propemo-
dum, in quo æque, ac in Te splendeat Sanctissimi

Pontificis Patruī Tui hæreditaria Clementia; qua
fit, ut non tenuitas munusculum hoc nostrum excu-
set, quo minus se Tibi consecret, aut exiguitate sua
deterreatur. Acceptum itaque Tibi fore confido post-
humum hunc fœtum fratris mei Benedicti Abb. Flo-
ravantis, qui, nullo præeunte, in hisce nummis per-
quirendis, illustrandisque totus incubuit. Cum verò
aliquod obsequii argumentum dari Tibi à Flora-
vantibus oportere, multis nominibus probe senti-
rem, nescio, an nancisci poterat gratius ullum, quod
non solum collata in nos beneficia testari, sed tuam
quoque gratiam inire, ac promereri posset. Quoniam
autem quidquid elici eruditionis, quidquid utilitatis
percipi potest ex hoc Pontificio Cimeliarchio, id om-
ne in nuncupatoria epistola persequi, nisi abuti ve-
lim patientia tua, minime fas est, præsertim, cum sit
tota in Opere de hoc argumento disputatio, colophoni
manum inponam. Tua igitur benignitate confisus,
patrocinii, quod jam ab infanti ætate expertus
sum, continuationem in posterum etiam, & mihi, &
fratris opellæ posthumæ, ut impendas, enixe postulo,
& assequuturum spero. Virtutes tuas EMINENTIS-
SIME PRINCEPS, sola potius cogitatione assequi,
quam brevi oratione explicare, in exordio delibera-
vi; cum Te, vel uno tuo nomine, quod Liber in fronte
gerit, singulæ quæque nationes immensis laudibus
cumulatum esse cognoscant; nec aliena commenda-
tione indigus sit, qui præstat sua.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Apostolici Palatii.

Phi. Episcopus Pisauriensis Vicesgerens.

APPROBATIONES.

I.

Alteram partem de Pontificum Romanorum antiquis Denariis, quam vehementer optabam, videre tandem potui; non tamen optimum Auctorem, quem mihi, Amicisque bene multis, communione studiorum secum junctis, vix manum ab opere completo subtrahentem, acerbam morte ereptum lugemus. Hanc mihi à Rmo S. A. Palatii Magistro P. Jo: Benedicto Zuanelli inspiciendam traditam, nihil prorsus continere à Catholica Religione, aut bonis moribus alienum affirmo; imò contra, plura, quæ Pontificiam dignitatem, atque amplitudinem confirmant, quæque ad eruditionem, in hoc præsertim genere argumenti, augendam conducant. Eapropter valde dignam censeo, quæ typis edatur, & literatorum oculis subjiciatur.

Romæ ex Collegio Clementino hac die 10. Decembris 1737.

D. Jo: Franciscus Baldinus Cl.Reg.Cong.Somaschæ.

EGo infra scriptus non mediocri animi voluptate perlegi Librum, cui titulus: *Antiqui Romanorum Pontificum Denarii, a Benedicto XI. ad Paulum III. unà cum Nummis S. P. Q. R. nomine signatis* &c. nihilque in eo reperi, quod Catholicæ doctrinæ, aut bonis moribus adversetur. Quare publicâ luce dignissimum censeo, si Reverendissimo Patri Joanni Benedicto Zuanello Sacri Palatii Apostolici Magistro, ad quem pertinet, ita videbitur. Spero autem, ipsum facultatem facturum, ut Opus hoc posthumum, sed numeris omnibus absolutum, typis quantocius contradatur, cum sit multiplici eruditione repletum, atque ad illustrandam Libri Pontificalis Historiam apprimè necessarium. Clarissimi Auctoris Benedicti Abbatis Floravantis, in hoc suscipiendo labore consilium, dudum Roma laudibus profecuta est, cum scilicet priorem Operis partem in vulgus emisit sub auspiciis Eminentissimi, & Reverendissimi Principis Joannis Antonii de Via, S. R. E. Presbyteri Cardinalis. Posterioris verò partis prosequendæ judicium, an sit omni commendatione dignissimum, meâ quidem sententiâ definitio; sed penes Eruditos Lectores esto judicium. In veteribus namque Romanorum Pontificum nummis illustrandis, ut eruditus Auctor studium atque operam suam egregiè collocaret, supremi in urbem Romanam, ac reliquam Ecclesiasticam Ditionem Dominatûs, ac Juris præcipua testimonia, ab omni ævo repetita, monumentis, ære, argento, auroque signatis, atque in omnem ætatem duraturis, uniuscujusque oculis sapientissimè repræsentavit. Insignis hæc antiquitatis gaza, è terræ ruderibus effossa, nobiliori Cimeliorum tumulo miserè consepulta jacebat; sed, bono Literariæ Reipublicæ fato, Floravantes, dum in vivis ageret, nullis parcens expensis, nummarium Cimeliarchium sibi confecit, non tamquam privatum Thesaurum, sed quasi

quasi rem publicam; atque universum in medium proferre constituit, ut temporaria Romanæ Sedis jura in suo lumine collocaret. Et utinam Pontificiæ Ditionis vindices, mutuata ab hisce nummis luce, edita ab seipsis volumina illustrassent: profectò omne tulissent punctum; ac magnum allatis authoritatibus pondus accessisset. Eruditus Auctor, de quo loquimur, immenso propemodum labore, ac vitæ dispendio, opus ærurnosissimum, atque a nemine antea tentatum, Deo auspice, absolvit; ipsumque in promptu habebat, ut Literario Orbi donaret; cum mors, hæc cogitantem in maturo interitu rapuit, nimirum LIIII. ætatis suæ anno, summo Bonorum omnium moerore, meique potissimum, cui apprime carus eram, quemque, dum extremum vitæ spiritum ageret, animæ suæ commendationi interesse voluit, atque ad aures loqui, de bonis, quæ præparavit Deus diligentibus se. Testis ergo hujusce Operis utilitatis, testis Christianæ Religionis, testis & vitæ, quam, omnibus Ecclesiæ ritibus pientissimè persolutis, florenti adhuc ætate, me coram, consummavit VI. Nonas Martias A. D. MDCCCXXXVII. amicissimo, ac præclarissimo Viro illacrymans, subscribor hac die XIII. Kal. Februarias, Anno D. MDCCCXXXVIII.

Ex Ædibus Vallicellanis.

Joseph Blanchinus Congregationis Oratorii Romanæ Presbyter.

IMPRIMATUR.

Fr. Jo: Benedictus Zuanelli Ordinis Prædicatorum Sacri Palatii Apostolici Magister.

IN-

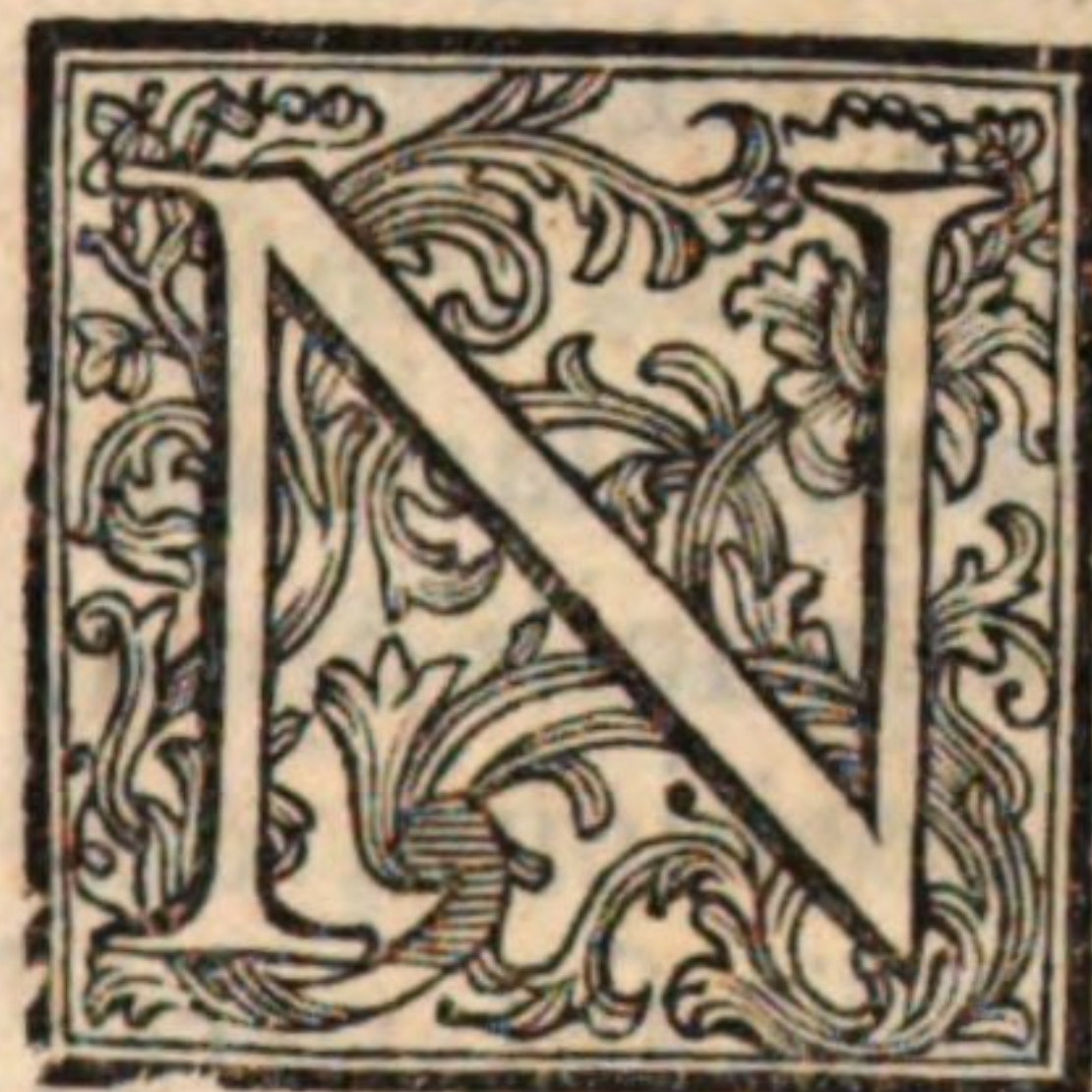
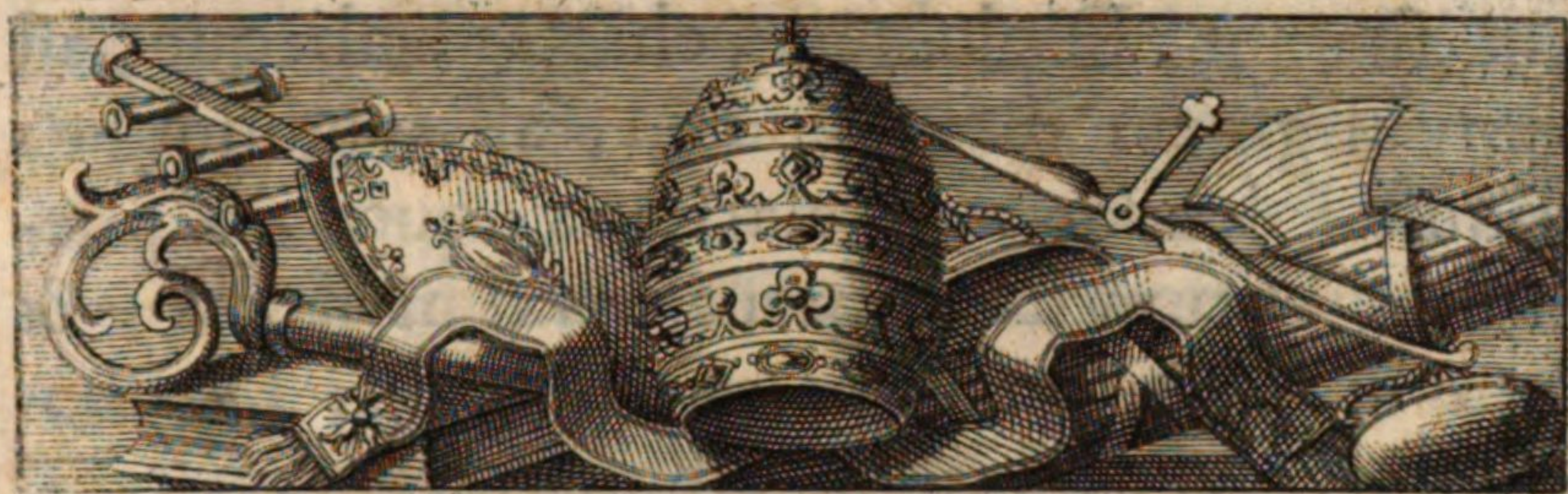
INDEX

PONTIFICUM ROMANORUM

Qui in hoc Opere continentur.

Benedictus XI.	<i>pag.</i> 45	Gregorius XII.	95
Clemens V.	47	Alexander V.	97
Joannes XXII.	52	Johannes XXIII.	97
Benedictus XII.	60	Martinus V.	102
Clemens VI.	64	Eugenius IV.	107
Innocentius VI.	68	Nicolaus V.	114
Urbanus V.	70	Callistus III.	121
Gregorius XI.	75	Pius II.	125
Urbanus VI.	77	Paulus II.	130
Clemens VII. electus in		Xistus IV.	136
schismate adversus Ur-		Innocentius VIII.	144
banum VI.	81	Alexander VI.	152
Bonifacius IX.	85	Pius III.	157
Benedictus XIII. Pseudo-		Julius II.	158
pontifex in schismate ad-		Leo X.	192
versus Bonifacium IX.	88	Hadrianus VI.	208
Innocentius VII.	91	Clemens VII.	212

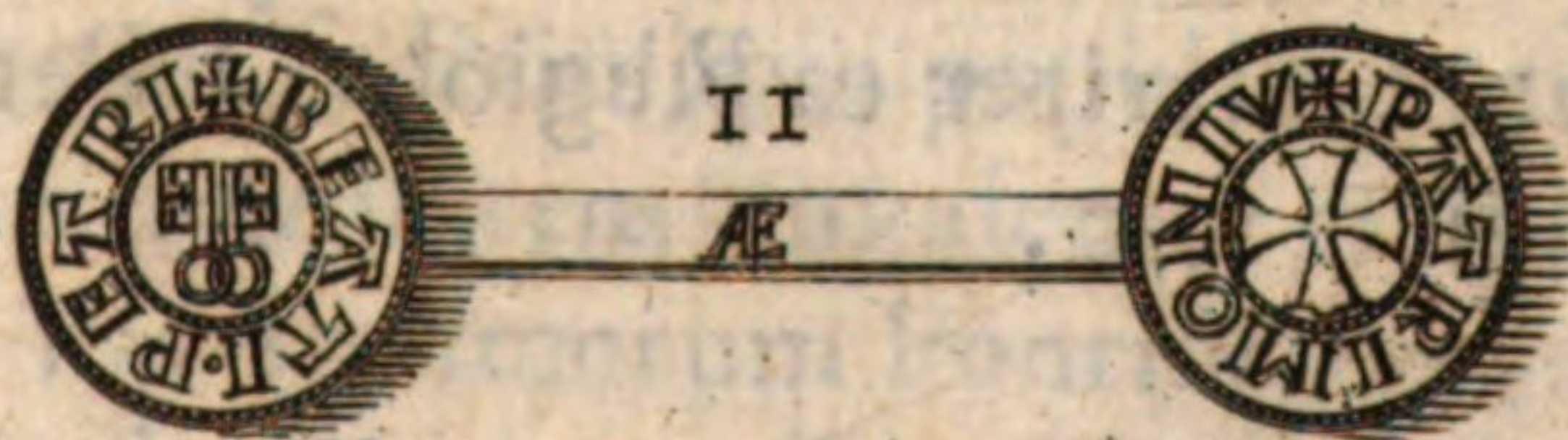
NON sum nescius, nonnullorum
 hominum mentibus eam altè
 olim inhæsisse opinionem, il-
 los scilicet, qui inferioris, vel
 si mavis, recentioris ævi monu-
 menta, lapides, nummos, alia-
 que id genus, illustranda susciperent, superva-
 caneam, ac prorsùs infructuosam operam in his
 ponere, veluti sterile, ac minimè frugiferum
 solum excolendum sibi assumpsissent; existima-
 verant enim, leve quiddam, ac nugatorium,
 harum rerum tractationem: nostra autem ætate,
 & in hac luce litterarum istorum sententia, qui
 tantùm vetera extollebant, recentium incuriosi,
 ex omnium animis, non modò concussa, sed
 excussa penitùs videtur; summi enim, ac do-
 ctissimi viri, maximo cum labore, ut inferioris
 ævi tempora, in ignorationis tenebris, quas Bar-
 barorum in Italiam adventus induxerat, jacen-
 tia, illustrarent, omnes Regionum, ac Biblio-
 thecarum angulos pervestigarunt, in apricum
 proferentes scriptores, rudes utcumque, ac si
 A quæ

quæ fuerant , Diplomata , chartas , aliaque , ad eam caliginem dispellendam , afferendumque aliquid splendoris , & claritatis , quod , & præstiterè , eorumque conatus maximi factus , & cum omnium laudibus exceptus est . Quamobrem , & ego , qualemcumque meam operam , ad hæc studia promovenda pro ingenii mei viribus , quas tamen minimas esse sentio , conferre deliberavi : cum superioribus annis clarissimi Viri , ac amplissimi Præfulis Jo: Vignolii opus , de Antiquioribus Romanorum Pontificum denariis denuò typis tradidissem , tertia sui parte auctum , pollicitus tunc fueram , me , juxta doctissimi illius viri mentem , argumentum prosequuturum , evulgando posteriorum Pontificum denarios ad Paulum usque III. , quod modò efficere visum est , fidemque meam exolvere . Exordiar autem à Sergii IV. denario , qui , licet ad præcedentem , de quo dixi , librum , pertineat , tamen , cum seriùs in manus nostras pervenerit , ob summam raritatem , ac præstantiam , meretur , ut illi Mantissæ loco , addendus pag. 90. , hic apponatur .

Ser-

Sergii Monogramma in Area, in margine.
 ✠ SALUS PATRIÆ. ✠ SCS. PETRUS. In medio ROMA.
 Meritò, elogio, quod nummo inscriptum est,
 ornatur Sergius Pontifex Patria Romanus; ipse
 enim, ut scripsit Platina in ejus Vita fol. m. 124.
*Tantæ prudentiæ fuit, ut toto suo Pontificatu, nil
 commissum sit, quo meritò reprehendi gubernantis
 negligentia posset; in Deum enim omnem mentem
 convertens, justè, atque integrè, omnia ex animi
 sui sententia gubernabat. Interea verò, hujus con-
 silio, & monitionibus, Principes Italiæ, composito
 fœdere, consilia ineunt pellendi Saracenos e Sicilia,
 idque moliri paribus animis, & copiis instituunt:
 quod, & feliciter inde evenit.*

I.

✠ SANCTUS PETRUS in gyro; in area S. Petri
 caput.

A 2

✠ SAN-

✠ SANCTUS PETRUS in margine, in medio duæ parvæ claves erectæ, & in superiore parte, inter utramque, parva crux.

II.

✠ BEATI PETRI in gyro; in area duæ Claves erectæ.

PATRIMONIUM in margine, in medio crux.
Hosce nummos in ea Tusciæ parte, quam D. Petri Patrimonium vulgò appellant, cusos putamus ex insignibus duarum Clavium erectarum, quas, in Benedicti XI. denario ibidem percusso, mox videbimus: licet in his non sit inscriptum Pontificis nomen, ex rudiori tamen delineandi modo, cusos fuisse existimandum paulò post, quam ea regio à Comitissa Mathilde in honorem D. Petri Gregorio VII. donata anno 1077., & eadem Comitissa defuncta anno 1115. in potestatem Paschalis II. Pont. devenit, ut scribit Dominicus Millinus De origine, gestisque Comitissæ Mathildis part. 2. pag. 105., unde peculiariter ea Regio, D. Petri Patrimonium dicta fuit.

IN eo autem temporis intervallo, quod interjacet inter Paschalem II. (uti in prima hujus operis parte diximus) & Benedictum XI., collocare visum est eos denarios, qui Senatus Po-

Populique Romani , vel ipsorum Senatorum nomina referunt , cum eo longo annorum spatio Summorum Pontificum nominibus insigniti nulli appareant , & si forsan fuerint cusi ab iisdem , ad nos non pervenere . Conjicere hoc licet ex verbis juramenti præstiti Innocentio II. ab Judicibus , & Advocatis Romanæ Urbis (apud Baronium ad annum 1143. pag. 303. Tom. XII. Edit. Rom.) in quo hi se observaturos , quæ promiserant , spondent : *Quandiu Papa Innocentius , & successores sui censum , centum libras valentem , denariorum Papalium nobis Advocatis , & Judicibus annis singulis solvere perseverabunt .* In dictis autem Romani Senatus nummis referendis , eorum morem sequuti sumus , qui (uti monuerat V. Cl. Vignolius) in ordinem Romanorum Imperatorum numismata redigentes , ab eadem serie , ea quæ à Tyrannis cusa fuere , non excludunt ; in hoc tamen numero non omnes recensendi sunt denarii Senatus Romani nomine perculsi , cum isti , si eos Senatores excipias , qui per vim , seditiosique populi furorem , in Senatoriam dignitatem invasere ; reliqui , qui ex indulgentia Summorum Pontificum , facultateque cusi fuerunt , pro Pontificiis habendi sunt . Patet hoc ex actis Concordiæ inter Clementem III. , & S. P. Q. R. initæ anno 1188. , quæ ex Cencio Camerario refert Baronius ad d. annum

num Tom. 12. pag. 811. & 812. Edit. Rom., & in formula Juramenti præstandi à Senatoribus, quam legere est. Hoc autem monumentum ex insigni membranaceo Codice, qui est penes V. C. Petrum Franciscum Cornazanum summum Amicum nostrum, adducimus, variasque lectiones ab eo, quod exhibuit Baronius, ad oram paginæ damus, præterea Senatorum nomina, quæ omiserat Baronius, & jam exhibuerat Vir Clariss., Italiæque nostræ decus Ludovicus Antonius Muratorius.

*Baronius Tom.
12. pag. 810.,
811., 812. Edit.
Rom.*

*Ex Codice MS. Membranaceo Cencii Camerarii
eodem auctoris ævo conscripto fol. 127.*

num. LXXXIV.

Concordia inter Dñm Papam Clementem III.,
& Senatores, Populumque Romanum
super regalibus, & aliis Dignitatibus Urbis.

* Populusque

S Anctissimo Patri, & Dño Clementi Dei gratia
Summo Pontifici, & Universali Papæ. Senatus
Populus* Romanus salutem, & fidele cum subjectione
servitium. Dignitas Senatus, Populique Romani
in optimum statum roboratur, & Reipublicæ
nimium confert, si pacis concordiam inter Sacrosanctam
Ecclesiam, & inclitam Urbem firmiter stabili-

litam, & ad posterorum memoriam sollempni * scri- * solemni
 pturarum exaratione reducamus, ne fortè per ne-
 gligentiam, vel socordiam inextimabilis * pacis * inextimabi-
 unitas * temporis lapsu depereat, quæ suæ excellen- liter
 tiæ prærogativa ab omnibus est tam colenda, quàm
 * veritas
 perpetuis temporibus observanda. Per abundan-
 tiam namque Pacis, auxiliante Deo Patre, crescit
 defensio, & Romanæ Ecclesiæ, atque Urbis egregiè
 dignitas conservatur illæsa. Hinc * agrorum ferti- * Hic
 litas procreatur, quæ in usum humanæ vitæ multi-
 plici commoditate porrigitur, per quam equidem no-
 bis, & vobis, cæterisque illam conservantibus, uti-
 litates, & lucra generantur quamplurima, & ho-
 stibus nostris, vestrisque malè mœrentibus digna
 præparantur exitia. Proinde piissimè in Christo
 Pater, & Domine tenores ejusdem pacis ad peren-
 nem rei memoriam per præsentem Senatoriæ digni-
 tatis paginam decreto * amplissimi Ordinis Sacri Se- * de certo
 natus, & aliorum quamplurium, * tam Sapientum, * quampluri-
 quàm multorum prudentum * virorum consulto, du- morum
 ximus roborandam, & vobiscum taliter componen- * prudentium
 dum, * videlicet. Ad præsens reddimus vobis Se- * componendam
 natum, & Urbem, ac * monetam; tamen de mone- * Et
 ta habebimus tertiam partem, sicut inferiùs conti-
 netur. Item Ecclesiam Beati Petri absolutam red-
 dimus, & Episcopatus, & alias Ecclesias obligatas
 pro Guerra reddimus absolutas, hoc modo, quod de
 tertia parte monetæ, quam Senatus habebit, singulis
 an-

* obligata

* Iis

* cum omnibus
bonis, & re-
bus

* & Scriniariis

* Forifacitores

annis exhonerentur, donec tota pecunia, pro qua obligatæ* sunt, solvatur, & sicut sors minuetur, ita minuantur usuræ pro rata parte. Reddimus omnia regalia, tam intra, quam extra Urbem, quæ tenemus præter Pontem Lucanum, quem tamen non refutatis, & de his,* quæ alii tenent, non faciemus vobis contrarium. De Capitaneis similiter, salvo, quod ex eis infra scriptum est, defendemus omnes dignitates & honores Urbis ad opus, & utilitatem vestram, & Romanæ Ecclesiæ, & tam nos Senatores, quam alii Senatores, qui erunt per tempora, singulis annis, jurabimus fidelitatem, & pacem vobis, & successoribus vestris, sicut consuetum est, & faciemus, quod omnes perdentes, susceptis emendationibus, sicut concordatum fuerit, faciant inde refutationem per publicum Instrumentum vobis, successoribusque vestris, & Romanæ Ecclesiæ. Et quocumque modo Tusculanum dirui contigerit, nihilominus omnes possessiones, & tenimenta ejus, intra, & extra cum hominibus, & rebus* eorum sint in jure, & potestate Romanæ Ecclesiæ. Vos autem dabitis Senatoribus, qui erunt per tempora beneficia, & presbyteria consuetæ. Item Judicibus, Advocatis, Scriniariis* à Romano Pontifice ordinatis, & officialibus Senatus presbyteria consuetæ dabitis. De perdentibus autem, res eis ablatas per Masnadam Romani Pontificis, & foriscōres,* & Tuscolanenses per guerram, sicut promissum est à vobis, per con-

cor-

cordiam, emendabitis, salvis exceptionibus à vobis
 factis, quibus deperdentibus, * observabitis con-
 ventiones à vobis factas, sicut eis * convenistis, &
 deperdentes observabunt vobis conventiones ab ipsis
 factas, sicut vobis conveniunt, * & dabitis singulis
 annis pro restauratione murorum hujus Excellentis-
 simæ Urbis C. lib. bonorum provenien. * De Tuscu-
 lano, si fiet aliocumque * modo ad manus nostras de-
 venerit infra dimidium anni*, omnes muros, & car-
 bonaria Civitatis, & Roccæ Tusculani, & subur-
 biorum dabitis nobis ad diruendum, quos, & quæ
 nunquam reficietis, nec refici facietis vita * vestra,
 retentis, & salvis, tam vobis, quàm successoribus
 vestris, & Romanæ Ecclesiæ omnibus possessionibus,
 tenimentis, & pertinentiis ejusdem Tusculani in-
 tra, * & extra cum hominibus, rebusque eorum.
 Quod si hinc usque ad Kal. Januarii d. Tusculanum
 ad manus nostras non venerit, tunc excommunica-
 bitis Tusculanos, & per fideles vestros de Campa-
 nia, & de Romania cogetis eos perficere de Tuscu-
 lano, quod dictum est supra, cum adiutorio nostro.

Propter hoc autem nos Senatores pacem, & se-
 curitatem Vobis, & Episcopis, & Cardinalibus, to-
 tiq; Curiae vestræ, & euntibus ad Curiam, & mo-
 ram facientibus, & redeuntibus jurabimus, salvis
 justitiis Romanorum, quas petent bona fide sine ma-
 litia, & insuper vos eligetis per singulas contradas
 universarum regionum Urbis decem viros sine ma-

* vestrisque

* conventum est
& permissum* plerarias, &
stararias, ac
pracones* damnum
* Tiburtinos

* promittimus

litia, de quibus nos Senatores faciemus vobis jurare; quatenus * hanc pacem cum beneficiis, quæ à Romana Curia habere consueverunt; etsi plures hanc pacem jurare voluerint, nos Senatores permittemus. Si ad defensionem Patrimonii Beati Petri Romanos vocaveritis, ipsi ibunt cum expensis, quas prædecessores eorum à Romana Curia habere consueverunt. De Capitaneis sit saluum Urbi, & Populo Romano quidquid ab eis conventum, & promissum est * Romæ per scriptum, & iuramenta, ac pleiarias, & staiarias, ac presones, * salva proprietate Romanæ Ecclesiæ, quam de Prenestina Civitate habet, & salvo hominio Capitaneorum, quod debent Vobis, & Romanæ Ecclesiæ. Tibur non recipietis ad detrimentum, & dapnum * Urbis, sed si Tibur nos * impugnare voluerimus, non facietis nobis contrarium; monetam facietis fieri intra Urbem, ubi vobis placuerit, de qua tertiam partem dabitis Senatoribus per tempora. Si nos præcepto vestro guerram alicui fecerimus, & propter hoc nobis aliquis contrarium fecerit, iuvabitis nos inde, atque defendetis cum adiutorio nostro. Omnia supradicta vos, & universi Episcopi, & Cardinales Romanæ Ecclesiæ pro vobis, & successoribus vestris promittetis observare Senatui, Populoque Romano in perpetuum. Et nos Senatores, & universus Populus Romanus promittimus * pro nobis, & successoribus nostris omnia ista observare vobis, & toti Curia, successoribusque

que vestris in perpetuum. Hæc omnia bona fide, & sine fraude ab utraque parte observentur. Ut autem compositio ista perpetuis temporibus illibata consistat, eam decreto Senatus confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Auctoritate itaque Omnipotentis Dei, & magnificentissimi Ordinis Senatus edicto, firmiter præcipimus, ut nullus noster concivis, amicus, vel fidelis contra hæc, quæ per scripta, & firmiter * stabilita sunt, aliquo modo venire præsumat, sicut amorem, * & bonam nostram voluntatem habere desiderat: alioquin iram amplissimi Senatus, * & metuendi Populi Romani gravissimè incurrat, & odium. Actum XLIII. anno Senatus, Indictione VI. Mense Maii die ultima, jussu Senatorum Consiliariorum, Angeli Serromani de Pinea, Bobonis Stephani de Octaviano, Petri Stephani de Transiberim, Romani^a Senebaldi. Rainerii, Rainaldi de Rainutio, Joannis de Schinando, Caphari Bartholomæi, Petri Nicolai Fusconis de Berta, Bobonis Domne Scotte^{b1}, & Ilperini Donnici^c, & Senatorum Stephani Conte² Buce, Petri Berardi, Centii³ Muti^d, Joannis Centii^{4e}, Guidonis Bobonis⁵, Joannis Leonis, Joannis Parentii⁶, Gregorii Malebranche, Roffredi⁷, Jordani de Ponte S. Petri, Oddonis Caput⁸ Ferri Romani, Joannis de Flajano, Petri Joannis Ade, Centii de Gulferamo, Stephani Judicis, Nicolai Buccemazi, Gerardi Petri de Gerardo, Jaquinti

* quæ per scripta
firmiter

* si amorem

* Senatorii

de Toſto ^f, Piſcionis Nicolai, Joannis Saxonis,
 Joannis Guidonis de Papa, Petri de Gerardo, Joann-
 nis Bartholomæi, Joannis Centii Benonis, Petri
 de Octaviano, Vitalis Pauli ^g, Franconis Step-
 hani, Petri Latonis ⁹ Cuntebrace ¹⁰ Petri de Grego-
 rio, Petri Berardi de Blanca, Rainonis ¹¹ Buccemize,
 Octaviani Joannis de Octaviano, Joannis
 Plage, Joannis Buccemazi, Jordani Oddonis,
 Centii de Beutimo ¹², Silveſtri Petri Arconis ¹³,
 Joannis Scriniarii, Bartholomæi Cicconis, Nicolai
 de Antonio, Joannis Aſtulphi, Angeli Romani de
 Joanne, Aſtaldi de Tranſtiberim, Joannis Gul-
 ferami, Matthei in ^a cū in ¹⁵ punga, Jacobi Oddo-
 nis Franconis.

Ex Tomo III. Scriptor. rerum Itali-
 carum pag. 588.

1. Scoſtæ	9. Latronis
2. Bore	10. Contebrace
3. Cencij	11. Banionis Buccemaze
4. Cencij	12. Bertramno
5. Malebranche	13. Auconis
6. deſt	14.
7. Guidonis Rotfredi	15. Muſcam in pugno
8. Campferri	

Apud eundem variantes lectiones.

a. Senobaldi Rainerii	Guidonis Roſfredi interpoſita
nomina omittens
b. Scoſtæ	f. Toſco
c. Dominici	g. nomina inter Vitalem Pauli,
& Petrum Berardi non habet.
d. Mucij	
e. poſt Joannis Cencij lege :	Po-

Populusque
Roboretur
in unum
Veritas
ceterisque deest illam
excidia
Tenorem
de cetero
Hoc modo deest quod
habuit
solvatur pro
infra
propter
Qui tamen non reputatur
deest et
inferius
nostram
successoribus deest que
intus
sicut nobis convenerunt
vestras
annum
quatenus & quomodo
omnibus rebus
vestras
superius
vestro.
juvabimus
sine malitia deest, & insuper
vos eligetis per singulas con-
tradas universarum Regionum

Urbis decem viros sine malitia
Quinque
partem
convocaveritis
prisonos
debet
infra
vobis
vestro
promittitis
cum
scripta, & firmata
alioquin deest iram
XLIII
Ramūto
de Schinardo
Sotte
Dominici
Contelce
Pancratij
Roffredi Jordani de Ponte deest
S. Petri post desunt Oddonis Ca-
put ferri Romani, Joannis de
Flajano, Petri Joannis Ade
Taquiti de Possò
Petri Berardi de Branca
Banconis
Bertraino
Joannes Affald
Muscampugna

Apud Mabillonium Musæi Italici Tom.2. pag.
215. Senatores jure jurando spondent Pontifici
servaturos ei: fidelitatem, Senatum, monetam;
quamobrem jure & merito Innocentius III. mo-
netam hanc suam, idest Pontificiam, dixit in
Epistola ad Rectores, & Consules Campaniæ
an. 1208., quæ est 135. (Tom.2. lib.2. pag.203.)
in-

inter ejusdem Pontificis decretales Epistolas editas à Baluzio. In ea enim hæc habentur: *Præcipimus, quatenus passim de cætero, tam in magnis commerciis, quàm in parvis, nostram recipiatis monetam, quæ vulgo dicitur de Senatu, & per totam Campaniam recipiatur, inhibentes districtius, ut denarii de Flore amodo non ponderentur ab aliquo, nec pro mercimoniis exigantur.* Et revera ex Senatoribus, eorum, qui per seditionem Populi, ac vim id munus sibi arrogaverant, acta omnia, uti irrita habita sunt, ut idem Pontifex loquitur de Benedicto Senatore, cujus inscriptio legitur in Ponte Cestio, Tom. 1. lib. 2. Epist. 35. pag. 495. *Sæpefatus enim B., cum se ipsum intruserit in Senatoriam Dignitatem, nec Apostolicæ Sedis favorem habuerit, ad quam institutio pertinet Senatorum, statutum emittere non potuit &c.* Mirari tamen subit, quod Leblancus, eruditus cæteroque vir, librum gallicè scriptum ediderit hoc titulo eidem appposito *dissertation historique sur quelques monnoyes de Charlemagne, de Louis le Debonnaire, de Lothaire, & de Leurs Successeurs frappees dans Rome, par les quelles on refute l'opinion de ceux, qui pretendent, que ces Princes n'ont jamais eu aucune autorité dans cette Ville, que du consentement des Papes: idest: Dissertatio historica de nummis aliquot Caroli Magni, Ludovici Pii, Lbotarii, eorumque successorum Romæ obsignatis, quibus illo-*
rum

rum opinio refellitur, qui eos Principes ea in Urbe nullam auctoritatem habuisse putant, quam Summorum Pontificum consensu: hoc in libro, qui secundo Batavicis typis editus est a. 1692. nummos aliquot S. P. Q. R., ac Senatorum nomine percussos referens, cap. 8. pag. 74. hæc addit On voit par là, que le Sénateur étoit comme le Souverain Magistrat de cette République aussi les armes, & son nom avec celui de Senat, & du Peuple Romain se mettoient sur les Monnoyes: idest. Ex his apparet, Senatorem fuisse Supremum hujus Reipublicæ Magistratum, ideoque ipsius insignia, nomenque una cum eo S. P. Q. R. in nummis referebantur: quæ, quam vera sint ex supradictis patet, & apertius ex infra dicendis apparebit; subdit autem pag. 75.: Les Consalonniers Chefs de la République de Florence en usient de même, & faisoient mettre leurs armes sur les Monnoyes: idest: Reipublicæ Florentinæ Principes (Consalonnarios vocabant) simili modo nummis familiæ suæ insignia apponebant: qua etiam in re planè fallitur, stemmata enim gentilitia, aut notæ, quæ in iisdem nummis apparent, ad viros monetales tantum pertinent. Adi Vincentium Borghinium Origin. Florent. part. 2. pag. 243. de hac re italica elegantissima lingua fusè differentem.

Inquirendum modo est, quo tempore huic monetæ, quæ de Senatu dicta fuit, cudendæ initium

tium datum fuerit . Innocentio II. sedente, Romani, jam ad turbas proni, veterem Senatum restituere conati sunt : verum Innocentio, & Celestino defunctis, eisque Lucio II. suffecto, turbæ illæ in apertam seditionem erupere, Romanique, occupato Capitolio, Senatores, reluctante Pontifice, elegere, ac Jordano Petri Leonis, Patriciatûs dignitatem, uti Senatorum Principi, detulerunt. Patet hoc ex Epistola ejusdem Lucii ad Conradum III. Imperatorem Concilior. Labbei Tom. 10. pag. 1035. : incitati autem Romani fuerant ad hæc scelera suasu Arnaldi de Brixia, impii hominis, hæreticaque labe infecti, & in Concilio Lateranensi damnati, qui docebat, nec *Clericos proprietatem, nec Episcopos Regalias, nec Monachos possessiones habentes, posse aliqua ratione salvari, cunctaque hæc Principis esse*, uti refert Otho Frisingensis de Gestis FridERICI I. lib. 2. cap. 2. inter Scriptores Germ. Marquardi Freheri. Hisce turbis longo tempore exagitati fuere Summi Pontifices, Romano populo, modo sponte iisdem sese subjiciente, ac modo seditionibus commoto, Senatores eosdem adversus eligente.

Ex nummis à Senatu Populoque Romano percussis, vetustiore putavit, ac protulit Clariss. Auctor Defensionis II. Pontificii Juris in Comaclum pag. 67. primæ Edit. argenteum illum, qui primo loco visitur.

TABVLA. I

P. 17

I
AR

II
AR

III
AR

IV
AR

V
AR

VI
AR

CL

PLD

TAB. II

IVIV

TAB. III

P. 17

I
AR

II
AR

III
AR

IV
AR

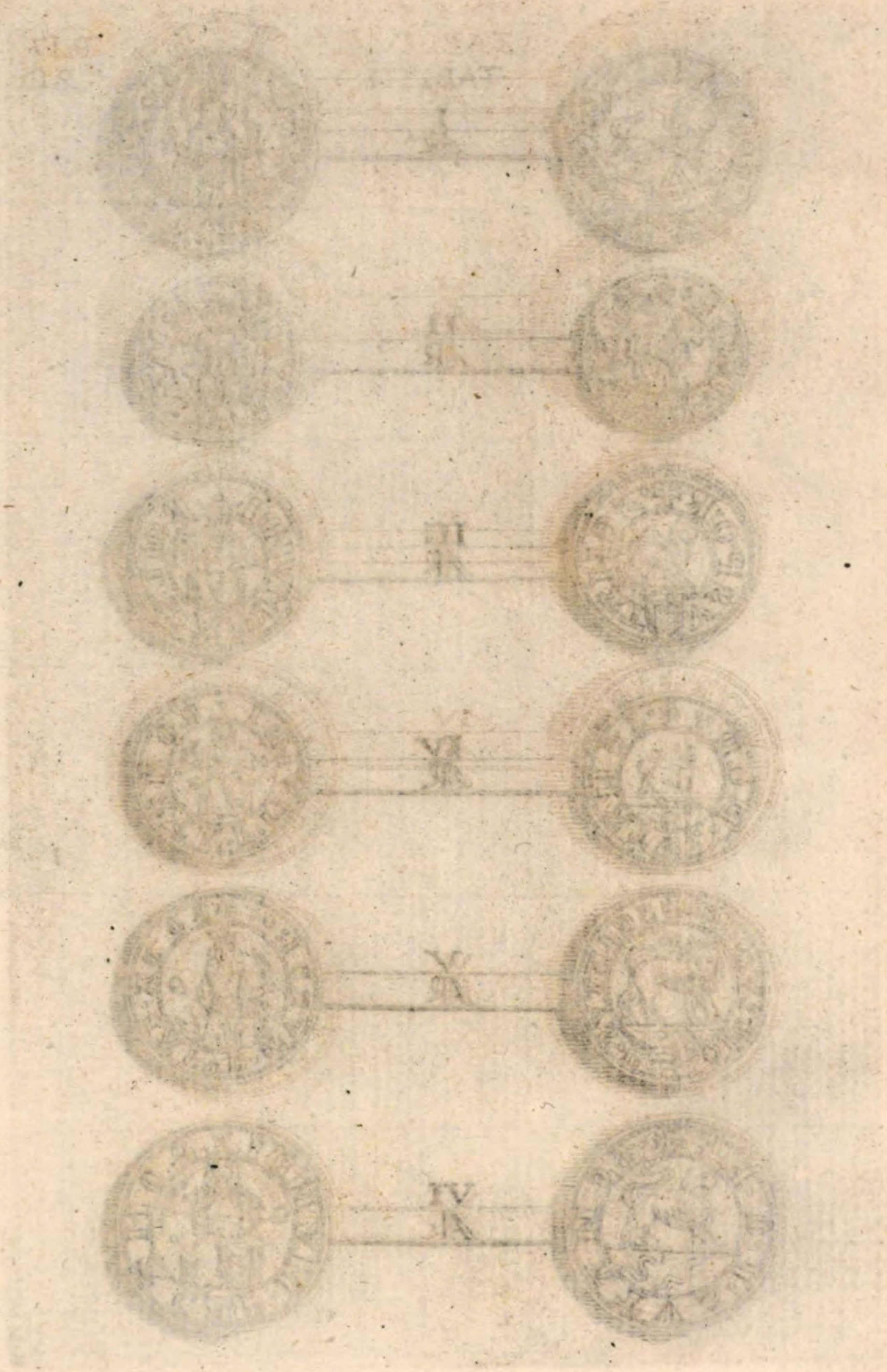

V
AR

VI
AR

I
AR

II
AR

III
AR

IV
AR

V
AR

VI
AR

121
122

VI. JAT

TAB. V

I

AR

P. 17

II

AE

III

AE

IV

AE

V

AE

VI

AE

PLATE
VII

PLATE
VII

TAB. VI

I
Æ

P. 17

II
Æ

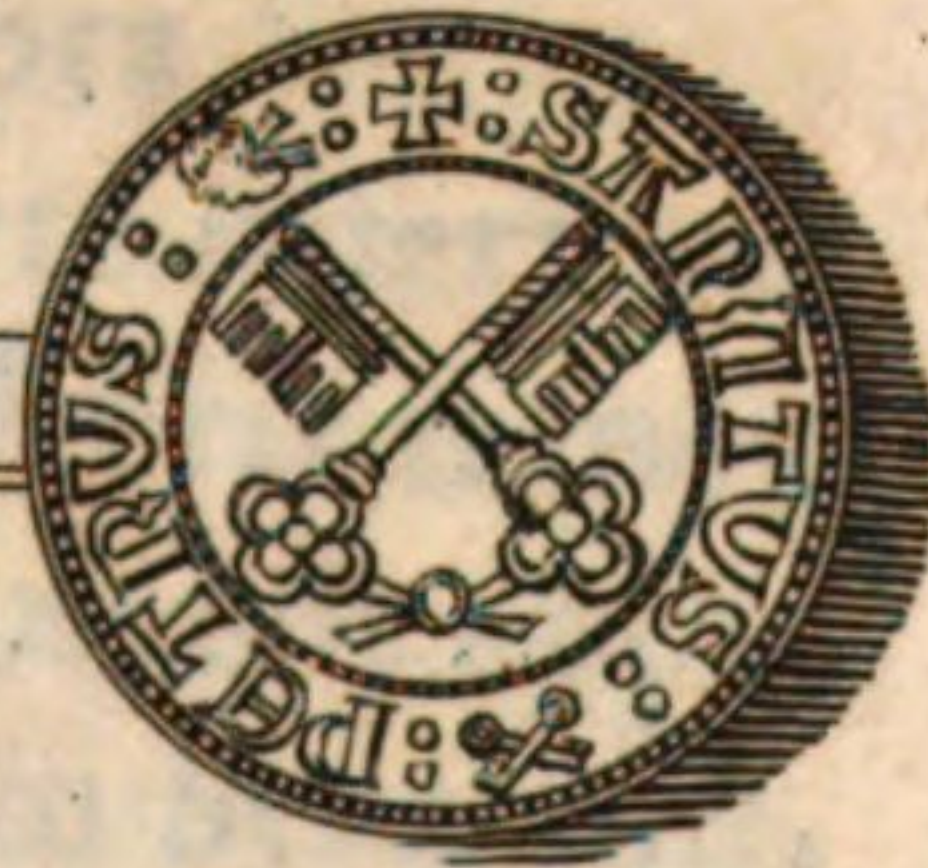
III
Æ

IV
Æ

V
AR

VI
AR

TAB. VI

T A B U L A L

I.

ROMAN. PRICIPE . S. Petrus stans, dextera claves pendentes, sinistra librum tenet.

SENAT. POPUL. Q. R. S. Paulus, dextera enssem, sinistra librum gerit.

II.

ROMAN. PRICIPE . S. Petrus, dextera claves, & sinistra librum tenens, ad latus s. p.

SENAT. POPUL. Q. R. S. Paulus, dextera enssem tenet, sinistra librum.

III.

ROMANI PRICIPE . S. Petrus, ut supra.

SENAT. POPUL. Q. R. S. Paulus, dextera enssem, sinistra librum gerit, & ad latera s. p.

IV.

ROMANI PRICIP. S. Petrus, sinistra librum, dextera claves tenet.

SENAT. P. QUE R. S. Paulus, ut supra.

In tribus prioribus Rosa in parte inferiore. Hi nummi, diverso licet, rudioris tamen artificii, typo percussi, vetustiores cæteris apparent, & forsan primis, post renovatum Senatum, annis. Piam autem Romanorum Senatorum erga SS. Apostolos religionem epigraphæ appositæ indicat, qua eos in Urbis Principes, ac Patronos elegerant, licet miserè in Schisma delapsi fuissent, decepti ab Arnaldo de Brixia. Hic autem

religiosum habitum, quo magis decipere posset, induit, ut scripsit Otho Frisingensis, quem supra adduximus. Rosam autem illam in averfa, averfaque parte trium superiorum nummum, ad ornatum tantum à typi scalptore positam, fuisse, conjicere est.

V.

ROMA CAPUT MU. S. P. Q. R. Roma caput mundi Senatus, Populusque Romanus, & post litteras minuta D.N. imago sudario impressa, maximæ apud Romanos venerationis, de qua inferius agendum nobis erit. Dominus noster Jesus Christus sedens, dextera ad benedicendum elevata, sinistra librum tenet, caput circulus, sive nimbus ornat, ad latera hinc quatuor stellæ, illinc quinque, duæque lineæ in ovalem formam ductæ, totum corpus ambiunt.

In averfa parte S. Petrus stans, cujus caput nimbus circuit, sinistra duas clavēs pendentes tenet, & dextera vexillum porrigit homini ingeniculato, ornata clamide superinduto, ejusque caput biretum pellitum tegit, pone S. Petri imaginem, legitur S. PETRUS, litteris non ad nummi marginem in gyro locatis, sed alia ordinatim alii supposita est. Sub vexilli apice SEN, & ad nummi marginem ATOR URBIS. Vetustatem aurei hujus nummi satis arguunt imaginis delineatio D.N. ferè similis ei, quæ visitur in nummo Alexii II. Co-

Comneni apud Bandurium Numism. Tom. 2. pag. 660., & in adversa parte effictarum imaginum lineamenta satis rudia. Hemistichium illud. Roma caput mundi, petitum est ex veteri Christiano Poeta, qui cecinit *Roma caput mundi quidquid non possidet armis. Religione tenet*. Idem carminis initium Leonino rithmo suppletum, nempe Roma caput mundi, regit orbis frena rotundi, legitur in Sigillo Imperatoris Friderici Ænobarbi, itemque in Sigillis Friderici II., & Ludovici Bavari, qui diù Summis Pontificibus, Sedique Apostolicæ averſi fuere, ut videre est apud Michaellem Heineccium in Syntagmate de Sigillis part. 1. cap. 9. pagg. 102. 106. 108.

Extremis in circuitu nummi litteris addita est Servatoris nostri vultus minuta admodum imago: hæc ea est, quam pia quædam foemina excepisse traditur Sudario admoto faciei Christi Domini, sanguine, & sudore adpersæ, dum, pro humani generis redemptione, Crucis pondere, pressus, ad mortem duceretur. De maximè veneranda ista imagine, quæ absque sacro quodam horrore propiùs inspicere non potest, hæc constans, ac perpetua traditio fuit, ut testatur Baronius ad ann. 34. num. 138, & referunt acta SS. Bollandiana Februarii Tom. 1. ad diem quartam pag. 490. quod autem additur ex Methodio Episcopo, quem adducit Marianus Scotus

tus ad annum Christi 32., & ex libello in Bibliotheca Vaticana asservato, piam illam mulierem Berenicis, seu Veronicæ nomine fuisse appellatam, sanctamque imaginem Romam detulisse Tiberii Cæsaris tempore, sublestæ fidei est; allatam tamen primis post Christum sæculis in Urbem, magnaue in veneratione habitam, satis constat. Johannes VII. electus Pontifex sæculo septimo exeunte, Oratorium extruxit in honorem Beatæ Mariæ Virginis, ibique sacram Domini nostri imaginem condidit, ut testatur Petrus Manlius Vaticanæ Basilicæ Canonicus, qui ejusdem Basilicæ historiam scripsit Alexandro III. dicatam Sæculo XII., quam focii Bollandiani evulgarunt Tom. VII. Junii pag. 45., constructumque ibi altare ab eodem Pontifice, quod Sanctissimi Sudarii dictum fuit; Celestinus inde III. tabernaculum magnificentius renovavit ad illud condendum, promendumque anno 1297., ut habetur dicto Tom. I. Februarii ad diem quartam pag. 455., & Oratorium hoc, sive Sacellum S. Mariæ in Veronica dictum fuisse, asseruit Grimaldus; ipsa verò sacra imago, Vultus sanctus, & Veronica, quasi vera Icon dicta fuit, & hoc nomine appellatam Sæculo XIII. scripsit Johannes Mabillonius Musæi Italici Tom. I. pag. 88., eaque fuit erga ipsam peregrinorum hominum, ad sacra loca in-

visenda, Romam advenientium religio, ut minuta numismata, Servatoris vultum referentia, secum deferrent, capitis tegumentis, vel ipsis assuta vestibus, data ad eadem obtinenda, pia stipe, quam in Canonorum ejusdem Basilicæ utilitatem cedere, Pontificio dato diplomate, voluit Innocentius III., ut refert Franciscus Maria Torrigius in tractatu de sacris Cryptis Vaticanis part. 2. edit. 2. pag. 309., ipsisque minutis numismatibus expressas fuisse decussatas claves in averfa parte, unumque hujus formæ inventum in egerenda terra ad novæ Basilicæ fundamenta jacienda refert Grimaldus à dicto Torrigio allatus dicta part. 2. pag. 447., nec tantum claves, verùm etiam cruce in averfa parte numismata insignita fuere, ut videre est in subiecta tabella, quæ numismata adducimus ad evellendam ex aliquorum mentibus opinionem, hæc pro nummis olim habita; Julius III. Pontifex electus Anno Jubilei MDL., nummum argenteum, qui quadrantem majoris nummi argentei, quem Julium vocant, pendet, sacri vultus imagine signavit, addita Epigraphe *Vultus Sanctus*.

Vincentius Armannus in Epistolis Italicis, quas edidit Vol. 3. pag. 299. similem refert denarium, quem pertinere ad Senatorem ex familia Capisucca asserit, legiturque in eo Roma Cap. M. Vot. S. P. Q. R. voto S. P. Q. R. In plu-

pluribus tamen, quos hujusmodi vidimus ^{MUNDI} legitur, idest ^{MUNDI} non M. vot., atque in hunc errorem detritæ forsan, fugientesque litteræ scriptorem adduxerunt.

In averfa parte Senator vifitur, qui in genua procumbens, vexillum à S. Petro accipit, atque hæ imagines ad exemplum factæ videntur earum, quæ in abfide Triclinii Lateranenfis Leoniani vifuntur ex mufivo opere, ubi S. Petrus vexillum dat Carolo Regi in Urbis Romanæ Patricium electo, de quo integrum librum evulgavit Nicolaus Alemannus, & Johannes Vignolius V. C. in prima hujus operis parte, pag. 18. Tuendis bonis in honorem Sanctorum Deo donatis, Advocati ab Ecclefiis eligebantur, qui eas armis defenderent, vexillaque de aris earundem Ecclefiarum, ad officium fuum explendum, fumebant, de quo inferioris ævi more fusè differuit incomparabilis Vir Carolus Ducangius differt. 18. ad hiftoriam S. Ludovici IX. Galliarum Regis à Joanvilleo gallicè confcriptam pag. 244. Senator itaque vexillum à D. Petro recipit, defenfurus, uti advocatus, res, quæ B. Petro dono datæ, ad eundem pertinebant, easque cum Romanorum Republica conjunctas fuiſſe teftatur Stephanus II. in colloquio habito cum Pipino Pontigone, in quo, referente Anaſtaſio in ejufdem Vita Tom. 4. edit. Rom. pag. 238. depre-

precatus est, *ut per pacis fœdera, causam B. Petri, & Reipublicæ Romanorum disponderet.*

Simili veste huic, quam defert Senator in nummo, exornatus est Johannes Columna, qui Sæculo XIII. Senatorium munus obtinuit, depictus in Cœnobio Aracœlitano Fratrum Minorum ad exemplum veteris monumenti ex opere tessellato, quod in ædes Columnenses delatum est: ex qua autem familia fuerit Senator in denario expressus, incertum est, cum nullum appareat gentilitii stemmatis vestigium.

✠ BRANCALEO S. P. Q. R. Leo gradiens.

✠ ROMA CAPUT MUNDI. Mulier coronata sedens, dextera globum, sinistra palmam tenens.

Quo anno Brancaleo Andali filius Bononiensis Romanæ Urbis Senatoris dignitatem adeptus fuerit, variæ sunt historicorum sententiæ, electum Senatorem fuisse anno 1253. habetur ex cœvo scriptore Mattheo Parisio in Historia Anglica in Henrici III. Regis vita pag. 576. asserente, quod *Mense Augusti Romani elegerunt sibi novum Senatorem Civem Bononiensem nomine Brancaleonem, virum justum, & rîdum, jurisque peritum, qui noluit electioni factæ quomodolibet consentire, nisi secur facerent, quod tribus annis, contra statum staret in ipsius Senatus potentia.* A' pore Roma Innocentius IV., A

moram trahens, Conradus enim Imperator, Fridericum Patrem imitatus æquè infensus erat Romanæ Ecclesiæ, ac Neapolitanum Regnum occupaverat, ut legere est apud Raynaldum ad d. annum 1253. num. 1. Nondum autem Brancaleo, obtenti muneris tempore exacto, anno 1256. captus est à Romanis, uti addit Parisius pag. 922. *Senator eorum, qui Magnatibus Urbis, & Populo Romano videbatur rigidissimus executor Justitiæ, & ultor culparum inexorabilis*: narrat insuper ejusdem Brancaleonis uxorem Bononiam profectam fuisse, & cum ejusdem Urbis Magistratui significasset, illum in carcere detineri, triginta ex Romanis Civibus, qui ibidem obsides erant, custodiæ traditi fuere: Anno autem 1257., ut rectè monuit Raynaldus ex Epistolis Alexandri III. ad ann. 1258. num. 5. ejecto Emanuele Magio Brixiano Senatore, Brancaleo e carcere eductus est, & iterum Populus eidem Senatoriam dignitatem restituit, qua adepta, ipse, Manfredo, Friderici II. Imp. filio notho, acerboque Ecclesiæ hosti, addictus, in Urbis nobiles desæviit, frustrà reluctante Alexandro Pontifice, qui, ut ejus furorem compefceret, sacris eundem interdixit, verùm homo nefarius, censuris Ecclesiasticis spretui habitis, Pontificem, & Cardinales Roma excedere coegit, ac Viterbium petere, & inde coactis copiis,

piis , Ananiam Pontificis patriam evertere ,
 foloque æquare minabatur ; quamobrem Ale-
 xander civium lacrymis permotus , cum Bran-
 caleone pacem iniit , qui tamen eodem anno, di-
 vino ulciscente numine , obiit ; vefana autem
 plebs in Capitolino foro ejusdem caput vafi in-
 clufum, Columnæque impositum, quodammodo
 venerata est .

Ea Romæ imago in nummo efficta , longè
 diverfa est ab ea , quæ in veteribus numismatis ,
 ac signis spectatur ; mulier fcilicet, armis supera-
 torum hostium infidens , finiftra parazonium,
 dextera Victoriâ tenens , hæc autem non ar-
 mata , fed clamydata , globum , ac palmam fert ,
 qua forma , & fequentibus sæculis efficta est ,
 uti pictam in uno ex vexillis , quod detuliffe in
 folemni pompa , cum primùm Capitolium
 ascendit , Romani Populi Tribunus Nicolaus
 Laurentius , retulit ejusdem Vitæ auctor cap.v.
 pag.20. edit.2. his verbis : *Lo primo Confalone fò
 granniffimo , rofcio , e con lettere d' auro , nello quale
 ftava penta Roma , e feda sopra doa Leoni , e in
 mano teneva lo Munno , e la Palma , quefto era lo
 Confalone della libertate , idest , primum Vexillum
 ampliffimum erat , rubrum , aureisque cum litteris ,
 in quo picta erat Romæ imago duobus Leonibus infi-
 dens , manibus globum , palmamque tenens , & hoc
 erat Vexillum libertatis .*

D

In

In averſa denarii parte eſt imago Leonis gradientis, quæ in aliis ſignatis S. P. Q. R. nomine nummis deinceps perpetuò viſitur. Cur autem Romani, abjecta Aquila, veteri majorum inſigni, illius loco Leonem ſelegerint, hanc fuiſſe cauſam conjicere eſt; cum enim Gibellini Aquilam pro inſigni haberent, hi, uti Guelfi, ac Pontificiæ partis ferè ſemper defenſores, volucrum Regiæ, ut vulgo fertur, quadrupedum Regem oppoſuere; Leones autem in Capitoli- nis ædibus Sæculo XIV. Romanus Populus aluit ad magnificentiam oſtendendam, qui mos etiam Florentiæ fuit, ut legere eſt apud Villanios rerum Florentinarum Scriptores, patet ex veteri Urbis Statuto lib. 3. cap. 214. pag. 68. Edit. Bladi 1567, in quo alimenta Belluæ, donec vixerit, conſtituuntur, & additur eidem cuſtos, imò plures aliquando eodem ſæculo habuiſſe conſtat ex *Historia Religioſorum Virorum* e Divi Auguſtini inſtituto ab Aloyſio Torello italicè conſcripta Tom. v. pag. 439. ad annum 1328. Narrat enim Joannem Saxium Romanum, Coenobii ad S. Triphonem Præfectum, eo quod Nicolaum Pſeudopontificem à Ludovico Bavaro electum, execraretur, ab iis, qui Imperatori adherebant, in locum, ubi Leones aſſervabantur adductum, longaque e trabe pendentem, dilaniandum illis objectum fuiſſe, qui tamen à Deo ſervatus, in-

no-

nocuus evasit, referente Ægidio Cardinali Columna in historia, quam conscripsit.

Brancaleonis nummum excipiunt denarii Caroli Andegavenſis utriusque Siciliæ Regis, ac Romanæ Urbis Senatoris nomine percussi, quorum cum aliquot referat, ad suam opinionem fulciendam, Leblancus, idcirco accuratiùs à nobis de illis agendum erit, ad apertè ostendendum Senatoriam dignitatem à Pontificum arbitrio omninò pependisse.

T A B U L A II.

I.

✠ KAROLUS S. P. Q. R.

Leo gradiens, ac superius parma gentilitia, in cujus area tria lilia Francica visuntur.

✠ ROMA CAP. MUNDI. Mulier coronata sedens: dextera globum, sinistra palmam tenet.

II.

✠ CAROLUS REX S. P. Q. R. Leo gradiens, converso integro rictu. Superius, lilium francicum.

✠ ROMA CAP. MUNDI. Mulier coronata sedens, ut supra num. I.

III.

✠ CAROLUS REX SENATOR URBIS. Leo gradiens, ut supra, vacua cæteroqui area

✠ ROMA CAPUD MUNDI S. P. Q. R. Mulier, ut supra.

IV.

✠ CAROLUS REX SENATOR URBIS. Leo gradiens, ut supra : in superiori areæ parte lilium Francicum, in inferiori littera F.

✠ ROMA CAPUD MUNDI S. P. Q. R. Mulier sedens, ut supra.

V.

✠ CAROLUS REX SENATOR URBIS. Leo, ut supra, unà cum lilio francico

✠ ROMA CAPUD MUNDI S. P. Q. R. Mulier sedens, ut supra.

I.

Cum Manfredus Friderici II. Imp., ex minus justis nuptiis filius, Neapolitano Regno per vim occupato, Pontificiam ditionem invasisset, Urbanus IV. cum Carolo Andegavenſi Comite, S. Ludovici IX. Galliae Regis fratre, egit de utriusque Siciliae Regno, quod ad Romanam Ecclesiam spectat, in ipsum transferendo, ad Manfredi tyrannidem retundendam. Romana Urbs interea variis turbis agitabatur in Senatoris electione anno 1264, absente Urbano; Cives enim in partes divisi, alii Manfredum, alii Petrum Aragoniae Regis filium, Manfredique Generum, alii denique Carolum ad hanc dignitatem evehere studebant: rem aperte describit coævus Poeta Thierricus Vallicolor apud Papirium Massonum de Episcopis Urbis in
Ur-

Urbani Vita lib. 5. pag. 237. primæ Edit.

Interea populus Romanus ab Urbe potentes

Plures ejecit, prædominante carens,

Unde petit dominum, cui tradat jura Senatus,

Prædicto Carolo pars cupit una dare,

Altera Manfredi dicto, pars altera nato

Aragonum Regis, qui gener hujus erat:

Attendens igitur pater ista pericula, si non

Nunc acceptaret Carolus ista Comes,

Ipsi mandavit, quod penitus omne Senatus

Æus acceptaret, nempe salubre sibi.

Conscriptæ autem sunt ab Urbano leges in Senatorio munere suscipiendo, ne scilicet ultra tempus triennii, vel quadriennii, vel ad summum quinquennii valeat tenere Senatum, ut legere est apud Raynald. ad d. ann. num. 4.: paruit Pontifici Carolus, Romamque misit Jacobum Gontelinum e Provincia, cum lecta militum manu, ut Urbem, Vicaria cum potestate, adversus Manfredum ejusque foederatos tueretur; quamobrem ipse, unâ cum Beatrice uxore anno sequenti 1265 Romam venit, & in Cœnobio Capitolino fratrum minorum Senatorium munus suscepit die 21 Junii, ut refert Jo. Ludovicus Lellus in Historia Ecclesiæ Montis Regalis italicè conscripta pag. xi. in vita Gaufredi de Bellomonte Archiepiscopi, qui iisdem actis testis interfuit, eodemque anno Regis

ti-

titulum assumpsit, collato ei à Clemente IV., qui Urbano in pontificatu successerat, & Perusii morabatur, utriusque Siciliae Regno.

Cusus igitur fuit denarius, quem proferimus eo tempore, quod intercessit inter collatam illi Senatoriam, ac deinde Regiam dignitatem, cum primi muneris tantum titulum referat, tunc enim Andegavi, & Comitibus titulo insignitus erat, itemque Provinciae, & Forcalquerii, quarum regionum ditio ei obvenerat, ex Juribus Beatricis uxoris filiae Raimundi Berengarii postremi earum Provinciae Principis.

In averfa parte supra Leonem est Gallici Regni insigne: scutum scilicet, in quo tria lilia continentur: plura olim insignibus apposuisse Francorum Reges usque ad Carolum VI., qui regnare coepit anno 1380 refert Labbeus de Insignibus Gallicis §. I. pag. 5., atque hæc communis opinio est, & fanè in aureo nummo ejusdem Regis, quem delineatum affert Leblancus in Tractatu de monetis Gallicis pag. 206. Angelus visitur coronatus, hasta draconem premens, manu sinistra clipeum tenet tribus liliis exornatum, sed longè antea, sæculo nempe præcedenti, hujusmodi insigne usurpatum, fuisse noster denarius evincit.

II.

In hoc denario Carolus Regis tantum, non & Senatoris titulo insignitus legitur, quare con-
 jicere licet, tunc in ejus honorem cufum fuisse,
 cum ipsi, utriusque Siciliae Regi jam renuncia-
 to, & Beatrici uxori, à Rodulpho Albanensi
 Episcopo, Ancherio S. Praxedis, Riccardo
 S. Angeli, Gotifredo S. Georgii, Mattheo
 S. Mariæ in Porticu S. R. E. Cardinalibus (qui-
 bus id muneris à Clemente IV. Pontifice in-
 junctum fuerat) Epiphaniorum, seu apparitio-
 nis Domini die festo anni 1266. Regia diadema-
 ta imposita sunt in Vaticana Basilica (ut habetur
 in Instrumento ab iisdem Cardinalibus confe-
 cto, quod vulgavit Raynaldus ad d. annum
 num. 1.) non autem in Lateranensi, ut scripse-
 rat Platina in ejusdem Pontificis vita fol. 172.
 pag. 2. Edit. Venetæ 1562. Quoniam verò hæc
 novi Regis inauguratio solemni pompa, maxi-
 maque cum celebritate peracta fuerit, ut testa-
 tur Nicolaus de Jamsilla in Historia. Tom. 8.
 Script. rer. Italic. col. 600. non inverisimile est
 hujus formæ nummos, quos Missiles non ineptè
 dixeris, populo ea occasione sparsos fuisse. Li-
 lium francicum Leoni super additum est ad re-
 giam familiam designandam. Cum Florentini
 Cives, qui Guelforum factioni addicti erant,
 eidem Clementi IV. adversus Manfredum pa-
 ra-

ratos ad arma se obtulissent, Pontifex suam erga eos benevolentiam testatam volens, gentilitium suum stemma in Vexillis deferendum, iisdem impartivit; id erat, Aquila rubra in area alba serpentem viridem unguibus correptum pre-mens, huic Florentini Guelfi addidere in superiori parte Francicum lilium purpureum, ut refert Ricordanus Malaspina in historia Flor. cap. 176, & Scipio Ammiratus in hist. Tom 1. lib. 2. pag 129. edit. 2. ad exemplum forte denariorum, de quibus agimus.

III. IV. V.

Quo tempore nummi hi percussi fuerint, incertum est, per plures enim annos Carolus Rex Senatorio munere functus est: id bis ei collatum, ex ejusdem ævi Scriptoribus fuisse reperio, primùm, ut jam diximus, anno 1264, verùm anno 1267 seditione in Urbe facta, dataque à Populo facultate Senatorem eligendi Angelo Capocio, qui turbas excitaverat, hic Henricum, Regis Castellæ fratrem, ad Senatoriam dignitatem evexit, eaque Carolus Rex exutus est, verum Henricus Corradinum Apostolicæ Sedis hostem excepit, ac pro eo militans adversus Regem, in pugna in Campis palentinis ad Sulmonem malè pugnata captus, in carcerem detrusus est anno 1268, quare Carolus Rex secundùm à Clemente IV. Senatoriam dignitatem obti-

obtinet ad decennium, quò exacto, ea se abdicavit anno 1278., illique succedere Jo. de Columna, & Pandulphus Sabellus. Ad apertè autem demonstrandum, non proprio jure, sed ex Summorum Pontificum indulgentia, collataque facultate, à Senatoribus, & præcipuè ab ipso Carolo Rege, nummos percussos fuisse, afferre visum est Epistolam Martini IV. scriptam anno 1282 die 26 Decembris, missamque Philippo de Caven (Cavenfi, vel Cavenfibus) Vicario in Urbe pro Rege Carolo Senatore, ille enim novum monetæ genus, Pontifice inconsulto, non autem inscio Carolo Rege, uti in re tam gravi, putandum est, cudere ausus fuerat; injungit autem Pontifex, ut ab ea cudenda desistat, cusamque in civium usum non emittat; hanc epistolam olim e Codice Epistolarum Martini Pontificis (Regestum dicunt) in Vaticano Chartophilacio, asservato, fol. 39. anni 2. olim exscriptam, nec dum evulgatam mecum perhumaniter communicavit Cl., ac doctissimus vir Franciscus Valesius, cum quo summa mihi necessitudo intercedit; ea verò hæc est.

* *
*

E

MAR-

MARTINUS &c. Dilecto filio nobili Viro
 Philippo de Carven. Regio in Urbe
 Vicario salutem &c.

GRave &c. ad audientiam nostram non sine
 grandi admiratione pervenit, quod in Civitate Romana diversæ cuduntur, seu cudi debent, sive fabricari monetæ, quæ in Civitate præfata cudi, seu fabricari non possunt, nec debent absque licentia Sedis Apostolicæ speciali. Quia igitur non possumus, nec debemus talia æquanimiter tolerare, discretionem tuam monemus, rogamus, & hortamur attentè per Apostolica tibi scripta mandantes, quatenus diligenter attendens, quod te, utpotè devotionis, & obedientiæ filium condecet, ut beneplacitis ejusdem Ecclesiæ, quæ personam tuam speciali affectione prosequitur, te compares, & studio vigilantiori procures, ut à cusione, seu fabricatione hujusmodi monetarum desistatur omnino, vel ad eas cudendas, seu fabricandas processus aliquis nullatenus habeatur; præsertim, cum talis fabricatio monetarum fiat pœnitùs contra jura, ita quod hujusmodi monetæ, quæ de præfata Sedis licentia non cuduntur, non legitimæ, sed potiùs adulterinæ debent non immerito reputari, si verò fabricatum est de iisdem, illud nequaquam deducatur in publicum, neque usui quomodolibet exponatur; quin imo cautius teneatur occultum, donec super hoc per sedem
 eam-

eamdem contigerit aliter provideri; sic itaque in hac parte te gerere studeas, sic prudenter, & cautè procedas, ut tuæ devotionis promptitudinem, quam in hoc invenire cupimus efficacem, condignis laudibus attollamus, & Sedis prædictæ gratia, quam libenter ad filios devotos extendimus, circa te, non indignè suscipiat incrementum; nec oporteat nos super hoc, cum talia æquo pati animo non possimus, ad remedium aliud habeat recursum. Ut autem hoc nostræ intentionis propositum tibi apertius innotescat, ecce dilectum filium Fridericum electum Iperien. latorem præsentium ad te specialiter destinamus, per quem de hujusmodi nostra intentione poteris plenius informari. Datum apud Urbem Veterem VIII. Kal. Januarii Pontificatus nostri anno secundo.

Superioribus nummis addimus denarios, qui gentilitia stemmata referunt eorum, qui Sæculis, XIII, & sequentibus Senatoriam dignitatem obtinuerunt: primusque occurrit.

T A B. II. Num. VI.

✠ SENATUS POPULUS QUE ROMANUS. Leo gradiens: in infima parte, Columba Rosæ imposita

✠ ROMA CAPUD MUNDI S. P. Q. R. Mulier coronata insidens duobus Leonibus: dextera palmam, sinistra globum gerit.

Columba illa , seu potiùs Palumbes Rosæ infidens pars præcipua est stemmatis familiæ Sabellicæ non minus antiqua nobilitate , quam viris domi, forisque illustribus clara, ex qua fuit Pandulphus , Honorii III. Pontificis frater , ut asserit Sansovius de Illustribus Italiæ familiis pag. 493. Edit. Venet. 1670. Hic electus fuit Senator absque Collega anno 1291. , ut constat ex Elencho Senatorum Urbis , quem sequimur, à Hyacinto Lilio primum concinnato , aliisque aucto , quem primum protulit Johannes Marius Crescimbenius , satis litterato Orbi notus , ac noster, dum vixit, amicus in Historia italicè conscripta Basilicæ S. Mariæ in Cosmedin lib. III. cap. IV. pag. 134.

T A B U L A III.

I.

✠ SENATUS POPULUS Q. ROMANUS. Leo gradiens , in extrema nummi parte duæ simul junctæ parmulae : in prima Columna Coronata visitur , altera autem tenia transversa dividitur , supra quam Rosa , inferiorem partem , fasciæ à dextera ad sinistram occupant .

✠ ROMA CAPUD MUNDI S. P. Q. R. Mulier , ut supra.

✠ SE-

II.

✠ SENATUS POPULUS Q. R. Leo gradiens , & in extrema nummi parte duæ simul junctæ parmulæ , ut in altero superius dicto

✠ ROMA CAPUD MUNDI , Mulier coronata , ut supra

III.

✠ SENATUS P. Q. R. Leo gradiens: nummus hic similis est I. , ac II. , præter quam quod gentilitium scutum , quod ad dexteram in illis est , ad sinistram in hoc ponitur

✠ ROMA CAP. MUNDI Mulier coronata , dextera globum , sinistra palmam tenet.

Gentilitias hæc Tesseræ ad gentem Columniam , ac Ursinam pertinere (clarissimam utramque) nemo , qui in Romana inferioris ævi historia hospes prorsus non sit , nescit . Quo autem tempore cusi denarii fuerint , & quibus ex utraque gente Senatoribus tribuendi sint , incertum prorsus est ; plures enim eo munere aucti fuere , cum , ad sedandas , componendasque urbanas discordias ex ambabus familiis Gibellinæ , & Guelfæ factionis principibus , quas nobiles , plebeiique sequebantur , visum fuit æqua dignitate eas augere . Innuit hoc Albertinus Mussatus in historia lib. xi. pag. 52 primæ edit. loquens de adventu Henrici VII. Imperatoris Romam , seditionibus perturbatam : *Induciæ fiunt*

fiunt, decretumque &c. duos Senatores creandos per utramque Ursinorum, & Columnensium partem, moxque hæc omnia completa sunt. Creati Senatores Franciscus Matthei à Monte pro Ursinorum parte, pro Columnensi vero, Jacobus de Deva (legendum Jacobus dictus Sciarra) Johannis de Columna.

Recensendi modo sunt Senatores, quibus urbanas res administrantibus, hujus generis nummi cudi potuere. 1292 Stephanus Columna, & Urfus de filiis Urfi. 1302 Stephanus Columna Genazzani Dominus, & Franciscus Matthei Rubei de filiis Urfi. 1303 Jacobus Johannis de Columna, & Franciscus Matthei de filiis Urfi. 1344 Johannes de Columna, & Jordanus de filiis Urfi. 1347 Petrus Agabiti de Columna, & Robertus de filiis Urfi.

IV.

✠ SENATUS P. Q. R. Leo gradiens, & in inferiori parte duæ (ut videntur) Anguillæ

✠ ROMA CAP. MUNDI Mulier coronata, ut supra num. III.

Si re vera illæ sunt Anguillæ, hæ, stemma efficiunt Nobilissimæ familiæ Comitum Anguillariæ, militari gloria illustris; & denarius tribuendus est Francisco Anguillariæ Comiti, qui Roberti Regis Senatoris Vicarius fuit anno 1326.

V.

✠ SENATUS POPULUS Q. R. Leo gradiens con-
verso integro Rictu: superius crux; inferius
verò Parmula in duas partes distincta, in qua
ad dexteram, supra Leo, & infra globuli, &
ad sinistram triplex fascia sub unaquaque earum
lunulæ.

✠ ROMA CAPUD MUNDI mulier coronata, ut
supra num. I. & II.

Pertinet hic denarius Petro Stephani, seu
de Stephaneschis, & Andrææ Romano Sena-
toribus anno 1296

VI.

✠ SENATUS P. Q. R. Leo gradiens: in inferio-
ri parte Undæ

ROMA CAP. MUNDI Mulier coronata sedens ut
supra

T A B U L A IV.

I.

✠ SENATUS POPULUS Q. R. Leo gradiens in in-
fima parte, duo veluti serpentum capita

ROMA CAP. MUNDI Mulier coronata sedens,
ut in præcedenti tabula, num. v.

II.

✠ SENATUS POPULUS Q. R. ROMANUS Leo gra-
diens; & infra Leo saliens, & ex altera parte,
media Aquilæ imago

✠ RO-

✠ ROMA CAPUD MUNDI S. P. Q. R. Mulier coronata sedens , ut supra

III.

✠ SENATUS POPULUS Q. R. Leo gradiens : inferius in circulo , media Aquilæ imago , & ex altera parte Undæ

✠ ROMA CAPUD MUNDI , & parva Rosa . Mulier coronata , ut supra

IV.

✠ SENATUS POPULUS Q. R. Leo gradiens : inferius , in ovali forma , Undæ in duas partes distinctæ , tertia pars tempori cessit .

✠ ROMA CAPUD MUNDI cum Rosa . Mulier sedens , ut supra

V.

✠ SENATUS POPULUS Q. R. Leo gradiens : infra ad dexteram , Ursinæ familiæ , in medio Arcionæ , ut videtur , & ad sinistrum latus Annibaldensium extant insignia .

✠ ROMA CAPUD MUNDI M. Mulier sedens , ut supra

VI.

✠ SENATUS POPULUS Q. R. in ovali figura ad dexteram Ursinorum arma , in medio tres lunulæ , in altera parte tres fasciæ dextrorsum pendentes

✠ ROMA CAPUD MUNDI , & Rosa . Mulier coronata sedens , ut supra .

T A B U L A V.

I.

✠ SENATUS P. Q. R. Leo gradiens

✠ ROMA CAP. MUNDI Mulier sedens, ut supra

II.

✠ ROMA : in medio Protomes Mulieris coronatæ, sinistra palmam, dextera globum gerentis. In gyro Crux.

✠ SENATUS P. Q. R. in area Crux, quæ totam circuli superficiem occupat.

III.

Stellula. ROMA CAPUT MU : Leo gradiens

✠ SENATUS P. Q. R. & Stellula : in medio Crux, ut supra.

IV.

✠ ROMA CAPU. M. ac Stellula, & Leo gradiens

✠ SENATUS P. Q. R. cum Stellula. In medio Crux, & in inferiori sinistro latere altera Stella visitur.

V.

✠ ROMA CAP. M. utrinque stellulis signata, & Leo gradiens

✠ Crux, ac utrinque Stellulæ SENAT. P. Q. R. in medio Crux, & in inferiori parte stella

VI.

✠ ROMA CAPUT flagellum, seu Vexillum inter duas Rosas. Leo gradiens

F

✠ SE-

✠ SENATUS P. Q. R. flagellum , aut vexillum
in medio : crux ad superius sinistrum latus , &
ad inferius dexterum Stellulæ .

T A B U L A VI.

I.

✠ ROMA CAPUT MU. Interior circulus bifa-
riam divisus est, in superiori parte littera S. , &
lunula deorsum vergens , infra hasta transversa
cum teniis pendentibus; Vexillum esse putamus

✠ SENATUS P. Q. R. in medio Crux , ad
unumquodque latus signa , in inferiori sinistro
latere stella ; reliqua signa periere

II.

✠ ROMA CAPUT MU. Area in duas partes di-
visa , superius, circulus , hinc Stella , inde Luna
dimidiata , inferius fascia, sive hasta , ut supra

✠ ALMUS RO. SENAT. in medio Crux , & ad
quaterna latera U. R. B. S.

III.

ROMA CAPUT. M. in medio Crux

D. N. Servatoris caput

IV.

✠ ROMA CAPUT M. in medio Crux

✠ SUDARIUS . D.N. Caput, radiis ex eo emi-
cantibus

✠ LA-

V.

✠ LADISLAUS REX ETC: in medio stemma Ladislai

✠ SANCTUS. duæ parvæ claves decussatæ PETRUS. In area duæ claves decussatæ, alligatæque

VI.

✠ ROMA CAPUT MUNDI inde Rosa. Mulier coronata sedens, ut supra

✠ SENATUS POPULUS Q. R. Stemma coronatum, in quo transversis à dextera in sinistram literis S. P. Q. R.

Ladislai utriusque Siciliae Regis nummum Romæ cufum, & si ad Sæculum xv. pertineat, hic referre duximus, ne Pontificiorum nummorum seriem, ordinemque perturbaremus; bis Rex ille Roma per vim, & fraudem potitus est: primum Anno 1405, cum Romani adversus Innocentium VII. seditionem commoverunt. Sed brevi ejectus urbe fuit: secundum Anno 1413, icto enim cum Joanne XXIII. foedere, Ladislaus, nemini fidem servare solitus, variasque prætexens causas, ad motis ad Romanum agrum Castris, noctu ad Statilii Tauri Teatrum, sacrasque Sanctæ Crucis Aedes, perfossis moenibus, cum universo exercitu Romam ingressus est, redacta in suam potestatem Adriana arce, custodis perfidia.

Joannes vero Pontifex attonitus, & nihil tale suspicatus, aufugiens, Viterbium se proripuit. Ladislaus autem jam Urbis Dominus *novam Monetam in eadem urbe cudi fecit*, ut inquit Theodoricus de Niem inter Scriptores Germanicos Henrici Meibomii Tom. I. pag. XXII. Edit. Helmeftad. 1688. *Sed tandem Rex, ulciscente divino Numine, non absque veneni suspicione, Perusii ardentissima febre correptus, menteque abalinearatus, vivere desiit.*

BENEDICTUS XI.

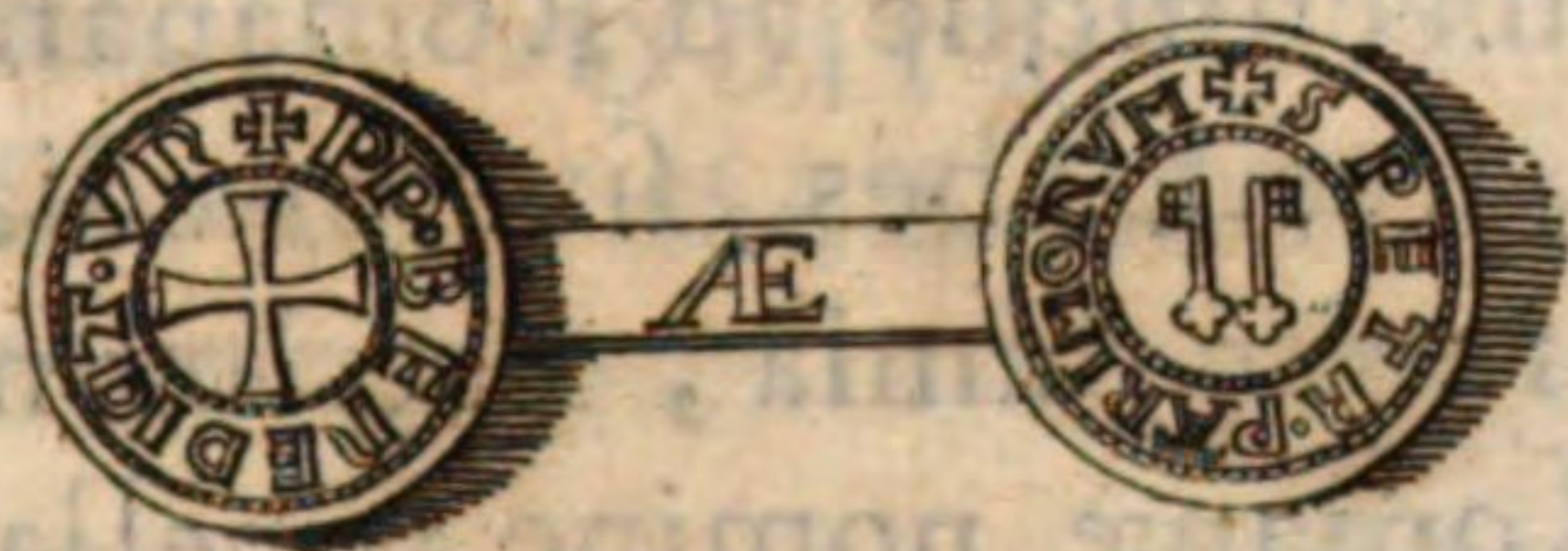
NICOLAUS BOCCASINUS TARVISINUS

ORDINATUS

XI. KAL. NOVEMBR. MCCCIII.

OBIIT

NONIS JULII MCCCIV.

✠ PP. BENEDICT. UND. in gyro, in medio
Crux.

✠ S. PETR. PATRIMONIUM, *Sancti Petri Patri-*
monium, in medio duæ claves erectæ.

Post superiores denarios à nobis expositos,
hic primùm occurrit Benedicti XI. nomine in-
signitus; verùm, si accuratius perpendatur nu-
merus, Decimus fuerat nuncupandus, ut ad-
vertit Raynaldus ad annum 1303. num. 45., &
rationem affert Panvinus in annotatione ad hu-
jus Pontificis vitam à Platina conscriptam,
fol. 129. Cum enim Benedictus X. occupaverit
per vim, & simoniacè summam dignitatem,
ideoque in Concilio Sutrii habito anno 1050,
exutus pontificatu fuerit, subrogatusque Nico-
laus

laus II., meritò *in numeri nota ejus ratio habenda non fuerat*. Benedictus autem, de quo loquimur, vir fuit ex sacra D. Dominici familia, vitæ sanctitate, & miraculis post obitum clarus.

Crux integram nummi aream occupat, de qua satis differuit Vir Clarissimus Jo: Vignolius explicans Hadriani denarium pag. 5. nostræ editionis.

Et si quæcumque ad Romanam Ecclesiam pertinebant, sive Urbes, sive prædia, & census annui, cæteraque omnia, Patrimonii S. Petri, & Ecclesiæ Romanæ nomine appellarentur, ut ex Epistola Hadriani I. ad Constantinum Imperatorem, ejusque matrem Irenem, pluribus probat Nicolaus Alemannus differt. Historic. de Parietinis Lateran. cap. 15. pag. 167., post sæculum tamen duodecimum peculiari hoc nomine dicta est ea Etruriæ Suburbicariæ pars, quæ hinc à reliqua, Tyberi, & Marta fluviis sejungitur, inde ad mare usque protenditur, hujusque Provinciæ caput Viterbium est, Urbs satis ampla, in qua cûsum hunc denarium putamus; ibi enim officinam monetariam fuisse eo sæculo, arguit nummus ibidem percussus ab Urbis Præfecto, quem refert Felix Contelorius de Præfecto Urbis cap. 4. post num. 45.

Claves, quæ in medio averfæ partis positæ, visuntur, non decussatæ; sed erectæ, indi-

dicant à Domino traditam D. Petro, ejusque
successoribus potestatem; de quibus plura con-
gessit Philippus Bonannus de Numismat. Pontif.
pag. 234. , & seqq.

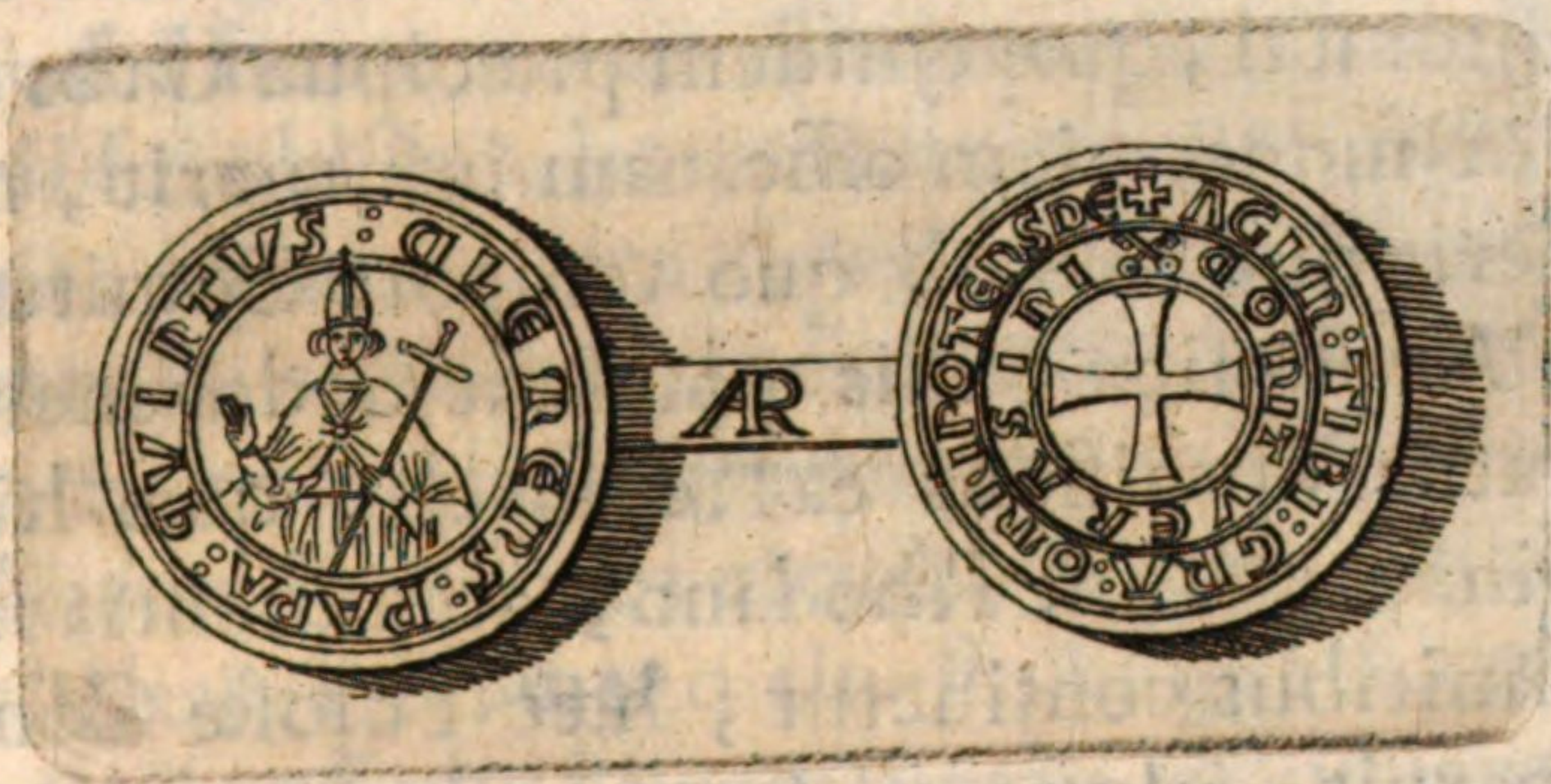
CLEMENS V.

BERTRANDVS DE GOTHO BURDEGALENSIS
ELECTVS

NONIS JUNII MCCCXV.

OBIIT

XII. KAL. MAII MCCCXIV.

CLEMENS PAPA QUINTUS. Protomes Pontificis,
sacro habitu induti, composita ad impartien-
dam benedictionem dextera manu, ac sinistra
ad crucem deferendam. Crux in media nummi
area, in gyro ad nummi oram ✠ AGIM. TIBI GRA.
OMNIPOTENS DEUS. ✠ *agimus tibi gratias omnipotens*
Deus. In illo interiore, claves decussatæ COMIT.
VENASINI *Comitatus Venaisini*.

Diffidentibus inter se Cardinalibus Perusii
in electione Pontificis post Benedicti XI. obi-
tum,

tum, tandem Bertrandus Archiepiscopus Burdegalenſis Pontifex electus eſt, qui, ut Philippo Francorum Regi gratificaretur, in Galliis morari ſtatuit, & *in Comitatu Venaſini reſidentiam facere, nec unquam montes tranſire, ſicut nec fecit, quamvis potuiſſet*, uti legitur in ejus vita à Ptolomæo Lucenſi ſcripta apud Baluzium in Vit. Pap. Avenionenſium Tom. i. pag. 25.

Cum Clemens V. in Comitatu Venaſino, Pontificiæ jam ditionis, ac, ut veriſimile eſt, Carpentoraſti, quæ ejusdem præcipua Urbs eſt, primùm monetariam officinam inſtituerit, non abs re erit diſquirere, quo tempore Comitatus hic in Apoſtolicæ Sedis poteſtatem devenerit. Comitatus Venaſinus ea Regio eſt, quæ hinc Delphinatu, illinc Rhodano, ac Durentia fluviis, limitibus continetur; hæc Tolofæ Comitibus paruit, uſque ad Chriſti annum 1176, quo detecta, damnataque eſt Albigenſium hæreſis, quæ impia Manicheorum, & Arianorum dogmata ex inferis revocaverat, eaque peſtis integram Tolofanam Provinciam invaſerat, ut refert Card. Baronius ad dictum annum Tom. xii. pag. 425. Edit. Ticin.: Ad evertendam armis hanc hæreſim Innocentius III. ſollicitavit Philippum Francorum Regem, & anno 1208 adverſus nefarios hoſce homines, ſacra Cruce ſignatorum expeditio conſlata eſt, vide Raynaldum
ad

ad dictum annum num. 15, verum, cum illi Raimundum Tolosanum Comitem fautorem, sibi deinde invenissent, denuo sacra contra eodem expeditio suscepta est anno 1214., Raimundo verò repentina, infaustaue morte sublato, cum Raimundus alter, ejusdem filius, paterna scelera detestari visus fuisset, ipsi ditio illa, quæ Monfortio Comiti tributa fuerat, restituta est, se enim jure jurando obstrinxerat, terribilissimum illud hæreseos incendium restincturum, sed homo varius, levisque ingenii, brevi, officii sui oblitus, hæreticorum patrocinium suscepit; quamobrem Gregorio IX. Pontifice, hortante, ac impellente, in Raimundum, impietatis reum jam convictum, S. Ludovicus Galliarum Rex arma movit, eoque eum adegit, ut oblatas à Romano tit. S. Angeli Cardinale Apostolicæ Sedis Legato pacis conditiones suscipere coactus fuerit; concordia igitur tabulæ confectæ fuere Lutetiæ Parisiorum mense Aprilis anno Domini 1228., quas legere est apud Labbeum Tom. XI. Concil. col. 419 Parisiensis Edit. In his hæc habentur, *Terra autem, quæ est in Imperio ultra Rhodanum (in qua situs est Comitatus Venaissinus) & omne jus, quod ipsi Raimundo competit, vel competere possit in ea, precise, & absolute quietavit dicto Legato nomine Ecclesiæ Romanæ in perpetuum.* Altera enim citra

Rhodanum ditionis partem, Galliarum Regi
 cesserat: captam autem Venaïfîni Comitatus à
 Legato tunc possessionem, satis arguunt Grego-
 rii IX. litteræ ad S. Ludovicum scriptæ Reate
 anno Domini 1231. dicto Concil. Tom. xi. col.
 361. Raimundus verò, impetrata flagitiorum
 venia à Pontifice, Comitatum Venaïfinum be-
 neficiario Jure traditum, obtinuit, ea lege, ut,
 si absque liberis masculis decessisset, una enim
 ei filia erat, Johanna nomine Alphonso Picta-
 vii Comiti S. Ludovici Regis fratri nupta, Co-
 mitatus ille in Romanæ Ecclesiæ potestatem re-
 cideret, ut scribit Sebastianus Fantonus Castruc-
 cius Hist. Avenionensis italicè conscriptæ tom. i
 lib. 2. pag. 135. Obiit autem Raimundus Co-
 mes anno Domini 1271, masculina prole nulla
 relicta, præmortuaque Johanna filia, ac Philip-
 pus cognomento Pulcher Galliarum Rex, ut
 hæres ab Alphonso patruo institutus, Venaïfi-
 num Comitatum occupavit; verùm Grego-
 rio X. flagitante, eundem Comitatum Apo-
 stolicæ Sedi jure debitum, restituit anno Christi
 1273 Raynald. ad d. annum num. 51.

Verba illa nummi extremæ circuitus parti
 inscripta *Agimus tibi gratias Omnipotens Deus*,
 ideo apposita fuisse, perquàm verisimile est,
 quia scilicet Clemens certo vitæ periculo divi-
 na Clementia ereptus fuerat; ea enim die, qua
 Pon-

Pontificia Tiara Lugduni redimitus fuit, & equestri pompa Philippo Regi Galliarum, & Carolo fratre, aliisque Principibus viris comitantibus e S. Justi Ecclesia in Urbem redibat, corruente muro ferè oppressus fuit, ipso ex equo decidente, ac Tiara è capite excussa; ex ea autem ruina periere Johannes Britanniae Dux, & Galhardus Pontificis frater; hæc habentur in secunda, & sexta Vita Clementis apud supradictum Baluzium col. 23. & 97.

Denarii, quem proferimus, mentionem facit Castruccius supra allatus lib. 1. pag. 8. ex Suaresio in descriptione Comitatus Venaisini; eundem nummum sed majore, quam sit, forma, delineatum exhibuit Stephanus Baluzius ex Musæo Vaillantii initio Tom. 1. Vit. Pap. Avinionensium.

JOHANNES XXII.

JACOBVS DE OSSA DE CATVRCO

ELECTVS

VII. IDVS AVGVSTI MCCCXVI.

OBIIT

IX. KAL. JVNII MCCCXXXI.

I.

S. JOHANNES B. *Sanctus Johannes Baptista* : ejusdem Sancti imago promissis capillis, & barba, pellicea veste induti, prolata dextera ad benedictionem impartiendam, manuque græco more aptata, juncto scilicet annulari digito, pollici; sinistra baculum tenet, in cujus apice crux est, in superiori nummi parte supra dexterum imaginis humerum, Mitra visitur pontificia, teniis utrimque pendentibus.

SANT. PETRH *Sanctus Petrus*; in medio flos ad lilii francici ferè formam effictus, & claves decussatæ. Johannes XXII. primus ex Romanis Pontificibus fuisse videtur, qui aureum nummum cuderit, cum nullus ante ipsum percussus appareat. Signatus hic est Avenione anno Christi 1322, teste Johanne Villanio Historiarum lib. 9. cap. 169. Eamdem utrimque formam refert, quam aureus denarius Florentinæ Reipublicæ, quem à flore in eodem excalpto FLORENUM vocabant. Testatur hoc Johannes Villanius ibidem,

TAB. I.

P. 52

I
AV

II
AV

III
AR

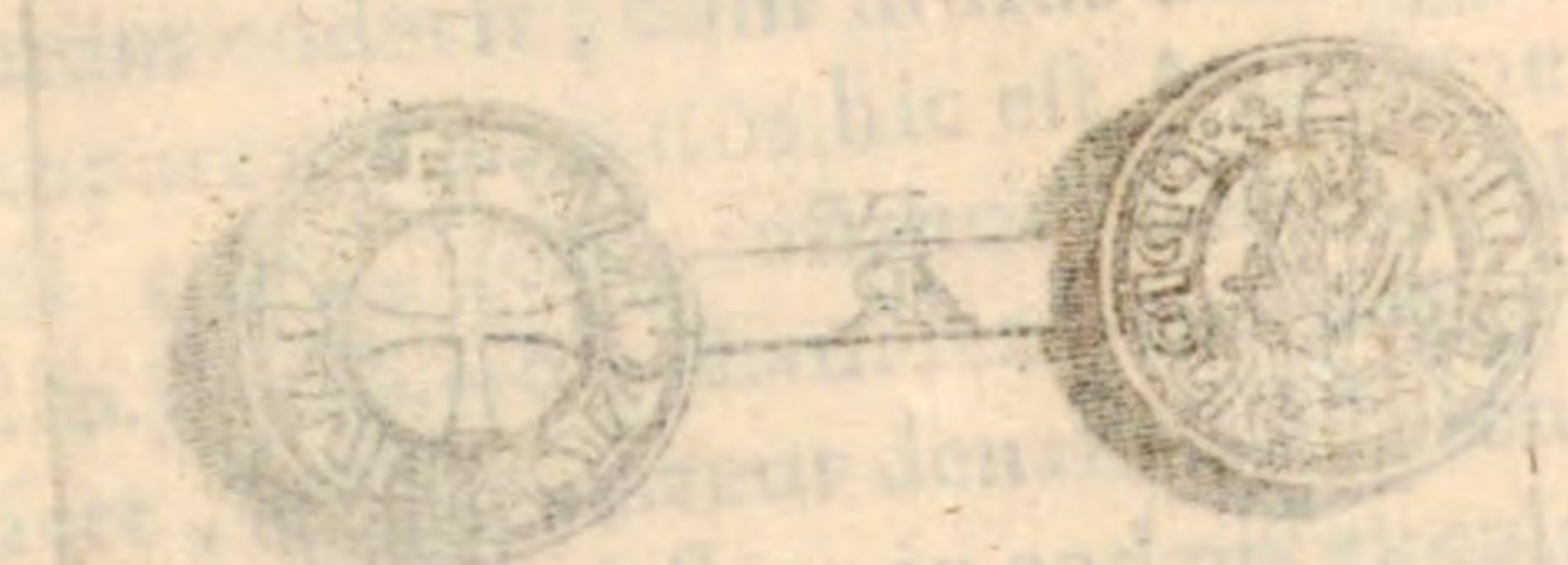
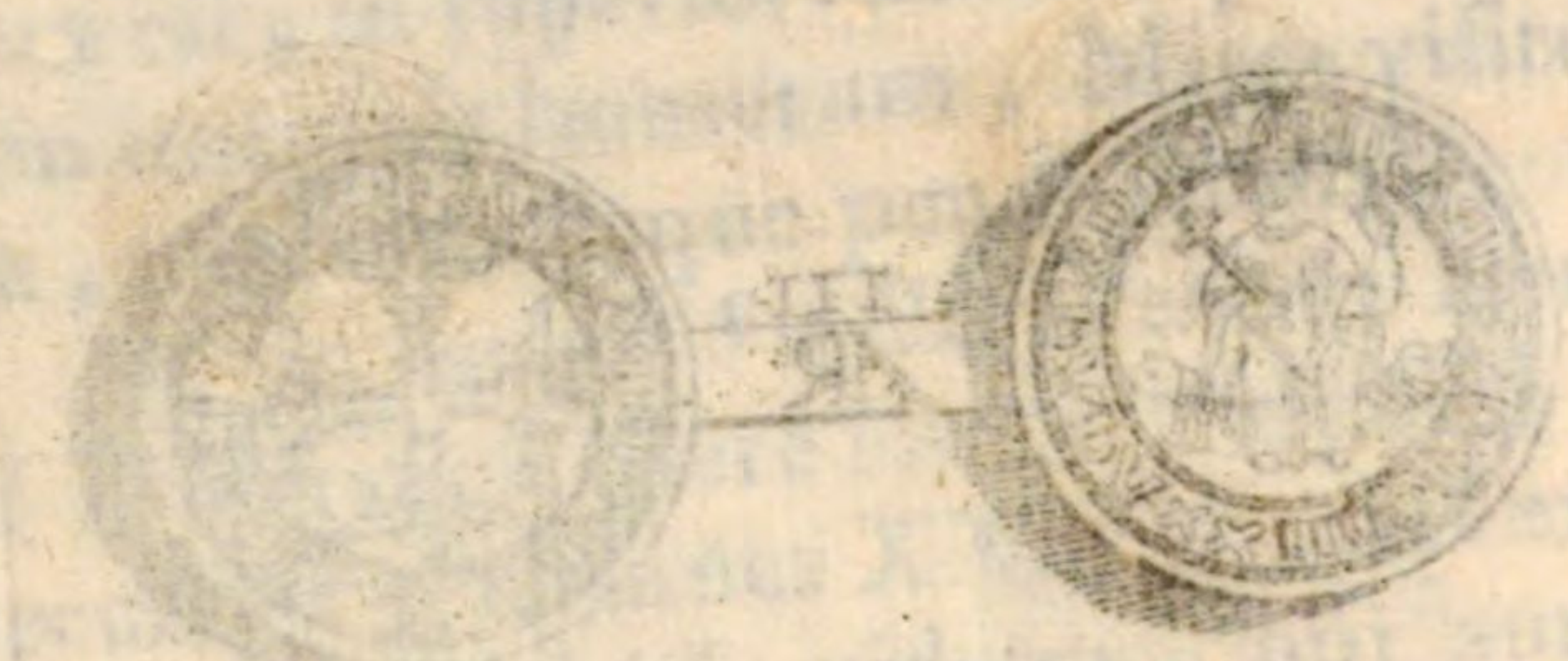
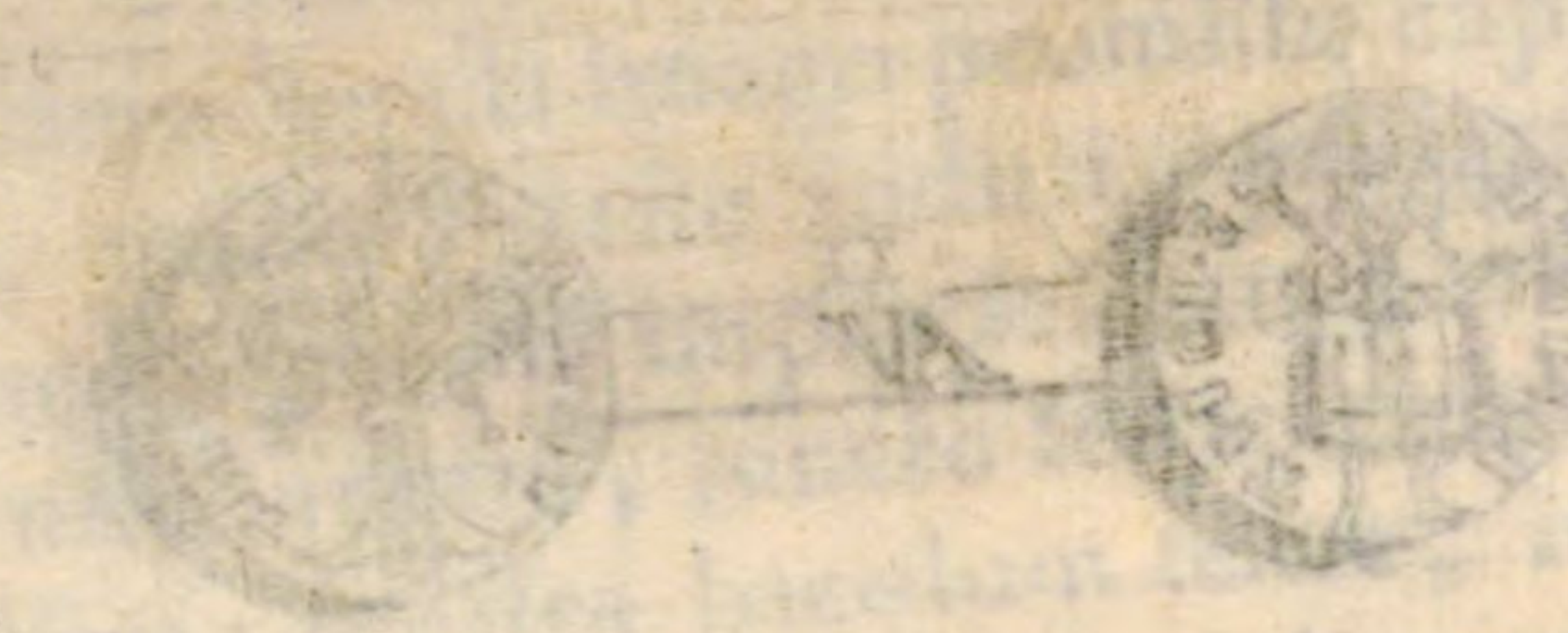

IV
AR

ANNO DOMINI MDCCLXXII CALENDARIO IN DIEBUS DE CAESARCO SECTVS

ANNO DOMINI MDCCLXXII

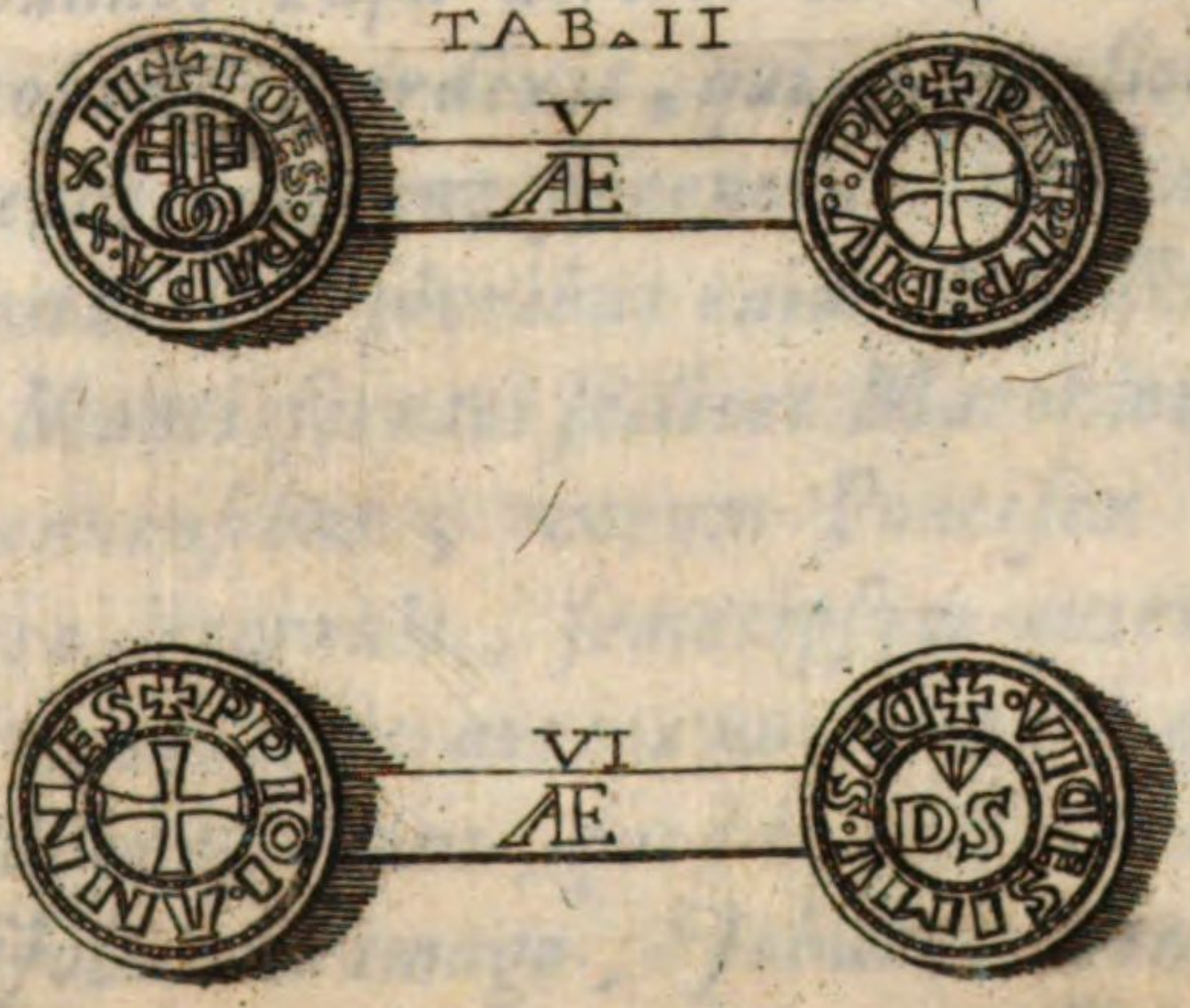
Baptista &
 dextera ad
 gra-
 tulari digito,
 corpus apice
 parte supra dexte-
 pontifi-
 medio flos
 & claves
 Romanis
 num-
 puerum
 anno Chri-
 Hilbertum
 re-
 Reipu-
 vocabant. Feltem hoc Johannes Villanus Fi-
 dem,

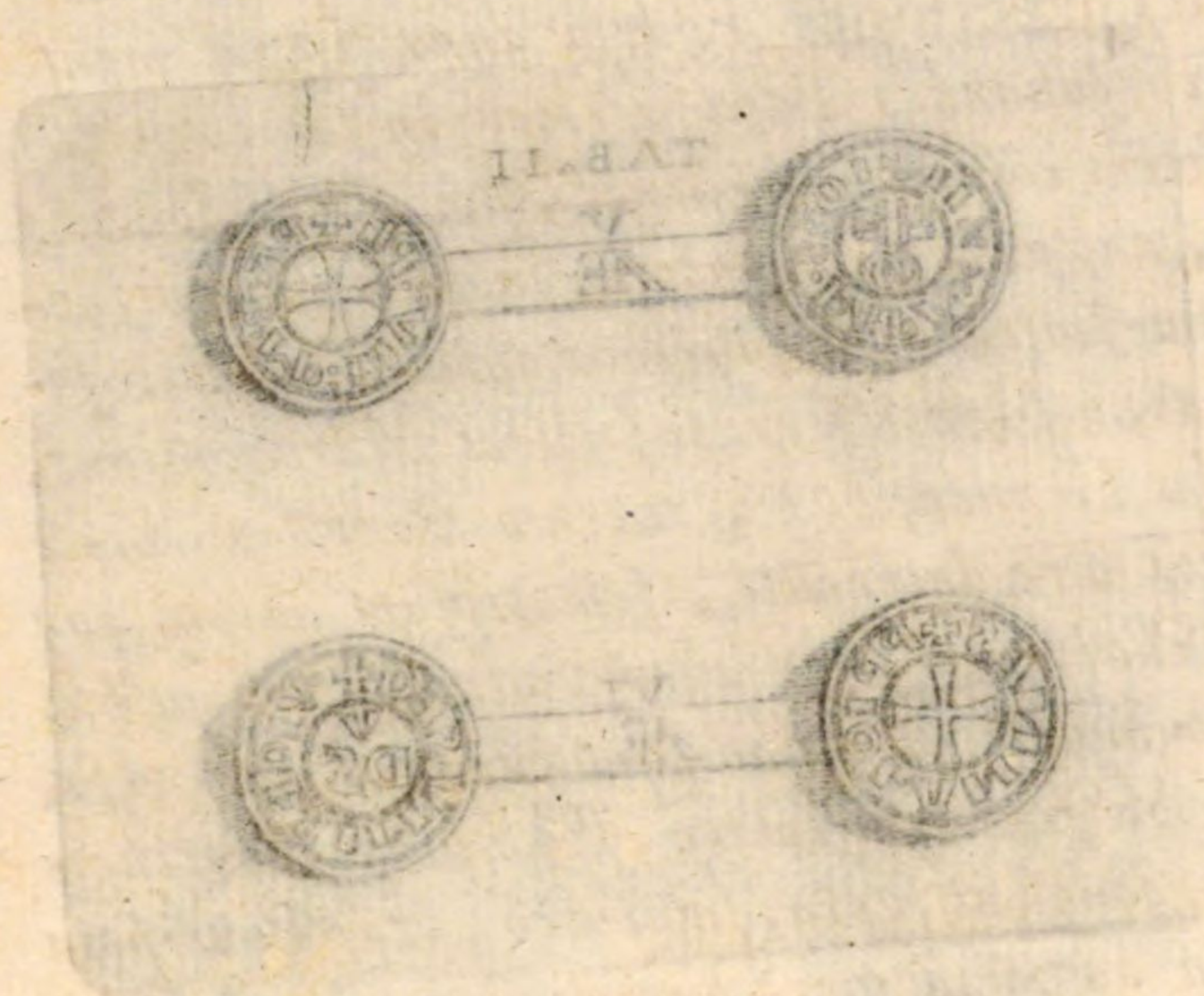
dem, subdens in hoc tantum differre aurum
pontificium nummum a florentino, quod in ea
parte, qua flos signatus est, Pontificis nomen
legatur. Verum, aut moneta illa deperit, vel
scriptor hic memoria lapsus est, & libi contra-
dicit; cum aureum hunc denarium diversimodis
describit eodem libro cap. 278. Eius verba lati-
ne reddita haec sunt. Eodem anno 1334 mensis

Decembris Johannes Papa scribit in eadem

est, & sacris
caderent, aut
rum typum
etiam fuerit,
ut Spiritus
allit, alio
coercent, et
in hoc eodem
in qua est
nomen legatur, ac supra, signatur, et
Altera; in aduersa vero nummi facie, in qua non
est, SS. Petri, & Pauli nomina legabatur: Per
de autem Villaniam hac reuerentiam aperit
peret, non enim Pontificis nomen in
est, sed S. Iohannis Baptista, quemadmodum
S. Petri solius, non vero SS. Petri, & Pauli in
aversa parte; praeterca immerito conqueritur
de Pontifice, qui, cum alios iudicia poena coer-
cere niteretur, ne similes florentis nummos per-

TAB. II

dem, subdens in hoc tantum differre aureum pontificium nummum à florentino, quod in ea parte, qua flos signatus est, Pontificis nomen legatur. Verùm, aut moneta illa deperiit, vel scriptor hic memoria lapsus est, & sibi contradicit; cum aureum hunc denarium diversimodè describit eodem libro cap. 278. Ejus verba latine reddita hæc sunt. *Eodem anno 1324 mense Decembri Johannes Papa acriter in eos invehctus est, & sacris eosdem interdixit, qui aureos florenos cuderent, aut cudi facerent florenorum Florentinorum typum imitati, à pluribus enim Dynastis factum fuerat, à Montisferrati scilicet Marchionibus, ac Spinulis Genuensibus; verum Pontifex hisce actis, alios à re deterruit, semetipsum autem non coercuit, cudi enim fecit aureos nummos, à quibus in hoc tantum diversi erant, quod in parte adversa, in qua est S. Johannis imago, Johannis Pontificis nomen legeretur, ac supra, signi loco, erat Pontificia Mitra; in adversa verò nummi facie, in qua flos est, SS. Petri, & Pauli nomina legebantur: Errasse autem Villanium hæc referentem apertè apparet, non enim Pontificis nomen in nummo est, sed S. Johannis Baptistæ, quemadmodum S. Petri folius, non verò SS. Petri, & Pauli in averfa parte; præterea immeritò conqueritur de Pontifice, qui, cum alios indicta poena coercere niteretur, ne similes florenis nummos per-*
cu-

cuterent, se ipsum non coercuit; Johannes enim illos tantum à sacrorum usu arcuit, qui captandi lucri gratia, aut minoris ponderis monetam effecissent, aut in eadem conflanda, auro obri-
zo, vilius aliud metallum immiscuissent, pro-
que proba, adulterinam obtruderent, non au-
tem eos, qui æquè probam, licet alteri simili-
mam, solaque nota distinctam, percuterent;
hoc idem Johannes expressè declarat in diplo-
mate anni Christi 1317 contra veteratores, fal-
lacesque homines, qui in Gallia, & Navarra
regnis falsam monetam emittebant, ut legere
est apud Raynaldum in appendice Tom. 15. An-
nal. Eccl. ad dictum annum in fine num. 14. his
verbis: *alii monetam fabricatam sub vero signo
Chariss. in Christo filii nostri Philippi Regis Fran-
ciae, & Navarrae illustris studiosè depravant, &
ex hoc cadit à suo recto pondere. Quamplures etiam
in locis circumvicinis, quibus de jure, aut consue-
tudine, aut privilegio jus competit fabricandi mo-
netam, signum proprium monetæ Regiæ, monetæ
suae, quam fabricant, inscribere, seu insculpere mo-
liuntur; ejusdem quantitatis, & rotunditatis, &
litterarum figuræ, quam habet moneta Regia, mo-
netæ suæ, quam fabricant, quantum possunt similis,
speciem, & formam insculpunt, constituunt, & im-
ponunt, & quamvis moneta prædicta eorum ad usur-
patam similitudinem, deficiat à justo pondere argen-
ti,*

ti, & solito in Regia moneta, & more, & consuetudine observato, simplices tamen, & populares personæ falluntur quotidie ea occasione in usu monetarum. Nos igitur eos, Clementis PP. V. prædecessoris nostri vestigiis inherentes, excommunicationis sententia innodamus. At negotium ingerit, quod hoc idem diploma, totidem ferè verbis legitur in cap. unico Extravag. de Crimine falsi fol. 84. sed hoc tantum intercedit discrimen, quod illud à Raynaldo allatum ad Philippum Longum Galliarum Regem datum est Avenione Id. Aug. anno 1., idest 1317., alterum verò dicti cap. unici ad Carolum Pulchrum Philippi filium Galliarum Regem anno vi nonis Julii, scilicet anno 1322., sed hæc facili negotio conciliari possunt, si dicamus, datum Philippo Regi diploma, non in vulgus emissum ab eo fuisse, præcipuè, cum ille primis anni 1321 diebus obierit; idem ergo diploma à Johanne Pontifice Carolo Regi iterum datum, & ab ipso primùm evulgatum fuisse, nullus dubito. Sed ex diverticulo in viam. Dantes Aligerius cantu 30 Inferni Adamum Brixiensem, qui florenum aureum, non modo quia similem, sed quia improbum conflaverat, in inferis loquentem adducit.

*Ivi è Romena là, dove falsai
La lega suggellata del Battista,
Perche il corpo suo arso lassai.*

Plu-

Plures autem, imò ferè omnes Europæ Principes, quibus cudendæ monetæ jus erat, aureos nummos ad florentini formam, aut proprio nomine, aut nota addita, signarunt. Cusus autem aureus Florenus Florentiæ primum fuit anno 1252, uti testantur Vincentius Borghinius in dissertationibus de Urbe Florentia parte 2. pag. 129., & Scipio Ammiratus in Histor. Florent. Tom. 1. lib. 2. pag. 97. Edit. 2., quomobrem fallitur Leblancus, qui in tractatu de monetis Gallicis pag. 154 similem aureum nummum tribuit Ludovico VI., qui obiit anno Christi 1137, aut Ludovico VII., qui obiit anno 1180; alterum verò Philippo Augusto, qui obiit anno 1223, aut Ludovico VIII. anno 1226; quare valdè dubito, an denarii illi expungendi sint è nummorum Galliarum Regum serie, ac potiùs Ludovico Hungariæ Regi tribuendi, qui Sæculo XIV. vixit; extat autem apud me aureus hujus Regis denarius, cujus in una parte S. Johannis Baptistæ imago visitur, illi à Leblanco allatæ simillima, in altera verò insignia Regni Hungariæ extant cum lemmate *Lodovicus Dei gratia Rex.*

II.

Alter aureus hic nummus superiori similimus, hoc uno tantùm differt, quod loco Mitræ, supra dexterum S. Johannis Baptistæ hume-

merum, Tiara pontificia duplici corona redimita cernitur.

Tiaram Pontificiam ad Pilei formam, qui signum libertatis, ac potestatis erat, effictam, plures putarunt, eandemque primùm gestasse S. Silvestrum, ad significandam libertatem ab Imperatore Constantino Ecclesiæ datam, cui postea additum fuerit aureum phrygium, quod in coronam immigravit, cum hanc, licet à Constantino oblatam, Sanctus ille Pontifex recusaverit, ut scripsit Innocentius III. in sermone primo de B. Silvestro his verbis: *Constantinus secedens Byzantium coronam capitis sui voluit B. Silvestro conferre, sed ipse pro reverentia Clericalis coronæ noluit eam portare.* Daniel Papebrochius originem Regni, quod Summus Pontifex gestat in capite, minimè referendam esse spurix Constantini donationi, ad quam Innocentius III. etiam respexisse videtur, fuso calamo, acriterque contendit, quamvis exordia deferendæ tiaræ, Sancto Silvestro ipse etiam non invitatus adscribat, qui propria electione pileum adhibere cœperit Romano more, ceu libertatis symbolum, ut supra dictum est, eumque aureo phrygio, seu diademate exornarit, ut regale Sacerdotium, omnium maximum à Christo Domino Petro, ejusque successoribus collatum, significaretur. Utcumque res se habeat

Nicolaum primum sæculo nono circulum aureum Tiaræ addidisse, ob quem Regni nomen eidem tributum, plurimum opinio est. Nicolaus Alemannus de parietinis Lateranensibus cap. 13 pag. 129. Bonifacium VIII. aliam coronam addidisse asserit Sæculo XIII. exeunte, ut Regni spiritualis, ac temporalis prærogativa exprimeretur; quod, & confirmat Carolus Cartarius in opere Italicè scripto, cui titulus *Prodromus gentilitius*, addens Bonifacium gemina corona Tiaram exornasse post editam Constitutionem *Unam Sanctam*.

Videmus certè in Pontificum monumentis ante Bonifacium VIII. tiaram Romanorum, Pontificum una tantum corona redimitam fuisse: duas verò exhibet æreum numisma ejusdem Pontificis, quod ex musæo Francisci Gualdi protulit Alphonsus Ciacconius, & insigne simulacrum Johannis XXII. ad illius sepulcrum locatum in Ecclesia principe Civitatis Avenionensis in sacello S. Josephi, ut etiam denarius, de quo loquimur; quamvis, ut nihil taceamus, imago sepulcralis Bonifacii VIII., quæ in veteri Vaticana Basilica extabat, & ejus effigies pictura expressa à Jotto Florentino, quæ adhuc visitur in Basilica Lateranensi, nec non simulacrum marmoreum supra portam Urbevetanæ Civitatis positum ab ejusdem Urbis Civibus

an-

ann. 1296, unam tantum coronam proferant. Immo, & illud Benedicti XI ejus successoris in Ecclesia Fratrum Prædicatorum positum, quod unum tantum in Tiara circulum designat.

III.

JOHES PAPA XXII. COMES VENASINI. Pontifex in sede, Leonis imagine utrimque exornata, dexteram ad benedicendum extendit, sinistra crucem tenet.

Crux in area, & in gyro ✠ AGIM. TIBI GRA. OMNIPOTENS DEUS.

Imitari forsan voluit Johannes Clementem V, qui hæc eadem verba nummis inscribi jussit, ad agendas Deo gratias cum è summo vitæ discrimine incolumis evasit, ita, & ipse postquam Petrus de Corbario pseudo-Pontifex, qui Nicolaus V. dici voluerat ad veri Pontificis pedes supplex, malè suscepta, inanique dignitate se spoliavit.

IV.

PP. JOHANNES. *Papa Johannes*, ac supra parva Rosa. Pontifex sedens, ac benedicens, sinistra hastam tenet, in cujus apice Crux.

✠ Ad latus parva Rosa, & SALVE SCA CRUX. *Salve Sancta Crux.*

V.

✠ JOES PAPA XXII. binæ claves erectæ
 ✠ PATRIM. DIV. PE. *Patrimonium Divi Petri*,
 Crux in area

VI.

✠ PP. JOHANNES Crux in medio.
 ✠ VIGESIMU. SEC. , in medio DUS. *Vigésimus
 secundus*.

BENEDICTUS XII.

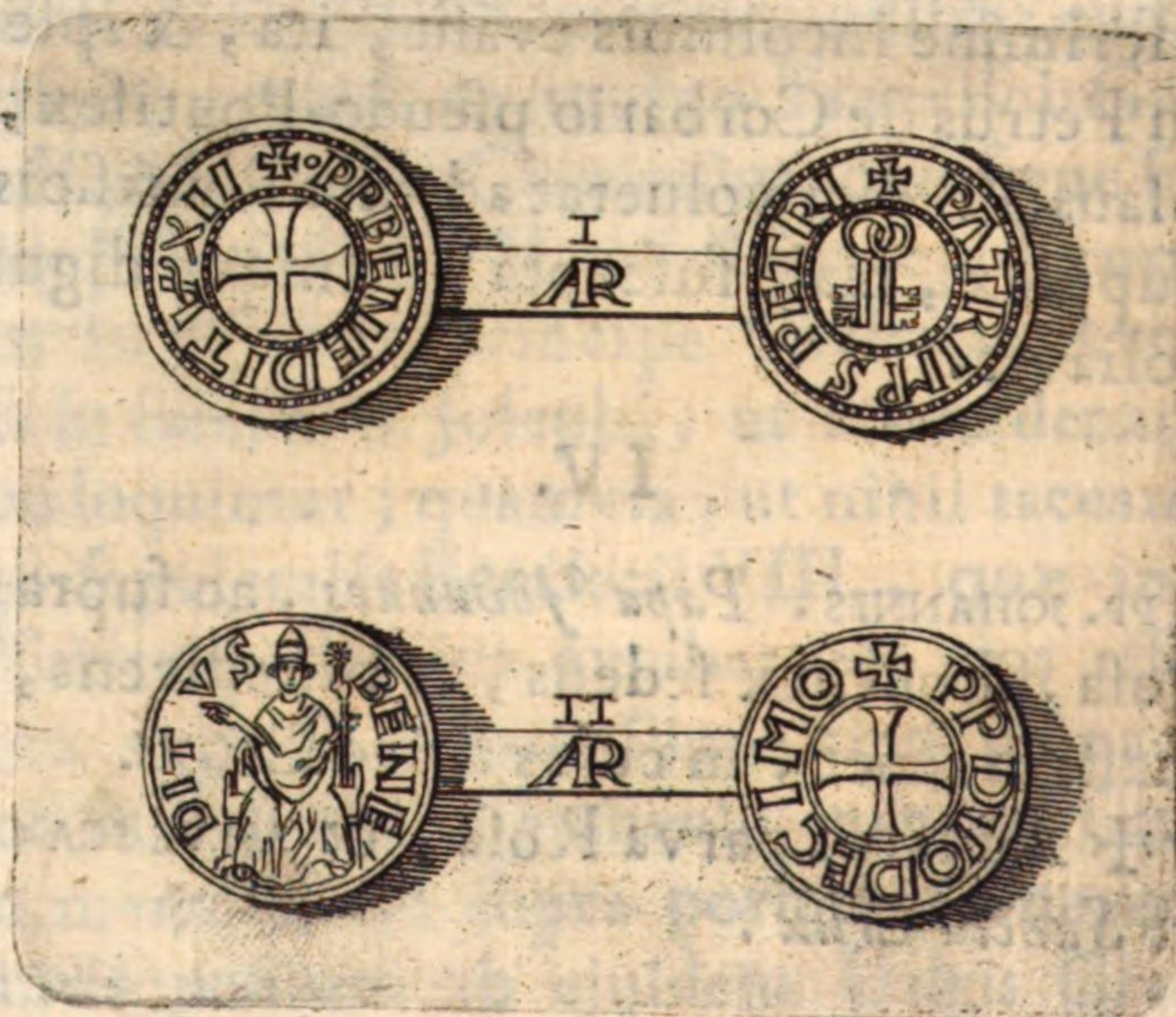
JACOBVS FVRNERIVS APPAMIENSIS

ELECTVS

XVI. KAL. IANVARII MCCCXXXIV.

OBIIT

VII. KAL. MAII MCCCXLII.

✠ PP.

I.

✠ PP. BENEDIT. XII. *Papa Benedictus XII.*,
in medio Crux.

✠ PATRIM. S. PETRI *Patrimonium S. Petri*, in
medio duæ claves pendentes.

II.

BENEDITUS. *Benedictus*, Pontifex sedens
pontificia veste indutus, dexteram elevat ad
benedicendum, sinistra crucem tenet, & caput
coopertum habet tiara, quam Regnum vocant.

✠ PP. DUODECIMO *Papa Duodecimo*, in area
Crux.

Hic iterum à nobis sermo est instituendus
de Tiara pontificia, quam binis tantum coronis
exornatam fuisse usque ad Johannis XXII. tem-
pora superiùs diximus. Porro tertiam Coro-
nam addidit Benedictus hic, de quo loquimur,
ut apertè patet ex marmoreo simulacro in prin-
cipe Avenionensis Urbis Ecclesia ad ejus sepul-
crum temporis diuturnitate consumptum, olim
posito, quod in facello *Sartorum* nuncupato,
nunc etiam superest, atque ab Ecclesiæ ejusdem
Canonicorum Collegio ad retinendam optimi
Pontificis memoriam, marmoreæ basi superim-
positum adhuc religiosè servatur, ut humanissi-
mis litteris Avenione datis, consultus me docuit
Illm̃us Præsul de la Baume Episcopus Halicar-
nassensis, Avenionensis Ecclesiæ Præpositus,
Vir

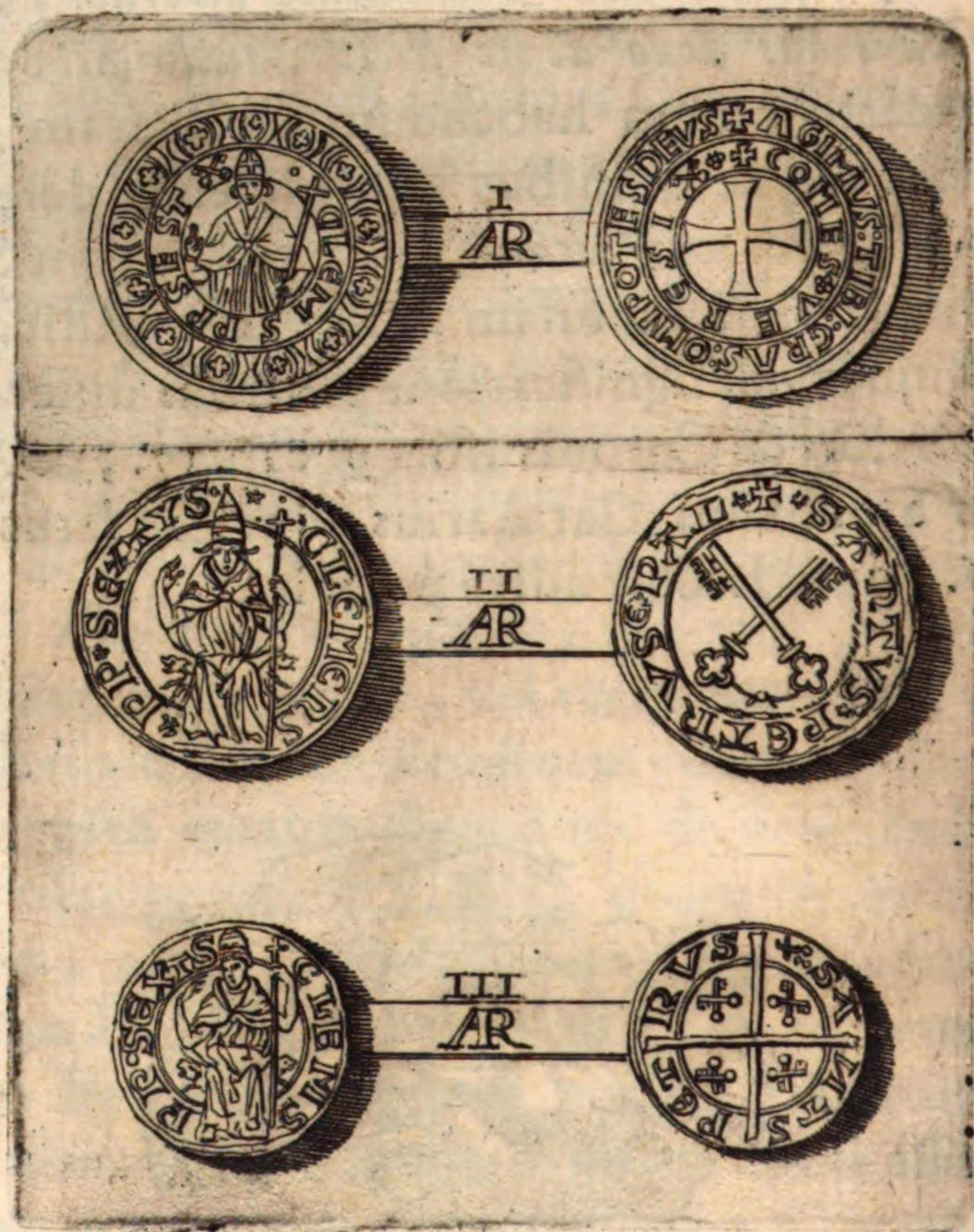
Vir doctrina , & pietate clarus , quem honoris causa hic nomino .

Auctor est autem jam commemoratus Antonius Stephanus Cartharius in Prodromo gentilitio , Benedictum XII. tertiam illam coronam Regno Pontificio addidisse , post quam anno 1336. percelebrem illam Constitutionem edidit , quæ statuit ab omnibus Orthodoxis credendum , animas corporis nexu solutas , omni-que labe puras , claro Dei intuitu , ante extremum hominum , Angelorumque iudicium , frui. Quare , si quæ marmorea simulacra , vel gentilitia stemmata , aut pictæ imagines hodieque supersint , in quibus Tiara sit triplici corona redimita , ut visitur in monumentis Urbani III. , & Perusii aliorum Pontificum , qui ante Benedictum vivere , ea omnia , vel recentius facta , vel ad posterioris ævi similitudinem restaurata sunt . Et ita certo certius dicendum de veneranda S. Silvestri pontificia Tiara , quam Avenione delatam , ac in Vaticano templo reconditam Eugenius IV. die 12 Februarii 1447 ad Lateranensem Basilicam solemni pompa transtulit ; hanc enim tribus coronis ornatam fuisse asserit oculatus testis Stephanus Infessura in Commentario Italico , quod ipse inscripsit *Diaria rerum Romanarum* paucis ab hinc annis edito à Jo: Georgio Ekcardo in collectione Scriptorum me-

medii ævi ; Scriptor autem hic asserit Eugenium transtulisse *lo Regno de S. Silvestro*, cioè corone tre d'oro, l'una sopra dell'altra, lo quale donò Costantino allo detto Santo Silvestro ; idest S. Silvestri Tiaram, seu Regnum, (coronas scilicet tres aureas, quarum una supereminet alteram), quod Constantinus dono dedit dicto Sancto Silvestro. Pro certo autem habendum est Tiaram illam auream, quæ omnibus conspicienda deferebatur recenter conflata, illique veterem S. Silvestri Tiaram inclusam fuisse. De mystica Tiarae hujusmodi significatione pluribus disseruere, Paschalius de Coronis lib. 19 cap. 27., & Antonius Stephanus Cartharius supralaudatus pag. 216., quos Lector adire poterit.

CLEMENS VI.
 PETRVS ROGERIVS LEMOVICENSIS
 ELECTVS
 NONIS MAII MCCCXLII.
 OBIIT
 VIII. IDVS DECEMBR. MCCCL.II.

I.

CLEMS PP. SEST. *Clemens Papa Sextus*, duæ
 parvæ claves decussatæ, & in area interioris
 cir-

circuli Pontificis protomes solemni pontificali veste induti (sicut etiam in sequentibus nummis) qui sinistra crucem tenet, dextera verò ad benedictionem impartendam extendit. Externus, ad oram, denarii gyrus, ornatus est flosculis, aut stellis.

✠ COMES VENESI. *Comes Venaifinus*, dux parvæ claves decussatæ, & Rosa cum inscriptione in minori circulo, in cujus medio Crux est; in altero majori ✠ AGIMUS TIBI GRAS. OMNIPOTENS DEUS. *Agimus tibi gratias Omnipotens Deus.*

Et si Clemens in denario, Comes Venaifinus tantum inscriptus sit, ipse tamen Apostolicam Sedem Avenionensis Urbis, & Regionis, quæ ex ea pendet, ditione auxit anno Christi 1348, magna auri vi à Johanna Regina emptæ, de qua re fusius à nobis agendum putamus. Johanna Roberti Siciliae Regis ex Carolo ejus filio, & Calabriae Principe (Johannem hunc plerique Scriptores perperam vocarunt, ut monuit Stephanus Baluzius in notis ad vit. Pap. Aven. tom. 1. col. 859) neptis, post Avi mortem, in Regno successit, & Andreae Ludovici Regis Hungariae fratri nuptui tradita est; verum cum Johanna, non esset iis, qui Reginam decent, honestis moribus prædita, infelix ille maritus, vel conjugis jussu, vel assensu, in Averfana Civitate laqueo necatus est, ipsaque anno

eodem Ludovico Philippi Principis Tarentini, qui Roberti Regis frater erat, filio nupsit, solutis, Pontificis indulgentia, Ecclesiasticis de consanguinitate legibus. Cum autem Ludovicus Hungariæ Rex, fratris mortem ulturus, Regni Neapolitani partem occupasset, Johanna ejus iram fugiens, Avenionem, quò jam Ludovicus ejusdem vir advenerat, ad Clementem confugit, cumque pecuniæ inopia premeretur ad avitum regnum recuperandum, assentiente etiam Ludovico viro, Avenionensem Urbem, & Regionem circumpositam octuaginta millium aureorum Florenorum de Florentia pretio Clementi Pontifici, & Apostolicæ Sedi vendidit, atque hæc pecunia, immensam eo tempore summam conficiens, Clementi, ex indictis Sacerdotiorum Provinciæ decimis, gemmisque Pontificiis oppignoratis, obvenit, ut refert Raynaldus Annal. Eccl. Tom. 16 ad ann. 1348. num. 12. Integræ venditionis hujus Instrumenti tabulæ extant apud Sebastianum Fantonum Castruccium in historia Italica Civitatis Avenionensis lib. 2. cap. 5. pag. 220. num. 22.

Sed, cum urbs illa beneficiaria Romani Imperii esset, Pontifex à Carolo IV. Romanorum Rege obtinuit, ut hic eandem Urbem, regionemque ab Imperii jure omnino divulsam, in posterum in supremum Romanorum Pontificum,

cum , Apostolicæque Sedis jus cederet , ut legere est in Cæsareo amplissimo Diplomate Gortitzii dato Kal. Novembris ejusdem anni 1348 , quod refert Franciscus Noguierius de Episcopis Avenionensibus & Castruccius lib. 2. cap. 5. num. 24. pag. 227. His accedunt alii historici coævi , qui paria testantur ; quamobrem jure optimo asserit Franciscus Pagius Jun. in vita Clementis Papæ Sexti pag. 93. falli eos , qui alio pretio , quam supra enunciato , venditionem factam dicunt , aut hanc fictam , simulatamque fuisse contendunt , vel rem peractam Johannæ Regina donatione ; nam ipsa certo certius dicta pecunia conductis decem ligusticis triremibus , & mille , ac ducentis equitibus germanicis , Wernero Duce , in Regnum Neapolitanum , una cum Ludovico viro , rediit , illudque , ejectis Hungaris , recuperavit.

Repetitur in hoc nummo idem lemma , quod in denariis Clementis V. , & Johannis XXII. legitur . *Agimus tibi gratias Omnipotens Deus* . Si quis autem hoc dictum putaverit ob exactum Romana Urbe Nicolaum Laurentii , qui ejusdem dominium invaserat , à vero fortasse non aberrare arbitramur .

II.

Parva Rosa CLEMENS inde Rosa PP. , altera Rosa SEXTUS Pontifex sedens pontificio habitu

indutus dexterā benedicit, & sinistra crucem gerit.

✠ ac utrimque parvæ Rosæ SANTUS PETRUS, ET PAL. *Sanctus Petrus, & Paulus*, in medio claves decussatæ, alligatæque.

III.

CLEMS PP. SEXTS *Clemens Papa Sextus* Pontifex sedens, ut in superiore nummo

✠ SANTS PETRUS *Sanctus Petrus*, in medio crux, & ad laterum areas octo parvæ claves decussatæ.

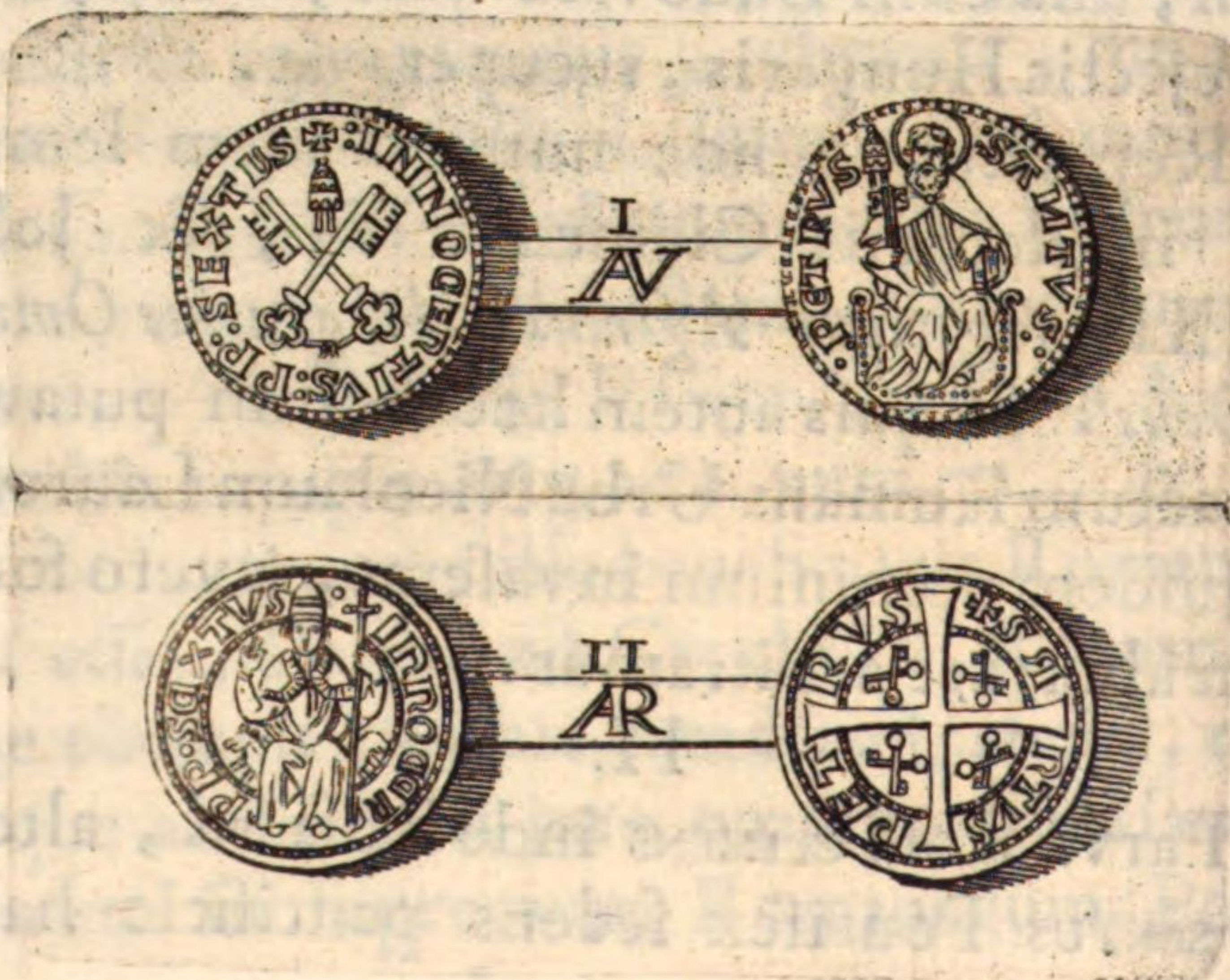
INNOCENTIUS VI.

STEPHANVS ALBERTI LEMOVICENSIS
ELECTVS

XV KAL. IANVARII MCCCLII.

OBIIT

PRIDIE IDVS SEPTEMBRIS MCCCLXII.

✠ IN-

I.

✠ INNOCENTIUS PP. SEXTUS. *Tiara Pontificia triplici corona exornata, & infra binæ claves decussatæ, alligatæque.*

SANTUS PETRUS. *Sanctus Petrus.* Imago S. Petri sedentis in cathedra ei similis, quæ adhuc religiosè servatur in Sacrosancta Basilica Vaticana, ac pontificia veste induti cum nimbo. Sinistra librum tenet, dextera claves erigit, in superiori nummi parte, supra dextrum imaginis humerum, parva Tiara visitur pontificia, triplici corona exornata, teniis utrimque pendentibus.

In hoc aureo nummo primum occurrit Tiara superposita clavibus, quæ superiori gentilitii stemmatis Pontificum parti ea de causa, ut opinor, apponi consuevit; illa enim coronæ loco est, non ad fastus ostentationem, sed ad significandum illum, cujus vices in terris gerunt; claves autem ad designandam potestatem à Deo ipsis traditam: de his fusè tractant hi, qui de Ecclesiasticis Ritibus agunt.

II.

INNOCEN. PP. SEXTUS *Innocentius Papa Sextus.* Pontifex sedens, ut in superioribus nummis

✠ SANTUS PETRUS. *Sanctus Petrus* Crux nummi aream dividens, & ad unumquodque latus parvæ claves decussatæ

URBANUS V.

GVILLELMVS DE GRISACO MIMATENSIS

ELECTVS

V. KAL. NOVEMBRIS MCCCLXII.

OBIIT

XIV. KAL. IANVARII MCCCLXXI.

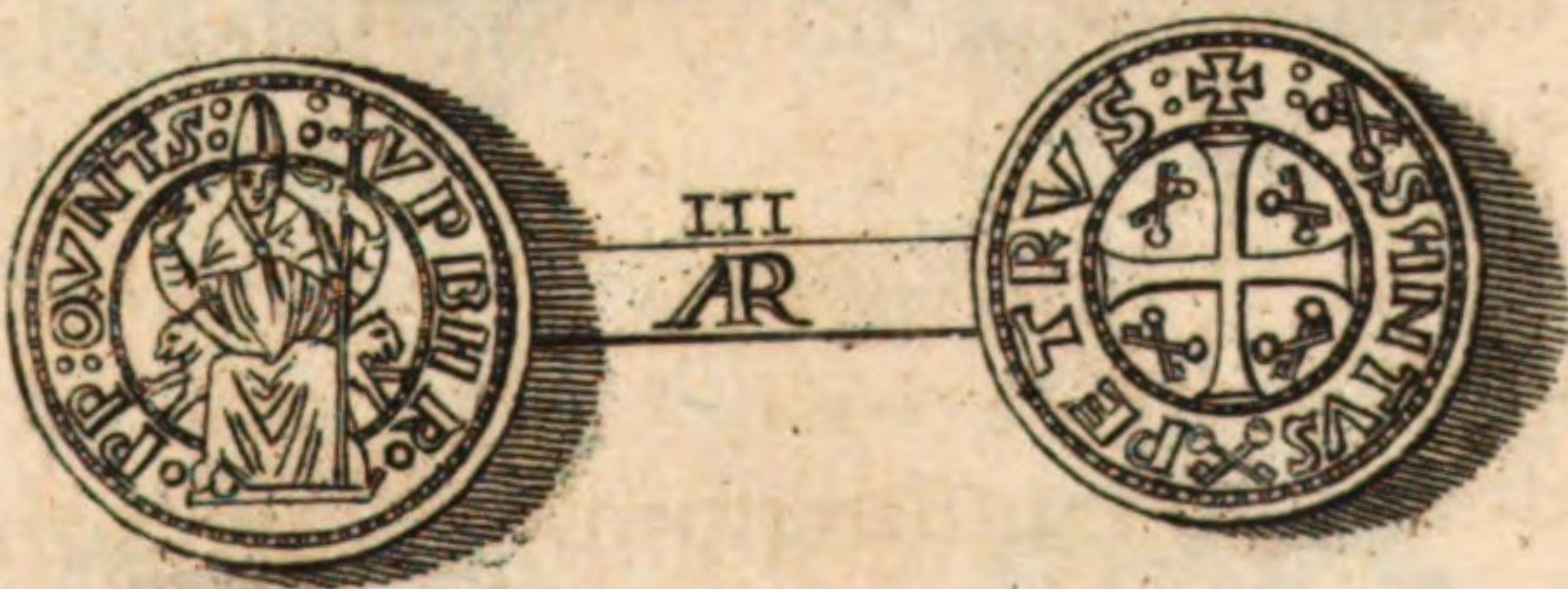
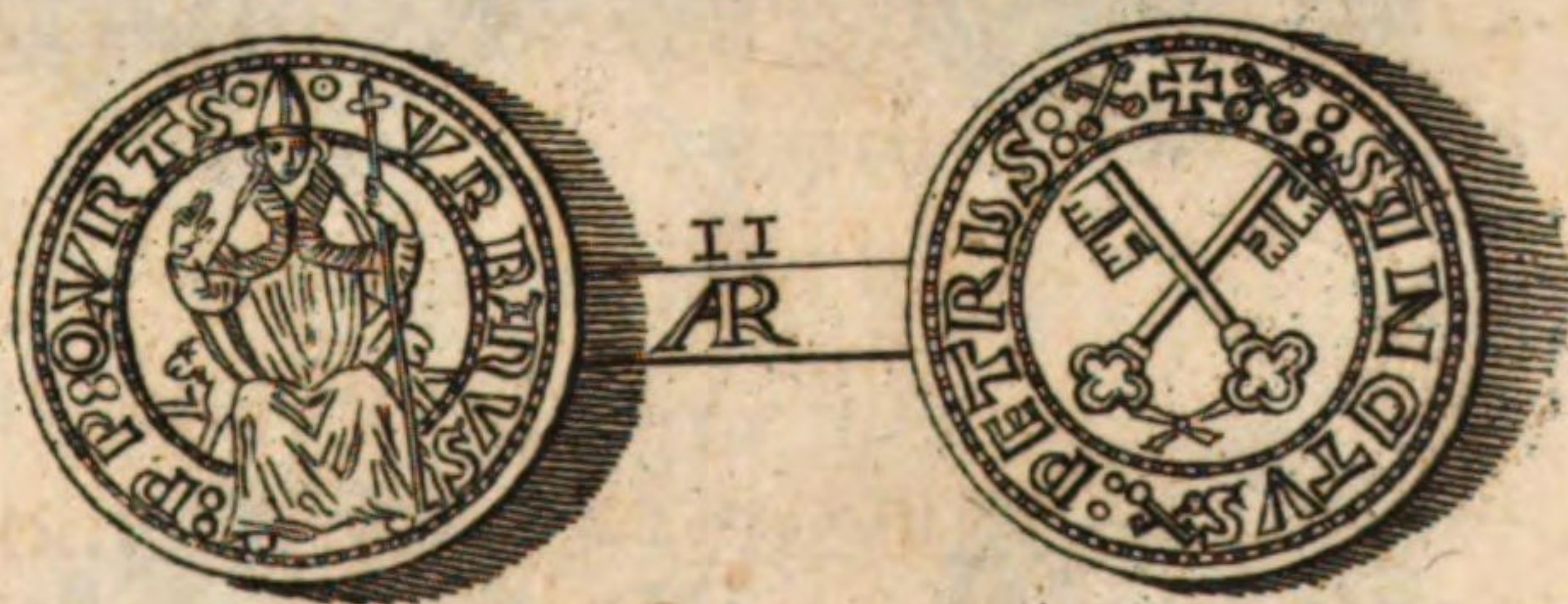
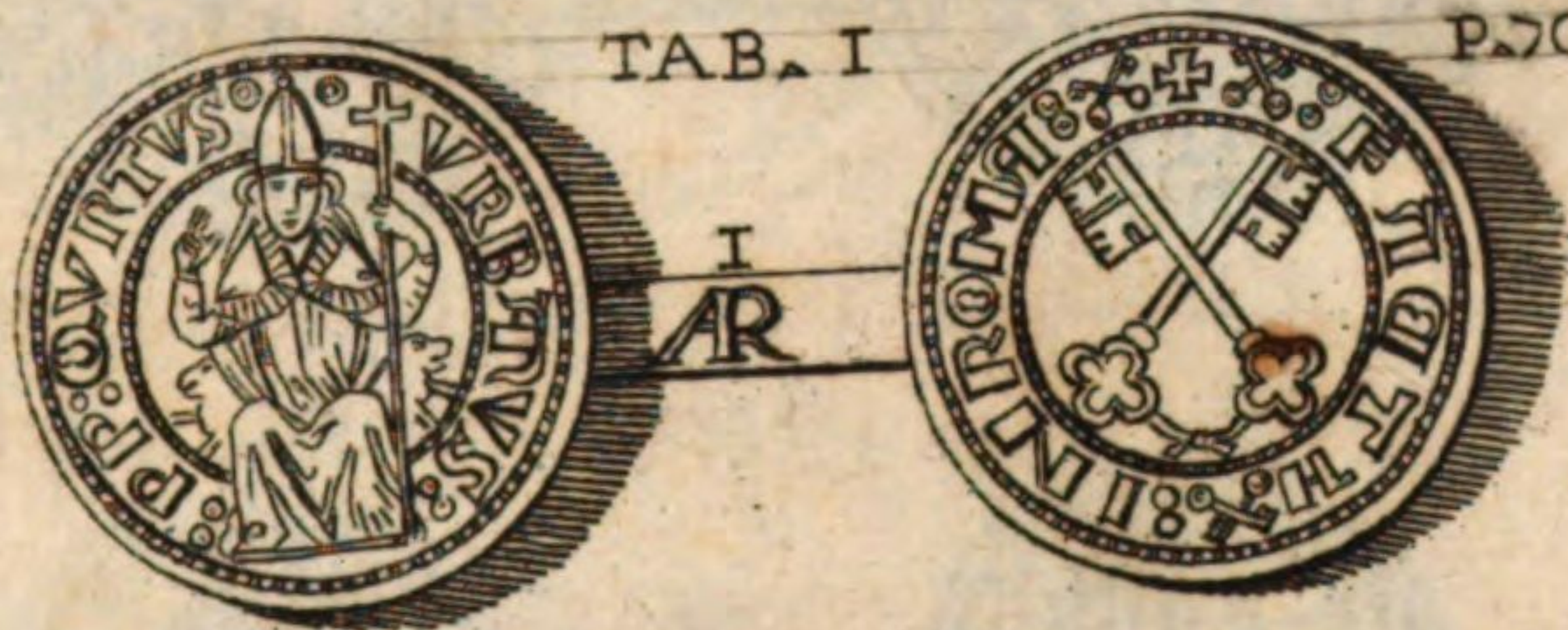
I.

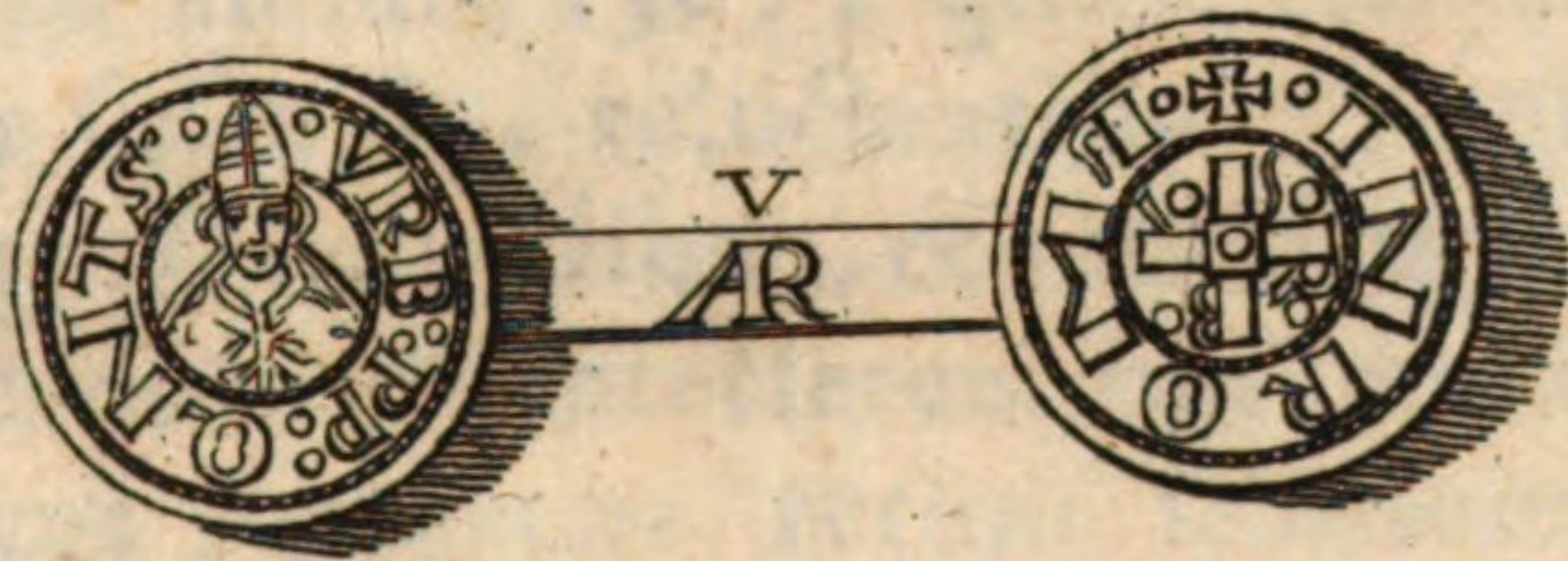
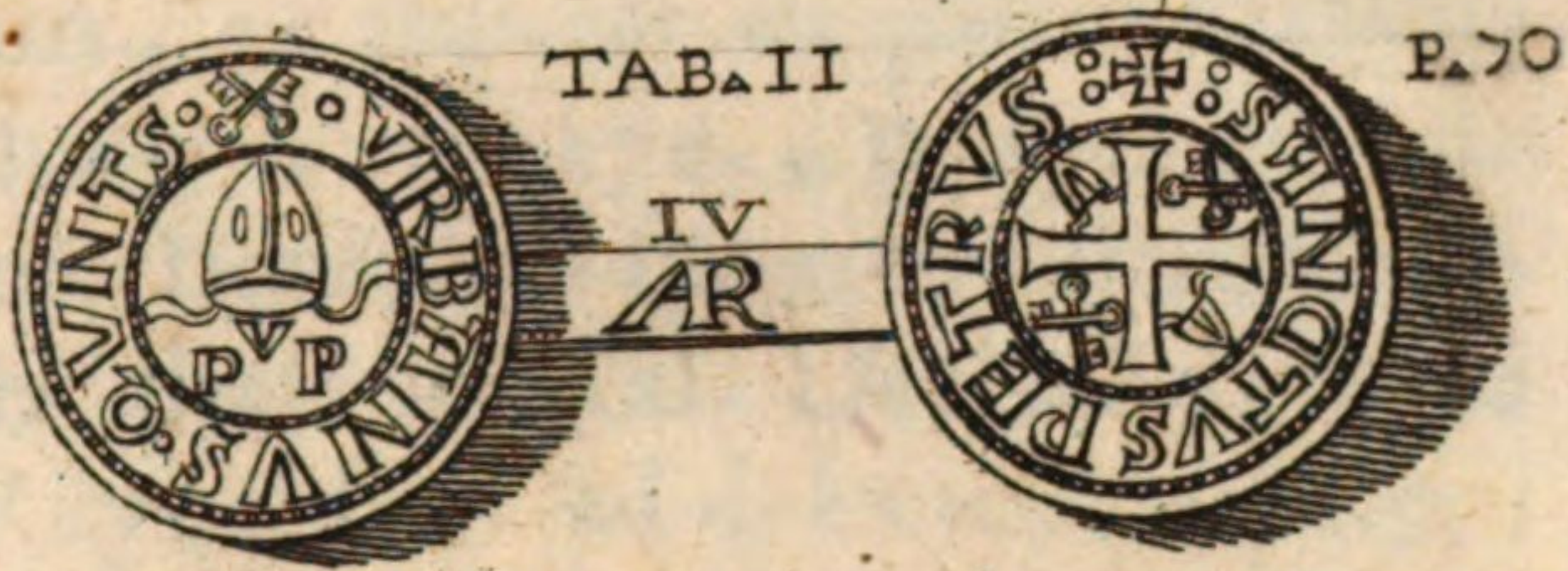
URBANUS PP. QUINTUS, *Urbanus Papa Quintus*. Pontifex sedens, pontificia veste indutus, dextera manu populo benedicit, sinistra crucem tenet.

✠ Utrimque parvæ claves. FACTA IN ROMA. Duæ claves decussatæ, alligatæque integram aream occupantes.

Nummus hic Romæ percussus fuit; Urbanus enim, vix ad summum Pontificiæ dignitatis fastigium evectus fuerat, vir morum sanctitate conspicuus, cum Romam petere constituit, consiliumque suum aperuit legatis à Senatu, Populoque Romano ad hoc missis, ut liquet ex Epistola ejusdem Avenione data x. Kal. Junii anno primo, idest 1363, quam refert Raynaldus ad d. annum num. 7., quamobrem memoria lapsus videtur Ecclesiæ Bonnensis Canonicus, qui secundam Urbani vitam scripsit, apud Baluzium in Vit. Pap. Aven. Tom. i. col. 402. asserit enim Avenionem ingressos Romanorum,

le-

1847
The first of the series of
the first of the series of
the first of the series of
the first of the series of

legatos mense Majo anni 1364, qui erat Pontificatus Urbani annus secundus, nisi fortè putandum sit, alios eo anno Roma legatos missos, aliosque deinde anno 1365 ad maturandum Pontificis adventum, ut apparet ex prima Urbani Vita apud Baluzium col. 370., quibus Pontifex certam profectionis suæ spem iniecit, ut constet ex litteris datis ix. Kal. Decembr. anno quarto apud Raynaldum ad d. annum num. 9., Profectionem autem distulit Urbanus variis ex causis, usque ad annum 1367, quo Avenione in Italiam iter suscepit, reluctantibus Carolo Galliarum Rege, Cardinalibus, & aulicis omnibus, varia impedimenta interferentibus, ut testatur Franciscus Petrarcha rerum senilium lib. 9. Epist. 1.; & profecto cum Massiliam venisset, recusabant Cardinales, qui ferè omnes Galli erant, eum sequi; verùm Pontifex: *Statim ibidem duos ordinavit Cardinales, assèrens, quod in capillo Capucii sui sufficientes habebat Cardinales; unde Cardinales ejus constantiam videntes, suam audaciam prius habitam mutaverunt in timorem, & sequuti sunt eum:* ut legitur in tertia Vita apud Baluzium col. 415. Mare igitur ingressus ad Corneti oram appulit, quò *venere solemnes Nuntii Romanorum, pro eorum parte plenum dominium Urbis offerentes, & claves Castri S. Angeli per eos prius detenti, secum ferentes, in prima vita*

Ur-

Urbani apud Baluzium col. 378, deinde *Viter-*
bio recedens die xvi. mensis Octobris Romam intra-
vit, occurrentibus sibi Clero, & Populo Romano
ipsum solemniter recipientibus cum magno gaudio,
& Deum laudantibus de jucundo adventu suo. Post
 annum ergo 1367, quò Urbanus Romam venit,
 cufus est primus hic nummus, uti etiam quin-
 tus, & sextus. Lemma autem illud, quod in
 primo denario legitur *facta in Roma*, idest *Mo-*
neta Romæ percussa italicum prorsus est, ac ea-
 lingua exaratum, quæ vulgò Romæ tunc tem-
 poris usurpabatur, licèt prima vox latina videat-
 ur; non enim adhuc universa Italorum consen-
 sione, ea, qua nunc scribimus, lingua, quæque
 Italica dicitur, recepta erat; quin imo elegan-
 tior putabatur, qui magis latinam, quam Itali-
 cam linguam calleret, ut ex pluribus doctorum
 virorum scriptis Operibus, tàm soluta, quàm
 vincta oratione, qui Sæculis XIV, & XV. florere,
 apparet; donec XVI. Sæculo de recto Italicæ,
 communisque linguæ usu præcepta tradita sunt
 omnium consensu probata. Sed, ut ad Urba-
 num redeamus, hic anno 1370 Avenionem re-
 petere voluit, causam pretextens redintegrandæ
 inter Galliæ, Angliæque Reges pacis, seu uti
 scribit Petrarcha rerum senilium lib. 3. Epist. 13
 nonnullorum Cardinalium, & Aulicorum sua-
 sionibus permotus, qui Gallicis deliciis assueti,
 Ec-

Ecclesiæ dignitatem parvi faciebant. Cæteri, quos in tabula nummos exhibemus, Avenione, priusquam Romam Urbanus venisset, cusi sunt, nam post reditum, ea in Urbe, nedum tres menses vixit.

II.

URBANUS PP. QUNTUS. *Urbanus Papa Quintus*. Pontifex sedens, ut supra

✠ Cum parvis clavibus triplici loco. Item claves in medio, ut in altero nummo: in gyro
SANCTUS PETRUS

III.

URBAN. PP. QUNTS. *Urbanus Papa Quintus*. Pontifex sedens, ut supra.

✠ Duæque parvæ claves decussatæ. SANTUS, sequuntur duæ claves decussatæ. PETRUS. in medio Crux, & parvæ claves decussatæ ad quatuor latera.

IV.

Duæ parvæ claves, ut supra URBANUS QUNTS. *Urbanus Quintus*. In area Mitra cum vittis ex utraque parte pendentibus, & infra v. p. p. Litteræ V. PP. non URBANUS PAPA significant, sed Papa tantummodo: nam V est vocalis, quæ deerrat in voce *Quints*, quam idcirco monetarius sub mitra posuit. Porro, si id non foret dicendum, vox *Urbanus* in eadem moneta bis habe-

retur; quod nusquam factum vidimus. Consule nummum VII.

✠ SANCTUS PETRUS, in medio Crux, & parvæ claves decussatæ ad duo latera, & ad alia latera duæ Mitræ.

V.

URB. PP. QNTS. *Urbanus Papa Quintus*. Pontificis protomes.

✠ IN ROMA in gyro. in area quatuor litteræ scilicet V. R. B. I.

VI.

URB. PP. QUINTS *Urbanus Papa Quintus*. Pontificis protomes, ut supra

✠ S. PET., ET PAL. *Sanctus Petrus, & Paulus*. in medio V. R. B. I. ut supra.

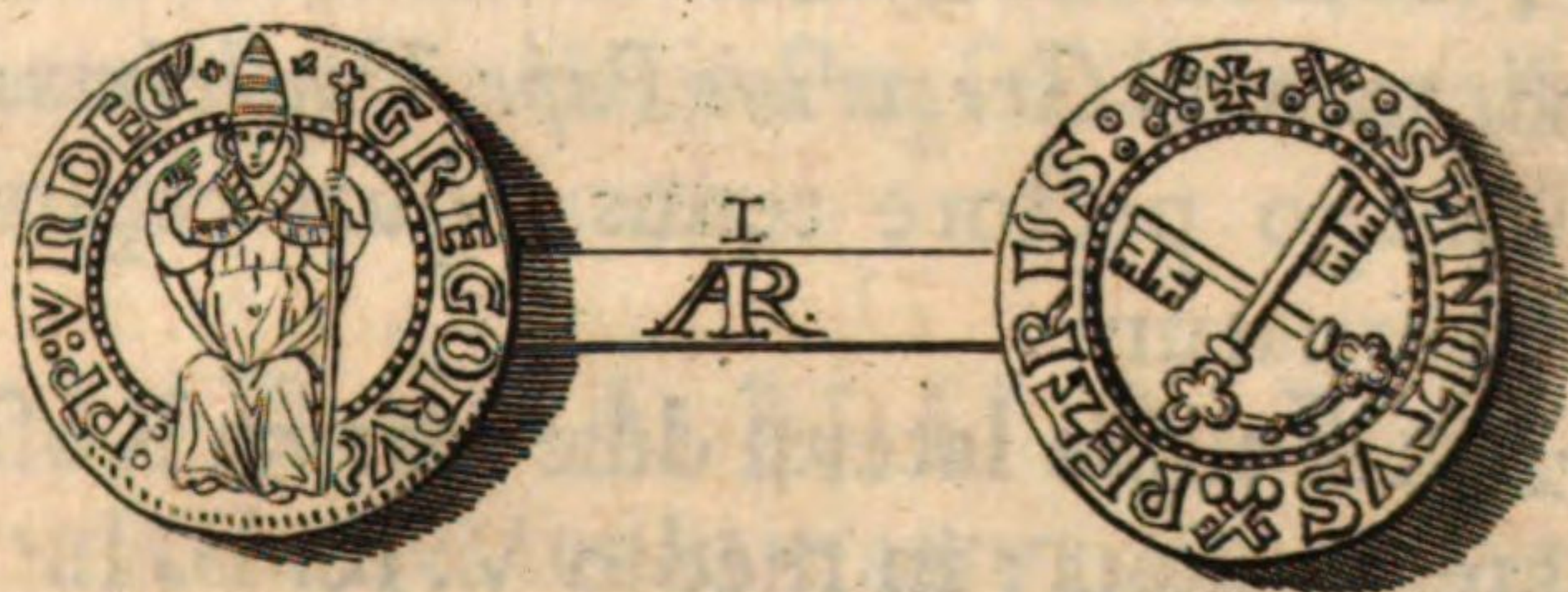
VII.

Duæ claves decussatæ URB. PP. QNTS. *Urbanus Papa Quintus*, in medio Mitra, ut in quarto nummo.

✠ SANT. PET. E PAL. *Sanctus Petrus, & Paulus*. in area Crux, atque ad duo latera binæ parvæ claves decussatæ.

GREGORIUS XI.
PETRVS ROGERIVS LEMOVICENSIS
ELECTVS
II. KAL. IANVARII MCCCLXXI.
OBIIT
VI. KAL. APRILIS MCCCLXXVIII.

I.

GREGORUS PP. UNDEC. *Gregorius Papa Undecimus*. Pontifex sedens pontificia veste indutus, dextera benedicit, sinistra crucem tenet.

✠, & utrimque parvæ claves decussatæ. SANCTUS PETRUS, & inter has duas voces, parvæ claves, ut supra; in nummi area duæ claves majores item decussatæ, alligatæque.

II.

GG. PP. UND. *Gregorius Papa Undecimus*. Pontificis imago pectore tenus, quæ caput habet Tiara exornatum.

✠ Ad cujus latera duæ parvæ Rosæ cum lemmate IN ROMA: in medio V.R.B.I.

III.

GG. PP. UND. *Gregorius Papa Undecimus*. Imago, ut supra, parva Rosa, & inde corona.

✠ In margine IN ROMA; in medio V.R.B.I.

Primus nummus Avenione percussus videtur, similis enim est aliis superius allatis: ea in Urbe Gregorius moram traxit usque ad diem xiii. Septembris MCCCLXXVI., qua Avenione recessit, & Massilia solvens, per Tiberim triremi vectus, ad Basilicam S. Pauli descendit, & die xvii. Januarii MCCCLXXVII. Romam ingressus est, equitans à S. Pauli Basilica ad S. Petrum, ut in prima vita ejusdem Pontificis apud Baluzium in vit. Pap. Aven. Tom. i. Col. 438. Rosæ, quæ
vi-

visuntur in secundo, & tertio numino, an ornamenti tantum, an verò alia ex causa ab artifice insculptæ fuerint, incertum est, & fortè spectare ad gentilitium Pontificis stemma etiam possent, in quo tres rosæ in inferiori parte soli, quod fascia dextrorsum sectum est, visuntur, aliæque tres in superiori. In tertii nummi ad-versa parte, in apice corona est, quæ forma ad muralem veterum Romanorum accedit, & fortasse nota est peculiaris Præfecti monetæ, vel Urbem ipsam indicat.

U R B A N U S VI.

BARTHOLOMEVS PRIGNIANVS NEAPOLITANVS
ELECTVS

V. IDVS APRILIS MCCCLXXVIII.

O B I I T

IDIB. OCTOBRIS MCCCLXXXIX.

URBANUS PP. SEXTUS : Pontifex sedens, dextera benedicit, sinistra crucem tenet.

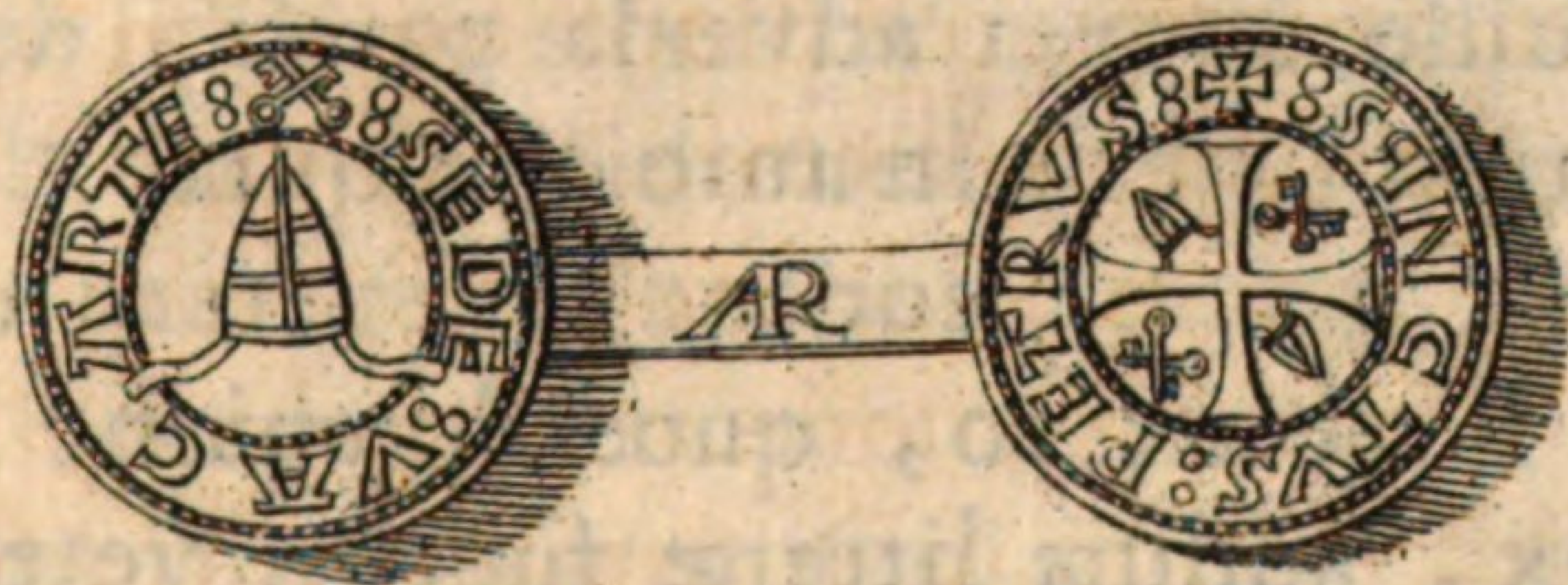
✠ SANCTUS PETRUS. Crux ad nummi oram
fe-

ferè extensa, in area ad quatuor angulos claves decussatæ.

Denarium, quem exhibemus delineatum, nobiscum communicavit amicus noster, dum vixit, Xaverius Scilla; ejus imaginem invenerat inter schedas Hiacynti Lili, ut ipse etiam innuit in notitia nummorum Pontific. pag. xvii., & cciv. Lilius autem fuit patriæ historiæ scientissimus, & hujusmodi reliquiarum inferioris ævi sedulus perscrutator, ut monuit Eques Prosper Mandosius de Scriptoribus Romanis Tom. i Centuria 2. num. 98. pag. 136.

Denarium verò ipsum nondum vidimus, nec apud aliquem extare novimus. Turbulentissima autem illorum temporum conditio Urbano Pontifici monetam cudendi spatium non dedit; etenim inter tumultuantium Romanorum voces electus, vix summum pontificatum ipse fuerat assequutus, cum deficientibus Cardinalibus gallicis, ac illius electionem uti per vim factam falsò improbantibus, Pseudopontificem in Fundana Urbe elegere, immixtis paulo post in illum, Romanosque, Britonum, & Vasconum copiis; vexatus insuper à militibus ex Adriana arce ab Adversariis retenta, pontificiis Palatii Vaticani ædibus relictis, ad S. Mariæ in Transtiberim templum secedere coactus est: deinde Tybur petiit, ac ob dissensiones
cum

cum Johanna Siciliae citra Pharum Regina, Regni eam jure privavit, quod transtulit in Carolum Dyrrachinum Principem, qui eo potitus est. Neapolim Urbanus profectus, bis ab ingrato Principe in custodia detentus, postea Nuceriae obsessus, Raimundo Baucio Ursino opem ferente, demum evasit, consensaque Januensi Triremi, Januam appulit, deinde Lucam, & Perusium se contulit, ac postremò Romam, ubi obiit pontificatus sui infeliciter acti, anno undecimo.

Nummus fortè cufus Apostolica Sede, post Urbani V. obitum, vacante anno Christi MCCCCLXX. Parvæ claves decussatæ SEDE VACANTE, in area Mitra cum triplici corona, pendentibus vittis.

✠ SANCTUS PETRUS. In medio Crux, ad cujus duo latera binæ parvæ claves, ad alia, duæ parvæ mitræ.

Xaverius Scilla, in libro italica lingua conscripto, quem edidit cum hoc titulo: *Breve*

notizia delle monete Pontificie pag. 203, hunc nummum post Urbani V. mortem percussum putavit; simillimus enim est alteri ejusdem Pontificis, quem in superiore tabula exhibuimus num. iv., nec hujusmodi formæ alius apparet in denariis Pontificum, qui, vel ante Urbanum, vel post ipsum fuere; at illud negotium facessit, quod nempe post Urbani obitum decem tantum diebus Apostolica Sedes vacaverit, quo brevi temporis spatio, vix typus insculpi poterat; verum dubium hoc removetur, si dicamus typum hunc vivente adhuc Urbano incisum fuisse in area adversæ partis, deficientibus tantum litteris in ambitu; quare aliqua necessitate, novam cudendi monetam urgente, exorta fortè ex eo, quod Avenione abfuerat Pontifex, additæ litteræ fuerint veteri adversæ partis typo, ut expeditius moneta cudi posset.

COLEMANUS VII.

ANNO DOMINI 1523. COMITIBUS DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

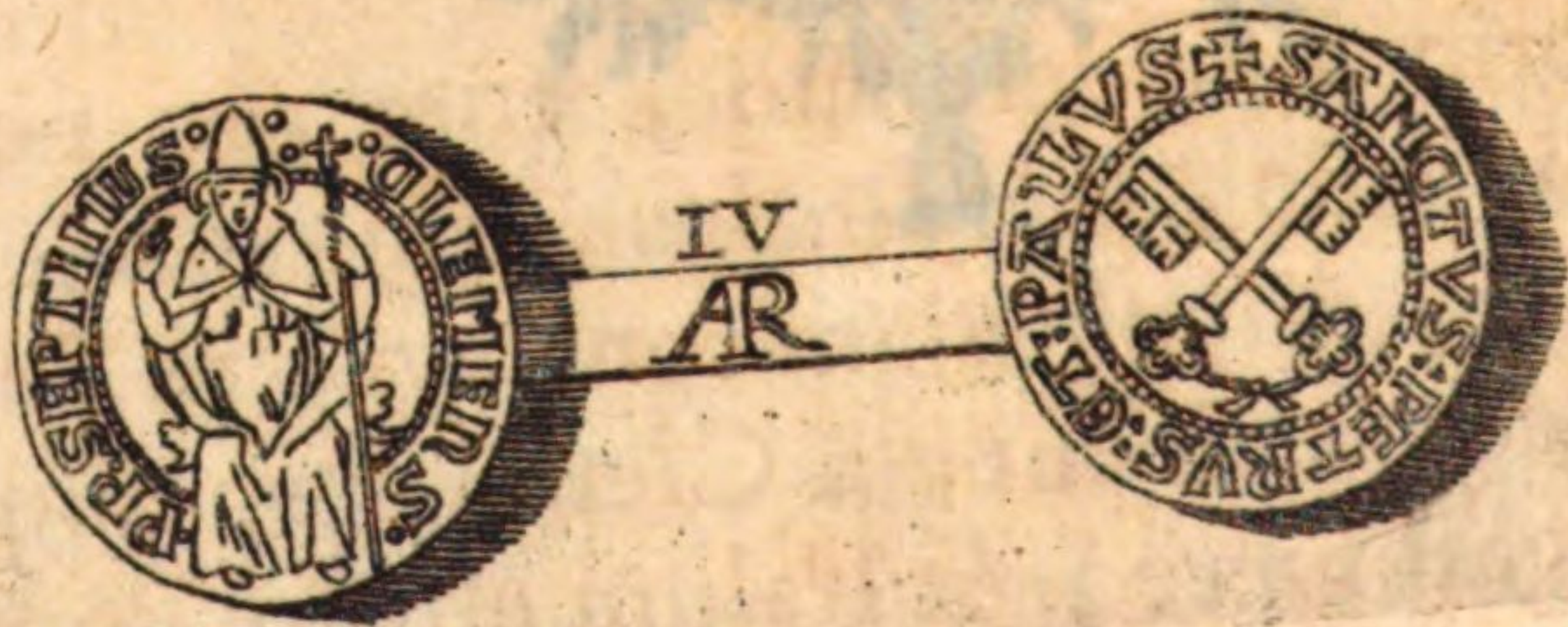
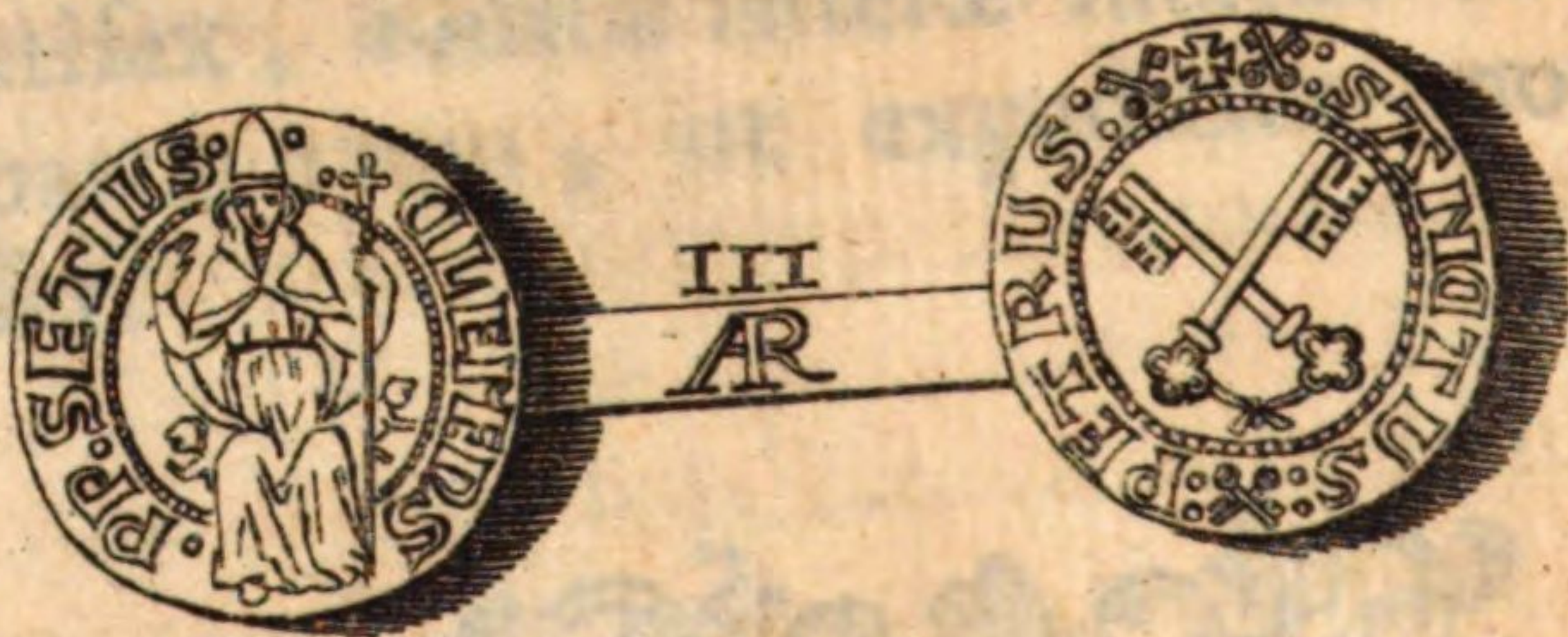
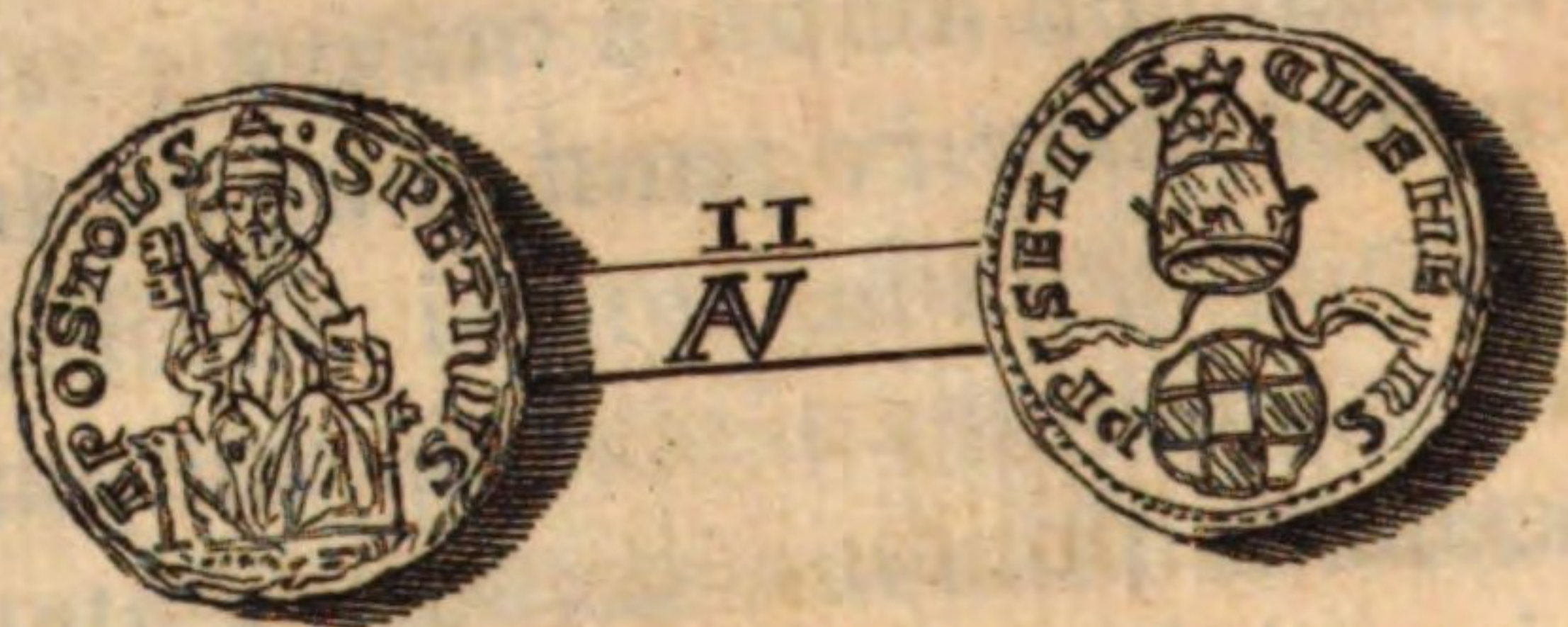
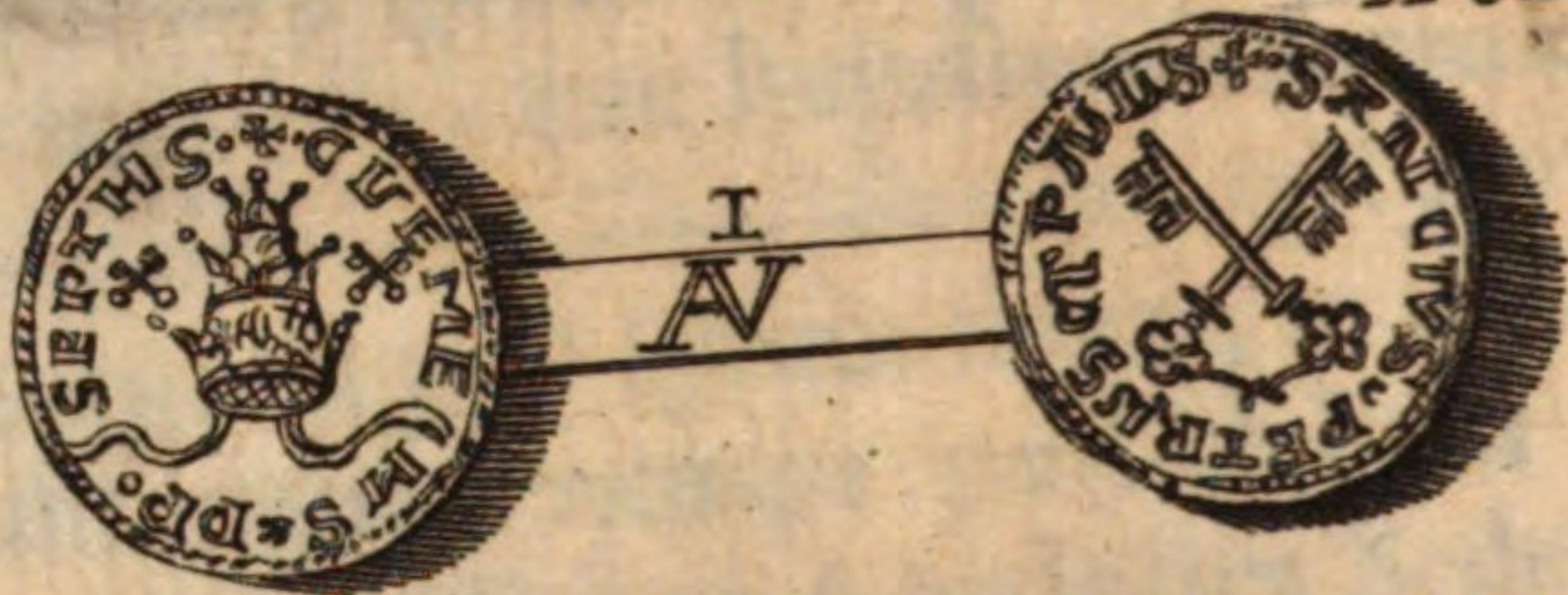
IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

IN SCHEDELLA DE LINDENBURG.

CLEMENS VII.

ROBERTVS EX COMITIBVS GEBENNENSIBVS
ELECTVS

IN SCHISMATE ADVERSVS VRBANVM VI.

XIII. KAL. OCTOBRIS MCCCLXXVIII.

OBIIT

XVI. KAL. OCTOBRIS MCCCLXXXIV.

I.

✠ CLEMENS PP. SEPTIMS *Clemens Papa Septimus*:
in area Tiara Pontificia, triplici corona, ac te-
niis pendentibus, ornata. Utrunque claves de-
cussatæ.

✠ SANCTUS PETRUS, ET PAULUS. in medio
claves cancellatim dispositæ, alligatæque

II.

CLEMENS PP. SETIUS. *Clemens Papa Septimus*;
in area Tiara pontificia, ut supra, gentilitio
stemmati orbiculato, ac quatuor lineolis secto
imposita.

S. PETRUS APOSTOLUS. *S. Petrus* pontificia ve-
ste indutus, ac sedens, qui dextera clavem ge-
rit.

Gregorio XI. defuncto, cum pro novo
Pontifice eligendo, Cardinales, qui tresdecim
numero erant, dispositojam conclavi, in Vati-
canas ædes convenissent, à Clero, Populoque
Romano rogati fuere, ut Italum eligere Ponti-

L

ficem

ficem vellent: verebantur enim, ne, si è gallica natione aliquis crearetur, denuò trans alpes Apostolicam Sedem traduceret. Hæc primùm placidè, & rogantium more acta sunt, postmodum verò Romanus Populus turbidis, ac minacibus vocibus, eadem petiit, ac deinde, ut Romanus tantum eligeretur, inclamavit. Quatuor tunc temporis erant Cardinales Itali, & ex his duo Romani, reliqui Galli; verùm, cum inter Gallicos orta fuisset dissensio, Cardinalium omnium suffragiis Pontificia dignitas delata, est Bartholomeo Prignano Archiepiscopo Barenfi Neapolitano, qui Urbanus appellari voluit. Cardinales, ut tuto evadere a furentis populi manibus possent, electum fuisse Pontificem Cardinalem de Tebaldeschis evulgavere, qui Romanus erat; ut vero, quod actum fuerat, patuit, novus Pontifex solemni pompa ad Vaticanæ Basilicæ fores à Cardinalibus tiara Pontificia redimitus fuit, deinde per Urbem, nemine reclamante, ad Sacrosanctam Lateranensem Ecclesiam perductus est. Verùm, cum Urbanus, acrioris ingenii vir, collapsos Ecclesiasticorum hominum mores restituere, & corrigere in melius vellet, Cardinalium, gallicorum præsertim, animos à se abalienavit. Quamobrem ipsi Fundana in Urbe Robertum Cardinalem Gebennensem in Pseudo-Pontificem elegere, cau-

caufantes canonicam Urbani electionem, tanquam minis, ac vi extortam; Clemens autem, ita enim Robertus vocari voluit, Avenionem petiit, unde initium schismati datum, quod Dei Ecclesiam diu funestavit. Vide Raynaldum pluribus hæc referentem ad annum Christi MCCCLXXVIII. num. LVI. & seqq.

Aurei duo priores denarii Avenione cusi sunt: in secundo pseudopontificis gentilitium stemma visitur (quod in nummis nunc primum occurrit) ad ostentandam, ut opinor, paterni generis nobilitatem; ipse enim Gebennensis Comitis frater erat, ut legitur in prima ejusdem Vita apud Baluzium Vit. Pap. Aven. Tom. I. Col. CCCCLXXXVI.

Priorem hujus nummi partem describens Xaverius Scilla in Notitia Monetæ Pontif. italicè conscripta pag. CCIV., cum fortè in detritum nummum incidisset, S. Petrum sedentem, elatam habere ad benedicendum dexteram scripsit; nos autem integrum, ac ferè asperum nummum vidimus, ac tractavimus; in quo S. Petrus dextera clavem, & sanè majoris, quam opus esset, formæ, tenet, sinistra verò volumen gerit. Unicæ clavis symbolo, satis à Domino traditam Divo Petro potestatem indicari, putaverunt veteres, ut asserit Nicolaus Alemanus de Parietinis Lateranensibus cap. X. pag. LXXXV.

idemque cap. ix. pag. LXVIII. marmor refert, Ticini in Basilica S. Michaelis asservatum, in quo insculptus est Christus Dominus unicam clavem S. Petro tradens.

III.

CLEMENS PP. SETIUS *Clemens Papa Septimus*. Pontifex sedens, pontificia veste indutus, qui dextera benedicit, & sinistra crucem tenet.

✠, & utrinque claves parvæ decussatæ, uti etiam in inferiore gyri parte, cum inscriptione SANCTUS PETRUS. Nummi aream geminæ claves majores decussatæ, ac alligatæ, occupant.

IV.

CLEMENS PP. SEPTIMUS Pontifex sedens, ut supra in nummis II. & III.

✠ SANCTUS PETRUS, ET PAULUS. Binæ claves, ut supra, in medio ejusdem.

Nummi hi, ad exemplum aliorum à superioribus veris Pontificibus Avenione cusorum, à Clemente Pseudopontifice percussi sunt.

II. BONIFACIUS X. Pontifici
curator provinciarum...

IV. BONIFACIUS X. Pontifici
curator provinciarum...

V. BONIFACIUS X. Pontifici
curator provinciarum...

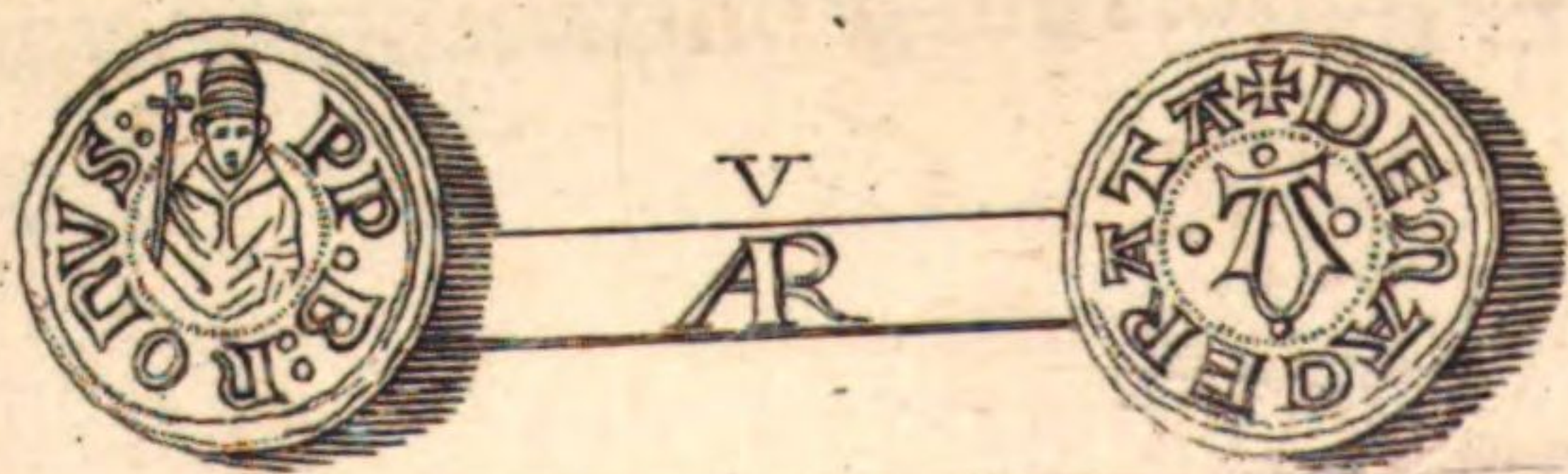
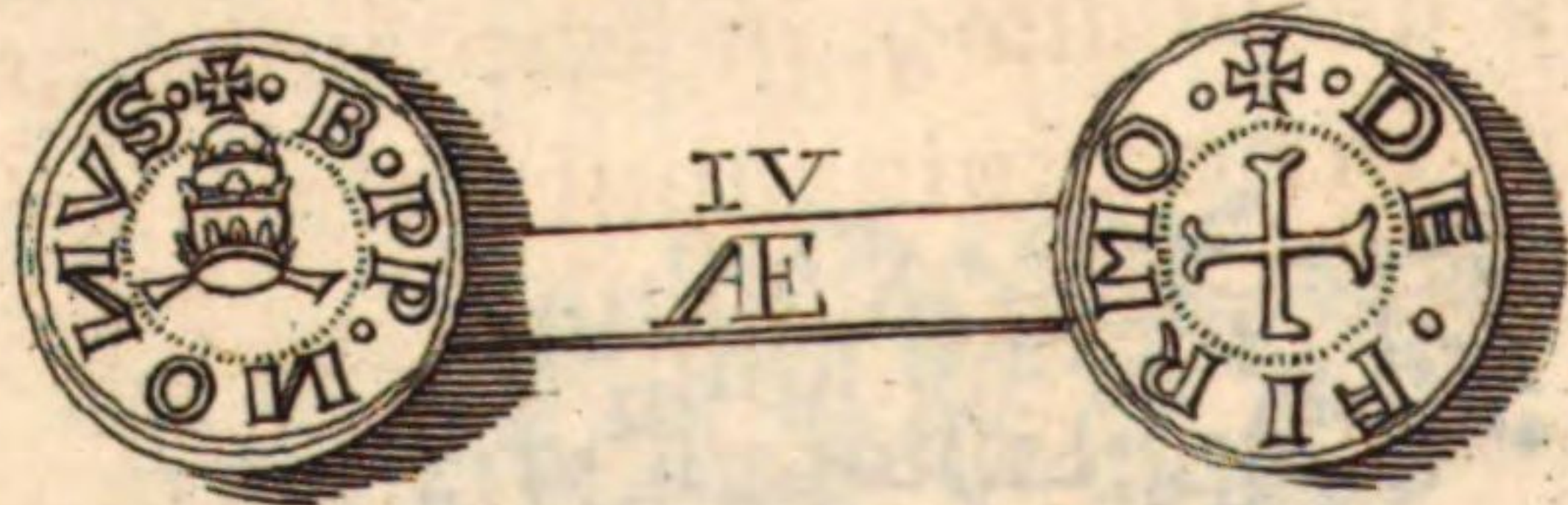
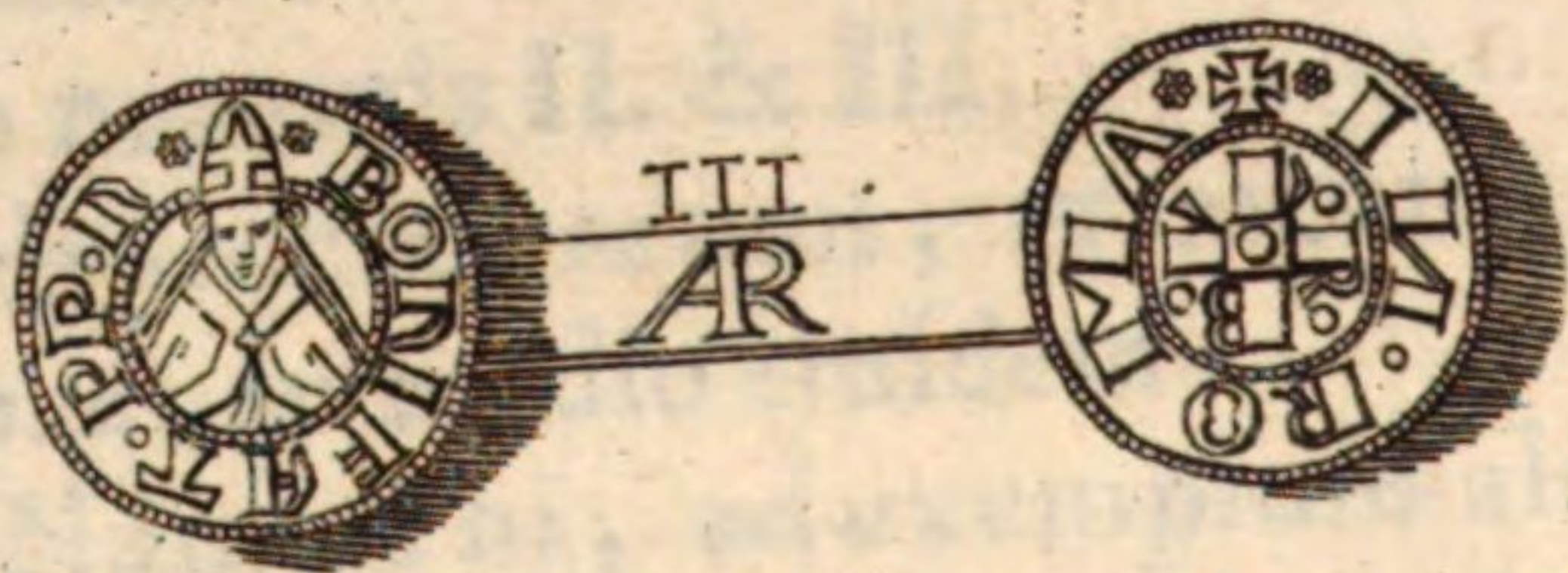
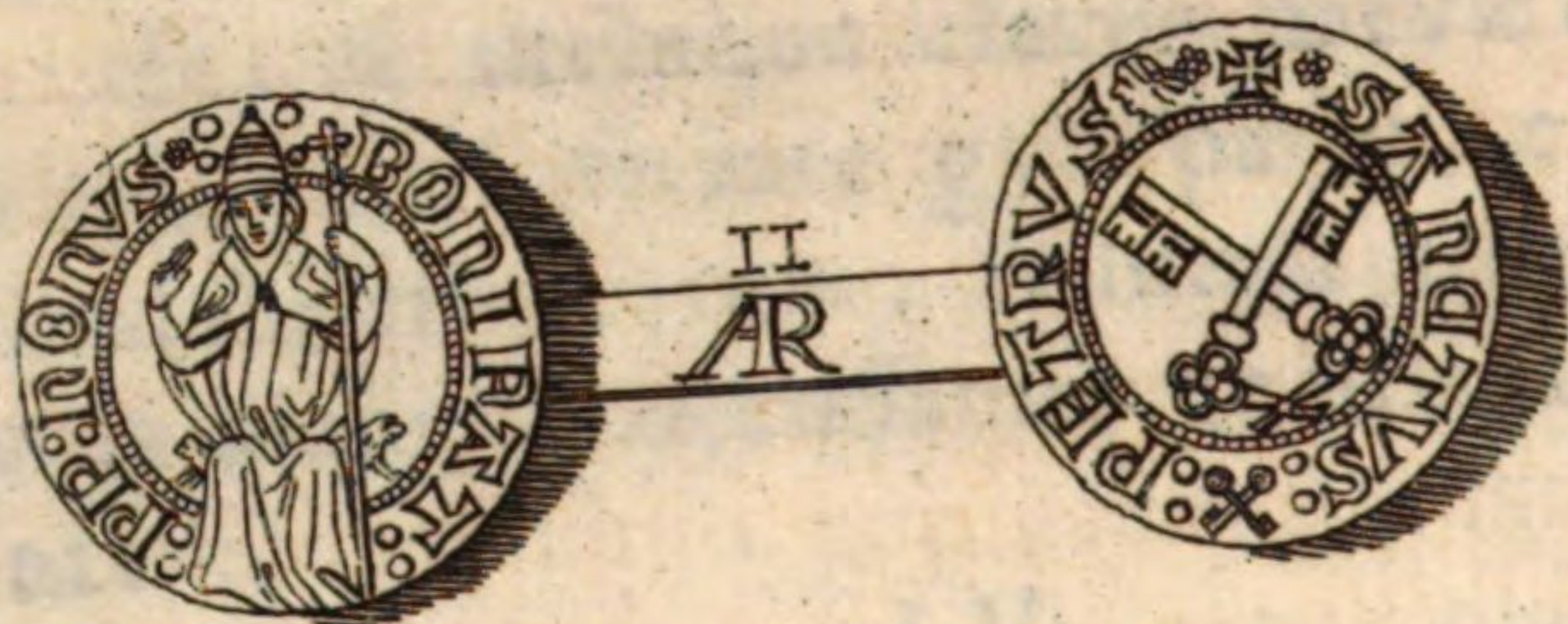
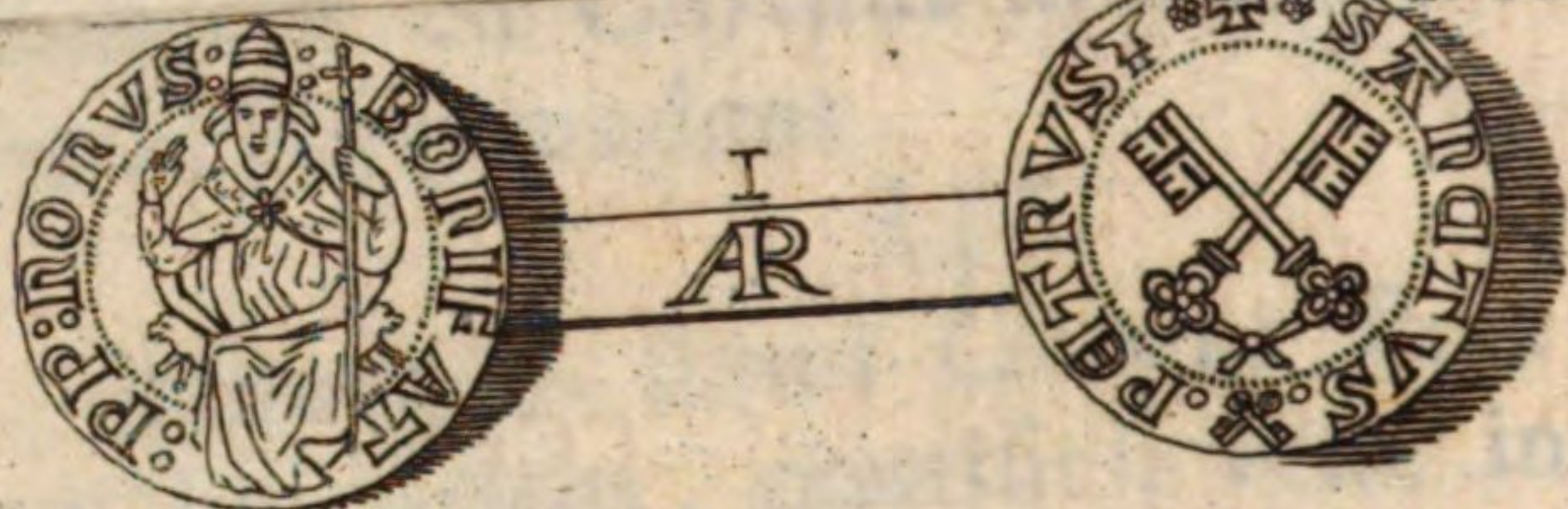
VI. BONIFACIUS X. Pontifici
curator provinciarum...

VII. BONIFACIUS X. Pontifici
curator provinciarum...

VIII. BONIFACIUS X. Pontifici
curator provinciarum...

BONIFACIUS IX.

PETRVS THOMACELLVS NEAPOLITANVS

ELECTVS

IV. NON. NOVEMBR. MCCCLXXXIX.

OBIIT

KAL. OCTOBR. MCCCCIV.

I.

BONIFAT. PP. NONUS *Bonifacius Papa Nonus*.
Pontifex sedens, dextera benedicit, sinistra
crucem tenet.

✠, & utrinque parvæ Rosæ cum inscri-
ptione SANCTUS PETRUS, quæ binis decussatis cla-
vibus interfecatur; ad crucis latus T. visitur,
quod incudinis formam præsefert: & fortè mo-
netarii signum est: aream binæ claves decussatæ,
alligatæque occupant.

II.

BONIFAT. PP. NONUS *Bonifacius Papa Nonus*,
& parva Rosa. Pontifex sedet, ut supra.

✠ Utrinque Rosæ. SANCTUS PETRUS, ac ge-
minæ claves decussatæ, in fine ambitus. Ad
crucis dexteram hominis caput crinibus vel in
nodum collectis, vel vitta redimitis, quod mo-
netarii signum esse, ex superiori nummo conj-
cio. In area claves, ut supra.

Utriusque nummi typus ad exemplum eo-
rum, qui à superioribus Pontificibus Avenione
cusi

cusi fuerē, effectus fuit; sed Romæ nè, an alia in Urbe Pontificiæ ditionis, prorsus ignoro: percussos tamen hujusmodi denarios Avenione non fuisse, certum est, ibi namque moram trahebat Clemens VII. Pseudopontifex jam ab anno Christi MCCCLXXIX., ut legitur in prima ejusdem Vita apud Baluzium Tom. 1. Pap. Aven. Col. ccccvc. atque ea in Urbe pro vero Pontifice habebatur à Carolo VI Galliarum Rege, traxeratque in suas partes Petrum Aragoniæ, & Johannem Castellæ Reges.

III.

BONIFAT. PP. N. *Bonifacius Papa Nonus*. Pontificis protomes, & utrinque parvæ Rosæ.

✠ Et Rosæ, ut supra, cum inscriptione IN ROMA. In area verò V. R. B. I. nempe URBE

Hic nummus Romæ percussus est, ut in margine legitur. Porro Bonifacius, Pontificatus initio, Romanæ Urbis imperio integrè potiebatur, teste Gobellino in Cosmodromio Æt. vi. Cap. LXXXI.

IV.

B. PP. NONUS. *Bonifacius Papa Nonus*; in medio tiara tribus coronis, ac teniis pendentibus ornata.

✠ DE FIRMO: in area CRUX.

Cum Bonifacius Pontifex Andream Thomacellum germanum fratrem Piceni Rectorem
con-

constituisset, ut eam provinciam adversus Clementis Pseudopontificis Sectatorum machinationes tueretur, Firmani cives, præ aliis, fidellem operam Andreæ præstiterunt; quamobrem Pontifex eidem Urbi indulgit, uti testatur Franciscus Adamus de rebus gestis in Civitate Firmana lib. I. fol. LIV. pag. II. *Merum, & mixtum imperium, ac facultatem in temporalibus per annos duodecim, tum in Comitatu, quàm in Oppidis fidei suæ commissis, exigendi omnia tributa ad Romanam Ecclesiam pertinentia in usum publicum Civitatis convertenda*, signatumque Pontificium diploma fuit Perusii Idibus Maii Pontificatus ejus Anno IV., idest MCCXCIII., cuſos igitur eo tempore eadem in Urbe hosce denarios fuisse ab Andrea Thomacello Bonifacii Papæ germano, vel à Firmana urbe putandum est; ut ex sequenti denario palam fiet.

V.

PP. B. NONUS *Papa Bonifacius Nonus*. Proto-
mes Pontificis, dextra Crucem gerentis.

✠ DE MACERATA in medio A. gothico, uti ajunt, caractere efficta; supra, & ad latera ejusdem quidam globuli, sive puncta visuntur.

Maceratæ, uni ex præcipuis Piceni Urbibus, à Bonifacio Pontifice facultas concessa fuit anno Christi MCCXCII. *cudendi, sive cudi faciendi monetas*, scripto, signatoque Romæ diploma-
te

te viii. Idus Jun. Pontificatus ejus anno iii. cum ejusdem Urbis Prætor esset (hunc Potestatem vocabant) Paulus de Stuffolo , à quo actum est cum monetalibus administris de Urbicariis nummorum symbolis typo insculpendis , ut refert Pompejus Compagnonus in illius Civitatis Historia , italicè conscripta (cujus titulus Regia Picena) part. i. lib. v. pag. cclv.

B E N E D I C T U S X I I I .

PETRVS DE LVNA ARACONENSIS

ELECTVS

PSEVDOPONTIFEX

IN SCHISMATE ADVERSVS BONIFACIVM IX.

IV. KAL. OCTOBR. MCCCXCIV.

EXAVCTORATVS IN CONCILIO PISANO

VI. IVNII MCCCCIX.

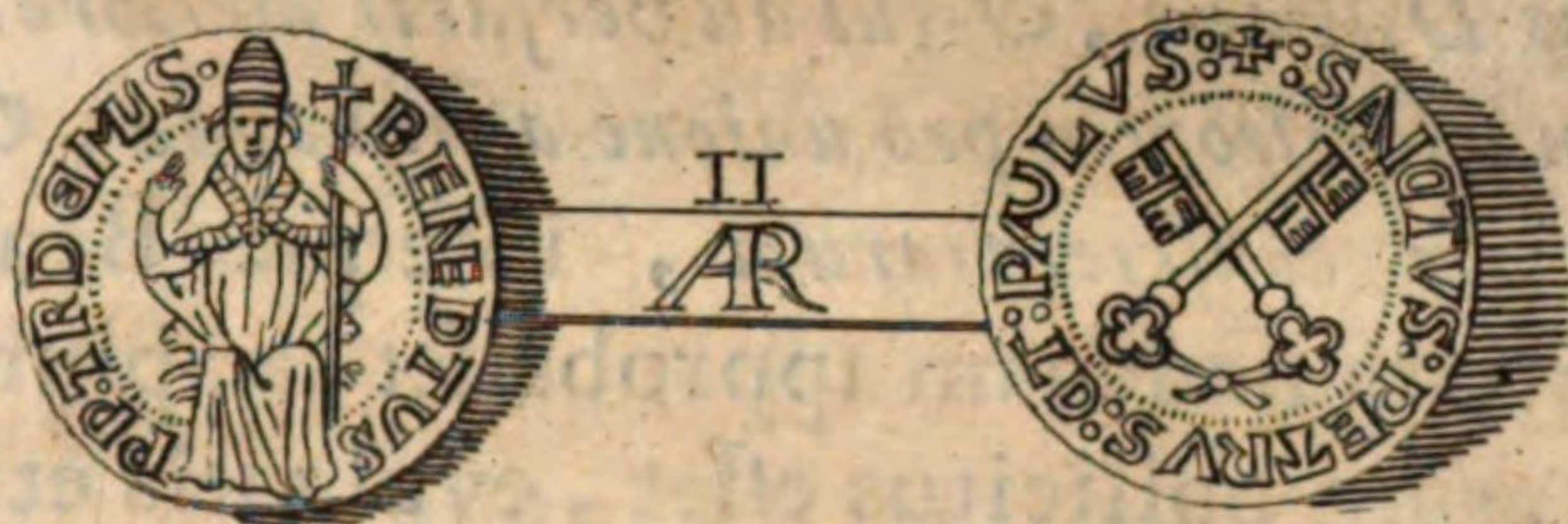
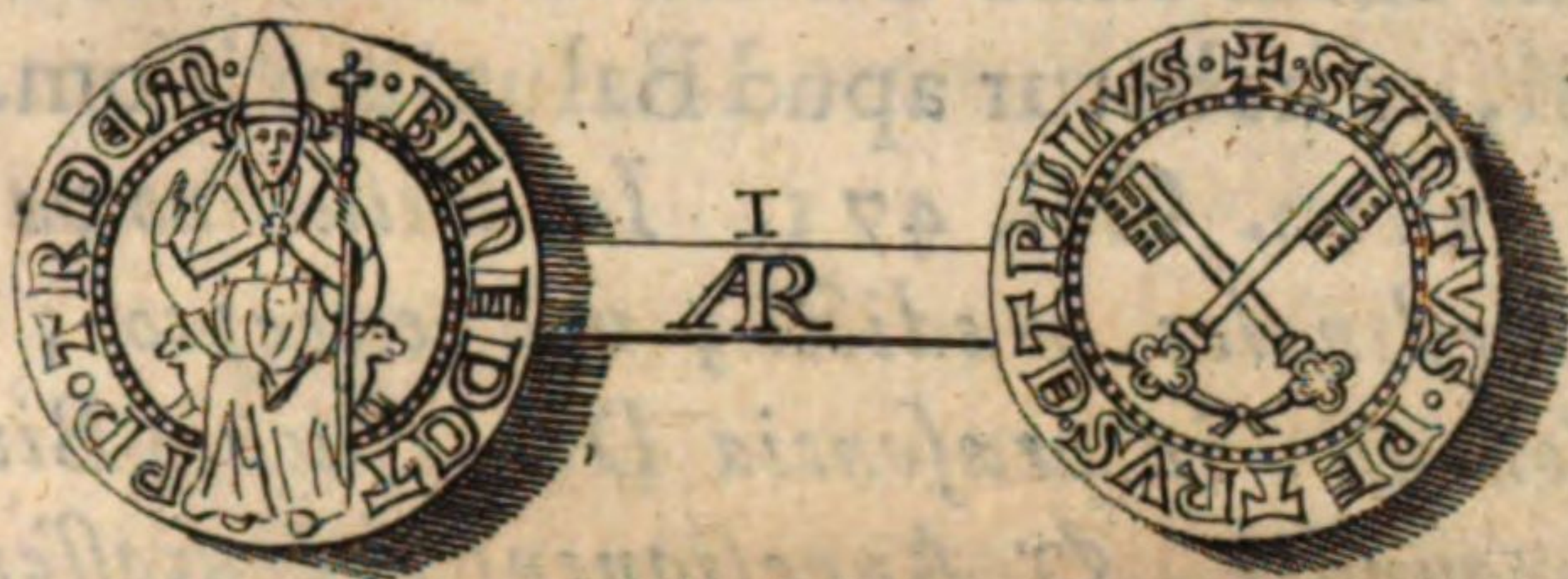
ITEMQ. IN CONCILIO CONSTANTIENSI

SESSIONE XXXVII.

XXVI. IVLII MCCCCXVII.

OBIIT

MENSE SEPTEMBR. MCCCCXXIII.

I.

BENEDET. PP. TRIDECIM. *Benedictus Papa Tertius decimus*. Pontifex sedens, qui elata dextera benedicit, sinistra verò crucem tenet.

✠ SANTUS PETRUS, ET PAULUS: in medio duæ claves decussatæ, & colligatæ.

II.

BENEDTUS PP. TRIDECIMVS. Pontifex sedens, ut supra.

✠ SANTUS PETRUS, ET PAULUS, in area claves, ut supra.

Denarii, quos proferimus Avenione cusi fuere inter annum MCCCXCIV., quo improbè delatam sibi dignitatem temerè suscepit Benedictus, & annum MCCCCI., quo in Palatio Avenionensi ab illius Urbis Civibus in custodia habitus

M

est;

est; cum enim anno Christi MCCCXCV. die 1. Mensis Junii, ut habetur apud Baluzium Tom. 1. Vit. Papar. Aven. Col. 471. *In Villa nova omnes DD. Cardinales prædicti, uno excepto, scilicet Pampilonensi, in præsentia DD. Ducum Bituricensis, Burgundiæ, & Aurelianensis reputassent viam cessionis D. Papæ, & sui adversarii meliorem, brevior, faciliorem pro unione assequenda, & magis sedativam conscientiarum, ipseque Benedictus sententiam hanc jam approbasset, ac pluries hoc se facturum pollicitus esset, evulgatis etiam solemnibus litteris, vir maximè ambitiosus, postmodum adduci non potuit, ut, quæ scripserat, executioni mandaret, quin imo anno MCCCCIII. parata Gallorum, seu Aragonum ope Scapha, ex Avenionensi custodia per Rhodanum evasit, ac Massiliam aufugit; cumque jam discessissent jure, meritoque ab illius obsequio Galli, ipse Perpignanum petiit, vocatusque ad Constantiense Concilium, ibidem, Pontificatus supremo munere sese abdicantibus Gregorio XII., & Johanne XXIII., ad dandam Ecclesiæ pacem, ipse Pontificatus insignia deponere recusavit, quomobrem hæreseos crimine damnatus, execratusque ab omnibus, in Peniscolæ Oppidum in Valentia Regni peninsula sito, se abdidit, ibique miserè obiit.*

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

540 EAST 58TH STREET

CHICAGO, ILL. 60637

TEL: 773-936-5000

FAX: 773-936-5001

WWW.CHICAGO.EDU

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

CHICAGO, ILL. 60637

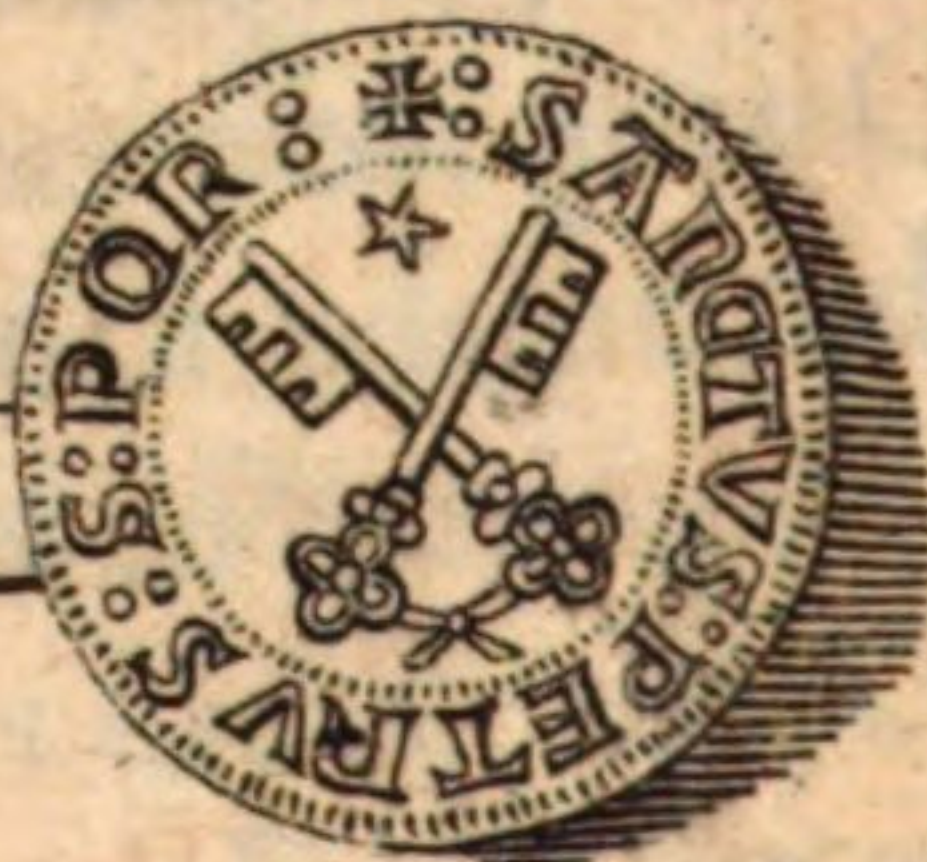
I
AR

II
AR

III
AR

IV
AR

91

INNOCENTIUS VII.

COSMVS MELIORATVS SVLMONENSIS

ELECTVS

XVI. KAL. NOVEMBR. MCCCCIV.

OBIIT

VIII. IDVS NOVEMBR. MCCCCVI.

I.

INNOCENTIUS PP. VII. Pontifex sedens, ac veste pontificia indutus, qui dextera benedicit, sinistra Crucem tenet.

✠ ac utrinque parvæ Rosæ cum inscriptione SANGTUS PETRUS, ac duabus parvis clavibus decussatis in extrema parte ambitus. Ad dexterum crucis latus visitur parvum caput religatis ad occiput capillis, quod Monetarii signum esse adnotavimus; in area claves decussatæ, & colligatæ.

II.

INNOCENTIUS PP. VII. Pontifex sedens, ut supra;

✠, & ad latera Rosæ cum Epigraphe SANGTUS PETRUS, ac parvis clavibus decussatis; in superiore marginis parte caput, ut supra: in medio claves, quibus imminet stella, quam ejusdem Pontificis stemma gentilitium indicare, mihi non dubium est.

III.

INNOCENTIUS PP. VII. Pontifex sedens, ut supra.

✠ SANCTUS PETRUS S. P. Q. R. in medio claves, & stella, ut supra.

IV.

INNOCENTIUS PP. VII. Pontifex sedens, ut supra.

✠ SANCTUS PETRUS S. P. Q. R. in medio claves, & stella, ut supra.

Nunc primùm denarii occurrunt, in quibus Pontificis nomini in averfa parte addatur alterum S. P. Q. R.. Concessam olim à Summis Pontificibus Capitolino Magistratui facultatem monetam cudendi, jam supra monuimus, loquentes de nummis à Romanis Senatoribus percussis, & eorum gentilitiis insignibus signatis: ademptam ergo iisdem hanc facultatem, ac rursus pro temporum opportunitate sub Innocentio concessam, verosimillimè putandum est. Porro, vix electo Innocentio VII., Romanus Populus turbas, ac seditionem excitavit, cumque Romam advenisset Ladislaus Siciliae Rex, composita, ipso Rege interprete, ac sequestro, concordia est. Quare multa Romanis ultro concessit Innocentius, vir quietis amantissimus, ut videre licet in pacis capitulis, quæ refert Raynaldus ad a. MCCCCIV. num. XVI. Eo igitur tempore

re tertium, & quartum denarium cufum fuisse conjicio in signum grati erga Pontificem animi. Hic autem, non abs re erit inquirere, quanam in Urbis parte monetaria officina fuerit. Veteres Romanos eam habuisse in Capitolino Monte, evincit apertè Livius lib. vi. pag. m. 187. de Manlio loquens: *damnatum, Tribuni de saxo Tarpejo dejecerunt, locusque idem in uno homine, & eximie gloriæ monumentum, & pœnæ ultimus fuit, adjectæ mortuo notæ sunt, publica una, quod, cum domus ejus fuisset, ubi nunc ædes, atque officina monetæ est, latum ad populum est, ne quis patritius in arce, aut Capitolio habitaret.* Vide Nardinum Romæ veteris lib. v. cap. xvi. pag. 318. pars autem illa Capitolini Montis, *qua fert sublimes alta moneta gradus*, ut cecinit Ovidius lib. i. Fastorum, erat, ni fallimur, è conspectu Traumatocomii, & templi B. Mariæ Consolationis. Inferiore autem ævo à Capitolino Magistratu monetaria officina constituta fuit ad Capitolii radices propè Severi arcum, cui proximum erat templum SS. Sergii, & Bacchi. *Templum Concordiæ, ubi Ecclesia SS. Sergii, & Bacchi, templum Monetæ prope dictum locum, qui dicitur la Zecca* scripsit Nicolaus Signorilis, qui Sæculo xv. ineunte Populi Romani Scribæ munereungebatur, ac de patria Urbe, sacrisque eo tempore ædibus, egregium commentarium fecit, ac Martino V adhuc

Con-

Constantiæ moranti , inscripsit , quod nondum
 evulgatum, brevi in lucem emittet ex authogra-
 pho in Columnensi Carthophilacio asservato ,
 concedente excelso Principe Fabricio Columna
 M. Neapol. Regn. Comest. , Vir ornatissimus,
 ac amicus noster Franciscus Cornazzanus , qui
 nuper Henrici de Avila historiam elegantissimè
 latinam fecit , nitidisque typis edidit . Postea
 verò sublata Senatoribus , ac Triumviris Capi-
 tolinois monetæ cudendæ facultate , & cura, sum-
 misque Pontificibus unicè reddita (quod circa
 medium Sæculum xv. factum putamus) mone-
 taria officina è conspectu Æliæ arcis, ad majorem
 securitatem , constituta fuit , ubi nunc mensa-
 nummularia Nosocomii S. Spiritus in Saxia ,
 itemque publica , sita est ; demum ad Vaticani
 collis radices, propè Pontificios hortos , transla-
 ta fuit ab Alexandro VII. anno Christi MDCLXV.
 officina , miro ingenio, novaque arte constructa,
 in qua, valido ruentis è summo monte aquæ im-
 pulsu, versatæ rotæ, calybeos typos movent , &
 brevi temporis spatio , magnam nummorum ,
 cujuscumque generis copiam , affabrè signant .
 Nuper verò anno scilicet MDGCXXXV: Clemens
 PP. XII. aliam addidit monetariam officinam
 in eorum vico , qui precarias corollas vendunt ,
 eodem in Palatio, in quo Sixtus V., in pauperum
 subsidium, Pietatis, uti ajunt, montem locaverat.

GRE-

GREGORIUS XII.

ANGELVS CORRARIVS VENETVS

ELECTVS

IV. NON. DECEMBR. MCCCCVI.

EXAVCTORATVS

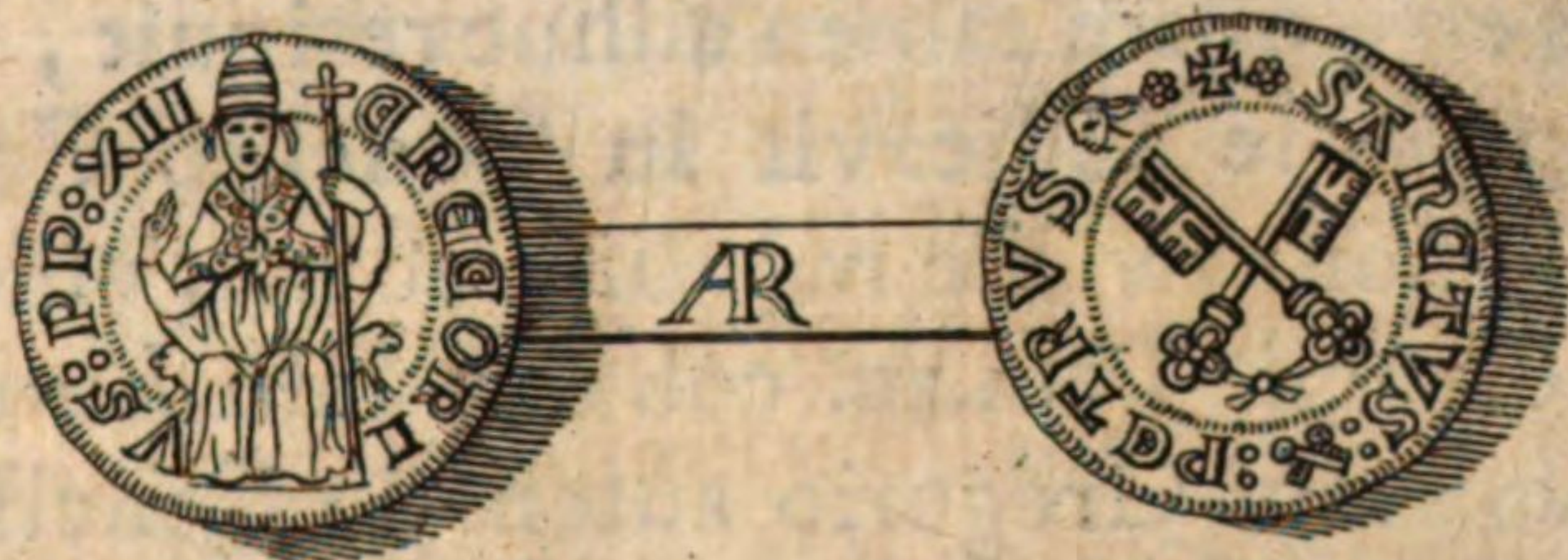
IN CONCILIO PISANO

VIII. IDVS JVN: MCCCCIX.,

ET IN CONCILIO CONSTANTIENSI

IV. NON: JULII MCCCCXV.

PONTIFICATV SE ABDICAVIT.

I.

GREGORIUS PP. XII. Pontifex sedens, pontificia veste indutus, qui dextera benedicit, sinistra crucem gerit.

✠ Et utrinque Rosæ cum inscriptione, SANCTUS PETRUS, ac parvis clavibus decussatis. Ad dexterum crucis latus visitur parvum caput religatis, ac in tergum fluentibus capillis.

Ab eodem monetalī, qui superiores denarios cussit, hic quoque percussus apparet ex addi-

dita nummariæ officinæ nota parvi illius capitis.
 Signatum verò fuisse primo Gregorii XII. anno
 conjicere est, quo Romæ morabatur, sequenti-
 bus enim annis, ipse, auctis ob schisma turbis,
 per varias Italiæ regiones jactatus, errare co-
 ætus est Benedicti Pseudopontificis dolis, & La-
 dislai Neapolitani Regis perfidia; quare Savo-
 nam primùm petiit, deinde Lucam, ubi à Car-
 dinalibus desertus est. Hi Pisas, ad celebrandum
 Concilium, convenere, ad quod Gregorium vo-
 cantes, cum ipse ire renuisset, in eo, Sessione xv.
 habita die v. Junii MCCCCIX., pontificia dignitate
 exutus est, quam tamen adhuc retinuit, donec
 tandem ea se abdicavit in Concilio Constan-
 tiensi Sessione xiv. die iv. Julii MCCCCXV., vide Lab-
 beum Concil. Tom. xii. col. 103. Edit. Lutet. Pa-
 ris. a. MDCLXXII. Gregorio autem in Concilio Pi-
 sano suffectus fuit.

ALEXANDER N. S.
SECRETARY OF THE COUNCIL

OF THE UNITED STATES OF AMERICA

IN THE CITY OF WASHINGTON

ON THE 15TH DAY OF JANUARY

1885

THE FOLLOWING RESOLUTIONS

WERE PASSED BY THE COUNCIL

OF THE UNITED STATES OF AMERICA

IN THE CITY OF WASHINGTON

ON THE 15TH DAY OF JANUARY

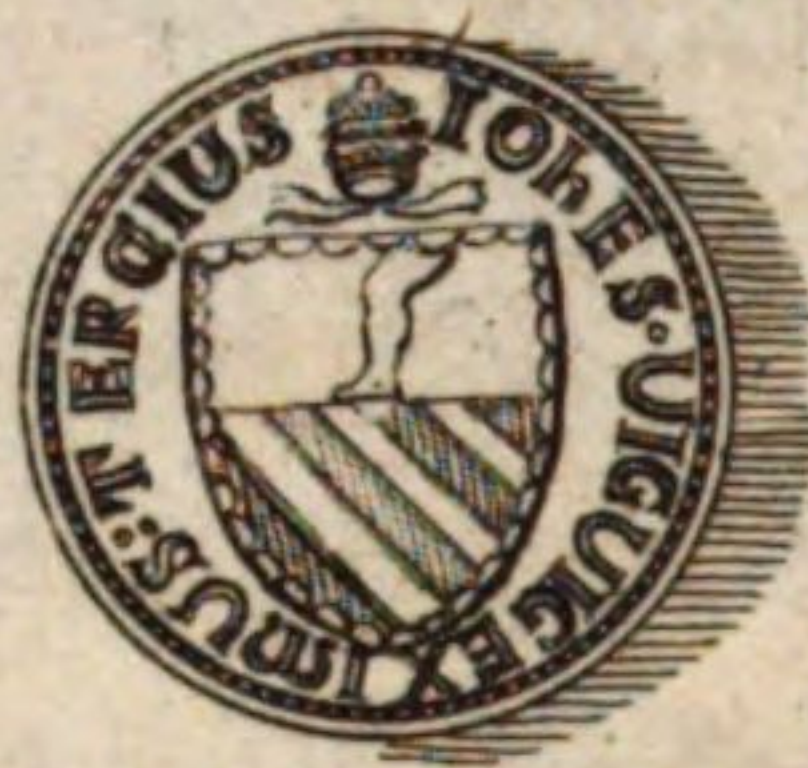
1885

THE FOLLOWING RESOLUTIONS

WERE PASSED BY THE COUNCIL

OF THE UNITED STATES OF AMERICA

IN THE CITY OF WASHINGTON

I
AV

P. 97

II
AV

III
AR

IV
AR

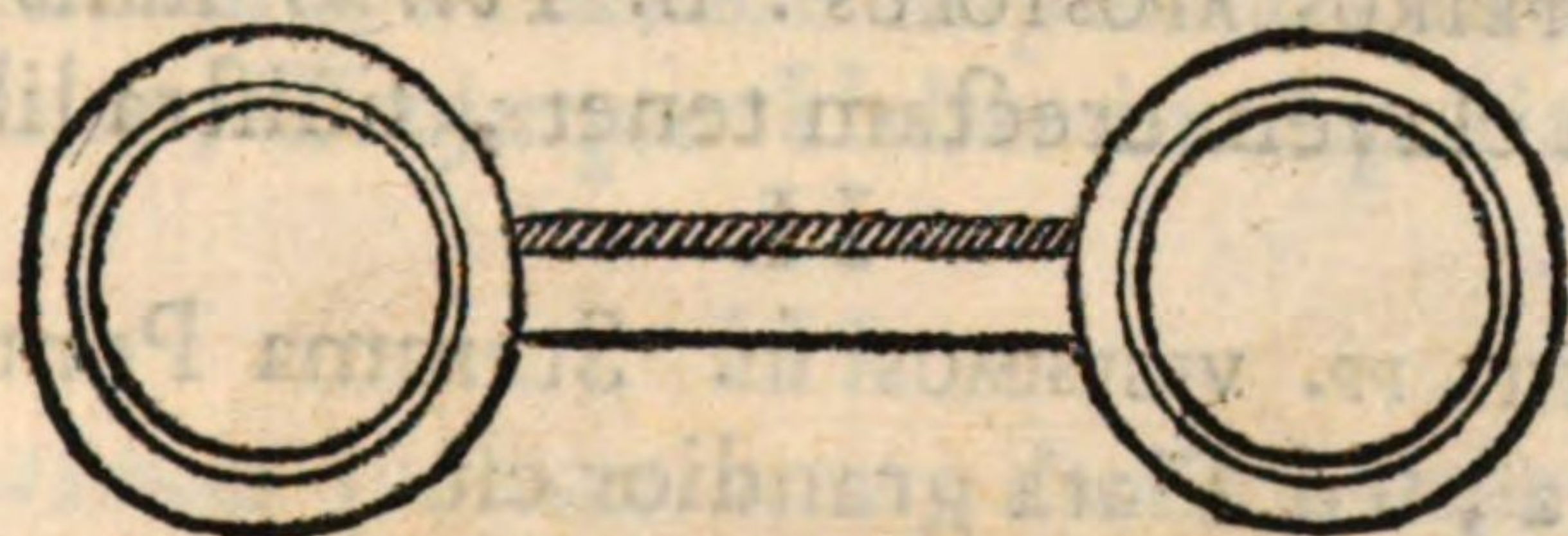

ALEXANDER V.
PETRVS PHILARGVS DE CANDIA
ELECTVS

VI. KAL. IULII MCCCCIX.

OBIIT

IV. NONAS MAII MCCCCX.

Nullus hujus Pontificis nomine signatus nummus, adhuc inventus est, nec cufum fuisse putaverim, cum Bononiæ, nondum exacto Pontificatus anno, supremum obierit diem, toto Christiano orbe in partes trium Pontificum diviso.

JOHANNES XXIII.

BALTHASSAR COSSA NEAPOLITANVS

ELECTVS

XVI. KAL. JUNII MCCCCX.

EXAVCTORATVS

IN CONCILIO CONSTANTIENSI

IV. KAL. JUNII MCCCCXV.

N

JO-

I.

JOHES VIGESIMUS TERCIVS. *Johannes Vigessimus tertius*. Tiara tribus coronis redimita cum pendentibus teniis, superimposita stemmati gentilitio, in cujus parte superiore areæ, est imago humanæ coxendicis, in inferiori tres fasciæ transversim ductæ, ac limbus dentatus.

S. PETRUS APOSTOLUS. *S. Petrus* stans, qui dextera clavem erectam tenet, sinistra librum.

II.

JOHES PP. VIGESIMUS III. Stemma Pontificis, ut supra, sed Tiara grandior est.

✠ SANTUS PETRUS, ET PAULUS. In medio duæ claves decussatæ, & alligatæ; signum illud, quod, aut septenarium numerum, aut litteram V refert, monetarii signum putandum est.

Prænobilis Cossiorum familia ex Ænaria Insula ortum duxit, uti testatur genealogicæ rei peritissimus Scipio Ammiratus in opere italicè scripto de nobilibus familiis Regni Neapolitani Tom. I. pag. 83. Quamvis autem non defuerint, qui adulandi studio abrepti, ejusdem genus ex penitissima antiquitate arcesserent, ab A. Cornelio Cossio, scilicet, qui opima spolia de Laerte Tolumnio Veientum Rege retulit, ac Jovi Feretrio dicavit A.V.C. 294, uti apud Livium lib. 6. Hoc tamen quàm ridiculum sit, nemo non videt. Illud vero magis simile poterant af-
fer-

ferre eandem familiam ortum suum ex Ænaria per coxendicem significare voluisse; cum enim insula illa à forma, quam ipsa, vel Urbs, quæ in ea fuit, habuerat, vulgo *Ischia* appellata sit à græca voce, *ισχίον*, quæ coxam significat, hinc humanam coxam gentilitii scuti symbolo Johannes apposuerit. Inclaruit hæc familia Sæculo XIII exeunte, ac deinde amplificata est Prochitæ Insulæ, Trojæque Urbis in Apulia dominatu.

III.

JOVANNES PP. XXIII. cum duabus rosis, hinc, inde litteris positis. Pontifex sedens, solemni veste indutus, dextera benedicit, sinistra crucem tenet.

✠ SANCTUS PETRUS. Duæ parvæ claves decussatæ, ac Rosa, unà cum capite religatis capillis, quod notam monetalis fortè indicare diximus. In medio claves binæ decussatæ, & alligatæ, ac supra Coxa.

IV.

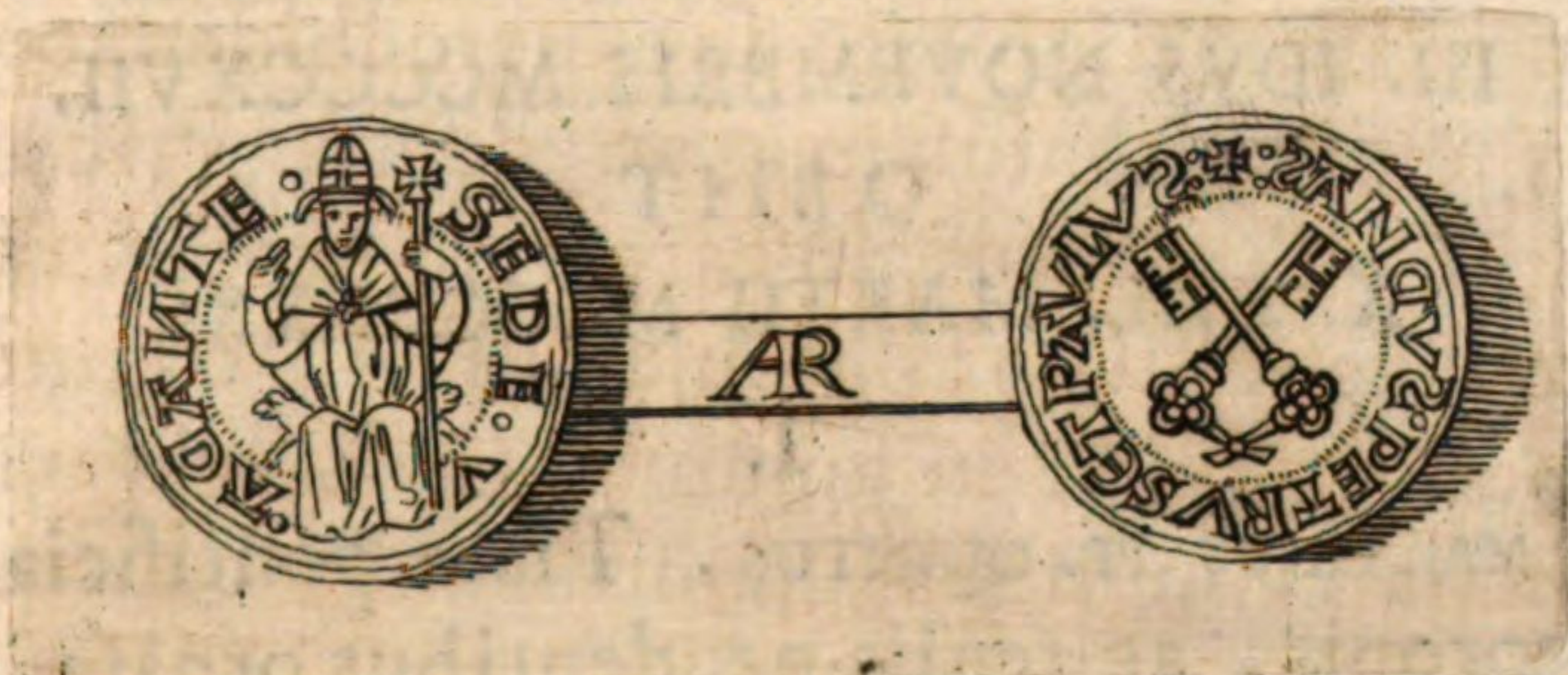
JOVANNES PP. XXIII. Pontifex sedens, ut supra.

✠ & utrinque Rosæ cum inscriptione SANCTUS PETRUS. In ima gyri parte binæ parvæ claves decussatæ, cum duabus rosis ad latus, ut supra. In area claves majores decussatæ, & alligatæ.

Balthassar Cossa Cardinalis, Bononiæ Legatus post obitum Alexandri V., vivente adhuc Gregorio XII., & in Hispania Benedicto XIII. inter feralis, diuturnique schismatis turbas, Pontifex electus est. Ad has discordias componendas, cum Constantiæ Concilium indictum esset, Johannes eò profectus est, quò jam advenerat Sigismundus Imperator, sed ille veritus, ne pontificia dignitate se exuere ibidem cogeretur, clam Schafusam, ac deinde Friburgum aufugit, ubi captus, in carcerem prope Constantiam, Concilii jussu, conjectus est; eo autem in Concilio, causa in ipsum instructa, variisque objectis criminibus, pontificatu, cunctis approbantibus Patribus, dejectus est, & Ludovico Bavarix Duci custodiendus, traditus. Gregorius interea XII. ultrò pontificiam dignitatem deposuit; ea verò Benedictus XIII., uti contumax, omnium suffragiis privatus est; his duobus ergo sublatis, Martinus V. Summus, certusque Pontifex electus fuit, cui Johannes è custodia elapsus, tandem se submitit.

Cum hi, quos proferimus, denarii argentei, ac probi, absque alterius vilioris metalli mixtura sint, conjicere est, sublato fuisse illos improbos, quos Johannes Romæ cudi ob ærarii angustiam fecerat, de quibus loquitur Theodoricus de Niem in vita ejusdem Pontificis inter
Scri-

Script. Germanicos Henrici Meibomii pag. 18.
his verbis: *Senator Romæ pro Johanne, innumera
vectigalia, etiam vi exigebat, voluit immutare
antiquam monetam, nec venditores Victualium
eandem volebant accipere, quousque dictus Balthas-
sar (Joannes XXIII.) etiam illud edictum suum de
illa moneta publice per vicos, & plateas dictæ Ur-
bis, per vocem præconis publice retractavit.*

SEDE VACANTE Pontifex sedens, qui dexte-
ra benedicit, sinistra crucem tenet.

✠ SANCTUS PETRUS, ET PAULUS. In medio
duæ claves decussatæ, & alligatæ.

Denarium hunc cūsum putamus inter an-
num 1415, & 1417, eo enim temporis inter-
vallo, cum Constantiensis Concilii sententia
fessione decima die xiv. Maii 1415, Pontificatus
jure privati, & exuti fuissent Johannes XXIII.,
& Benedictus XIII., Gregorio XII. eadem di-
gnitate ultro se abdicante, Apostolica Sedes va-
cavit usque ad diem xi Novembris 1417, quò
Martinus V. Pontifex maximus electus est. Mi-
rari

rari tamen subit hominis , qui cudendæ monetæ præerat, simplicitatem, qui, vacante sede, Pontificis sedentis imaginem in nummo exhibuit .

M A R T I N U S V.

ODDO COLUMNNA ROMANVS

ELECTVS

IN CONCILIO CONSTANTIENSI

III. IDVS NOVEMBRIS MCCCCXVII.

OBIIT

X. KAL. MARTII MCCCCXXI.

I.

MARTINUS PP. QUINTUS . Tiara pontificia tribus coronis , ac teniis pendentibus ornata . Imminet scuto gentilitio , in quo Columna coronata visitur .

✠ SANTUS PETRUS , ET PAULUS . Duæ claves decussatæ , & alligatæ .

II.

MARTINUS PP. QUINTUS . Stemma Pontificis gentilitium , supra quod duæ claves decussatæ , & alligatæ , una cum Tiara .

In margine ✠ & ROMA CAPUT MUNDI . In area scutum corona redimitum , in quo ✠ S. P. Q. R.

III.

MARTINUS PP. V. & parvum flagellum , quod Monetarii nota . Pontifex sedens , qui dextera

I
AR

II
AR

III
AR

IV
AR

V
AR

VI
AR

VII
AR

tera benedicit, sinistra crucem tenet.

✠ SANTUS PETRUS cum Rosa, & Siglis S.P.Q.R. deinde parvum flagellum, ac alia Rosa visitur. In medio claves, & superius Columna coronata.

IV.

MARTINUS PP. V. Pontifex sedens, ut supra.

✠ SANTUS PETRUS, ac ter repetitæ parvæ claves decussatæ: in area quoque claves, ut supra.

Martini Pontificis electio reddidit Ecclesiæ Catholicæ pacem, funestissimo schismate extincto; hic Constantia in Italiam redux, tandem Romam veniens: *In Ecclesia B. Mariæ de Populo pernoctavit, & civibus acclamantibus omnibus, Martino Papæ salus, & vita, per publicas vias, & aulæis splendida domus, hilaria, & fausta omnia, & novam Urbi faciem prænuncians, ad Vaticanum Palatium perduxerunt, teste Felice Contelorio, qui ex veteribus monumentis hujus Pontificis vitam scripsit post Elenchum Cardd. pag. 12. concinit Platina, qui eodem sæculo, quo Martinus, floruit. Hic in Vit. Pontific. fol. m. 120. pag. 2. scribit Romam tandem pervenit (Martinus) effusa obviam omni Civium multitudine, effusis principibus tantæ Urbis, qui hominem non secus, ac salutare quoddam fidus, vel unicum Patriæ parentem expectabant; diem illum in fastis annotavere Romani x. Kal. Octobris a. D. 1421.*
Et sa-

Et sanè Pontifex , exornata Urbe , civiumque discordiis compositis , omnium expectationi respondit , ut meritò *Temporum suorum felicitas* dictus fuerit . Obsequii igitur causa denarii, S. P. Q. R. nomine inscripti , cusi fuere . Clarissimæ Columniæ gentis insignia , ex qua Martinus ortum traxit , in quatuor his denariis videntur . Columna scilicet , cui supra imminet Corona , quam stemmati addidisse Jacobum dictum Sciarram , qui Ludovico Bavaro Imperatoriam coronam imposuit Romæ anno 1328 ex S. Antonino refert Raynaldus ad d. annum num. 3. *Hujus familiæ procures, ante sexcentos annos in Urbe Roma , latioque potentia , atque opibus summum claritatis locum tenuisse constat* , ut scripsit Paulus Jovius initio Vitæ Pompeii Cardinal. Columnæ .

V.

Binæ parvæ claves decussatæ cum inscriptione M. PAPA QUI, & in circulo interiore N. T. V. S. , litteris in crucis formam dispositis . MARTINUS PAPA QUINTUS .

Binæ claves decussatæ UB. FIRMAN. , in medio A. URBS FIRMANA , circulus ad latera , & superius positus .

VI.

Parva Aquilæ Imago inter duos circulos cum Epigraphe in gyro SANTUS SAU. , & in
area

area I. N. V. S. litteris ad crucis formam positis .

SANCTUS SAVINUS .

Binæ parvæ claves decussatæ inter duos circulos , cum rosa , & inscriptione VB. FIRMAN. in medio A. , parvis cum circulis, supra , ad latera, & infra positis .

Ludovicus Melioratus, Innocentii VII. ex fratre nepos, Firmanam Urbem, beneficiario jure obtentam, diu possedit, cumque anno 1428 obiisset, Astorius Piceni Legatus Firmum venit, ut, Pontificis nomine, illius Urbis possessionem caperet, verum Gentilis, Ludovici frater, & Firmanus, defuncti Principis filius, in arcem, quam Gerionem vocabant, se recepere, ibique à Civibus obsessi sunt, & tandem per Legatos à Firmanis Martino Pontifici missos, controversia hæc, mutuo consensu, dirempta est, concedente Martino in stipendium sexcentos aureos nummos in singulos annos Gentili, ac Ludovici filiabus dotem, quæ earum conditioni decens esset, atque ita arce dedita, Urbs illa in potestatem Pontificis devenit, plaudentibus civibus, ac in ea nummi Martini nomine insigniti cusi sunt. Vide Franciscum Adamum de rebus gestis in civitate Firmana l. 2. c. 55. fol. 87. In parte averfa, S. Savini (de quo alias) nomen legitur, visiturque parva Aquila, quæ ejusdem Urbis insigne est, ut videre licet apud Ughellium Ital. Sacr.

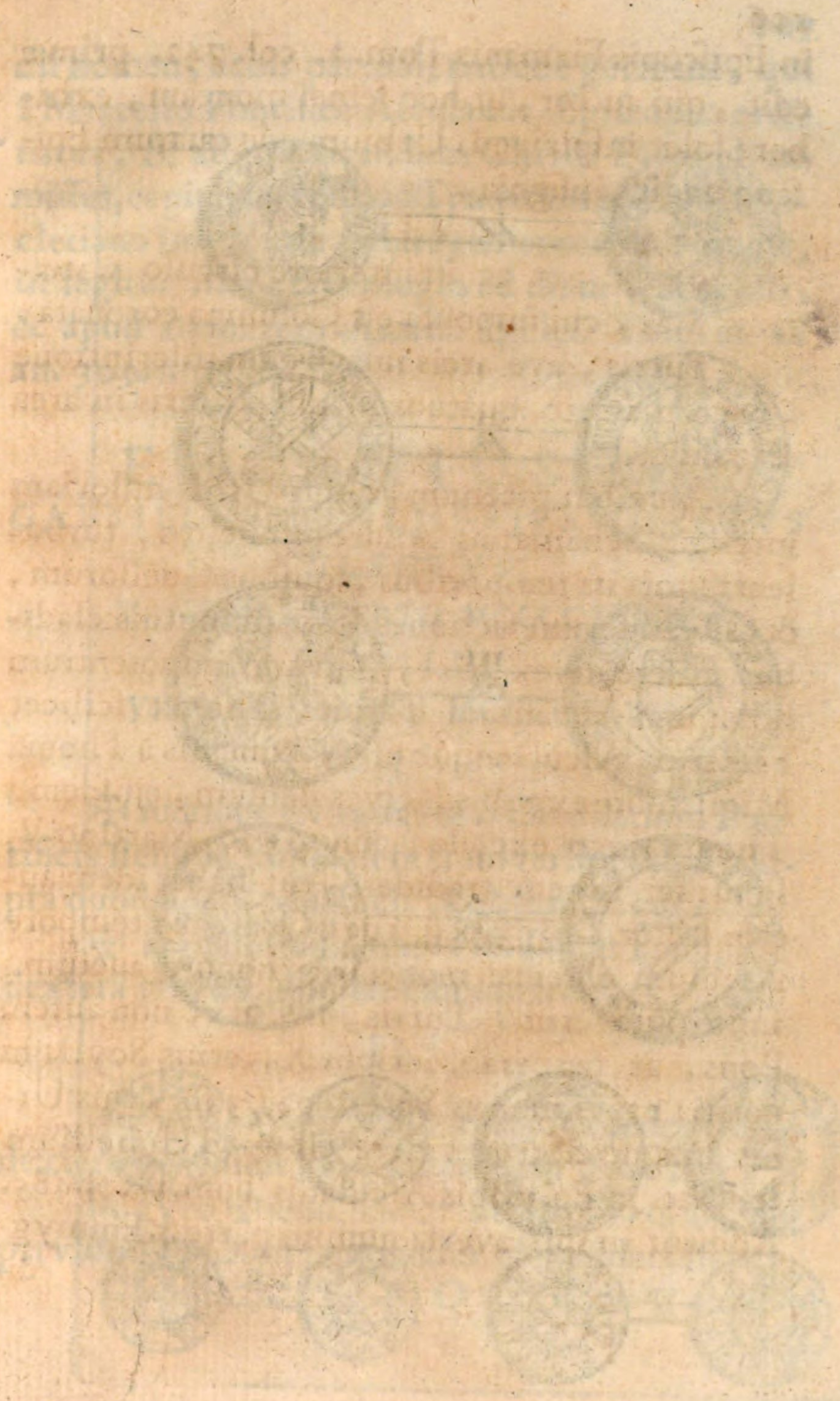
in Episcopis Firmanis Tom. 2. col. 742. primæ edit., qui auctor, ut hoc semel moneam, exhibere solet inspicienda Urbium, de quarum Episcopis agit, insignia.

VII.

MARTIN. PAP. ac in interiore circulo A. MARTINUS PAPA, cui imposita est Columna coronata.

Turris, sive arcis imago cum inscriptione S. EMMID. D. ESCULO, quatuor ultimis litteris in area dispositis.

Asculum picenum, cujus Urbis historiam intexuit Sebastianus Andreantonellus, turbulentissimis iis temporibus, quibus Guelforum, & Gibellinorum factiones Italiam mutuis cladibus miserè divexabant, plurium impotentium hominum tyrannidi paruit, Thomæ scilicet Falzetto, Asculanoque filio, atque his à Thoma Miglianisio expulsis, cives demum, ejusdem Thomæ jugo excusso, anno 1426 Martino V. Pontifici urbem tradidere, ut habet idem auctor histor. lib. III. pag. 102. Quare eo tempore Asculum officinæ monetariæ honore auctum, fuisse putaverim. Turris, sive arx, non autem Pons, ut perperam scripsit Xaverius Scylla in notitia brevi monet. Pontif. pag. 330., ejus Urbis insigne est; ut videre est apud Ughellium Ital. Sac. in Episcopis Asculanis Tom. I. col. 485. Additur in ipsa averfa nummi parte S. Emmygdii

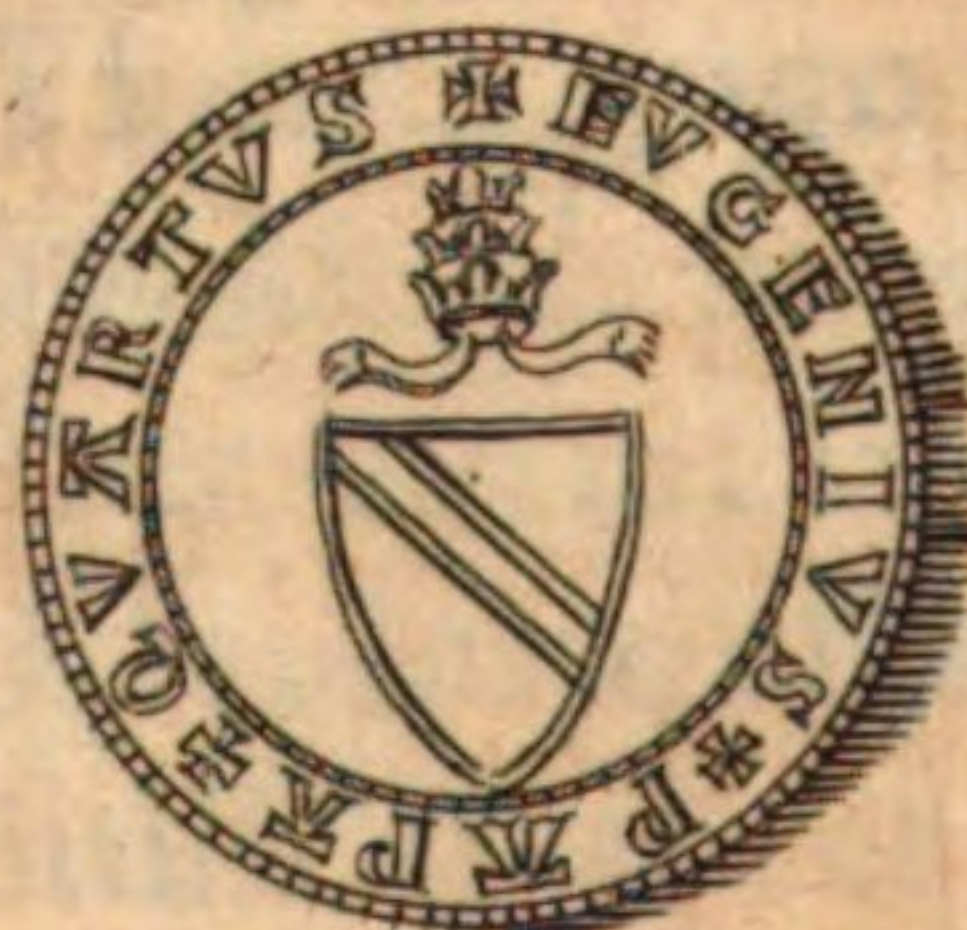
I
AR

II
AR

III
AR

IV
AR

V
AR

VI
AR

VII
AR

VIII
AR

dii nomen, urbis patroni, natione germani, qui à Marcello Pontifice Asculanus Episcopus ordinatus, & ad prædicandum Christi Evangelium missus, capite truncato ad Truentum amnem, Diocletiano imperante, Martyrii coronam accepit, ut legitur in Martyrologio ad diem v. Augusti, & apud Baronium Annal. Eccles. Tom. III. ad an. 309. num. IV.

EUGENIUS IV.
GABRIEL CONDVLMERIVS VENETVS
ELECTVS

V. NONAS MARTII MCCCCXXI.

OBIIT

VII. KAL. MARTII MCCCCXLVII.

I.

✠ EUGENIUS PP. QUARTUS. Gentilitium Pontificis stemma cum fascia transversim ducta, supra quod Tiara pontificia, & binæ claves

✠ S. PETRUS ALMA ROMA. *S. Petrus* stans, qui dextera clavem, sinistra librum tenet;

II.

EUGENIUS PP. QUARTUS. Pontifex sedens, qui dextera benedicit, sinistra crucem tenet.

In gyro ✠ ROMA CAPUT MUNDI S. P. Q. R., & parvum flagellum; in medio claves decussatæ,

O 2

& al-

& alligatæ, supra quas stemma gentilitium Pontificis visitur.

III.

✠ EUGENIUS PAPA QUARTUS. Stemma gentilitium cum tiara, teniis pendentibus ornata.

S. PE ✠ S. PA. ROMA CAPUT MUNDI. *SS. Petrus, & Paulus* stantes. primus dextera clavem tenet, sinistra librum; alter verò dextera ensen, sinistra volumen gerit. Inferius inter utrosque Rosa.

IV.

✠ EUGENIUS ✠ PAPA ✠ QUARTUS. Pontificium stemma, supra quod Tiara cum teniis pendentibus.

✠ S. PE. ✠ S. PA. ✠ BONONIA. *SS. Petrus, & Paulus* stantes, ut supra.

Martino V. Pontifice adhuc vivente, Bononiæ dominatum invaserat Antonius Bentivolus, qui illius armis impetitus, vix ad officium redierat, cum Philippus Maria Vicecomes, Mediolani Dux, Bononienfes Cives, Cannelolorum factioni addictos, ad seditionem excitavit anno 1424, captoque, & in carcerem coniecto pontificio Urbis Præfecto, Baptista, Cannelolus tyrannidem in illam Urbem exercuit; verum Eugenius Pontifex, eò cum suis, foederatorumque copiis Nicolaum Piccininum misit, percelebrem illius ævi Ducem, qui, etsi cum Mediolanensis Ducis exercitu minùs prospere

sperè ad Cornelii forum pugnasset, tamen anno 1435, inita cum Philippo Maria concordia, Bononiensem urbem in Pontificis potestatem reduxit, uti narrat Pompejus Vizanius hist. Bonon. lib. 6. pag. 338. atque eo tempore cūsum denarium putamus.

V.

✠ EUGENIUS PP. QUARTUS. Pontificium stemma cum Tiara pontificia desuper, & clavibus.

✠ ROMA. S. PAULUS S. PETRUS. Utriusque Apostoli Capita sese mutuo respicientia. Petrus dexteram, Paulus sinistram occupat.

In secundo nummo Senatus, Populique Romani nomen legitur; tanta enim Eugenii in veneratione, & gratia apud Romanam gentem fuit, ut cum Ursinorum suasu, Columnenses Martini V. ex fratre nepotes persecutus fuisset, tanquam peculatus, ut putabatur, reos, atque hi occupata Appia Porta cum armato milite, Urbem ingressi fuissent, major Civium pars pontificiis copiis se addiderit, & Columnenses Urbe excedere coegerit; verum postea iidem Cives, aspero Francisci Condulmerii Cardinalis Eugenii nepotis responso concitati, dum de illatis à Nicolao Piccinino, Romanum agrum vastante, injuriis questum venissent, in furorem versi, Pontificem Urbe expulerunt, & novum Magistratum, qui eidem præesset, creavere, uti

te-

testatur Platina ejusdem Sæculi, quo hæc acci-
dere, scriptor in Vita Eugenii fol. 125. Deinde
tamen Romam redux Pontifex, à Civibus sum-
mo cum plausu fuit exceptus, eorumque bene-
volentiam, ac debitum obsequium mirè sibi
comparavit: ejus gesta brevi sermone comple-
xus est eloquentissimus Æneas Silvius Piccolo-
mineus inde Pius II. in Europa cap. 58. operum
pag. 71. Edit. Venet. a. 1501, & *si Oriente schis-
mate (Eugenius) in principio sui pontificatus usque
ad obitum cum Basileensibus contenderit, coronato
tamen Sigismundo Cæsare, Græcorum, & Armeno-
rum pacta cum Ecclesia Latina unione, Civitatibus
Ecclesiæ, quas amiserat, recuperatis, Tyrannis per
circuitum deletis, contumacia Romanorum edomita,
victor inclytus veterem hominem exuit. Cum au-
tem nusquam in Pontificum, qui post Eugenium
fuere, denariis, Senatus, Populique Romani no-
men appareat, conjicere datur, Eugenium, qui
firmandæ pontificiæ in Urbem dominationi in-
cubuit, Capitolinum Magistratum officinæ mo-
netariæ jure, vi adepto, tandem aliquando
exuisse.*

In aureo nummo numero. I., & argen-
teis III. IV. & V. gentilitium Eugenii stemma
expressum est, quòd primùm ex summis Pon-
tificibus Eugenium fecisse perperam scripsit
Claudius Molinetus in Præfat. ad Hist. Pont.
per

per numismata ; cum , ut vidimus , longe prius hic mos invaluerit .

SS. Apostolorum Petri , & Pauli capita , quæ in denario num. V. visuntur , & nunc primum , licet postmodum in pluribus aliis nummis cufis ab iis , qui post Eugenium fuere , Pontificibus ea expressa sint , apparent , indicare videntur , denarios hosce percussos fuisse post annum 1438 ; quo , duo Lateranensis Basilicæ Clerici expoliavere majori gemmarum parte , ad triginta millium aureorum æstimationem , argenteas thecas , quibus sacra Apostolorum Petri , & Pauli capita includuntur . Cum enim luissent paulo post sacrilegi fures , ultimo supplicio , impium facinus , gemmæ repertæ , quælibet suo loco , unde ablatae fuerant , repositæ sunt , indicta prius solemni supplicatione , instructoque ordine procedentibus Magistratu , ac Civibus Romanis : Ad Josephum Mariam Sorefinum de Capitibus SS. Apostolorum Petri , & Pauli pag. 53. ex veteribus Scriptoribus fusius rem prolequentem .

VI.

In gyro binæ claves decussatæ cum inscriptione EUG. PP. QUA. In area verò R. T. V. S. literis in crucis formam dispositis .

Binæ claves decussatæ cum epigraphe UB.

FIRMAN. , & in medio A. punctis ad latera , & infra dispositis .

VII.

In margine binæ claves decussatæ cum titulo EUGENIUS PAP. in area A. , cujus superiorem , & inferiorem partem , non secus , ac latera , circumdant puncta .

Turris , sive arcis imago cum inscriptione S. EMMID. D' ESCULO , quatuor postremis litteris in medio positis .

Franciscus Sfortia Cotignolæ Comes, à Philippo Maria Vicecomite Mediolani Duce , qui totius Italiæ dominatûm inhiabat, missus, simulata in Regnum Neapolitanum expeditione anno 1433 , Firmum , & Asculum , ac reliquas Piceni Urbes, occupavit, pretextens se Concilii Basileensis jussu, ad subducendum ab Eugenio Pontifice Ecclesiasticæ ditionis obsequium , advenisse , ut refert Blondus Histor. Decad. 3. lib.v. pagg. 475 , & 476. Quare Eugenius , ut illum sibi conciliaret , anno sequenti , beneficiario jure Picenum eidem contulit, addito Marchionis titulo, verum, cum Sfortia anno 1445 in Samnio contra Alphonsum Siciliæ utriusque Regem , Eugenio foedere junctum, bellum gereret , ille , qui à Sfortia Præfectus Asculanæ Urbi constitutus fuerat, Joachimum Asculanum Civem injustè ultimo supplicio affecit, qua de causa Asculan-

lani Cives ad Pontificem defecere, ejectis Urbe Sfortiæ militibus; hoc autem exemplum sequuti, una, cum reliquis Picenatibus, etiam Firmani, arcem, quam Gerionem dicunt, obsidere, quæ x. Kal. Martii mensis deditionem fecit, ut legere est apud Franciscum Adamum de rebus gestis in civitate Firmana lib. 2. cap. 101. & 103. fol. 117. & 119.

VIII.

In ambitu EUGE. PP. QUA. cum duabus parvis rosis, in area R. T. V. S. litteris in crucis formam appositis, idest Eugenius PP. Quartus.

In gyro averſæ partis UB. FULGINEI cum parva Rosa. In medio Crux circum ornata.

Trinciorum familia diu Fulginei dominationem tenuit, ex qua Conradus Ugolini filius, (qui Nicolao fratri ſucceſſit anno 1421) Hic, cum ſubditos impotenti dominatu vexaret, Eugenius Pontifex in ipſum miſit cum copiis Johannem Vitelleschum, hominem ſævum, ac immitem, qui, opem ferentibus Fulginei Civibus, facile Urbe potitus eſt die viii Septembris 1439, & Nicolaum captum, una cum tribus filiis, ſecuri percuffit, uti narrat Ludovicus Jacobillus in diſſertatione Italica de Fulgineo pag. 44. Quare Pontifex, redactæ in ſuam poteſtatem Urbi, mo-

P

ne-

netam cudendi jus impartitus est, eo, ut conjici potest, tempore: quod propterea hujusmodi denarii ætatem ostendit.

NICOLAUS V.
THOMAS LVCANVS SARZANENSIS
ELECTVS

XV. KAL. APRILIS MCCCCXLVII.

OBIIT

VIII. KAL. APRILIS MCCCLV.

I.

✠ NICOLAUS PP. QUINTUS. Tiara Pontificia tribus coronis ornata: supra eam scutum, in quo duæ claves decussatæ, & alligatæ

✠ S. PETRUS . ALMA ROMA . *Sanctus Petrus* stans, qui dextera clavem, sinistra librum tenet.

II.

In ambitu ✠ NICOLAUS PP. QUINTUS cum parva Rosa. In area Tiara pontificia, quam subter scutum, ut supra.

✠ S. PETRUS . S. PAULUS ALMA ROMA *SS. Petrus, & Paulus* stantes: primus dextera clavem, sinistra librum tenet, alter dextera ensen, sinistra volumen gerit.

Binas claves decussatas, quæ in scuti area in hisce nummis visuntur, pro gentilitio stemma-

THESE THINGS BEING DONE, THE
 COURT OF COMMONS, IN THE
 YEAR OF OUR LORD ONE THOUSAND
 SIX HUNDRED AND FORTY TWO,

THOMAS, BY HIS LETTERS UNDER
 THE GREAT SEAL OF GREAT
 BRITAIN, BEING THEN IN PARLIAMENT
 ASSEMBLED, DID COMMANDE

THAT THE SAME SHOULD BE
 DONE, AND THE SAME BEING
 DONE, THE SAME COURT OF COMMONS
 DID COMMANDE

THAT THE SAME SHOULD BE
 DONE, AND THE SAME BEING
 DONE, THE SAME COURT OF COMMONS
 DID COMMANDE

THAT THE SAME SHOULD BE
 DONE, AND THE SAME BEING
 DONE, THE SAME COURT OF COMMONS
 DID COMMANDE

THAT THE SAME SHOULD BE
 DONE, AND THE SAME BEING
 DONE, THE SAME COURT OF COMMONS
 DID COMMANDE

THAT THE SAME SHOULD BE
 DONE, AND THE SAME BEING
 DONE, THE SAME COURT OF COMMONS
 DID COMMANDE

THAT THE SAME SHOULD BE
 DONE, AND THE SAME BEING
 DONE, THE SAME COURT OF COMMONS
 DID COMMANDE

THAT THE SAME SHOULD BE
 DONE, AND THE SAME BEING
 DONE, THE SAME COURT OF COMMONS
 DID COMMANDE

THAT THE SAME SHOULD BE
 DONE, AND THE SAME BEING
 DONE, THE SAME COURT OF COMMONS
 DID COMMANDE

I
AV

II
AR

III
AR

IV
AR

V
AE

VI
AE

mate assumptas fuisse à Nicolao V. Pontifice, qui humili genere ortus erat, scripsit Paulus Benedicti Nicolai de Magistris, qui eodem tempore vixit, rudi, uti tunc Romæ in usu erat, italico sermone, sicut videre licet in Cod. Vatic. signato num. 3255., in quo hæc habentur: *Adi 4 de Marzo à 22 ore de Sabato, li Cardinali se misero in Conclave nella Minerva, e furo in tutto 18, e Lunedì ad ora de Terza fecero Papa Monfig. di Bologna, che era de Serazzano, vile nazione, non aveva arme, e fece le chiavi, altrimenti era valentomo de scienza, e fu Papa Nicolò V. idest die quarta Martii, hora sexta, Cardinales Conclave ingressi sunt die Sabati in Cænobio ad S. Mariam super Minervam numero decem, & octo, non ei erat Stemma gentilitium, cujus loco claves assumpsit, ceterum egregius, doctusque vir erat, fuitque Nicolaus V. Electionem hanc miraculi loco ducebat Dominicus Cardinalis Firmanus, uti in ejus Vita narrat Poggius apud Stephanum Baluzium Miscell. tom. 3. pag. 277. hominem (inquit) scilicet, qui anno, & semis antea privatus Sacerdos, & egens fuerat, repente Pontificem creatum. Hic addere non inutile putavimus Instrumentum ex libro Capitulorum Nicolai V., & Calisti III. fol. 1. in Vaticano Carthophilacio asservato, in quo constituitur à Ludovico Scarampo Cardinali Aquilejensi S. R. E. Camera-*

rio, monetariæ officinæ Præfectus, Franciscus Maria de Franciscis de Florentia.

Anno 1447 die 20 Augusti Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. Nostri D. Nicolai Divina providentia Papæ V. anno ejus primo. Infrascripta sunt pacta, & Capitula facta, inita, & firmata inter Rmum in Christo Patrem, & Dominum D. Ludovicum Miseratione Divina Tit. S. Laurentii in Damaso Præbiterum Cardinalem Aquilegien. Sanctissimi D. Nostri Papæ Camerarium agentem, & stipulantem vice, & nomine præfati D. Nostri Papæ, & Camera Apostolicæ ex una, & providum virum Franciscum Mariam Francisci de Florentia Magistrum Zecchæ in Civitate Romana per supradictum D. Nostrium Papam specialiter deputatum ex altera.

In primis promisit idem Franciscus, quod ipse eudet, seu cudi faciet Florenos de auro, videlicet Ducatos ligæ de xxiv. caratis secundum Ducatos Venetos, & quilibet Florenus sit, & esse debeat dimidii quarti, vel ponderis illius Ducati, qui cursum habet hodie in Urbe, & sit in eis ab uno latere sculpta Arma Domini Nostri Papæ, cum litteris circum, videlicet Nicolaus PP. Quintus, & cum Rosa à pede dictæ Armæ; ab alio latere sit, & esse debeat imago S. Petri Apostoli cum clavibus in manu, & litteris circum, videlicet. S. Petrus. Alma Roma.

Item

Item promisit dictus Magister cudere, vel battere, cudi, vel batti facere in dicta Zeccha Grossos Papales de argento, in quibus ab uno latere sint, & esse debeant imagines SS. Petri, & Pauli cum his litteris circum S. Petrus S. Paulus. Alma Roma; ab alio latere sit, & esse debeat sculpta Arma D. D. Nostri Papæ cum Mitra desuper, & cum Rosa in pede dictæ Armæ cum litteris circum. Nicolaus PP. Quintus; & quilibet dd. Grossorum sit, & esse debeat ponderis, videlicet denariorum trium, & granorum decem, & quod teneat de leuga pro qualibet libra argenti fini undecim uncias, & denarios tres, & 84 grossi, & unus denarius ponderis perficiant pondus unius libræ, & habeat de remedio de leuga pro qualibet libra denarios tres, & quod de dictis grossis promisit cudere, & cudi facere, ut supra, medios grossos ad dictam rationem cum dicto remedio. Item quod dicti Grossi, & dicti medii Grossi debeant diligenter ponderari singulariter singuli, antequam extrahantur de dicta Zeccha, & quilibet Grossus sit ponderis denariorum trium, & granorum decem, & quod non varient unus ab alio per unum granum, alias devastentur, & quod dicti medii Grossi sint ponderis, & ponderari debeant Denarium unum, & granos decem, & septem pro quolibet cum remedio supradicto, alias devastentur.

Item actum, & conventum extitit inter
par-

partes prædictas, quod D. Noster Summus Pontifex faciat publicè Bannum per Urbem, quod decem grossi dictorum ligæ, & ponderis valeant, & valere debeant unum Ducatum auri de Camera, & pro prædicto pretio nullatenus ab aliquo valeant refutari, sub pœna centum Ducatorum Auri de Camera dictæ Cameræ applican. & quod secundum variationes pretii Ducati, variari debeat etiam valor dd. grossorum; ita, & taliter, quod, prout supra dictum est, semper decem grossi pro uno Ducato in omnibus negotiis dentur, & recipiantur, & quod dicti Grossi valeant, & valere debeant septem Bollendinos Romanos, & pro septem Bollendinis expendantur, & recipiantur, & quod ab aliquo non valeant refutari ad pœnam prædictam applicandam, ut supra, & ita &c.

III.

✠ N. PP. V. ANNO JUBILEI. Tiara pontificia gentilitio stemmati superimposita, ut supra.

✠ S. PETRUS. S. PAULUS ALMA ROMA SS. Petrus, & Paulus stantes, ut supra.

IV.

Parvum Pontificis scutum, in quo duæ claves decussatæ cum inscriptione in gyro S. MARI. In medio A. Sancta Maria.

Parvum iterum scutum, in quo Crux, cum epigraphe DE RECANETO. Quatuor posteriores hu-

hujus Urbis litteræ in area ad Crucis formam dispositæ sunt.

Cusum nummum hunc à Recinetensibus Civibus putamus, ad retinendam Nicolai V. Pontificis memoriam, qui eorum Urbi jus in Laureti oppidum restituit, ut refert Didacus Calcagnius in opere Italico, quod inscripsit *Memorie Istoriche di Recanati fol. 69.* Castrum verò illud postea in Urbem crevit, post divinitus in illud delatam Deiparæ Virginis ædiculam, anno 1294, quæ populorum concursu, ac religione celeberrima est.

V.

✠ N. PP. V. *Nicolaus Papa Quintus.* binæ claves decussatæ

✠ ROMA. in area Sanctissimi D. N. Salvatoris vultus.

Nicolaus V., cum, more majorum, referatis quatuor sacris portis, Anno Jubilei MCDL. initium fecisset, subito *tanta*, ut inquit Platina in ejus Vita fol. 235. pag. 2., *multitudo Romam venit, quanta nunquam antea*, & cum tot advenis excipiendis, alendiſque frumentaria res, aliique commeatus vix sufficerent, Pontifex plenam peccatorum veniam indulſit his, qui unica tantum vice, ac die, delictorum confessione peracta, sacras quatuor Basilicas inviserent, jussitque

que SS. D. N. imaginem Sudario impressam in templo D. Petri populo ostendi, erga quam, ea erat omnium pietas, ac religio, ut testante Paulo Benedicti de Magistris: *li pentori de Volti Santi fecero gran tesoro; idest Sacri Vultus imaginum pictores maximum lucrum fecerint*; quamobrem, nil mirum, si, & nummis eodem anno cufis, sacra illa imago impressa fuerit.

V I.

✠ NICOLAUS PP. V. binæ claves decussatæ.

✠ DE FULGINEO ad nummi oram, in area.
Crux circum ornata.

Prius, quam Trinciorum gens Fulginei dominatione ejecta fuisset à Johanne Cardinali Vitellesco, uti supra scripsimus, Conradus Trincius ineunte anno 1438 monetariam officinam ea in Urbe constituit, aureosque nummos, quos florenos vocabant, itemque æreos cudi iussit, duumviros monetales insuper instituit, Petrum Mattheum Orfinium, & Antonium Petri Beceroti, sicuti refert Durantes Dorius in Historia Italica Trinciæ familiæ lib. 4. pag. 227., postquam verò in potestatem Eugenii Pontificis ea Urbs devenit, confirmatam ab eodem, & ab Nicolao, qui ei successit, monetam cudendi facultatem Fulginatibus, satis ex hisce nummis apparet, præcipuè, cum eidem Urbi præesset

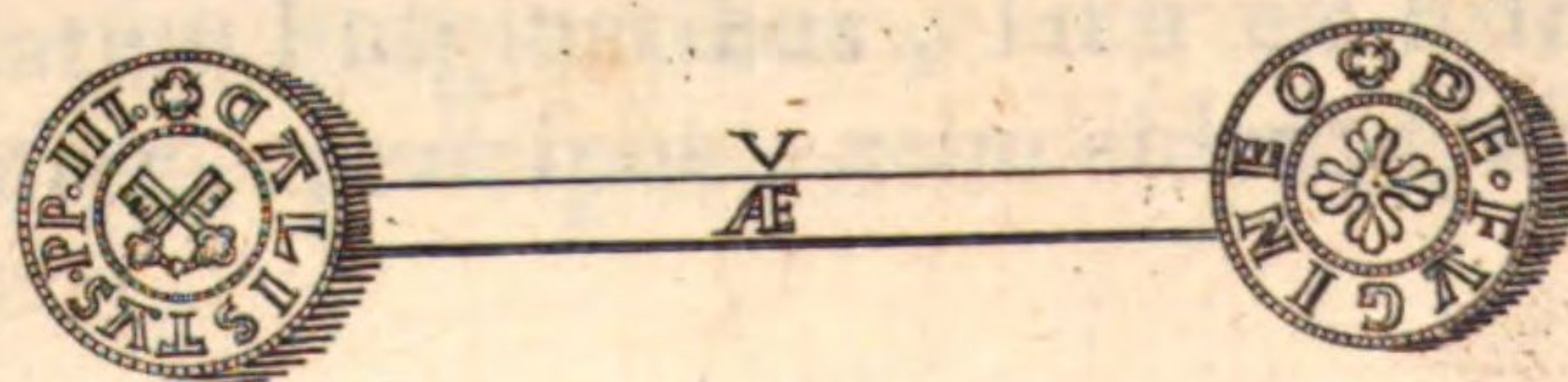
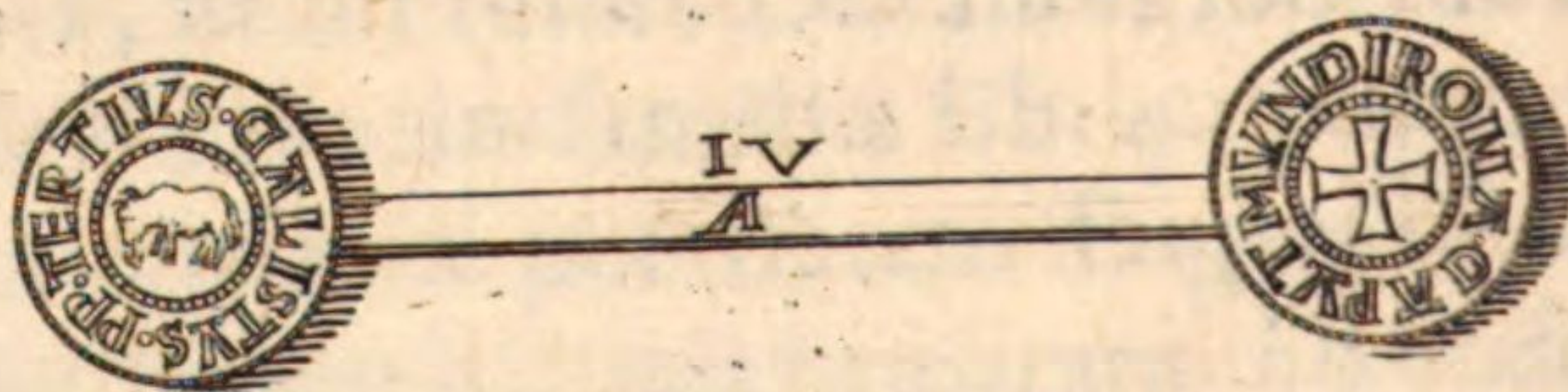
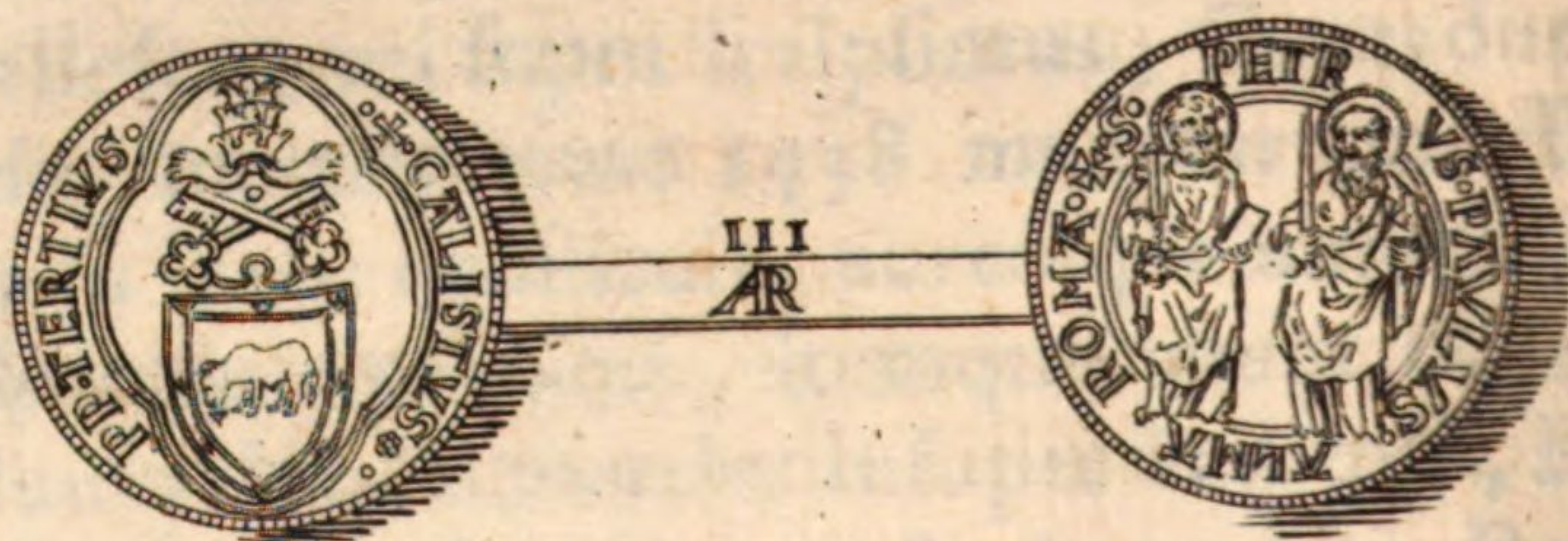
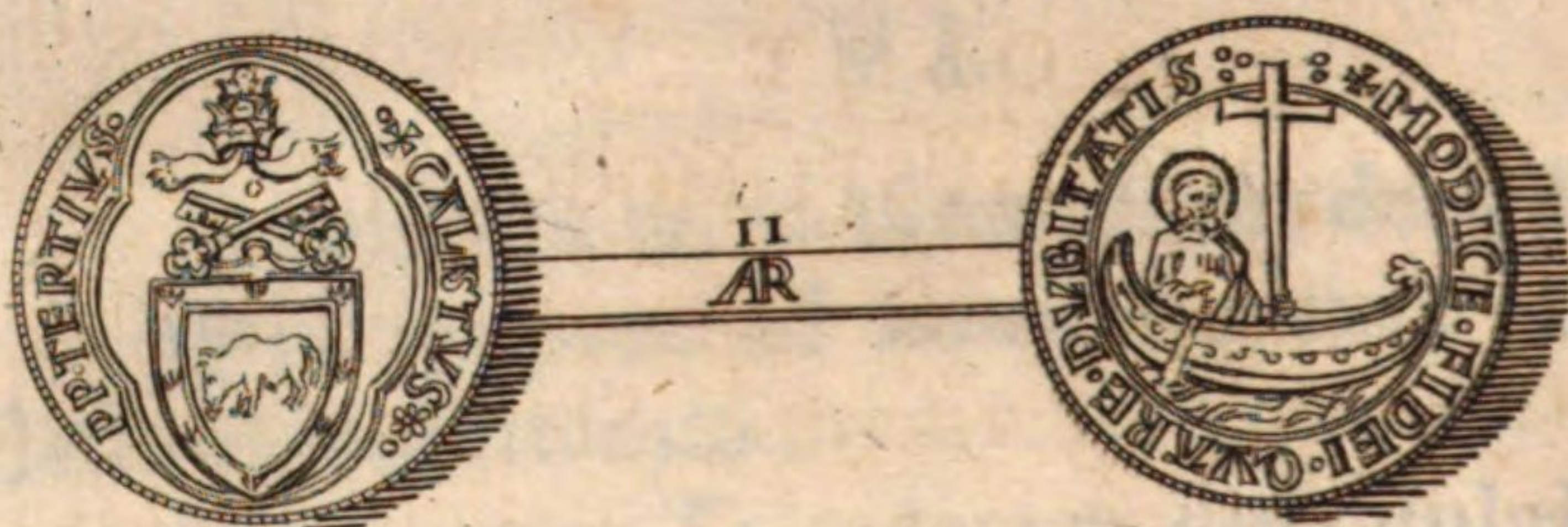
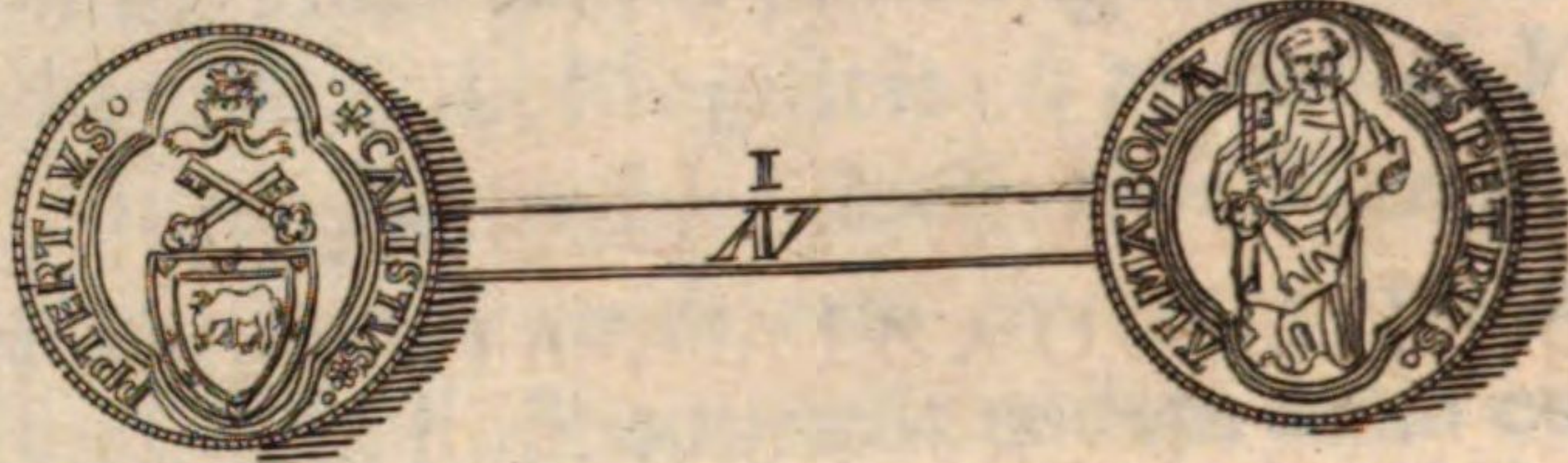
an-

135
anno 1951 Caesar Domus Augustae / Cohortis
Honoris fortis vir, ut iussu dei
diffusio de Fergina pag. 49.

CALPURNIA VENTURIA
ELIXA
VI. ID. APRIL. MCCCCLV.

tiuta, in quibus patiens, et regis, et ambli-
sum, hincque, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc,
he, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc,
igne, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc,
fata.

Gentiana deus, hinc, et hinc, et hinc, et hinc,
in eo, hinc, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc,
vibrat, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc,
et de Calpurnia, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc,
nunc, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc,
sed Actia Vincetis de oratione Poeta, per
hinc, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc, et hinc,
matib.

anno 1451 Cæsar Contes Lucensis, Catharinæ Pontificis sororis vir, ut refert Jacobillus in dissertatione de Fulgineo pag. 45.

C A L L I S T U S III.

ALPHONSVS BORGIA VALENTINVS
ELECTVS

VI. ID. APRIL. MCCCCLV.

O B I I T

VIII. ID. AVGVSTI MCCCCLVIII.

I.

✠ CALISTUS PP. TERTIVS. Stemma gentilitium, in quo bos pascens; & inter scuti ambitum, lineamque interiorem, octo flammulæ, æquo spatio inter se distinctæ. Supra insigne, Tiara pontificia, binæque claves decussatæ.

✠ S. PETRUS. ALMA ROMA. *S. Petrus* stans, dextera clavem, sinistra librum tenet.

Gentilitium scuti symbolum nobilissimæ inter Hispanos Borgiæ familiæ est: in eo Vacca visitur, ut putavit Jo: Palatius in gestis Pontific. de Callisto loquens pag. 576. Taurum verò dixit Claudius Molinetus in Pontif. numismat., sed Actius Sincerus Sannazarius Poeta percelebris de Cæsare Borgia verba faciens Epigrammat. lib. 1. pag. 79. alludens ad stemma gentili-

Q

tium

tium Alexandri VI. Callisti ex sorore nepotis ,
modò bovem , modò taurum dicit .

II.

✠ CALISTUS PP. TERTIUS . Rosa , & stem-
ma , ut supra .

✠ MODICÆ FIDEI QUARE DUBITATIS Navicula ,
in cujus medio Crux , hanc S. Petrus sinistra
manu tenet , dextera verò remo incumbit .

Pontificatum adeptus Callistus ad compri-
mendum Turcarum furorem , bellum in illos
instruere coepit , ad quod jam diu antea solemni
voto se obstrinxerat . Jusjurandum itaque pu-
blicè confirmavit , iterumque emisit , uti testa-
tur S. Antoninus part. 3. tit. 22. cap. 14. init. , &
Chirographum ostendit , in quodam libro
sua manu scriptum , in quo *se bello , ma-
ledictis , interdictis , execrationibus , & quibus-
cumque rebus potuerit , Turcos Christiani nominis
hostes sævissimos persequuturum* testabatur , ut re-
fert Platina in ejus vita fol. m. 239. pag. 2. , qui
etiam addit , quòd *admirati sunt omnes , qui ade-
rant , quod homo senex , ac ferè decrepitus tantum
animi haberet* . Et profectò , quod ipse promise-
rat , re præstitit , nam per universam Europam
concionatores misit , qui populos ad arma ad-
versus Turcas sumenda , concitarent , Legatos-
que ad Reges ac Principes delegavit ad sacrum
bellum capeffendum , hosque multo auro juvit ,
& suc-

& successus piis Calisti votis feliciter respondit, nam in Hungaria ad Savum flumen, magna cum internecione, Turcæ deleti sunt, ejectique Macedonia Magni Scanderbegi virtute, & Ludovicus Scarampus Patriarca Aquilejensis cum sexdecim pontificiis triremibus Turcicam classem, navigiorum numero longè validiorem, ad Rhodum superavit, Mitylenem, Naxum, Stalimenem Insulas in Callisti potestatem redegit, & victrici classe, Asiæ oras legens, finitimos populos magno terrore complevit. Vide Raynald. Tom. 18. Annal. Eccles. ad an. 1457. num. 10., & seqq. Felices ob hos, faustosque eventus, quos optimus Pontifex se à Deo, Beati Petri Apostoli precibus, assequuturum, certa cum spe, jam mente conceperat, denarium hunc cudi voluisse ipsum credimus, eo lemmate appposito MODICÆ FIDEI QUARE DUBITATIS, ut, Servatoris nostri exemplo, eos modicæ fidei homines exprobraret, qui tam ardua, capularem ferè senem tentasse, admirati fuerant, ac forsan irriserant.

III.

✠ CALISTUS PP. TERTIUS. Rosa, & stemmate, ut supra.

✠ S. PETRUS . S. PAULUS . ALMA ROMA . *S. Petrus . S. Paulus stantes.*

IV.

In gyro CALISTUS PP. TERTIUS : In area bos .
In ambitu ROMA CAPUT MUNDI . In medio
Crux .

Hi nummi Romæ cusi sunt , de qua Urbe
Callistus benemeritus est , nam preter sacram
D. Priscæ Ædem in Aventino instauratam , *mæ-*
nia Urbis diruta , ac ferè solo æquata, restituit , ut
scripsit Platina in ejus Vita fol. m. 241. pag. 2 .

V.

CALISTUS PP. III. duæ claves decussatæ .
DE FULGINEO . In medio Crux circum or-
nata .

Eo tempore nummum hunc Fulginei per-
cussum verisimile est , quo , Petrus Ludovicus
Borgia supremus S. R. E. armorum Præfectus ,
à Callisto Pontifice patruo Spoletum , ac Fulgi-
neum Urbes summa cum auctoritate gubernan-
das suscepit , ut refert Jacobillus dissertatione
de Fulgineo pag. 46. scilicet die xvii Decembris
anno 1456.

PIUS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
THE MEDICAL DEPARTMENT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

I
AV

II
AR

III
AR

IV
AR

V
AE

VI
AE

PIUS II.

ÆNEAS SILVIUS PICCOLOMINÆVS SENENSIS
ELECTVS

XIV. KAL. SEPTEMBR. MCCCCLVIII.

OBIIT

XIX. KAL. SEPTEMBR. MCCCCLXIV.

I.

PIUS PAPA SECUNDUS *Stemma gentilitium*, Pontificis, in quo Crux, & in hac quinque lunulæ æquis inter se spatiis distinctæ, supra claves, & Tiara

S. PETRUS. ALMA ROMA. *S. Petrus* sacerdotali habitu indutus, qui dextera clavem, sinistra librum tenet.

II.

PIUS PAPA SECUNDUS *stemma*, ut supra.

Rosa: SANTUS PETRUS. SANTUS PAULUS. ambo Apostoli stantes, inter hos littera M. cum cruce desuper, monetarii, ut putamus, signum.

Pius, cum optimi Pontificis partes exple-
ret, adeo Romano Populo acceptus fuit, ut ad
sacram expeditionem adversus Turcas profici-
scentem die decima octava Junii 1464. ad Pon-
tem Milvium, effusa patentibus pratis Civitas,
abeuntem consalutaret, ac reditum felicem abeunti
precaretur, ut refert Joannes Antonius Campa-
nus in vita ejusdem Pontificis, inter ejus opera
pri-

primæ editionis, quæ est ad manus, in qua Typographus chartis numerum apponere neglexit.

III.

PIUS PAPA SECUNDUS. stemma, ut supra.

DIRIGE DNE GRESSUS NRO. *dirige Domine gressus nostros*. Pontifex in navi ad puppim sedens cum Tiara, habituque solempni, dexteram elevat ad benedicendum, sinistra Vexillum tenet, in quo Crux, ante ipsum in eadem navi altare, cui superimpositum Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in argentea, elataque Theca, per Christalla, omnibus conspiciendum; utrinque visuntur duo candelabra cum accensis facibus. In celeberrimo illo Mantuæ habito conventu anno 1460., in quo aderat magnus Principum numerus, magnaue Legatorum convenerat vis, Pius Pontifex, luculentissima oratione, omnibus suadere conatus est, ut privatis simultatibus posthabitis, Turcis, qui jam Italiæ imminebant, communi decreto bellum indicerent; verum optimi Pontificis vota irrita fuere, mox enim Europæ Principes, externo, sacroque bello relicto, mutuis odiis alter in alterius exitium, arma converterunt. Pius autem animum non despondit, sed omnem operam impendit, ut hi motus sedarentur, & anno 1463, compositis in Italia rebus, sacram expe-

peditionem repetere aggressus est, initoque cum
 Venetis, ac Burgundiæ Duce, foedere, bellum
 adversus teterrimos illos Christiani nominis ho-
 stes, solemniter evulgavit, proposita etiam iis,
 qui ultrò sacræ huic militiæ nomen darent, ple-
 na noxarum venia, & anno sequenti Anconam
 profectus est, quò appulerat Christophorus
 Maurus cum Veneta classe; navim ergo con-
 scendens Pontifex, mare transmissurus erat, ad
 inferendum hostibus in adversis oris bellum,
 verum in eadem Urbe gravi morbo decumbens,
 quo tentatus in itinere fuerat, e vita migravit,
 majori cum Christiani populi damno, quam suo:
 sacram hanc expeditionem, futuramque ipsius
 navigationem, nummo notari voluit Pontifex,
 consiliumque secum in navi deferendi Christi
 Domini Corpus (uti ante ipsum Pontifices sum-
 mos facere consuevisse, doctissimus vir optimè
 noverat) expressit. Si nummus hic noster An-
 gelo Rocchæ, eruditissimo cæteroqui viro, in-
 notuisset, qui librum conscripsit *de Sacrosancto
 Christi Corpore à Romanis Pontificibus iter confi-
 cientibus præferendo*, non asseruisset fortasse,
 operum Tom. I. pag. 49. Clementem VII., dum
 è Liburno Massiliam peteret, ad colloquium
 cum Francisco Rege habendum, in Triremi,
 quæ ipsum vectum sequebatur ex Blasii de Ce-
 sena diariis Coeremonialibus, Sanctissimum Eu-
 cha-

charistiæ Sacramentum, tunc primum in maritimo itinere, secum detulisse; sacrum autem hunc morem soli Romani Pontifices retinere, quamvis, primis Ecclesiæ sæculis, Christianis omnibus id fas esset, refert enim D. Ambrosius de obitu S. Satyri, hunc, cum Cathecumenus esset, instante naufragio, ab initiatis, Corpus Christi deferentibus, accepisse, narratque Jo: Diaconus lib. 1. cap. 33. vitæ S. Gregorii Magni, Maximianum Syracusanum Episcopum idem egisse, proximo denunciato naufragio, vide Angelum Roccham pag. 41.

IV.

PII PP. II. PON. A. III. Aream occupat Crux, & in ea quinque lunulæ, ut supra, Piccolomineæ gentis stemma.

PROVINCIAE DUCAT. in medio binæ claves decussatæ.

Postremus Comes Valentinenfis, & Dienfis, suos illos Comitatus, posthabitis propriis ex fratre nepotibus, à quibus malè habitus, & in carcerem conjectus fuerat, reliquit Carolo VII. Francorum Regi. Hic pro ea comitatuum parte, quæ ad Romanam Ecclesiam pertinebat, obsequium Callisto III. præstitit, ut refert Gobellinus in Commentariis Pii II. lib. 9. inter opera Cardinalis Papiensis edit. Francofurt. 1614. pag. 220. Carolo Rege defuncto, Ludovicus

cus XI. filius, ob non observatas à Patre conditiones, à supradicto Comite in Testamento appositas, religione motus, eisdem Comitatus, qui ad Romanam Ecclesiam jure optimo ex Testamento devoluta fuerant, ultrò Pio II. restituit, à quo Terræ trans Rhodanum sitæ, Regi traditæ sunt, easdemque *ab omni feudo, vassallagio, ligio, & homagio*, ac fidelitatis juramento, quod Pontifici, & Romanæ Ecclesiæ præstiterat, liberavit: ut videre licet in litteris bullatis ejusdem Pii apud Raynaldum Annal. Eccles. Tom. 19. ad 1462. num 13. datis in Abbatia S. Salvatoris Clusinae Dioecesis anno 1462. III. Kal. Aug. Pontificatus anno quarto, qui annus est disertim in denario indicatus.

V.

PAPA PIUS SECUNDUS. *Crux, & stemma*, ut supra.

ROMA CAPUT MUNDI. in medio *Crux*.

VI.

PIUS PAPA II. in area binæ claves decussatæ.

DE FULGINEO. in medio *Crux*.

A Pio II. Pontifice, cujus sororem matrimonio sibi junctam habuerat, Comes Jacobus Ptolomeus Fulginei, Spoleti, & Assisii urbibus prefectus est die 26 Augusti anni 1459, ut refert Jacobillus dissertat. de Fulgineo pag. 46. Pius deinde eandem Urbem invisit, dum iter Anco-

R

nam

nam versus, ad bellum sacrum profecturus, ageret, & in ea, seditionem à Civibus, auctore Nicolao quodam cognomento Taccha, excitatam invenit adversus Civitatis Præsidentem Franciscum Patricium Episcopum Cajetanum, ut legitur in Commentariis Jacobi Cardinalis Papiensis lib. i. pag. 362. Quamobrem Pius, teste Jo: Antonio Campano in ejus vita: *Fulginensium quosdam (discedens) subsequi ad Assisium jussos, relegavit, præfinito ad reditum suum exilio, ausos, & cætus cogere, & Præfecto urbis, ubi ille Italia discessisset, jam tunc insidias perstruere, tyrannidem sibi per cædem arrepturos.*

PAULUS II.

PETRVS BARBVS VENETVS
ELECTVS

III. KAL. SEPTEMBR. MCCCCLXIV.

OBIIT

VIII. KAL. AVGVSTI MCCCCLXXI.

I.

PAULUS PP. SECUNDUS stemma gentilitium Pontificis, in quo leo saliens cum fascia transversa; supra Claves decussatæ, & Tiara.

S. PETRUS S. PAULUS ROMA. Ambo Apostoli stantes.

II.

I	
II	
III	
IV	
V	
VI	
VII	
VIII	
IX	
X	
XI	
XII	

I
AR

II
AR

III
AR

IV
AR

V
AR

VI
AR

VII
AR

II.

PAULUS PP. SECUNDUS. stemma, ut supra.

ALMA ROMA. Mulier prægrande velum am-
babus manibus expansum tenet, in quo imago
Vultus SS. D. N. Jesu Christi expressa est. De
Acheropita SS. D. N. Vultus imagine, Sudario
excepta à pia foemina, quam Veronicam dicunt,
& ab eadem Romam allata, alibi fusè jam egi-
mus.

III.

PAULUS PP. SECUNDUS stemma gentilitium
Pontificis, ut supra.

S. PETRUS S. PAULUS. ALMA ROMA. utrique Apo-
stoli stantes, ut supra.

De hisce tribus denariis, duobus scilicet
aureis, ac tertio argenteo, quorum primus Du-
catus Papalis, alter Florenus de auro de Camera
vocatus est, ac de eorum pondere, satis, super-
que agitur in actis publicis contractus inter
Pontificii Aerarii Præfectum, & officinæ mone-
tariæ præpositum, quæ, cum evulgata non dum
fuerint, non inutile ea hic referre visum est.

Anno 1468. die 5. Augusti Pontificatus San-
ctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri D.
Pauli Divina Providentia Papæ secundi Anno quar-
to; Instrumenta sunt, Pacta, Conventiones, & Ca-
pitula inita, facta, conclusa, firmata inter Rmum
D. Angelum Episcopum Feltren. unum ex Præsiden-

tibus in Camera Apostolica de mandato SS. D. N. Papæ, & ejusdem SS. D. N. Papæ Thesaurieratus officium gerentem &c. de mandato, ut asseruit, SS. D. N. Papæ præfati sibi vivæ vocis oraculo facto, ac ejusdem, & Apostolicæ Camere vice, & nomine agentem, & stipulantem ex una, & honorabiles viros Æmilianum Piermattei de Orfinis de Fulgineo, & Petrum Paulum Francisci de la Zeccha civem Romanum socios stipulantes, capitulantes, recipientes, & promittentes ex alia, partibus in, de, & super Zeccha monetarum in Alma Urbe, & locis infrascriptis per eosdem Æmilianum, & Petrum Paulum, infrascriptis modis, formis, pactis, & conditionibus exercenda, quorum capitulorum tenor sequitur, & est talis, videlicet; in primis siquidem præfati Æmilianus, & Petrus Paulus promiserunt cudere, vel cudi facere ducatos Papales ligæ XXIII. Caratorum juxta ligam auri ducatorum Venetorum, videlicet conformem sagio, seu Tocchæ de consilio, & in præsentia bonorum Mercatorum, ac Consulum Bancheriorum, & Aurifabrorum hujus Almæ Urbis, & Suprastantium, & Assagiatorum præfatæ Zecchæ nunc existentium, faciendum, & pro Tocchâ ipsius Zecchæ deinceps perpetuò tenendam, & conservandam, & quod quilibet Ducatus Papalis sit, & esse debeat dimidium quarti uncie, idest unum octavum uncie, minus dimidio grano, qui octavus constituit denarios tres, qui tres denarii faciunt gra-

granos 72. ad rationem XXIII. granorum pro quolibet denario, ita quod ducati Papales 96., cum duobus tertiis, ponderent unam libram, & sint in uno latere Imagines SS. Petri, & Pauli cum litteris circum: S. Petrus S. Paulus. Roma; in alio latere arma Sanctissimi Domini Nostri Papæ cum litteris circum, videlicet. Paulus PP. Secundus.

Item præfati Æmilianus, & Petrus Paulus promiserunt cudere, seu cudi facere Florenos de auro de Camera ligæ similiter XXIII. Caratorum juxta ligam auri ducatorum Papalium, & Venetorum, videlicet conformem Tocchæ supradictæ, & quod quilibet Florenus sit, & esse debeat granorum 69., & unius octavi grani, ita, quod Floreni 100. auri de Camera in auro hujusmodi, ponderent unam libram auri, & sit, & esse debeat in uno latere Imago Veronicæ cum litteris, circum circa. Alma Roma, in alio latere sint arma SS. D. N. Papæ cum scuto diversificato à ducato Papali, & circum circa sint litteræ, videlicet. Paulus PP. Secundus.

Item promiserunt dicti Magistri Zecchæ cudere, seu cudi facere grossos Papales de argento, in quibus ab uno latere sint Imagines SS. Petri, & Pauli cum litteris circum, videlicet. S. Petrus S. Paulus. Alma Roma, ab alio latere arma Sanctissimi D. Nostri Papæ cum mitra Papali desuper, & cum litteris circum. Paulus PP. secundus, & quilibet grossus sit ponderis trium denariorum, & quinque granorum

cum

cum uno quinto alterius grani, & teneat de liga argenti fini, pro qualibet libra, undecim uncias, & tres denarios, & quod 89. grossi cum dimidio perficiant pondus unius libræ, & habeant de remedio, videlicet de liga, tres denarios pro qualibet libra, & de pondere dumtaxat unum denarium. Et ita &c.

IV.

PAULUS PP. II. PONT. MAX. A. I. stemma, ut supra.

S. PETRUS S. PAULUS. PROVINCIAE DUCAT. SS. Apostoli stantes, ut supra, in medio Monetarii signum, ut in altero denario Pii Secundi.

Nummus hic Avenione cusus est, eo tempore, quo Renatus Provinciæ Andegavi Comes, Neapolitani Regni hæres à Joanna II. Regina testamento relictus fuit, adversus Alfonsum Aragoniæ Regem, ab eadem Joanna in filii locum, olim adscitum; & licet ea adoptio improbata, ac rescissa fuerit, tamen, & si regnum illud, extincta Joanna postrema ex Caroli I. Andegavenensis stirpe, ad supremum Romanæ Ecclesiæ dominium jure devolutum esset, Eugenius Pontifex, primum Renato favere visus est anno 1435., diviso in partes universo regno, aliis Renatum, aliis Alfonsum ad imperium vocantibus, sed cum res male cessisset, coactus est Renatus in Gallias redire: defuncto autem Alfonso, cui Ferdinandus, ex minus justis nuptiis, filius successit.

cessit , Renatus , Caroli VII. Galliarum Regis auxiliis confusus , in Italiam rediit , & feliciter ad Sarnum , collatis signis pugnans , Ferdinandi copias delevit anno 1460. , sed versa deinde Fortunæ alea , Regno Neapolitano iterum ejectus , bellum renovare meditabatur ; hoc , cum avertere Paulus II. , Pontificatus initio , cupe- ret , ad sedandas inter utrumque Regem discor- dias , hæc tractatio haberi coepta est , ut nempe Pontifex Avenionem , & Venaifinum Comita- tum Renato traderet , ea tamen lege , ut hic , omnia in regnum utriusque Siciliae jura in per- petuum dimitteret , & Ferdinandus Aquilæ Vestinorum Urbis , ejusque agri possessionem Ecclesiae Romanæ redderet , sed hæc tractatio diù agitata , tandem evanuit , cum interea Re- natus in Insula Ænaria victus , fugatusque , in Provinciam redierit . Vide Castruccium in Hi- storia Urbis Avenionensis fusè hæc narrantem lib. 3. cap. 3. num. 2. pag. 340.

V.

PAULUS PP. II. MAX. ANCON. stemma , ut supra .

SANCTUS PETRUS APOSTO. *S. Petrus* in navicula retem ambabus manibus tenens .

Paulo II. Pontifice. Alexander Oliva S.R.E. Cardinalis , Anconitanæ Marchiæ Legatus an- no 1469. concordiam inter Anconitanos , & Æsinos cives , qui diuturnis simultatibus mutuo sese

fese divexaverant, constituit, ut narrat Julianus Saracinus Histo. Anconit. parte 2. lib. x. pag. 274. quamobrem eo tempore denarius hic percussus fuisse videtur, cum longe diversi sint, qui ejusdem Urbis nomine (& si pontificio pareret imperio) percussi visuntur.

V I.

PAULUS PP. SECUNDUS. stemma, ut supra.

ALMA ROMA. Pontifex sedens solemni Pontificia veste indutus, qui Tiaram triplici Corona redimitam tenens, dextera benedicit, sinistra volumen gerit.

V I I.

PAULUS PAPA II. stemma, ut supra.

DUCAT. SPOLETANI. S. Petrus in navicula retem trahens.

X I S T U S I V.

FRANCISCUS ROBOREUS SAVONENSIS

ELECTVS

V. IDVS AVGVST. MCCCCLXXI.

OBIIT

PRIDIE IDVS AVGVST. MCCCCLXXXIV.

I.

SIXTUS PP. QUARTUS. scutum gentilitium, in quo robur, seu quercus aurea: supra claves, & Tiara.

vicile retez erabona

Utrigrapha

(Sextus)

rem lequ

ius nominis

qui Saeto

luit; Xylus enim

non Sextus

cas

priman

reia

culam leoris

fovinis

2. pag. 32

si cap

Tom. II

ma Pont

la idagiam

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

capit

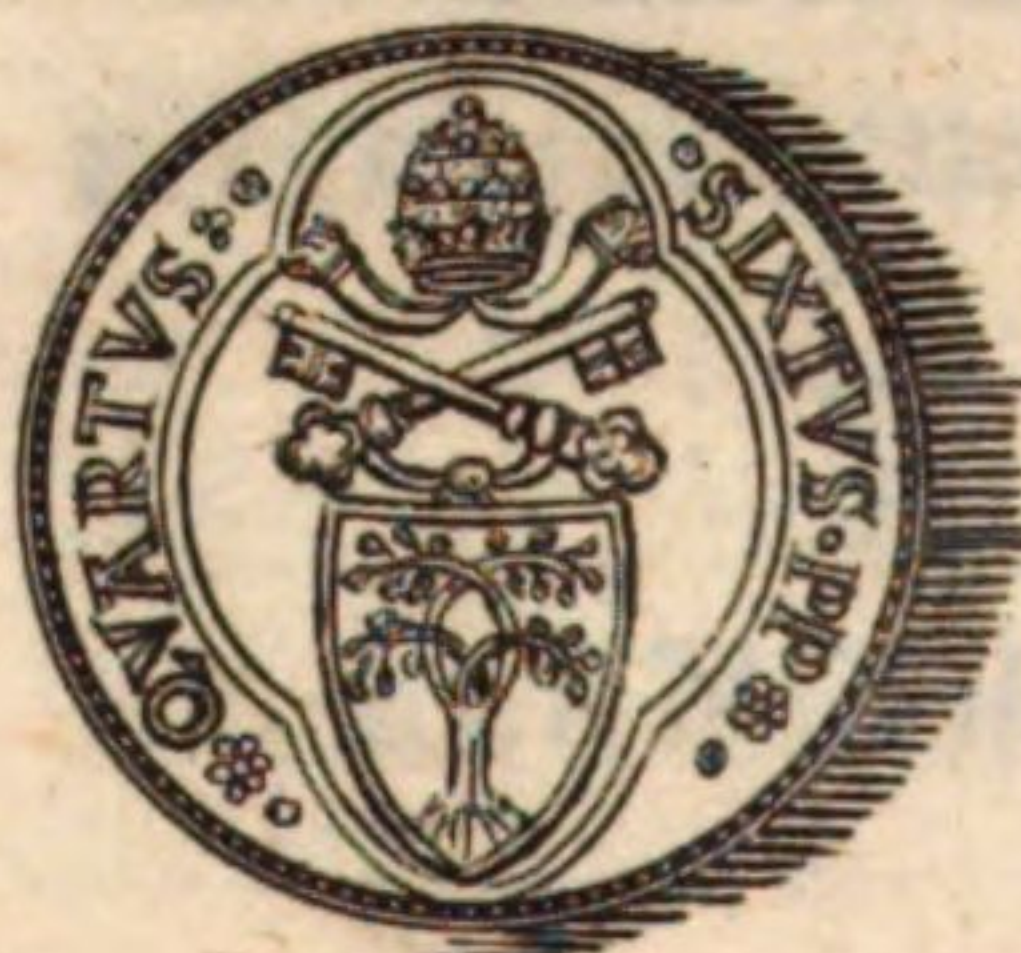
capit

I
AR

II
AR

III
AR

IV
AR

V
AR

SANCTUS PETRUS. ALMA ROMA *S. Petrus* in navicula retem trahens.

Hujus nomen, contra Ortographiæ leges (Sixtus) constanter, cum in nummis, tum in numismatibus Pontificum legitur, quem errorem sequutus est monetarius etiam in altero hujus nominis Pontifice, qui Sæculo xvi. exeunte fuit; Xystus enim à græca voce dicendus fuerat non Sixtus, ut rectè monuere, qui orthographicas res tractarunt.

In aureo hoc denario, quem proferimus, primum occurrit D. Petri imago in navicula, retia in mare projecta, tenentis, ad quam naviculam lepide allusit ejusdem ævi scriptor Joannes Jovianus Pontanus in festivis Dialogis Oper. To. 2. pag. 327. Edit. Basil. ubi ait: *An Oceano vectari cupitis aurea navicula*: quem locum initio Tom. i. explicavit Petrus Summontius, qui primus Pontani opera edidit, scribens: *per naviculae imaginem pontificios aureos designat*.

II.

SIXTUS III. PONT. MAX URBE REST. Pontificis caput

PUBLICÆ UTILITATI. stemma, ut supra.

Jure merito Xistus Urbem restaurasse publicæ utilitati dicitur, primum enim *ad Romam exornandam omninò conversus*, pontem jam primum *disjectum* (*Aurelium scilicet*) quem Romani cives

S

me-

*merito ruptum vocabant, magna cura, & impensa à fundamentis ex Tyburtino lapide restituit ad utilitatem Populi Romani, peregrinaeque multitudinis ad Jubileum venturae; suoque de nomine Xistum meritò appellari voluit. Ut scribit Platina in vita nondum edita ejusdem Pontificis, quam morte praeventus perficere non potuit (teste Raynaldo ad an. 1484 n. 23.) Aedes quoque sacras instaurare, & exornare aggressus est, opera usus Georgii de Ruvere gentilis sui, sicuti docet inscriptio posita in Templo B. Mariæ de Sole ad Ripam Tyberis, quam refert Jo: Marius Crescimbenius in Historia Italica Ecclesiae S. Mariæ in Cosmedin Tom. 1. lib. 7. cap. 4. pag. 345., in qua Georgius iste, de quo loquimur, vocatur *Sacrarum Aedium Urbis curator*. Ejusdem Pontificis magnifica opera complectitur Epigramma, quod legere est in ipsius vita ab Panvinio conscripta post Platinam fol. m. 264.*

III.

SIXTUS PP. QUARTUS stemma, ut supra.

S. PAULUS . S. PETRUS . AN. JUBILEI . ROMA . ambo Apostoli stantes .

Jubilæum per Bonifacium VIII. An. Christi 1300 agi coepit. Jubilæi verò nomen tum est auditum, cum Sixtus IV. an. 1471. ad Pontificatum assumptus, biennio post An. Chr. 1473. in

in Bulla, qua plenissima Fideles indulgentia donavit, eandem appellavit Jubilæum. Primo quolibet sæculo Jubilæum recurrebat. Clemens verò VI. an. 1342 quolibet anno quinquagesimo; Gregorius deinde XI. quolibet trigesimo tertio; Paulus denique II. quolibet vigesimo quinto, uti & fit in presentia, celebrari jussit.

Annum Jubileum, ex quinquagesimo ad vigesimum quintum contractum, celebravit Xistus IV. anno 1475, quo hic nummus percussus est. Et licet, ut scribit Carolus Sigonius de Episcopis Bononiensibus lib. 4. pag. 203, ob bellorum suspiciones, infestaque itinera non Romam advenerit ingens ille peregrinorum numerus, qui confluxerat Nicolai V. tempore, multi tamen ad Urbem venere, magnificè à Xisto excepti viri nobiles, & suprema dignitate conspicii, inter quos Ferdinandus utriusque Siciliae Rex; rem narrat Stephanus Infessura in diariis Rer. Roman., cujus verba italica referimus ex Codice Vaticano, cum ejus opus, ab Eccardo evulgatum, innumeris scateat mendis, illius igitur verba sunt. *Dell' anno 1475 adì 6 de Gennaio, Rè Ferrante venne a Roma allo perdono, e menò con esso molti Baroni, e Signori anco, con molti falconi, sicche occisero quanti Nibbj Stevano nei paesi nostri, & donò a Santo Pietro, & Santo Paolo, & Santo Joanni Laterano uno Pallio d' oro*

per ciaschuno: idest die sexta Januarii venit Romanam Ferdinandus Rex, Religionis causa ad noxarum expiationem, & secum multos procures, nobilesque viros adduxit, qui plures accipitres una attulere, à quibus omnes Milui, qui in agris nostris erant, occisi sunt; dono dedit Rex Sacris D. Petri, D. Pauli, & D. Johannis in Laterano Aedibus, unicuique peristroma auro intextum; prosequitur auctor narrare, quanta honoris significatione à Pontifice, Romanoque populo, exceptus Rex fuerit.

Hoc eodem anno 1475 officinæ monetariæ Præpositi fuere Æmilianus Petri Matthei de Orfinis de Fulgineo, & P. Paulus Francisci della Zecca Romanus, ut legitur in Instrumento, quod subjicimus.

Anno 1475 die 30 Januarii Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri D. Sixti Divina Providentia Papæ III. anno quarto. Instrumenta sunt Pacta, Conventiones, & Capitula inita, facta, conclusa, & firmata inter Rmum P. D. Vincentium de Albergatis Prothonotarium Bononien. Rmum in Christo Patris, & Dñi D. Latini Episcopi Tusculani Cardinalis de Ursinis Domini Papæ Camerarii in Apostolica Camera L. Tenen., ejusdem Camere Apostolicæ nomine agentem, stipulantem, capitulantem, recipientem, & promittentem ex una, & honorabilem Virum Æmilianum Pier Matthei de Orfinis de Fulgineo pro se ipso, & Petro Paulo Fran-

Francisci della Zeccha Cive Romano, & socio suo absente, agen. stipulantem, capitulantem, recipientem, promittentem ex alia, partibus inde, & super Zeccha monetarum in Alma Urbe, & locis infrascriptis, per eosdem Æmilianum, & Petrum Paulum infrascriptis modis, formis, pactis, & conditionibus exercen., quorum capitulorum tenor sequitur extensus.

In primis siquidem, præfatus Æmilianus prædicto nomine promisit cudere, seu cudi facere Ducatos Papales ligæ XXIII Caractorum juxta ligam auri Ducatorum Venetorum, videlicet conformem saggio, seu Tocchè de consilio, & in presentia bonorum Mercatorum, ac Consulum Banchariorum, & auri Fabricorum hujus almæ Urbis, & superastantium, & assaggiatorum præfatæ Zecchè nunc existentium faciendam, & pro tocchè ipsius Zecchè, deinceps perpetuo tenendam, & conservandam, & quod quilibet Ducatus Papalis sit, & esse debeat dimidium quarti uncie, idest unum octavum uncie minus dimidio grano, qui octavus constituat denarios tres, qui tres denarii faciunt granos 72. ad rationem 24. granorum pro quolibet denario; ita quod Ducati Papales 96 cum duobus tertiis ponderent unam libram, & sint in uno latere Imagines SS. Petri, & Pauli cum litteris circum S. Petrus S. Paulus Roma, in alio latere Arma SS. Domini Nostri Papæ cum litteris circum videlicet Sixtus Papa Quartus.

Item

Item præfatus Æmilianus prædicto nomine promisit cudere, vel cudi facere Florenos de auro de Camera ligæ similiter 24. Caractorum juxta ligam auri Ducatorum Papalium, & Venetorum videlicet, conformem Tocchæ supradictæ, & quod quilibet florenus sit, & esse debeat granorum 69. & unius octavi grani, ita quod Floreni 100. auri de Camera in auro ejusmodi ponderent unam libram auri, & sit, & esse debeat in uno latere navicula piscatoris cum litteris circum. Sanctus Petrus. Alma Roma, in alio latere sint Arma SS. D. N. Papæ cum scuto diversificato à Ducato Papali, & circum circa sint litteræ videlicet. Sixtus Papa Quartus.

Item promisit dictus Æmilianus, ut supra cudere, vel cudi facere grossos Papales de argento, in quibus in uno latere sint Imagines SS. Petri, & Pauli cum litteris circum videlicet. S. Petrus S. Paulus. Roma, ab alio latere arma SS. D. N. Papæ cum Mitra Papali desuper, & cum his litteris circum Sixtus PP. Quartus, & quilibet grossus sit ponderis trium denariorum, & quinque granorum cum uno quinto alterius grani, & teneat de liga argenti finis pro qualibet libra undecim uncias, & tres denarios, & quod 89. grossi cum dimidio perficiant pondus unius libræ, & habeant de remedio, videlicet de liga tres denarios pro qualibet libra, & de pondere dumtaxat unum denarium. Et ita &c.

IV.

SIXTUS IIII. PONT. MAX. MACERA. Caput Pontificis, ut supra.

PUBLICÆ UTILITATI. Stemma, ut supra
V.

SIXTUS PP. IIII. Stemma, ut supra.

S. LAUREN. D. VITERB. *S. Laurentius* stans ante Craticulam ferream, in qua affatus fuerat, diaconali veste indutus: dextera palmam, sinistra librum tenet.

Fuisse ante Xistum IV. Viterbii, quæ vetus, & splendida Urbs est, monetariam officinam, satis arguit nummus à Felice Contellorio allatus libro de Præfecto Urbis cap. 4 pag. 20 post n. 45, dum ea Civitas in potestate esset familiæ Vicanæ, seu de Vico, quæ, & de Præfectis dicta fuit, cum Præfecturæ dignitas in ea fuisset per duo, & amplius sæcula: in illius nummi adversa parte est, totam aream occupans, littera P., quæ prima est nominis Præfecti, & in averfa parte leo effictus (Viterbii insigne) sex panibus ad nummi oram dispositis, qui ab uno quoque pistoriæ artis in singulos dies Præfecto Urbis pendebantur, in nostro autem denario visitur imago S. Laurentii, Viterbiensis Urbis Tutelaris, ad significandam erga eundem Martyrem Civium Religionem.

IN-

INNOCENTIUS VIII.

JOANNES BAPTISTA CYBO JANVENSIS

ELECTVS

IV. KAL. SEPTEMBR. MCCCCLXXXIV.

OBIIT

VIII. KAL. AVGVSTI MCCCCXCII.

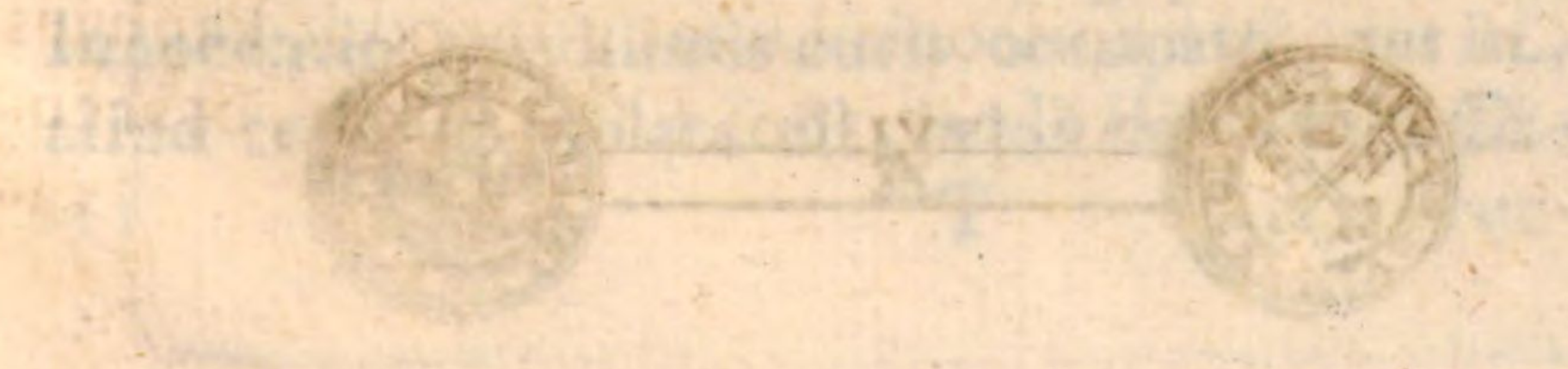
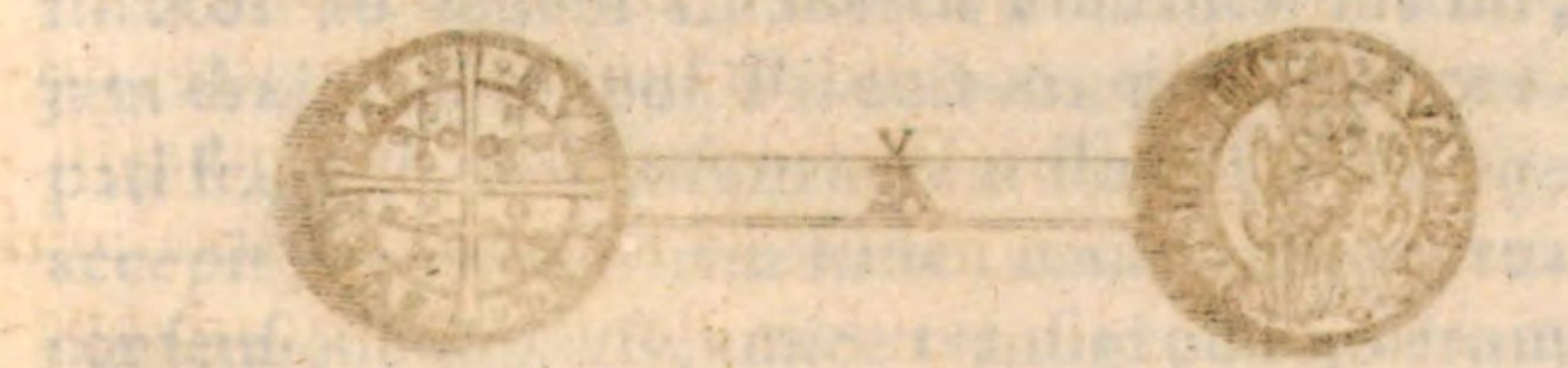
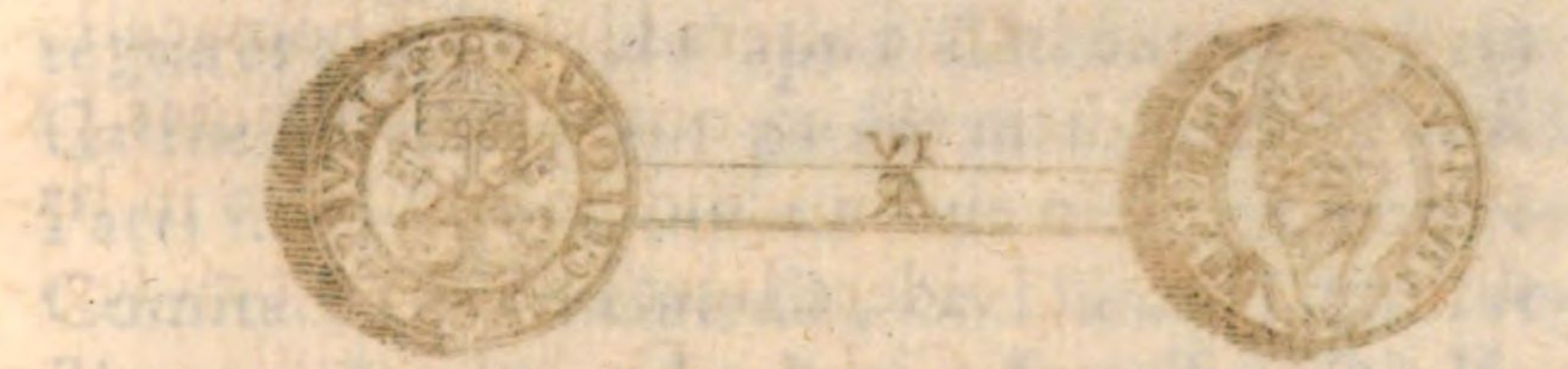
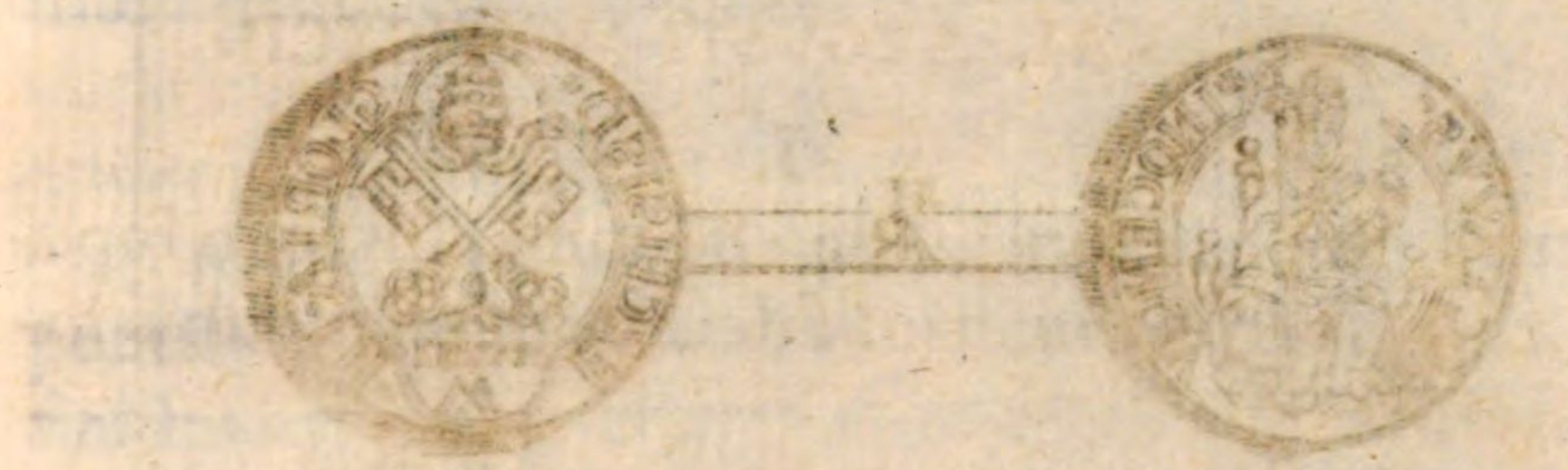
I.

INNOCENTIUS PP. VIII. Scutum, in quo superius est crux, inferius fascia transversa cubis interstincta.

SANCTUS PETRUS. ALMA ROMA. *S. Petrus* in navicula retia tenens, ut in superiori aureo Sixti IV. denario.

Insignia Innocentii Pontificis visuntur in adversa nummi parte; gentilitium hoc stemma fuit Cyboæ gentis, quæ, & Genuæ, & Neapoli claruit, atque in hac altera Urbe, Thomacellorum nomine dicta est, ex qua fuit Bonifacius IX Pontifex, ut in ejus marmoreo simulacro in Basilica D. Pauli, videre licet, in cujus basi legitur fuisse genere Cybo. De hac vetusta, claraque familia, & ejusdem Innocentii gestis, differuit Leonellus Episcopus Concordiensis in oratione, quam habuit ad sacrum Cardinalium coetum in obitu ejusdem Pontificis, quam operi suo, de Episcopis Urbis, intexuit Papirius Massonus lib. 6. pag. 360, fusius autem, & accur-

111 211 311 411 511 611 711 811 911 1011

I
AV

II
AR

III
AR

IV
AR

V
AE

VI
AE

ratius Franciscus Maria Vialardus italico sermone in vitæ initio. Ex hac familia prodiit, qui modo summa in omnium existimatione est, Camillus S. R. E. Card. amplissimus, vitæ probitate, morum suavitate, ac doctrina, nobilissimum genus condecorans.

II.

INNOCENCIU. PP. OCTAVUS. Pontifex sedens pontificali habitu indutus, dextera benedicit, sinistra crucem patriarchalem tenet.

GLORIA IN EXCELSIS D. duæ claves decussatæ. Supra Tiara, tribus coronis ornata, infra AVISE.

Avenione cusus nummus est, & si urbis nomen typi scalptor perperam exprefferit; initio Pontificatus Innocentius, illius Provinciæ jura ad Romanam Ecclesiam spectantia, ut redintegraret, anno 1486 apud Carolum Octavum Galliæ Regem, qui paulo ante Ludovico XI Patri successerat, instetit, ut sibi redderentur Comitatus Valentinenfis, & Dienfis. Hos restitutos ab eodem Ludovico Pontifici Pio II., jam diximus, sed post Pii obitum, per vim occupati fuerant; responsum autem Pontifex à Rege accepit, controversiam hanc, constitutis mutua consensione arbitris, amice transigi posse, verum Innocentio gravissimis curis occupato, res in aliud tempus prolata est, vide Fantonum Ca-

T

struc-

struccium in Historia Avenionen. lib. 9. cap. 3. num. 12. & seqq.

Hic apponere visum est Instrumentum Contractus inter Pontificis Vice-Camerarium, & Antonium de Altovitis, cui Romana monetaria officina locata fuit.

Anno 1487 die 30 Maii Pontificatus SS. in Christo Patris, & Domini Nostri, Domini Innocentii Divina Providentia Papæ Octavi anno tertio. Instrumenta sunt Pacta, Conventiones, & Capitula inita, facta, conclusa, & firmata inter Reverendum P. D. Joannem de Nigris Apostolicæ Sedis Prothonotarium, SS. Domini Nostri Papæ Vice-Camerarium pro SS. D. N., & Camera Apostolica stipulantem, capitulantem, recipientem, & promittentem ex una, & honorabilem virum Dominum Antonium de Altovitis Mercatorem Florentinum Romanam Curiam sequentem, præsentem, agentem, stipulantem, capitulantem, recipientem, & promittentem ex alia, partibus inde, & super Zeccha Monetarum in Alma Urbe, & locis infrascriptis per eundem Antonium modis, & formis, ac pactis, & conditionibus exercendis, quorum Capitulorum tenor sequitur, & est talis, videlicet.

In primis siquidem præfatus Antonius promisit cudere, vel cudi facere Ducatos Papales juxta ligam auri Ducatorum Venetorum, videlicet conformem saggio, seu Tocche de Consilio, & in præsentia

bonorum Mercatorum, ac Consulum Banchariorum, & auri Fabrorum hujus almæ Urbis, & superstantium, ac assagiatorum præfatæ Zecchæ jamdiu factam, & servatam hucusque in Zeccha in quadam scatola sigillata, & quod quilibet Ducatus Papalis sit, & esse debeat dimidium quarti uncie, idest unum octavum uncie minus dimidio grano, qui octavus constituit denarios tres, qui tres denarii faciunt granos 72. ad rationem ^{XXIII.} granorum pro quolibet denario; ita quod Ducati Papales 96. cum duobus tertiis ponderent unam libram, & sint in uno latere Imagines SS. Petri, & Pauli cum litteris circum S. Petrus S. Paulus. Roma, in alio latere Arma Sanctissimi D. N. Papæ cum litteris circum Innocentius PP. VIII.

Item præfatus Antonius promisit cudere, seu cudi facere Florenos de auro de Camera juxta ligam auri Ducatorum Papalium, & Venetorum, videlicet conformem Tocchæ supradictæ, & quod quilibet Florenus sit granorum 69, & unius octavi, ita quod Floreni 100. auri de Camera in auro hujusmodi, ponderent unam libram auri, & sit, & esse debeat in uno latere Navicula Piscatoris cum litteris circum Sanctus Petrus. Alma Roma, in alio latere sint arma SS. D. N. Papæ cum scuto diversificato à Ducato Papali, & circum circa sint litteræ, videlicet. Innocentius PP. VIII.

Item promisit dictus Antonius cudere, se cudi

facere grossos Papales de liga unciarum undecim cum remedio denariorum duorum, hoc est unius excedentis, & alterius deficientis infra pondus dd. unciarum undecim, quodque grossi, si in generali saggio reperientur esse minoris ligæ, quam undecim unciarum, dummodo non minoris uno denario, illud ad Cameram Papæ pertineat, si verò majoris esse contingerit, dummodo non pluris uno denario, Zeccherii prædicti illius pluris creditores esse debeant, & quod in fine locationis dd. quinque annorum eis factæ, computum fieri debeat de omnibus saggis generalibus, ita, quod computato totali excessu cum defectu, id quod minus revisetur, quam undecim uncias, ad Cameram debeat pertinere, & quilibet ex cudendis grossis prædictis sit ponderis denariorum trium, & grani unius $\frac{3}{4}$ alterius grani, & 93. grossi, cum tribus quartis alterius grossi, sint ponderis unius libræ, & pondus unius libræ constituat, & habeat de remedio in pondere unum denarium; & possit etiam dictus Zeccherius facere grossos duplices, qui valeant pro quolibet, grossos duos, & quatruplices, qui valeant quatuor juxta voluntatem eorum, qui argentos eis dederint, etiam ubi dabantur prius pro qualibet libra argenti fini grossi 93. cum tribus quartis, de cudendis præmissis dentur pro qualibet libra grossi 99. & ita &c.

III.

INNOGENTIUS PP. VIII. Stemma , ut supra .

S. PAULUS. S. PETRUS. MACE. ambo Apostoli stantes , ut in præcedentibus nummis , & monetarii signum .

Maceratæ , quæ præcipua Piceni Urbs est, percussus nummus , in mentem revocat , quam vexata fuerit ea Provincia Innocentio VIII sedente , Buccolinus enim Guzzonus , per summum scelus , Auximum patriam suam occupaverat, ac in ea Tyrannidem constituerat, quam, ut firmaret, Turcas evocarat, inita societate cum Bajazethe , cui pollicitus fuerat totius Piceni dominatum , verum ad tam exitiale incendium extinguendum , adcurrentibus Italicis Principibus , obfessoque Auximo , ea Urbe, per militarem pactionem, excessit Buccolinus , qui Mediolanum accitus à Galeatio Maria Duce , jussu ejusdem , fracta laqueo gula , debitas tot scele- rum poenas dedit ; hæc prolixè narrat Aloysius Martorellus in Historia Auximi italica lingua conscripta lib. 5. cap. 1. pag. 350.

IV.

INNOCENTIUS PP. VIII. Stemma , ut supra .

CLAVES REGNI CÆLORUM. claves decussatæ , alligatæque hastæ Umbellæ , quam Confalonem dicunt .

V.

INNOCENTIUS PP. OCTAUS. Pontifex sedens ,
qui dextera benedicit , sinistra crucem tenet .

SANCTUS PETRUS. Crux interiorum nummi
aream interfecans , & ad unumquodque latus ,
binæ claves decussatæ .

Ambo hi nummi , ex eo missilium genere
putandi sunt , quos Summi Pontifices , in Latera-
nensis Ecclesiæ possessione , populo spargere con-
suevere , quem Ritum de Innocentio VIII. lo-
quens , multis retulit Johannes Burcardus Cœ-
remoniarum Magister , atque ipsius verba anna-
libus Ecclesiasticis intexuit Odericus Raynaldus
ad a. 1484. n. 56. & 58. *Pontifex Innocentius acce-
pit de gremio Domini Falconis Thesaurarii sui tres
pugillatas quaternorum , & denariorum minutorum
successive , & inter populum projecit , dicens , argen-
tum , & aurum non est mihi , quod autem habeo , hoc
tibi do : & inde . Papa sedens amictus , ut præfer-
tur , accepit de gremio Domini Falconis de Sinibal-
dis Protonotarii , Thesaurarii sui , tres pugillatos
Carlenorum , & alterius monetæ argenteæ , quas po-
pulo projecit , dicens , dispersit dedit pauperibus .*

VI.

INNOCENTIUS PP. VIII. claves decussatæ , & su-
pra Tiara Pontificia cruce signata .

AQUILANA LIBERTAS Aquila coronata , alis , pe-
dibusque expansis , Aquilanæ urbis insigne

Cum

Cum Neapolitani Proceres , in Ferdinandum Aragonium Regem concitati ob captum Comitem Montorium , populos novis vectigalibus pressos ad rebellionem commoverent , primi omnium Aquilæ , in Vestinis ; cives , Regiis præfidiariis militibus ejectis , occisoque Ciccinellio Prætore , arma sumpserunt mense Octobri 1485 , ut refert Bernardinus Cirillus in annalibus Italicis dictæ Urbis lib. 8. fol. 80. pag. 2. ipsique , per Vespasianum Gaglioffum , primum civem , Romam missum , Innocentio suaserunt , ut eos tutandos , fovendosque susciperet , & statim *Pontificis signa in foro erexere* ; & inde : *nummos æneos statim cudunt , quorum altera parte claves Apostolicæ Sedis insignia , altera verò passis alis aquila , sub cujus pedibus latinis litteris incisa est Aquilana libertas* , uti scribit Johannes Albinus de gestis Regum Aragon. Neap. de bello intestino pag. 72 , qui eo bello interfuit , Alfonsi Calabriae Ducis gratia pollens ; grave hoc bellum fuit , auxilia præbentibus Pontifici , Venetis , & Genuensibus , ac Regi , Florentina Respublica , & Mediolani Duce , sed magis funestum reddidere intestini hostes , cum Urfini regias partes , pontificias autem Columnenses sequerentur , ita , ut latium omne , cædibus , ac vastationibus compleretur ; tandem Ferdinandus , gallica arma metuens , quæ in ipsum Pontifex evocarat ,

men-

menſe Auguſti 1486, cum Innocentio pacem conſtituit, ſed ipſo concordiae confirmandae tempore, Regii milites, orto in Aquilana Urbe tumultu, eandem, pulſis Pontificiis, occuparunt, referente Stephano Inſiſſura in diariis dicto anno: nummum hunc à nobis prolatum videre eſt etiam apud Ceſarem Antonium Vergaram in opere italico de moneta Regni Neapolitani pag. 84., & Aquilae in Veſtinis percuſſum fuiſſe ex dictis liquet.

ALEXANDER VI.

RODERICVS LENZOLIVS BORGIA VALENTINVS

ELECTVS

III. ID. AVG. MCCCCXCII.

OBIIT

XV. KAL. SEPTEMBR. MDIII.

I.

ALEXANDER VI. PONT. MAX. in nummi area.

PRINCIPES APOSTOLORUM in ambitu; in medio SS. Petrus, & Paulus, inferius ſtemma gentilitium Pontificis, ac ſupra claves, & Tiara

II.

ALEXANDER PP. VI. ſtemma, ut ſupra.

SANCTUS PETRUS. ALMA ROMA *S. Petrus* in navicula retia tenens

Rodericus Lenzolius Borgia, qui ad ſummum

in families

dict, ut

This is a horizontal strip of a manuscript page, likely from a book of hours. It features faint, stylized architectural elements and figures, possibly representing a scene from a story or a religious narrative. The strip is positioned at the bottom of the page, below the main text block.

A close-up photograph of a book's binding. It features a metal clasp mechanism, likely brass, which is attached to a leather strap. The leather is dark and shows signs of wear and aging. The metal clasp has a circular end with a small, illegible inscription. The background is a textured, light-colored material, possibly parchment or vellum, with some faint markings.

[Faint bleed-through from the reverse side of the page]

I
AV

II
AV

III
AR

IV
AR

V
AR

VI
AR

VII
AE

mum Pontificatum eveetus, Alexander appellari
 voluit: natus is erat Valentiae in Hispania, Goto-
 fredo Lenzolio patre, & Isabella Borgia matre,
 Callisti III. sorore, ut testatur Johannes Maria-
 na de Rebus Hispanicis lib. 26 cap. 1. Romam
 veniens, ab avunculo purpureo galero donatus,
 in familiam Borgiam cooptatus fuit, quamo-
 brem Lenzoliae familiae insignibus, quæ tres
 transversas fascias continent, gentilitium Bor-
 giae symbolum, in præstantiori parmæ area ad-
 didit, ut in hisce nummis cernitur, & in nu-
 mismate à Philippo Bonanno Numis. Pont.
 tom. 1. pag. 115. relato, in quo utriusque fami-
 liae insignia visuntur, & cognomina Italica le-
 guntur in epigraphæ. RODERIGO LENZOLIO DE BORGIA
 S. P. MCDXCH.

III.

ALEXANDER VI. PONT. MAX. stemma, ut supra.

ACCIPE CLAVES REGNI CÆLORUM D. Petrus fle-
 xis genibus, traditas sibi à Christo Domino cla-
 ves, accipit.

Denarius hic cusus fuit ipso Pontificatus
 initio, cum Alexander, summam dignitatem
 adeptus, profusissima largitione, omnium, ac
 præcipue Romanorum benevolentiam sibi com-
 paraverat, eumq. referente Stephano Infissura
 oculato teste in Diariis, maxima cum honoris
 significatione prosequuti sunt, dum ad Ba-

filicæ Lateranensis possessionem pergeret : *die 26 mensis Augusti coronatus fuit Alexander in S. Petro, deinde, prout de more, accessit ad Ecclesiam S. Johannis Laterani, cui per Urbem factus fuit maximus honor, multi arcus Triumphales, & magis, quam aliis Pontificibus factum fuerit per Populum Romanum potissimè: Pompa hæc fuscè describitur in summæ raritatis libro Epistolarum Petri Delphini lib. 3. Ep. 36.*

I V.

ALEXANDER VI. PONT. MAX. stemma, ut supra
JUSTIT. PACISQ. CULT. AN. JUBILE. MD. Caput Pontificis.

Visitur Alexandri Pontificis vultus, forma, ac majestate quadam decorus, quamobrem Papirius Massonus de Episc. Urb. in ejus vita fol. 373. pag. 2. hæc de eo habet : *ex Fasone Maino, magnæ existimationis Jurisconsulto, ex cujus verbis discimus, in Alexandro fuisse formæ elegantiam, quæ virtuti suffragium adderet, latam frontem, regium supercilium, faciem liberalem, & majestatis plenam, ingenuum, & hæroicum totius corporis decorem: in nummi ambitu exornatur elogio Justitiæ, pacisque cultoris; ipse sanè primo Pontificatus sui tempore, improborum hominum facinora coercuit, admittique jussit, quolibet martis die, cujuscumque conditiones homines, ut eorumdem querelas audiret, ac ut scri-*

scribit Stephanus Infissura: *Iustitiam* miro modo *facere cæpit*: postmodum vero, ut fert infirma hominum conditio, immoderato in suos, ac præcipue erga Cæsarem Borgiam, quem ad summam potentiam extulit, amore abreptus, sæpius à debito officio deflexit, motusque ideo, ac bella potius in Italia excitavit, quam extinxit, anno tamen Jobileo M.D., cum Bajazethes Turcarum Tyrannus, plures in Peloponneso Urbes, ejectis Venetis, occupasset, Alexander Pontifex conatus est universos Europæ Principes, sacra militia indicta, adversus Turcas incitare, sed res irrita cessit, Vide Raynald. ad d. an. n. 5. & seqq.

V.

ALEXANDER VI. PONT. MAX. Stemma, ut supra.

S. PAULUS S. PETRUS. ANCO. SS. *Petrus*, & *Paulus* stantes, primus enssem, alter claves tenet.

Narrat Julianus Saracenus Historiæ Italicæ Civit. Anconæ par. 2. lib. 10 pag. 295. Alexandrum, anno Pontificatus secundo, censum, quem in subjectionis signum, ea Urbs Apostolicæ Sedi quotannis pendere consueverat, novo imposito onere, graviolem reddidisse, aucto quoque prætio monetæ vulgati commercii, quos, non parvi momenti redditus in Cæsarem Borgiam Ducem Valentinum contulit.

VI.

ALEXANDER VI. PONT. MAX. in nummi area.

S. PETRUS MARCHIA. *S. Petrus* dextera clavem, sinistra librum tenet.

VII.

ALEXA. VI. PO: MA. Stemma, ut supra.

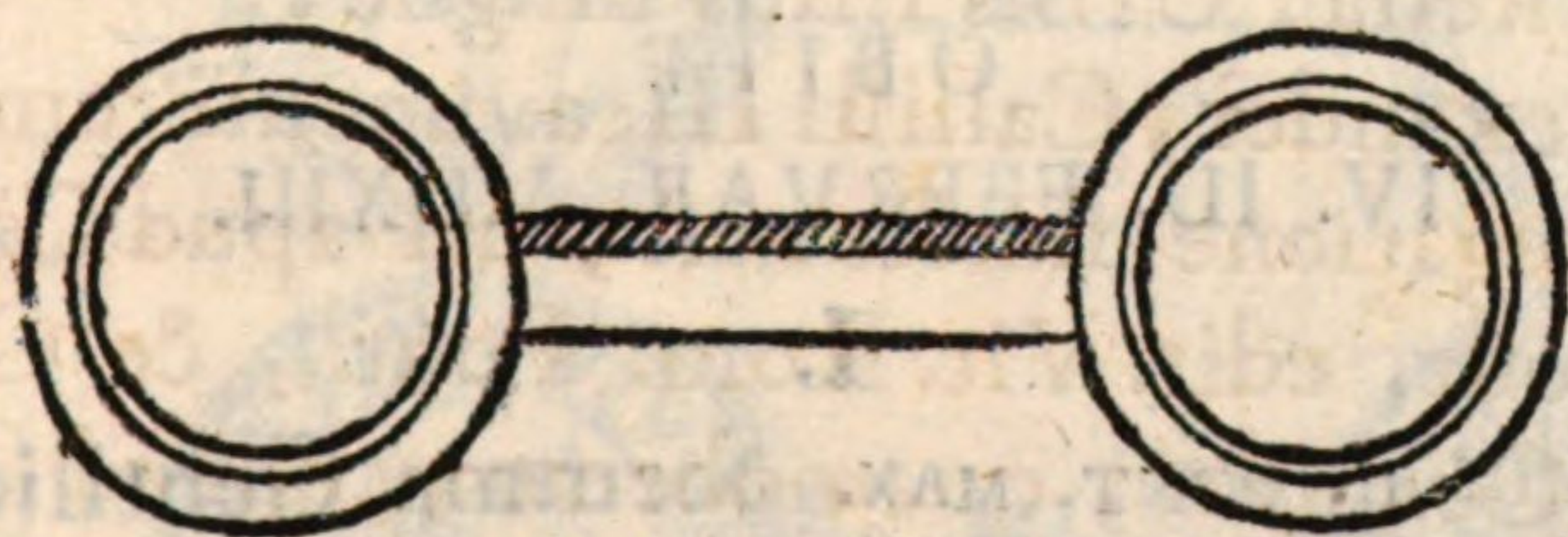
DE ASCULO. Urbis portæ prospectus, quem aliqui pontem dicunt, cum duabus Turribus, & supra stella, Urbis illius insigne.

Alexander, Callisti III. avunculi tempore, Piceni legatione functus est, uti apud Ciacconium post. edit. Vit. Rom. Pont., & Cardd. Tom. 2. Col. 991., quamobrem, cum ad Pontificatum evectus esset, statim hos nummos in eadem Provincia cufos fuisse, non inverisimile est.

PIUS

PIUS III.
 FRANCISCVS TVDESCHINVS
 PICCOLOMINEVS SENENSIS
 ELECTVS
 X. KAL. OCTOBRIS MDIII.
 OBIIT
 XVI. KAL. NOVEMBR. MDIII.

Servabatur Romæ in museo Marii Piccolominei Senensis, viri, non tam nobilitate, quam probitate morum maximè conspicui, ac utriusque Pii II., & III. gentilis, aureus Pii III. nummus, cujus meminit in notitia Monet. Pontif. Xaverius Scilla pag. 129, 216, verum, cum singularis fuerit, hoc non modicam nobis suspicionem ingessit, quod arte, numero addito, Pii Secundi aureus denarius, in Pii III nummum migraverit; nam unus alteri adeo similis erat, ut uterque eodem typo percussus videretur; præterea apud eundem erant alii quoq. argentei denarii Pii II., qui addito, viriculi arte, numero II. altero I, illos huic Pio referebant,

bant , tamen fraus manifestè apparebat, quomobrem illum consulto omisimus , ne adulterinum pro vero obtruderemus .

JULIUS II.
JULIANVS ROBOREVS SAVONENSIS
ELECTVS
KAL. NOVEMBR. MDIII.
OBIIT
IV. ID. FEBRVAR. MDXIII.

I.

JULIUS II. PONT. MAX. Stemma Gentilitium , in quo robur , seu quercus aurea , supra claves , & Tiara .

S. PETRUS . ALMA ROMA . *S. Petrus* in navicula , ut in superioribus denariis .

Roborea familia, ex qua prodiit Julius II., Xisti IV. ex fratre Baptista nepos, originem traxit ex ea gente, quæ Augustæ Pretoriæ Taurinorum in Subalpinis eodem cognomine prænobilis, ac vetusta habita fuit, & deinde ad vada Sabatia in Liguria (Savonam dicunt) sedem fixit, si Panvinio fides in vita Xisti IV. post Platinam pag. m. 258; alii autem roboreum genus ducunt à præclara Comitum Suveræ, in ditio-
 ne Senensi, gente, & argumento est, quod hac
 de causa Comitatu illo à Senensi Republica Ju-
 lius

I
AV

II
AV

III
AR

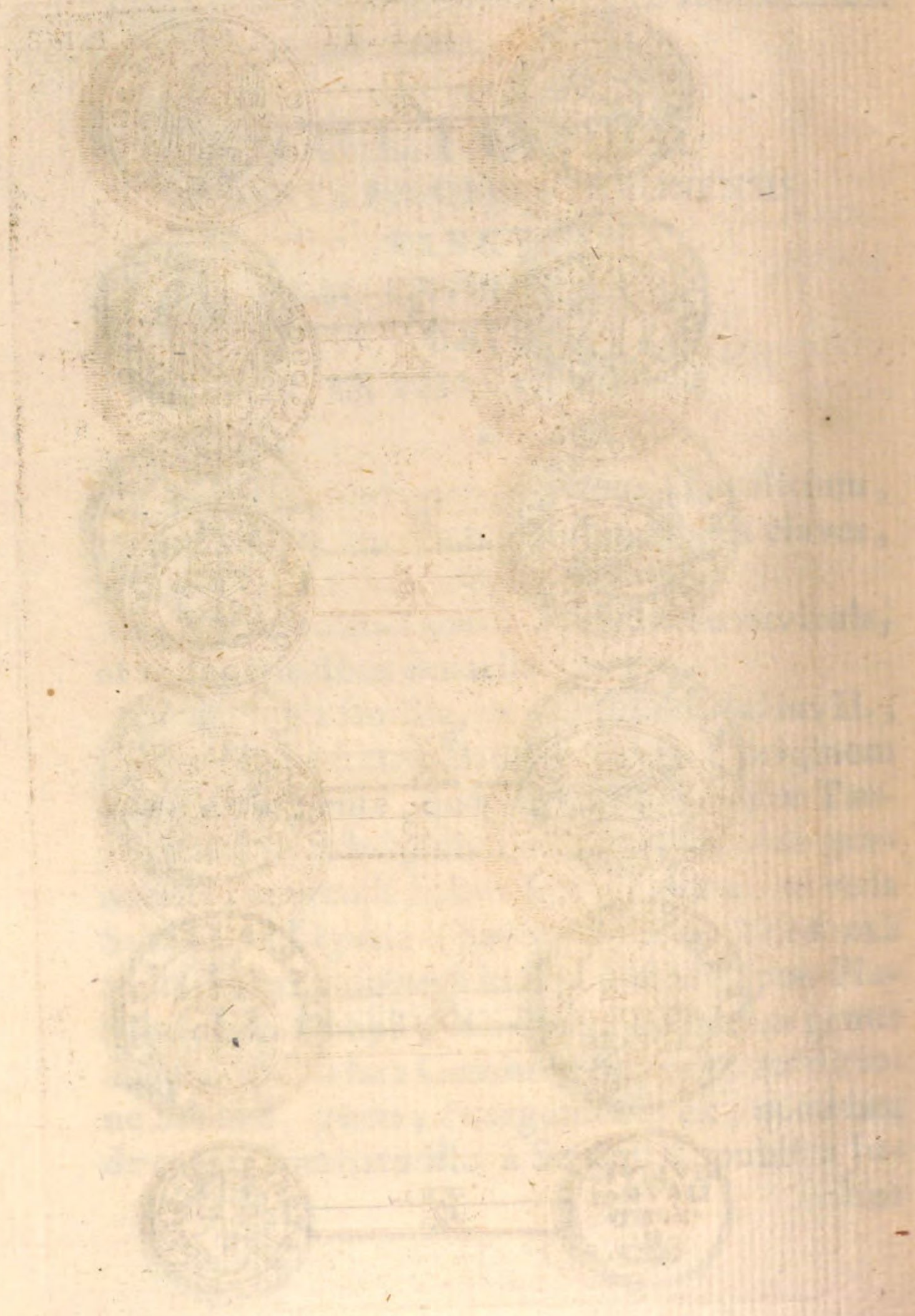
IV
AR

V
AR

VI
AR

VII
AR

VIII
AR

IX
AR

X
AR

XI
AE

XII
AE

lius donatus est, tanquam majorum suorum patrimonio, ut refert Orlandus Malavoltus in Historia Senensi italicè conscripta lib. 7. pag. 115, part. 3. Gentilitium huic familiæ stemma fuit robur glandifera, ac durissima arbor, sive mavis, quercus aurea, & hanc, post Xistum patrum, nummis Julius perpetuo impressit.

II.

JULIUS II. PONT. MAX. Stemma, ut supra.

BON. P. JUL. A TYRANNO LIBERAT. S. Petrus stans

Ut Romanæ Ecclesiæ imperio restitueret Julius Pontifex Bononiam, quam Urbem impotenti Tyrannide Bentivolorum familia occupaverat, icto, cum Ludovico XIII. Galliæ Rege foedere, validis copiis stipatus, ad eam Urbem proficisci statuit, Romaque discessit die 26 Augusti 1506., iter prosequutus, & Forum Livii ingressus, severum evulgavit edictum, quo Bononienses cives Majestatis reos fore pronuntiavit, censurisque Ecclesiasticis percussos, si novem dierum spatio, Bentivolos Bononia, ejusque agro, non ejecissent: in pontificio hoc diplomate inter alia delicta, quæ commissa à Johanne Bentivolo afferuntur, hoc quoque additur, quod *ad regium fastigium adspirans, sub quæsito colore Imperialis licentiæ, monetam nomine suo cudi fecit, Johannem Secundum more legitimorum Principum,*
in

in monetis se inscribendo : integrum diploma hoc legitur apud Raynaldum Tom. xx. Annal. Eccl. ad an. 1506 num. 25. Verum, cum Gallicæ copiae à Rege submissæ, ad Urbis illius portas advenissent, Bentivolus, septuagenarius senex, animum despondens, Ciamonte Gallici exercitus supremo Duce sequestro, pactis cum Julio conditionibus, filiis, totaque familia comitatus, Bononia relicta, Mediolanum concessit. Pontificem die quarta Novembris in eam Urbem ingressum, plaudentes cives maxima cum pompa excepere, Julii iter, ac ingressum, carminibus descripsit Hadrianus Cardinalis Casteldensis apud Ciacconium postremæ edit. in Vita Julii II. Tom. 3. col. 225. Cherubinus Ghirardacius in Historia Bononiensi parte 3., nondum typis evulgata, quam legendi mihi copiam, pro sua humanitate, ac in litteras studio, fecit Eñus Princeps Johannes Antonius Card. de Via. ita scribit, inter cætera, de hac pompa loquens: *Avanti a lui (Giulio II.) andava Giovanni Gozadini Datario del Papa con un'altro, spargendo al popolo denari d'argento, e d'oro, la qual moneta da una parte aveva queste lettere. Bononia per Giulium à Tyranno liberata, e dall'altra parte. Julius II Pont. Max., si gettarono in tutto tre mila ducati fra oro, e moneta* : idest: *Procedebat ante Pontificem Johannes Gozadinus, qui Datarii, ut*

*vocant, munere fungebatur, una cum altero, & ambo nummos per populum spargebant, argenteos, & aureos, in quibus in aversa parte hæ litteræ inscriptæ erant: Bononia per Julium à Tyranno liberata, & in adversa Julius II. Pont. Max.; effusa fuit utriusque metalli moneta ad valorem trium millium ducatorum; Inscripta legebantur in temporariis Triumphalibus arcubus ad tresdecim, in honorem Julii extructis à Bononiensibus civibus, eadem ferè verba, quæ nummis impressa fuere, illorum enim titulos refert Paris de Grassis Pontificii sacelli sacrarum coëremoniarum, Magister in Diariis Coëremonial. MSS., scilicet. *Julio II. Tyrannorum expulso: Liberatori Patriæ: Tranquillitatis largitori: Bononia à Tyrannide liberata, aliosque similes.**

III.

JULIUS II. PONTIFEX MAXIMUS. Pontificis caput.

PAX ROMANA. Stemma Pontificis.

Julius Pontifex, cum Alfonso, Sedis Apostolicæ beneficio, Duci Ferrariæ bellum intulisset, Ludovicus Gallia Rex, hujus patrocinium suscipiens, Pontificis hostis effectus est, profligatoque inde ecclesiastico exercitu, cui præerat Franciscus Maria Urbini Dux, Julii ex fratre nepos, Rex Bononiam, Pontifici ereptam, Bentivolis tradidit, spretisque minis, sacrisque Anathematis telis, attractisque in suas

partes aliquot ex S. R. E. Cardinalibus, ad convellendam illius auctoritatem, pseudo-concilium Pisis indixit; adversus hoc aliud legitimum, ac universale in Basilica Lateranensi habendum Julius quoque denunciavit, diplomate dato xv. Kal. Aug. 1511: vide Raynaldum ad d. annum num. 9. Interea Populus Romanus, ne ob discordias, ac similtates, quæ inter Guelfos, ac Gibellinos in Urbe vigeant, publica, ac Patrum, qui ad Concilium adventuri erant, quies perturbaretur, utriusque factionis principes, quos cæteri cives sequebantur, Columnenses, & Ursinos ad pacem sollicitavit, quæ communi consensu, ac gaudio inita est undecima Augusti die ejusdem anni: operæ pretium duxi hujus concordie acta publica evulgare, quæ nostræ monetæ annum, qua fuit percussa, veluti clavo, figunt. Ea debere me fateor summo Amico meo, & nunquam satis laudato Viro Francisco Valesio, ingenii, & judicii præstantia, eque, ac morum probitate, atque eruditione, clariss.

In nomine Domini Amen. Præsenti publico Instrumento cunctis pateat evidenter, & sit notum, quod anno à Nativitate D. N. Jesu Christi MDXI. Indictione XIV., die XXVIII. Mensis Augusti, Pontificatus SS. in Christo Patris, & Domini Nostri, D. Julii divina providentia Papæ II. anno ejus octa-

vo. In præsentia mei Notarii, congregati, & coadunati in unum in secunda Sala Magnificorum DD. Conservatorum DD. Gasparis de Sanguineis, Julii de Alberteschis I. V. D., & Gabrielis de Valentinis Almæ Urbis Conservatorum, coram Capitibus Regionum, & Officialibus, ac universis Patritiis, Civibus, & Populo Romano: spectabiles, Magnifici, & Reverendi Patres Domini.

Julius de Ursinis

Fabritius Columna

R. P. D. Aldobrandinus Ursinus Archiepiscopus Nicosien.

R. P. D. Andreas de Valle Episcopus

R. P. D. Nicolaus de Capranica

R. P. D. Pompejus de Columna Episcopus Reatinus

D. Robertus de Ursinis

D. Prosper de Cavis

D. Franciottus Ursinus

D. Joannes de Comitibus

D. Silvius Sabellus

D. Antimus Sabellus

D. Jo: Georgius de Cesarinis, & pro eo Paulus Planca

D. Fabius de domo Anguillariæ

D. Baptista de Stabia.

Omnes Domicelli Romani, ac Deputati à Populo Romano.

Mag. D. Antonius de Petruccis

Mag. D. Paulus Colæ Joannis .

Mag. D. Stephanus Carbonus

Mag. D. Marcellus de Palonibus

Mag. D. Jacobus de Frajapanibus

Mag. D. Franciscus de Cinciis

Mag. D. Prosper Mutus

Mag. D. Julianus de Capranica

Mag. D. Laurentius Nuccioli

Mag. D. Antonius Gracchus

Mag. D.

Mag. D. Joannes de Capoccinis

M. D. Constantius de Palonibus

M. D. Franciscus de Naris

M. D. Paulus de Capozucchis

M. D. Raphael de Casalibus

M. D. Antonius de Zoccolis

M. D. Petrus Paulus Millinus

M. D. Franciscus Scapuccius

M. D. Hippolitus Saxus

M. D. Antonius de Leonibus Doctor

M. D. Antonius de Macarotiis

M. D. Benedictus de Magistris

M. D. Andreas de Rusticis

M. D. Paulus Planca

M. D. Baptista Palonus

M. D. Raimundus Capoferrus

M. D. Virgilius Cincius

M. D. Marcus de Tebaldis

M. D.

M. D. Bartholomeus de Valle
 M. D. Julius Alberinus
 M. D. Julius de Tomarotiis
 M. D. Marcus Antonius Alterius
 M. D. Gabriel de Rubeis
 M. D. Julianus Loctus
 M. D. Marianus de Astallis
 M. D. Marius Salamonius
 M. D. Julius Petri Matthei
 M. D. Jac. Petri Matthei
 M. D. Antonius Frajapanis
 M. D. Franciscus de Fabiis
 M. D. Franciscus de Boccapadulis
 M. D. Stephanus de Fabiis
 M. D. Palutius de Mattheis
 M. D. Petrus de Fabiis
 M. D. Marius de Insula
 M. D. Jo: Antonius de Pierleonibus
 M. D. Laurentius Bernardini
 M. D. Franciscus Teoli
 M. D. Marianus Castellanus
 M. D. Julius de Mattheis
 M. D. Honufrius de Vellis.

Spontè, unanimiter, & concorditer, nemine
 eorum discrepante, pro honore, & statu, & exalta-
 tione SS. D. N. Papæ, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ,
 & Almæ Urbis, & totius Populi Romani, venerunt
 ad invicem ad bonam, veram, & mundam pacem,

re-

remittentes ad invicem omnem injuriam, & offensam, & in signum d. pacis præfatæ, Illmi Domini Julius de Ursinis ex una parte, pro se, & vice, & nomine omnium aliorum de domo Ursina, & omnium aliorum adherentium dictæ domus, præsentium, & absentium, & Fabritius Columna pro se, & vice, & nomine omnium aliorum de domo Columnensi, & omnium aliorum adherentium ejusdem domus, præsentium, & absentium, partibus ex altera, dederunt sibi ipsis ad invicem tactum manus, osculum oris, & brachiorum amplexus in signum veræ, & mundæ, sinceræ, puræ, fidelis, & perpetuæ pacis, omnibus superscriptis adstantibus, præsentibus, videntibus, audientibus, acceptantibus, plaudentibus, & gratias summo, & pacifico Servatori nostro Jesu Christo, & ejus Sanctissimæ Matri semper Virgini Mariæ, Beatisque Apostolis Petro, & Paulo Almæ Urbis protectoribus, agentibus, & orantibus, ut hujusmodi pax, & reconciliatio firma, perpetua, & immaculata perduret, atque hoc dictæ Urbi faustum, felixque sit, roga-verunt.

Actum, ut supra, præsentibus his testibus Ill. D. Paulo Planca, D. Carolo Crispo, & Antonio de Leonibus I. V. D., & D. Hieronymo Vallato Secretario DD. Conservatorum.

Et quia quondam Simon Antonius Perotus prædecessor meus de præmissis rogatus fuit, ego Dominicus Tullius Cur. Cap. Notarius, & illius in officio suc-

Successor, præsens Instrumentum subscripsi, & publicavi requisitus &c. Necnon Nobiles Viri.

Joannes de Paparonibus Caput Regionis Montium

Christophorus Antonii Pauli Capoferrus

Antonius de Boccapadulibus

Bernardinus de Ritiis Campi Martii

Franciscus Blondi Pontis, nec non aliorum Capitem

Regionum

. Parionis

Antonius Barberini Arenulæ

Julianus de Magdalenis S. Eustachii

. Pineæ

. Campitelli

. S. Angeli

. Ripæ

Julii de Castellanis Transtiberim

D. Marii de Millinis, & D. Petri Mattutii præ-

fatæ urbis Cancellariorum, ac nonnullorum No-

bilium, & Civium Romanorum ad infrascripta

omnia videndum, audiendum factum invocato-

rum, & cum toto Populo Romano infrascripti

DD. Illustres Domicelli post Confirmationem

pacis, & &c.

Giulio Colonna

Muzio Colonna

Ottaviano Colonna

Jo: Conti per se, & Federico suo fratello

Giulio de Poli

Lucido de Rocca de Massimo, tutti di Casa Vallemontone

Julio per lui, e Jo: Jordano assente

Ruberto

Franciotto

Fabrizio Colonna per noi, e per lo Sig. Prospero assente, e per tutti gl'altri de Casa Colonna.

Julio degl'Orsini per noi, e per lo Sig. Jo: Jordano, e per tutta la Casa Orsina.

Antimo Savello per noi, e per tutta Casa Savella

Joanni Conti per noi, e per tutta la Casa de Conti

Fabio de domo Anguillara per noi, e per Casa dell'Anguillara.

Paulo de Planca in nome del Sig. Jo: Giorgio Cesarino.

MONTI

Magnificus D. Antonius de Petrucciis

M. D. Paulus Colæ Joannis

Stephanus Carbone

Marcellus de Palonibus.

CAMPO MARZO

D. Constantinus de Palonibus

D. Franciscus de Naris

D. Paulus de Capozucchis

D. Raphael de Casalibus.

TREJO

Jacobus de Frajapanibus

Franciscus de Cinciis

Pro-

Prosper de Mutis

Julianus de Capranica

COLONNA

Laurentius Nuccioli

Antonius de Gracchis

• • • • •

Joannes de Capoccinis

S. STATI

Marcus de Tebaldis

Bartholomeus de Valle

Julius Alberinus

Julius de Thomarotiis

PONTE

Antonius de Zoccolis

Petrus Paulus Millinus

Franciscus Scappuccius

Hippolitus Saxus

REGOLA

Petrus Paulus Planca

Baptista Palonus

Raimundus Caputferro

Virgilius Cincius

PIGNA

Marcus Antonius Alterius

Gabriel de Rubeis

Julianus Loetus

Marianus de Astallis

P A R I O N E

*D. Antonius de Leonibus Doctor**D. Antonius de Macarotiis**D. Benedictus de Magistris**D. Andreas de Rusticis.*

R I P A

*Petrus de Fabiis**Marius de Insula**Io: Antonius de Perleonibus**Laurentius Bernardini.*

S. A N G E L O

*Franciscus de Fabiis**Franciscus de Boccapadulis**Stephanus de Fabiis**Palutius de Mattheis.*

T R A S T E V E R E

*Franciscus Theoli**Marianus Castellanus**Iulius de Mattheis**Onufrius de Vellis.*

C A M P I T E L L O

*Mario Salamonì**Iulio: P. M.**Iac. P. M.**Antonino Frejapane.*

In Codicibus autem Piroti Notarii Capito-
lini invenimus ea instrumenta, quæ hic appo-
nenda duximus, etsi imperfecta, & adumbrata,
mul-

multisque lituris informia, matrices vocant, eadem autem à Tullio, Piroti in officio successore, in publicam formam, unicumque monumentum, quod supra retulimus, congesta sunt.

27 Augusti 1511.

D. Fa: Columpna

D. Iulius de Ursinis

R. p. . . . Ursinus Archiep. Nicosien.

D. A. Episcopus de Valle

D. N. de Capranica

D. Pomp. Episcopus de Columpna

D. . . . de Ursinis filius D. p. de Ursinis

D. Prosper de Cave

D. Franciottus de Ursinis

D. Camillus de Ursinis

D. Jo: de Comitibus

D. Silvius

D. Antimus } de Sabellis

D. Jo: Georgius de Cesarinis

D. Fabius Ursinus

D. Jo: Baptista de Stabia

Congregati omnes cum multis Civibus Romanis in Sala magna Palatii DD. Conservatorum, coram Magnificis DD. Conservatoribus, Cancellariis, Capitibus Regionum, majori parte nobilium Romanorum pervenerunt ad veram, & mundam pacem inter eos, & alios, eorum complicibus absentibus, pro quibus de rato promiserunt pro honore,

& *Statu S. D. N. & S. R. Ecclesiae*, & *totius Populi Romani*, & *ita in signum pacis praefatae*, D. *Fabritius Columna* pro se, & *omnibus de domo Columnensium*, & *adhaerentium &c.* & D. *Julius de Ursinis* pro se, & *omnibus de domo de Ursinis*, & *adhaerentibus*, *dederunt osculum pacis*, & *complexaverunt ad invicem*.

Præsentibus D. Paulo Planca, D. Carolo Crispo, D. Antonio de Leonibus.

DD. Cancellarii, *quod eligatur unus pro qualibet Regione.*

D. Paulus Planca, *quod interveniat aliquis Baro cum LX. Civibus*, *inter quos sit aliquis juvenis.*

Mag. D. Jo. Antonius de Victoriis, *quod in qualibet Regione eligantur quatuor, vel quinque Cives*, & *Caput Regionis habeat potestatem de iis eligendi unum.*

An. Sabas de Facottoli idem, & *quod postquam erunt una, ipsi deliberabunt, an debeant esse plures, vel minores numero.*

Julius Petri Matthei, *quod eligantur LX., vel L. ad minus*, *Capita Regionum debeant eligere unum.*

D. Marius Salamonius, *quod & Antonius Sabas*, & *quod nunc fiat electio*, & *inter istos possint intervenire Capita Regionum.*

Jo. de Brancha, *quod fiat electio per Capita Regionum*, & *deinde revideantur per Conservatores.*

Franciscus Teali, *quod concludatur de numero.*

D.M.

D. M. de Tebaldis, quod eligantur quatuor de Regione qualibet, inter quos sit aliquis prælatus.

D. Antonius de Roccolis, quod minimè fiat electio, & omnes possint intervenire.

<i>D. M. Astallus</i>	)	quod fiat electio statim
<i>Julianus de Loctis</i>		
<i>Julius de Alberinis</i>		

Furvenum, & Senum.

Marius de Insula idem, & quod habeantur prælati.

PONTE.

D. Antonius de Drago

D. B. Damiani

D. Dominicus de Sanguineis

D. Paulus Blondus.

MONTI.

D. Antonius de Petrucciis

Paulus Cola Johannis

Stefanus Carbone

Marcellus de Palonibus.

TREJO.

D. Jacobus Frajapane

D. Franciscus de Cinciis

D. Prosper de Mutis

D. Petrus de Vellis.

DD. Capita Regionum cum Cancellariis convenerunt
hodie eligere quatuor pro qualibet Regione, videlicet
duos Senes, & duos Furvenes.

Quod

Quod felix, faustumque sit &c. 28. Augusti 1511.

Alla laude, e gloria dello Omnipotente Dio Padre, Figliolo, e Spirito Sancto, e della gloriosissima sua Madre Vergine Maria, e delli Principi dell' Apostoli San Pietro, e San Paolo nostri Protettori. Ad honore de nostra S. Sede Apostolica, & Stato Ecclesiastico, pace, quiete, e ben vivere dell' Alma Città di Roma nostra Patria commune. Noi tali &c. per noi, e nostri consorti absenti, e tutti altri nostri aderenti, e seguaci da una parte; E noi tali &c. altri deputati, & eletti per lo populo Romano dall' altra parte: per maggior fermezza, e perpetua Stabilità della sancta reconciliatione, honesta laudabile unione, e concordia fra noi a dì 25. del presente mese nello Palazzo delli Magnifici SS. Conservatori, & in loro presentia universo S. P. Q. R. spettante spontè, & unanimiter facta, e collo baso della bocca fide perfetta fermata, e stabilita promettiamo, juramo, e votamo alla Santissima, & Individua Trinità, Gloriosissima Madre, e Beatissimi nostri Protettori, & à voi Sacrosanto Senato P. Q. R. adstante, intelligente, & à quest' atto congregato, quella perpetuò, & inviolabiliter osservare, rimettendo tra di noi ogn' odio, rancore, e malivola volontà, e con honore, e gloria di N. Signore, e della S. Sede Apostolica instantemente difendere la Repubblica Romana, rejetti, & aboliti li perniciosi nomi dei
Guel-

Guelfi, e Gibellini, e le rascioni, Jurisdizioni, Privilegii, Immunità, e Statuti dalla Santità di N. Signore, e S. Sede Apostolica concessi, e confermati ad essa Republica mantenere, e difendere, & dall' una, e l'altra parte, e loro seguaci, & aderenti, commodi, honori, & emolumenti, come proprii de perfetto sincero, e benivolo animo, e senza alcuna exceptione, & unanimiter defensare, aiutare, e favorire; & in caso di violentia, oppressione, injuria, ò ver tirannia publicè, vel privatim ad qualunqua di esse parti, ò vero ad altri Cittadini di qualsivoglia stato, qualità, e conditione fussi in ditta Città di Roma, ò vero da quella dipendenti si facessi. Volemo sotto simile juramento per voto essere obbligati tali oppressi, injuriati, e tiranneggiati contro qualunque persona, publica, ò vero privata, loco, ò vero Università succurrere, e con ogni conato, e forza favorire, & aiutare, ne permettere opera alcuna per bonificare, e magnificare detti Cittadini, offerendo, & obligando stato, robba, figlioli, e la propria vita per conservatione dell' honesto, laudabile, tranquillo vivere di essa Alma Città, l'honore, stato, gloria di N. Signore, e della Sede Apostolica sempre salvo, e riservato, e qualunqua di esse parti alle predette cose, voto, e juramento per se, e altri publici, vel occulti in dicti, ò facti, directè, vel indirectè quomodolibet contravenisse, invocamo, & exoramo la giusta ira dello Omnipotente Deo ad perpetua pernitie, ultimo

timo exterminio, e desolatione de nostre persone, proprii figlioli, honori, stato, e robbe, & ipso jure siamo infami, perjurii, rebelli della Divina Maestà, obprobrio al mundo, e come de publici nemici, e proditori della propria patria, stati, robbe com' esse siano con perdita de tutti honori, & in perpetua, e memoriosa dampnatione, & infamia sia lecito le immagini di quelli tali delinquenti depingere sottosopra à modo de perfidi, e crudeli traditori nella faccia di Campidoglio, & in altri luoghi publici, dove per lo popolo si frequenti, commemorandose, e testificandose la loro scielerata vita.

Noi Fabritio Colonna per noi, e per lo Sig. Prospero absente, e per tutti gl'altri de Casa Colonna.

Julio delli Orsini per noi, e per lo Sig. Jo. Jordano, e per tutta la Casa Orsina.

Antimo Savello per noi, e per tutta la Casa Savello.

Joanni Conti per noi, e per tutta la Casa de Conti.

Fabio de Domo Anguillaria per noi, e per Casa dell' Anguillara.

Paulo de Planca in nome del Sig. Jo. Giorgio Cesarino.

MONTI.

Magnificus D. Antonius de Petrucciis

M. D. Paulus Cola Joannis

Stephanus Carbone

Marcellus de Palonibus.

CAMPO MARTIO.

*D. Constantius de Palonibus**D. Franciscus de Naris**D. Paulus de Capozucchis**D. Raphael de Casalibus.*

TREJO.

*Jacobus de Frajapanibus**Franciscus de Cinciis**Prosper de Mutis**Julianus de Capranica*

COLONNA

*Laurentius Nuccioli**Antonius de Gracchis**M. Antonius**Joannes de Capoccinis*

S. STATI.

*Marcus de Tebaldis**Bartholomeus de Valle**Julius Alberinus**Julius de Thomarotiis.*

PONTE.

*Antonius de Roccolis**Petrus Paulus Millinus**Franciscus Scappuccius**Hippolitus Saxus.*

REGOLA.

*P. Paulus Planca**Baptista Palonus*

Z

Rai-

*Raimundus Caputferro**Virgilius Cincius.*

PIGNA.

*M. Antonius Alterius**Gabriel de Rubeis**Julia. Lottus**Marianus de Astallis.*

PARIONE.

*D. Antonius de Leouibus Doctor**D. Antonius de Macarotiis**D. Benedictus de Magistris**D. Andreas de Rusticis.*

RIPA.

*Petrus de Fabiis**Marius de Insula**Jo: Antonius de Perleonibus**Laurentius Bernardini.*

S. ANGELO.

*Franciscus de Fabiis**Franciscus de Boccapadulis**Stephanus de Fabiis**Palutius de Mattheis.*

TRASTEVERE.

*Franciscus Teoli**Marianus Castellanus**Julius de Mattheis**Onufrius de Vellis.*

CAMPITELLO.

Mario Salamoni

Jul. P. M.

Jac. P. M.

Antonino Frejapane .

Episcopus de Columna pro domo de Columna .

D. Fabius Ursinus pro domo de Ursinis .

D. Silvius pro domo de Sabellis .

*D. Jo: de Comitibus pro tota domo de Vallemontone
deputavit D. Federicum de Comitibus .*

D. Fabius de Anguillaria deputavit in ejus assentiam

D. Fabium de Ursinis .

D. Jo: Georgius de Cesarinis .

28. Agosto 1511.

*Ad laude, e gloria dell' Omnipotente Dio Padre,
Figliolo, e Spirito Santo, e della Glorifissima sua
Madre S. Vergine Maria, e delli Beati Principi
degl' Apostoli Pietro, e Paolo nostri Protettori, ad
honore, & esaltatione della Santità di N. Signore
Giulio Papa II., e della S. Madre Chiesa, e conser-
vatione dello Stato Ecclesiastico, pace, quiete, e ben-
vivere dell' Alma Città di Roma nostra Patria
commune. Noi Fabritio Colonna per noi, e per lo
Sig. Prospero Colonna absente; Pompeo Colonna Ve-
scovo Reatino, Prospero Colonna da Cave, Julio
Colonna, Mutio Colonna, & Ottaviano Colonna, e
ciascheduno di noi, e per tutti gl' altri della Casa*

Z 2

absen-

absenti, e d'essa Casa seguaci, & aderenti, per li
 quali promettiamo de rato noi medesimi. Fulio degl'
 Orsini per noi, e per lo Sig. Jo: Jordano assente, e
 per tutti gl'altri della Casa assenti, e d'essa Casa se-
 guaci, & aderenti, per li quali similmente de rato
 promettiamo, Ruberto degl' Orsini, e Franciotto
 dtgl' Orsini, e ciascuno di noi per noi medesimi. An-
 timo Savello, e Silvio Savello, e ciasched' uno di
 noi per noi medesimi. Joanni Conti per noi, e per
 Federico nostro fratello, e Fulio de Poli, e Lucido
 de Rocca de Massimo, e tutti di Casa Vallemontone
 assenti, per li quali de rato promettiamo come sopra.
 Fabio de Casa di Anguillara, e Jo: Baptista de
 Stabbia per noi, e per tutta Casa dell' Anguillara,
 per la quale anche de rato promettiamo. Paolo de
 Planca in nome de Jo: Giorgio Cesarino assente, per
 lo quale similmente de rato promettiamo per major
 fermezza, e perpetua stabilità della santa reconcilia-
 tione, honesta, e laudabile unione, e concordia fra
 noi à dì 25. del presente mese in nel Palazzo delli
 Magnifici Signori Conservatori, & in loro presentia
 universo S. P. Q. R. spettanti spontaneamente, e
 con unanime volontà fatto col baso della bocca fede
 perfetta firmata, e stabilita promettiamo, juramo,
 e votamo alla Santissima Individua Trinità, Glo-
 riosissima Madre, e Beatissimi nostri Protettori, &
 à voi S. P. Q. R. astante, e intelligente, & à questo
 atto congregato quella perpetuà, & inviolabilmente
 offer-

osservare, rimettendo tra di noi ogn' odio, rancore,
 e malivola volontà, e con honore, e gloria della pre-
 fata Santità di N. Signore Giulio PP. II., e della
 Sedia Apostolica instantemente difendere la Repu-
 blica Romana, rejecti, & aboliti li perniciosi nomi
 de Guelfi, e Febellini per le ragioni, jurisdictioni,
 privilegii, immunità, e statuti per la prefata San-
 tità di N. Signore, e Predecessori di quella ad essa
 Republica concessi, e confirmati e tenere, e difendere,
 e dall' una, e l'altra parte, e loro seguaci, e ade-
 renti, commodi, honori, e emolumenti come proprii
 de perfetto, sincero, e benivolo animo, e senza al-
 cuna exceptione, o vero fraude unanimiter aiutare,
 e favorire, obligando Stato, robba, figlioli, e la
 propria vita per conservatione dello honesto lauda-
 bile, e tranquillo vivere di essa Alma Città, lo ho-
 nore, Stato, e gloria della prefata Santità di N. Si-
 gnore, e della Sedia Apostolica semper salvo, e
 riservato per qualunqua di noi, o vero de' nostri con-
 forti, seguaci, & aderenti alle cose predette, voto,
 e juramento per se, o per altri publicè, vel occultè
 in ditti, o vero in fatti, directe, vel indirecte
 contravenisse, invocamo, impleramo, exoramo la
 giusta ira dello Omnipotente Dio ad perpetua per-
 nitie, ultimo exterminio, e desolatione de nostre
 persone, proprii figlioli, honore, Stato, e robba, &
 ipso jure siamo infami, perjurii, e rebelli della Di-
 vina Maestà, obprobrio al mondo, come publici
 ne-

nemici, proditori, e patricidii della propria Patria, e in perpetua, e memoriosa dampnatione, e infamia, sia lecito la imagine di tali contravenienti dipingere sottosopra à modo de perfidi, e crudeli traditori nella faccia del Capitolio, e in altri luoghi publici dal Popolo frequentati in perpetua commemoratione, e testificatione della loro scielerata vita.

IV.

JULIUS II. PONTIFEX MAXIMUS. Pontificis caput.
 FUNDATORI ECCLESIAE. ROMA. S. Petrus sedens.
 Hic nummus ex eorum genere est, qui Julii à Julio II., cujus jussu cusi fuere, appellantur, ut scripsit Ægidius Menagius in Ætimologico Italico pag. 261., additque, plures Principes ad illius formam, ac exemplum, monetam argenteam percussisse; Paulus deinde III. Pontifex, plurimos hujusce generis cudi voluit, ac Paulos denominari, ut habetur in conditionibus pactis anno 1540. cum Bartholomeo Pettini officinae monetariae Præfecto: *Item teneatur cudere grossos largos papales, Paulos nuncupandos.* Verum Julios itidem dicendos in altero contractu cum Bartholomeo Canobio anno 1551. 12. Maii, sedente Julio III. *quod teneatur cudere monetam argenteam, Julios nuncupatam, & profecto apud veteres quoque de Principum nomine, qui eos cufos, commercii causa, evulgaverant, vocitati sunt, uti*
 Phi-

Philippi, & Darici, à Philippo Macedonum, & Dario Persarum Regibus, ut recentiora exempla prætermittamus.

V.

JULIUS II. PONTIFEX MAXIMUS. Pontificis caput.

LUMINARIA VERÆ FIDEI. ROMA. SS. Petrus, & Paulus mutuo sese amplectentes.

Exhibetur in nummo verum Christianæ charitatis exemplum, quamobrem de utroque Apostolo Ecclesia meritò canit in festivitate, SS. Petri, & Pauli ad Laudes: *Gloriosi Principes Terræ &c.*

VI.

JULIUS LIGUR II. PONT. M. in area.

RO. ECCLESIAE FUNDATORES. SS. Petri, & Pauli capita.

Optimè Baronius Annal. Eccl. Tom. 1. ad an. 41. n. 15. explicans verba illa S. Irænei lib. 3. cap. 1. *Cum Petrus, & Paulus Romæ evangelizarent, & fundarent Ecclesiam; ait: communi, tum ipsius, tum ceterorum Patrum usu loquendi, cum de Romanæ Ecclesiæ fundatione fit mentio, Paulum æque, ac Petrum nominasse, non quod Paulus eodem, ac Petrus tempore Romam venerit, & simul cum Petro fundamentum jecerit, sed quod desuper edificaverit, ac denique eandem Ecclesiam, unà cum Petro, sanguine consecraverit; quamobrem proprie in superiori iv. nummo legitur de S. Petro: Fundatori*

datori Ecclesie: hic non abs re erit addere conventiones, & capitula inita cum Antonio Segnio, & hæredibus P. Pauli della Zecca, monetaribus Præfectis constituendis, quorum signa extant in nummis iv. v. & ut videtur, x.

Anno 1504. die 30. Aprilis Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Julii Divina Providentia Papæ II. Infra scripta sunt pacta, conventiones, & capitula inita, facta, firmata, & conclusa inter Rmum in Christo Patrem, & Dominum, Dominum Episcopum Albanen. Misericordie Divina S. Georgii ad Vellum aureum S. R. Ecclesie Cardinalem, nomine ejusdem SS.D.N. Papæ, & Camere Apostolicæ agentem, capitulantem, firmantem, & recipientem ex una, & Dominum Antonium Segnium Mercatorem Florentinum Romanam Curiam sequentem, tam proprio nomine, quam filiorum, & hæredum q. Petri Pauli della Zecca Civium Romanorum de, & super Zeccha monetarum in Alma Urbe, & locis, infra scriptis, modis, pactis, & conditionibus exercen. partibus ex altera, ita tamen, quod facultas cudendi non transeat ad successores, & interim, durante tempore quinque annorum prædicta facultas possit per Cameram Apostolicam suspendi, & interdici, non obstantibus omnibus, quæ in sequentibus capitulis continentur, quorum tenor infra sequitur; & est talis &c.

In primis siquidem promisit præfatus Antonius suo,

suo, & dd. heredum nomine cudere, seu cudi facere Florenos de auro de Camera, juxta ligam auri Ducatorum Papalium, & Venetorum, videlicet conformem Tocchæ, de consilio, & in præsentia Consulum Banchariorum, & auri Fabrorum hujus Almæ Urbis, ac superstantium, & assaggiatoris præfatæ Zecchæ, jam diu factam, & servatam hucusque in Zeccha in quadam cassetta clausa per dictos officiales, & quilibet Florenus sit, & esse debeat granorum 69. & unius octavi grani, ita, quod Floreni 100. de Camera in auro hujusmodi, ponderent unam libram auri; & ita esse debeat in uno latere navicula Piscatoris cum litteris circum S. PETRUS ALMA ROMA, in alio latere sint Arma SS. D. N. Papæ, & circum circa litteræ, videlicet JULIUS II. PONTIFEX MAXIMUS.

Item promisit dictus Antonius dd. nominibus cudere, seu cudi facere Grossos Papales de liga unciarum undecim, & unius denarii cum remedio denariorum duorum, hoc est unius excedentis, & alterius deficientis infra pondus dd. unciarum undecim, & unius denarii; quodque, si Grossi reperiantur esse minoris ligæ, quam undecim unciarum, & denarii unius, dummodo non minoris uno denario, ille ad Camera pertineat, si vero majoris contingerit, dummodo non plures uno denario Zeccherii prædicti illius plures, creditores esse debeant dictæ Cameræ Apostolicæ, & quilibet ex cudendis Grossis præfatis sit ponderis trium denariorum, octo granorum, & trium quarto-

rum alterius grani, & 85. grossi cum tribus quintis alterius grossi, sint ponderis unius libræ, constituat, & habeat de remedio in pondere denarios duos, hoc est unum excedentem, & alterum deficientem infra pondus dictæ libræ, & quod dicti Zeccherii possint etiam facere grossos duplices, qui valeant pro quolibet grossos duos, ita tamen, quod non excedant partem quintam, & de cudendis grossis præmissis dentur pro qualibet libra argenti fini grossi 90., & quod dicti grossi debeant diligenter ponderari singulariter singuli, antequam extrahantur de Zeccha, & quilibet grossus, ut dictum est, ponderare debeat tres denarios, & octo granos, & tria quarta alterius grani, & non variet unus ab alio per unum granum, aliter destruat per officiales pro tempore deputandos, & ita &c.

VII.

JULIUS II. PONTIFEX MAXIMUS. Pontificis caput. S. P. BONONIA DOCET. S. Petronius Episcopali habitu indutus, & inferius insignia Johannis Cardinalis Medicei.

Annibal Bentivolus, Johannis filius natu major, de quo mox nobis dicendum erit, Gallorum ope anno 1511. Bononiam ingressus, ejus Urbis dominatum tenuit usque ad alterum annum, quo, amisso Mediolanensi imperio, transgressi alpes Galli, ad sua rediere; Pontificius, ac Hispanicus deinde exercitus ad Bononiæ mœnia

nia venit, proximis urbibus ad pristinam Pontificiam dominationem redeuntibus, quomobrem Bentivolus à civibus persuasus, fortunæ cedere coactus est decima die Junii, & una cum fratribus, patria relicta, Ferrariam petiit. Bononiam, post hæc, à Julio II., rebus publicis administrandis, missus est, Legati munere honestatus, Johannes Cardinalis Medices, ut legitur apud Pompejum Vizzanium hist. Bonon. lib. 5. pag. 511. Johannes autem anno 1513. ea Urbe discedens, Florentiam cum Hispanico exercitu, cui Raymundus Cardonius præerat, adiit, ut Mediceam familiam suam, jam diu extorrem, in patriam reducens, veteri dignitati, ac potentiæ restitueret. Vide Jovium in vita Leonis X. lib. 2. pag. m. 121.

VIII.

JULIUS II. PONTIFEX MAXIMUS. Pontificis caput.

S. P. BONONIA DOCET. S. Petronius sedens, ut supra, & inferius stemma gentilitium Francisci Cardinalis Alidosii.

Julii II. gratiam aucupatus Franciscus Cardinalis Alidosius Forocorneliensis, ab eodem Pontifice Bononiensem Præfecturam, Legati titulo, obtinuit anno 1508., referente Antonio Masino in Bononia perlustrata parte 3. pag. 196., & 198. 2. editionis. Hic plures cives, qui Bentivolorum factionem sequuti fuerant, infectatus,

ex iis , quosdam ultimo supplicio affecit, & alios exilio mulctavit , ideoque à civibus ob ejus sævitiam odio habitus est , anno autem 1510. ejusdem Urbis Episcopus à Julio Pontifice electus fuit , licet illius mores sacræ huic dignitati parum responderent . Interea Pontifex bellum Alfonso Ferrariæ Duci inferens , etsi senio gravis , infirmisque viribus , tamen illud administrare ipse voluit , & durissima hyeme , Concordia , & Mirandula expugnata , Bononiam venit , paulo post autem Alfonsus Pontificias copias , ad fossam Giliolam adortus , superavit ; & Jo: Jacobus Trivultius vetus , & expertissimus Dux , educto ex hybernis Gallico exercitu , secumque adductis Bentivolis fratribus , Pontificias copias , quas Urbini Dux , adhuc adolescens ductabat , adeo pressit , ut , ad Bononiæ moenia compulso , deleverit , jam illius Urbis civibus ad seditionem spectantibus , & ad excipiendum Annibalem Bentivolum paratis . Alidosius Legatus , cum ad defensionem Civitatis , nec validum præsidium parasset , neque nuper constructam arcem com-
meatu muniisset , turpi fuga elapsus est , concordia ne , an perfidia incertum ; plures enim putavere , Gallos , & Alfonsum , oblato eidem Forocornelii dominatu , qui penès majores illius fuerat , nec à Julio II. extorquere potuerat , hac spe illectum in suas partes adduxisse , ut narrat Jovius in Elo-
gio

gio ejusdem Card. pag. m. 186. Cæterum Alidosius Ravennam profectus (qua in Urbe Pontifex morabatur), cum in Urbini Ducem, quo cum simultas intercedebat, incidisset, ab eodem, ense confossus, interiit, teste Guicciardino lib. 9. Hist. fol. 274. pag. 2.

IX.

JULIUS II. PONT. MAX. stemma, ut supra.

CLAVES REGNI CÆLORUM. MARC. Claves decussatæ, alligatæque hastæ Umbellam sustinenti.

Claves potestatis insignia sunt, ac Umbella, sive Umbraculum dignitatis. Adi Philip-pum Bonannum numismat. Pontif. Tom. 1. pag. 235. & seqq. fusè de his differentem.

X.

JULIUS II. PONT. MAX. stemma, ut supra.

S. PAULUS S. PETRUS. FULGINE. ambo Apostoli stantes, & ad pedes in medio A. S., quod est monetæ Præf. signum.

Cusum hunc nummum Fulginei putamus post annum 1506., & diem VII. Febr., qua Card. Antonius Ferrerius de Ruvere, Savonensis, Eugubii Episcopus, Perusiæ, ac Umbriæ Legatus à Julio Pontifice in Consistorio renunciatus fuit, uti testatur Jacobillus de Urbe Fulginei pag. 491. de hoc Cardinali plura refert Ciacc. To. 3. col. 257.

XI.

JULIUS PAPA II. in area.

PERUSIA in medio claves decussatæ , & supra Tiara Pontificia .

Cum Julius , adstante Cardinalium coetu , 21. Augusti 1506. apertè dixisset, Bononiam, ac Perusium Urbes à Bentivolis , & Ballioniis occupatas, se Romanæ Ecclesiæ imperio restitutum, auxilia ad id afferente Galliæ Rege , Roma discessit , & quadringentis cataphractis equitibus , quos pedites sequebantur , stipatus , ubi Urbem Veterem advenisset , Jo: Paulus Ballionus , vir bello quidem clarus , sed qui, ut inquit Jovius in vita Leonis X. pag. 186. edit. Basil. an. 1567. , *impotens, & factiosus apud Perusinos, cruentam, & rapinis infamem tyrannidem exercebat* , eum convenit, & conciliatore, ac sequestro Urbini Duce , ultro Urbis dominatum , arces , duosque filios obsides dedit , quare in gratiam receptus , Pontificem , Urbem ingressum , magnificentissimè excepit ; vide Franciscum Guicciardinum Hist. Ital. lib. 7. fol. 188. pag. 2. & Pompejum Pellinum in Hist. Perusina .

XII.

JULIUS II. P. M. Roborea arbor , & supra Tiara Pontificia .

REGIUM LEPIDI . Ejusdem Urbis insigne , & crux integram aream occupans .

Postquam ad Ravennam Pontificius , & Hispanicus exercitus , magna cum clade, à Gal-
lis

lis deletus , ac profligatus esset anno 1512. , Julius , invicti animi Pontifex, Helvetios in auxilium advocavit , illicque brevi per Tridentinas Alpes in Italiam advenientes,repulere ab Athesi Gallos , qui prælium tentare non ausi , Ticinum se recepere , aucti deinde Helvetii Venetorum copiis , eosdem Gallos Italia tota ejecere, & hæc omnia, paucorum mensium spatio, peracta sunt. In hac improvisa fortunæ , rerumque vicissitudine , Regii Lepidi cives , quam Urbem , Juris Sedis Apostolicæ , possidebat Alfonsus Ferrariæ Dux , Gallicis partibus addictus , à Pontifice admoniti , ut ad veterem Dominum redirent , Placentinorum , & Parmensium exempla sequentes , ut refert Guicciardinus Hist. lib. XI. fol. 311. Romam Oratores misere , qui, testante Paride de Grassis in Diar. Cærem. MSS. mense Septembri ejusdem anni , fidem Julio , ac ejusdem Successoribus detulere , eoque tempore , ac ea in Urbe hujuscemodi nummi percussi fuerent . Vide Fulvium Azarium in compendio Historico Regii Lepidi .

LEO X.
JOANNES MEDICES FLORENTINVS
ELECTVS

V. IDVS MARTII MDXIII.

OBIIT

KAL. DECEMBR. MDXXI.

I.

LEO X. FONT. MAX. stemma gentilitium Pontificis, sex globulis compositum, cum Tiara, & clavibus.

SANCTUS PETRUS. ALMA ROM. SS. Petrus, & Paulus retia in mare immittentes.

II.

LEO X. PONTIFEX MAXIMUS. Pontificis caput.

LUX VERA IN TENEBRIS LUCET. Magi in equis dona ferentes, quos præit Stella, ducitque ad præsepe D. N. Jesu Christi.

Emanuel Lusitaniæ Rex, gestis rebus, verè magnus, non tam Imperii sui, quàm Christianæ fidei in Orientali plaga propagator, ad baptismum suscipiendum, Congi Regem, piis viris ad eum missis, hortatus est, ac adduxit, ut scribit Petrus Maffejus Histor. Indicæ lib. 5. pag. 82. ; ipseque Rex, qui in Emanuelis gratiam Alfonsus vocatus est: *Henricum filium, ac præcipuos ex eo Regno in Lusitaniam, ubi fermè alti, educatique fuerant, atque inde cum honesto comitatu Romam usque religionis*

I
AV

II
AV

III
AR

IV
AR

V
AR

VI
AR

PLATE

PLATE

PLATE

TAB. II

P. 192

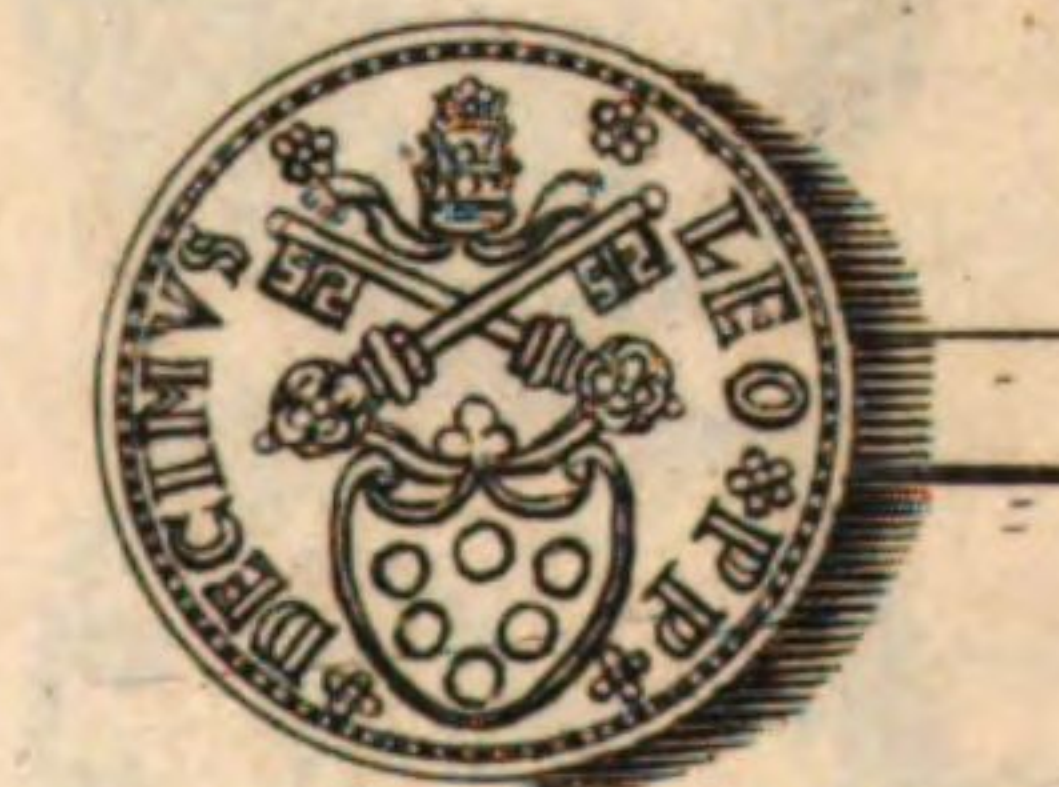
VII
AR

VIII
AR

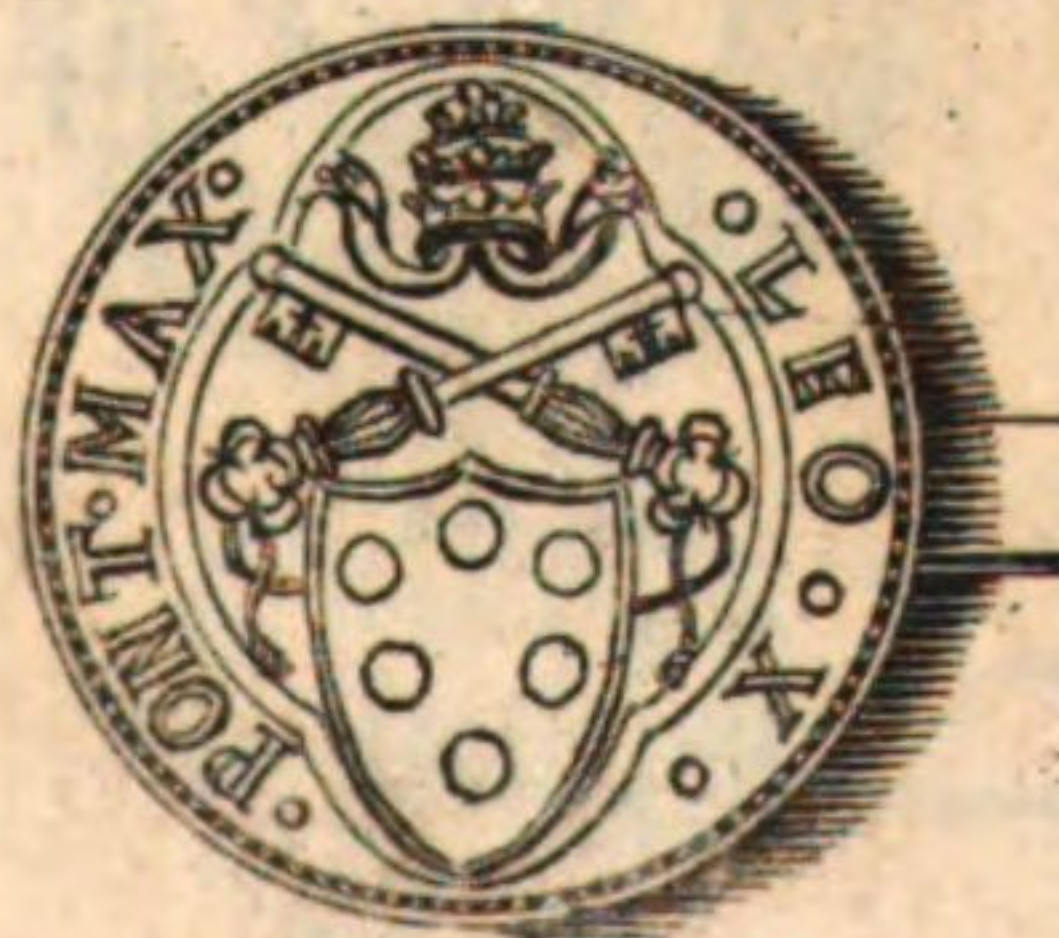
IX
AR

X
AR

XI
AR

XII
AR

1847

TAB. III
XIII
AR

P. 192

XIV
AR

XV
AR

XVI
AR

XVII
AR

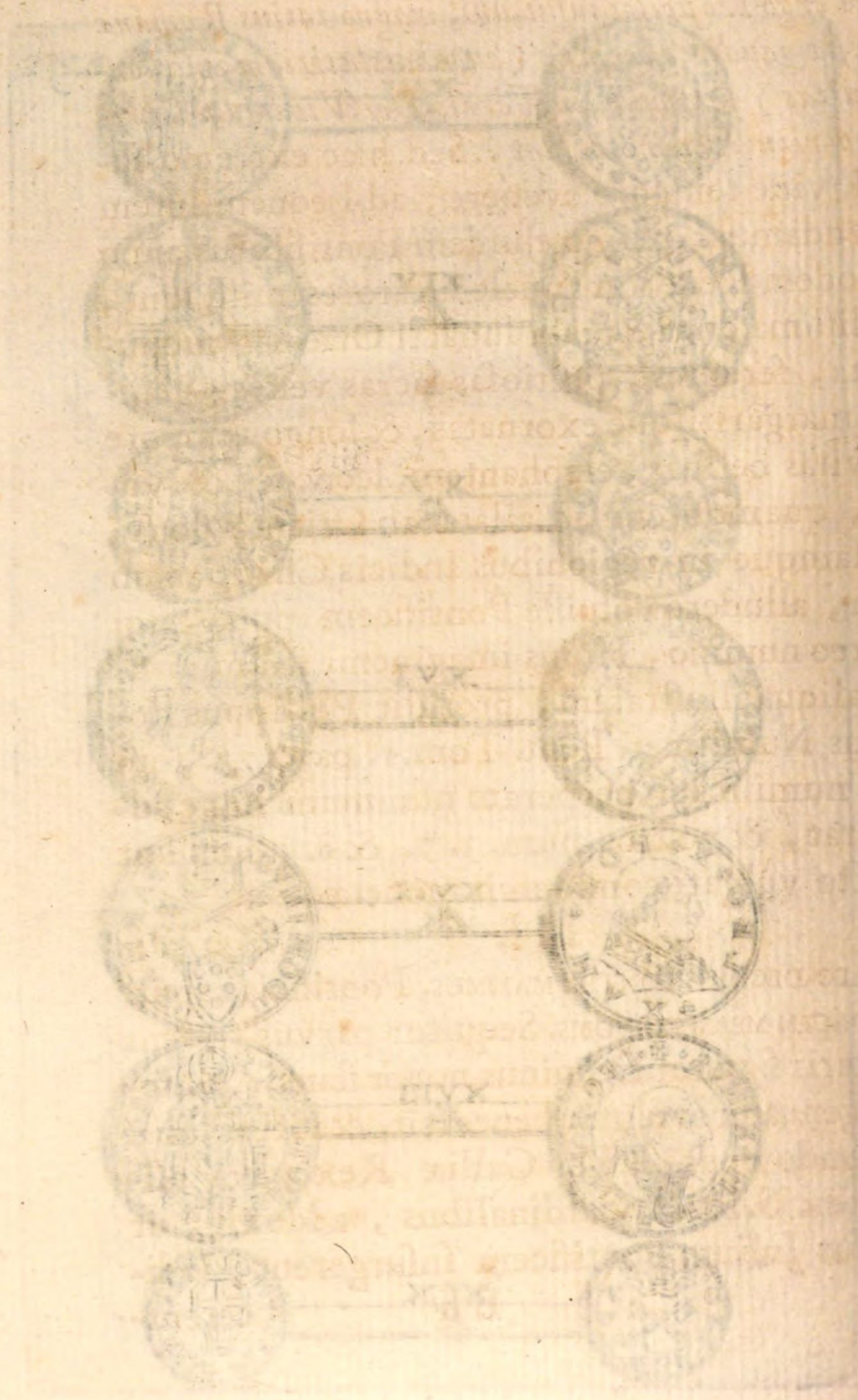

XVIII
AR

XIX
AE

gionis ergo proficisci jussit, ubi, magno totius Romanæ Ecclesiæ gaudio excepti, (augebat lætitiā ipsa longinquitas) summum in Terris Dei Vicarium Christiano ritu venerati sunt. Sed hæc extremo Julii II. vitæ tempore evenere; ad Leonem autem descendamus; primo ejusdem Pontificatus anno ab eodem Rege Emanuele Oratores missi sunt, amplissima dona, certa subacti Orientis monumenta, ferentes, pretiosas sacras vestes, gemmis, margaritisque exornatas, & longo tempore non visas belluas, elephantem, leonem, & lynxem, quamobrem ad allata ab Oriente dona, diffusamque in regionibus Indicis Christianam fidem, alludere voluisse Pontificem putaverim in aureo nummo. Hujus imaginem, sed minime nota aliqua illustratam, protulit Philippus Bonannus Numismat. Pont. Tom. I. pag. 173., qui inter numismata perperam nummum hunc adnumerat, & nostros num. 3. 7. & 8., cum sint profecto vulgati commercii monetæ.

III.

LEO DECIMUS PONTIF. MAXIMUS. Pontificis caput. PACEM MEAM DO VOBIS. Sequitur parvus tridens monetarii signum. Dominus noster stans, Apostolis in genua provolutis, benedicit, & infra Roma.

Ludovicus XII. Galliæ Rex, eò aliquot, ex S. R. E. Cardinalibus, adduxit, ut adversus Julium Pontificem insurgerent, indi-

cerentque Pisanum Concilium, ut supra dictum est. Cardinales autem hi fuere, Bernardinus Carvajal, Guillelmus Brisonetus, Renatus de Prie, Franciscus Borgia, & Fridericus Sanseverinus; Leo Pontifex hisce transfugis, qui, ejurato schismate, (si Borgiam excipias jam defunctum) mansuetudinem Christi Domini imitatus, quam in nummo exprimi voluit, benignè ignovit, pristinam etiam dignitatem, sacerdotia, & honores restituit, vel adversus Julii decreta, qui severissimè in illos animadvertere deliberaverat. Vide Ciacconium Tom. 3. col. 170. 182. 142. 262. 196., & Jovium in Vita Leonis X. lib. 3. pag. 129.

IV.

LEO PAPA X. in area, hanc circumdant Medicei globi, Pontificis stemma efficientes.

FUNDATORES ROMAN. ECCLESIAE. SS. Petri, & Pauli capita. Vide supra in nummo n. VI. Julii II.

V.

LEO DECIMUS PONT. MAX. Templi Vaticani exterior prospectus, utrinque pinnaculis, seu notariis turribus affurgentibus, quibus supereminet Tholus: infra leo recumbens, qui globum unguibus tenet. ROMA.

PETRE ECCE TEMPLUM TUUM. Pontifex in genua procumbens sacra trabea indutus, tectusque sacra tiara, capite, manibus profert Vaticani Templi

pli modulum Divo Petro sedenti, qui dextera
claves, sinistra librum tenet.

Templi Vaticani frons, quæ in nummo
visitur, delineata fuit à Juliano à Sancto Gallo,
insigni sæculi xvi. Architecto, quem Leo X. ab
Etruria acciverat, una cum Fr. Jucundo Ve-
ronensi; his addidit Raphaelem Sanctium Ur-
binatem, Pictorum omnium Principem, ut illud
Templum, quod mirabili, ac maximè magnifi-
ca structura, veteri ex parte disjecto, Julius II.
inchoaverat, ipse perficeret, verum, referente
Jovio in ejus Vita pag. 194. *tanta absolvendi ope-
ris difficultas proponebatur, ut Leo, quem nulli
unquam pro laude suscepti sumptus deterruerunt,
animum negotii vastitate superatum facile desponde-
ret*: videndus hac de re, quam diligentissime
prosequitur, Philippus Bonannus in Templi
Vaticani Hist. cap. xiii. pag. 70.

V I.

LEO DECIMUS PONT. MAX. Leo gradiens, ungui-
bus globum tenens, & infra Lilium Florentiæ
insigne.

S. PETRUS. S. PAULUS, cum rosa in medio: in-
ferius ROMA. SS. Petrus, & Paulus stantes, pri-
mus dextera clavem, sinistra librum, alter vero
ensem dextera, sinistra librum tenet.

V II.

LEO X. PONT. M. Stemma Pontificium, supra

ad dexteram D. Pauli Protome, dextera enssem, sinistra librum tenentis, ad levam D. Petrus, qui dextera clavem, sinistra librum gerit, & supra S. P. S. P.

VICIT LEO DE TRIBU JUDA : infra ROMA . Leo gradiens, converſo integro in ſpectantem riſtu, unguibus globum tenens, ſupra mulier alata, ſeu victoria, coronam Leonis capiti impoſitura, volat.

Signata in denario Leonis, generoſiſſimæ, ut inquit Plinius lib. 8. cap. 16. belluæ imago, referenda eſt ad nomen, quod aſſumpſit Johannes Cardinalis Medices ad ſummam Pontificatus dignitatem eveſtus, de qua re audiendus Paulus Jovius cauſam aperiens in ejus vita lib. 3. pag. 128. *Leonis X. nomen ſibi deſumpſit, ut potè, qui propter innatam excelſo, regioque animo clementiæ virtutem, non expreſſo quidem titulo, ſed erudita alluſione magnanimi cognomentum affectaret, duorum ſuperiorum ſecutus exemplum, quibus Alexandri, & Julii auguſtiſſima nomina placuiſſent. Non deſuere, qui dicerent, Claricem matrem, pleno jam utero, Leonem ingentis magnitudinis, & miræ lenitatis in Reparatæ Templo, Florentiæ omnium maximo, ſe parere ſine gemitu ſomniaſſe: quod poſtea ſomnium ex fabulis nutricum, cum puerorum ingeniis in hæſiſſet, accipiendo nomini cauſam, haud dubiè præbuerit.*

VIII.

LEO DECIMUS PONT. MAX. Prospectus Templi D. Petri, tribus cum portis, ac utrimque statuis exornatus, excelsoque Tholo, infra Leo, ut supra, MARC.

PETRE ECCE TEMPLUM TUUM. Pontifex genuflexus, ut supra, & infra stemma gentilitium Francisci Cardinalis Armellini.

Alter ab eo, quem supra exhibuimus, est prospectus hic Templi, Deo, in honorem D. Petri extructi, ex arbitrio forsan typi sculptoris, delineatus, quinque enim illæ Portæ, non tres semper fuere, ut adnotavit Bonannus in opere, quod supra adduximus cap. x. pag. 52. Insignia, quæ hic visuntur, sunt Francisci Cardinalis Armellini Marchiæ Legati, quod enunciatur in inscriptione apposita ejusdem Cardinalis sepulchro in Sacra Transtiberina Æde B. Mariæ Virg., ut legere est apud Ciaccon. Tom. 3. col. 390.

IX.

LEO DECIMUS PONT. MAXIMUS. Pontificis caput.

S. PAULUS. S. PETRUS. Ambo Apostoli sedent, uti colloquentes, primus enssem dextera, sinistra librum tenet, alter claves, & librum, inferius insignia Cardinalis Francisci Armellini.

A peritissimo artifice cernitur in nummo vultus Leonis X., iisdemque profectò lineamentis, qualem descripsit eloquentissimus Paulus Jo-

Jovius in ejusdem Pontificis vita lib.4.pag.211.,
 cujus verba referre ob eorum elegantiam visum
 est: *Una capitis amplitudo cætera membra, enormi
 propè excessu, nec tamen sine dignitate, superavit;
 unde illi, naturæ dono, admirabilis ingenii captus,
 & memoria rerum omnium singularis; subtrahabant
 etiam magna ex parte oris suavitatem obesæ malæ,
 & oculi extantes, convolutique & hebetes, verum,
 si ad pupillam, inspicienda proprius admo-veret supra
 fidem acutissimi.* Franciscus Armellinus, patria
 Perusinus, cujus stemma gentilitium in averfa
 parte visitur, Leonis gratia inclaruit, ejusdemque
 beneficio S. R. E. Camerarii munus obtinuit.
 Ciaccon. Vit. Pont., & Card. Tom.3. col.389.

X.

LEO PP. DECIMUS, una cum duabus rosis. Stem-
 ma, ut supra.

PERUSIA AUGUSTA. Griphus saliens, Urbis in-
 signe, ad latus dexterum parma gentilitia Car-
 dinalis de Bibiena.

XI.

LEO PP. DECIMUS. Stemma, ut supra.

PERUSIA AUGUSTA. Griphus saliens, ad latus
 dexterum insignia Cardinalis de Monte.

Bernardus Divitius, Tarlata familia ortus,
 in Bibiena agri Aretini oppido, à quo Bibiena
 vulgo appellatus est, Leoni X. apprimè acceptus
 fuit, & ab eodem, Umbriæ Legati munere au-
 ctus,

ctus, Perusium missus est, eadem, & à Leone dignitate honestatus fuit, & Antonius Ciocchi, à patrio solo S. Savini Monte, Cardinalis de Monte dictus; vide Ciaccon. par. 3. col. 339., & 291. Cæterum Leo, eam Urbem sævo tyranno, cruentisque factionibus liberavit, accito enim Romam Jo. Paulo Ballionio, militia quidem claro, sed rapinis, & crudelitate infami, qui Perusium impotenti animo divexabat, ac ferè dominabatur, eundem in Adriani arcem conjectum, frustra exorantibus Ursinis, Pontifici sanguine conjunctis, securi percuti jussit. Guicciardin. lib. 13. fol. 397.

XII.

LEO X. PONT. MAX. Stemma, ut supra.

S. PETRUS. S. PAULUS. FULGIN. SS. Petrus, & Paulus stantes, R. C. compendiarie litteræ, monetæ Præfecti forsan nomen referentes.

XIII.

LEO DECIMUS. parvæ rosæ litteris interpositæ, oram nummi ambientes, in area gentilitium Pontificis stemma parvis stellis circumdatum.

AD TE. PISAURUM. Præsepe, in quo D. N., quem Virgo mater in genua procumbens, adorat, ad latus S. Joseph stans, & supra fidus.

Laurentii Medicei, & Alfonso Ursinæ matris precibus victus Leo Pontifex, ut illum fratris sui filium peramplo principatu decoraret,
arma

arma vertit in Franciscum Mariam Ruverum Urbini Ducem, aderant autem non injustæ prorsus causæ, hunc ditione exuendi, quod scilicet pontificiis jussibus non paruiisset, & cum Gallis adversus Julium II. patrum, de foedere ineundo, tractasset, hisce addebatur Francisci Cardinalis Alidosii cædes, quamobrem misso in eum, valido cum exercitu, ipso Laurentio, ubi pontificiæ copiæ Urbino appropinquarunt, ea Urbs deditionem fecit, & Dux Pisauero, quò se receperat, excedens, Mantuam cum familia petiit, extremis Maii mensis diebus anni 1516. Pisaurum autem, etsi præsidario milite firmatum, nullo negotio obtentum est, & tantum quatuor dierum spatio, universam eam ditionem in potestatem Pontificis venisse refert Guicciardinus Hist. lib. 12. fol. 370., hoc autem tempore cufum fuisse Denarium hunc Pisauri, apparet, nam postea Leo in Cardinalium coetu habito die 18. Augusti ejusdem anni: *Creavit* (verba sunt Paridis de Grassis Cæremoniarum Sacelli Pontificii Magistri apud Raynaldum ad d. an. n. 83.) *magnificum D. Laurentium de Medicis nepotem suum Ducem Urbinatem, & Dominum Pisauriensem, sive perpetuum Vicarium Pisauri, in omnibus, & per omnia, sicuti solitum est, de creatione novi Ducis.*

XIV.

LEO X. PONTIFEX M. Pontificis stemma, quod
utrimque Leones salientes sustentant.

ECCLSIÆ RA. S. RESURRE. Christus Dominus
refurgens, dextera benedicit, sinistra vexillum
tenet, ad dexterum latus insigne Ravennæ, crux
scilicet, ad sinistrum stemma gentilitium Car-
dinalis Nicolai Flisci.

Percelebris Ravennæ princeps Ecclesia,
Salvatori Domino è mortuis resurgenti dicata
fuit, quam eo tempore, quo inferioris ævi Græci
Imperatores ea Urbe potiebantur, per excellen-
tiam græcè *Agia Anastasis*, idest, *Sancta Resur-
rectio* appellabatur, uti legere est apud Hierony-
mum Fabrum in sacris Ravennæ monumentis
part. 1. pag. 2. Verum, non modo ad hanc Eccle-
siam respexisse, in hoc nummo signando, putamus
Cardinalem Fliscum, qui à Leone X. Archiepi-
scopatus ejusdè Urbis decoratus fuit, sed etiam
ad ea, quæ Pontifici evenerant, cum enim, sacro
ipso Paschatis die, in pugna ad Ravennam, ut
supra indicavimus, captus ab hostibus fuisset,
sequenti anno anniversario, ut inquit Panvinus
in ejusdem Leonis vita post Plat. pag. 278. *cladis
Ravennatis die magnificentissimo apparatu, tota
Urbe aulæis, & festivis frondibus, arcubusque orna-
ta, Basilicam Lateranensem, veteri Pontificum insti-
tuto, visitavit.*

facultatem concedimus. Legitur apud Raynald. Annal. Eccles. Tom. 20. ad an. 1515. num. 40., illudque innuit Clariss. Auctor Historiæ Jurium Apostolicæ Sedis in Urbes Parmam, ac Placentiam lib. 3. pag. 146., sed ad typos hujusmodi monetæ inscalpendos tempus defuit; nam Franciscus Galliæ Rex, cum in Italiam descendisset, illatoque Maximiliano Duci bello, Helvetios ad Melenianum, maxima cum cæde delevisset, Maximilianum Mediolanensi dominatu ejecit, & in Gallia exulare coegit, Parmam, & Placentiam Leoni, repugnare non audenti, ademittit, quam injuriam concoquere ipse, cum non posset, anno 1521., foedus cum Carolo V. Imperatore, aliisque Principibus iniit, quo, ut scripsit Bonaventura Angelus in Historia urbis Parmæ lib. 5. pag. 483. constitutum est, ut expulsis Gallicis, Mediolanensis Ducatus Francisco Sfortiæ, Parma, ac Placentia Pontifici redderentur, res autem feliciter, & ex voto successit, nam ejectis brevi tota Italia Gallicis copiis, illæ Urbes in potestatem Leonis rediere, qui hoc nuncio accepto, dum in Manliana Villa esset, lenta primum febre tentatus, mox lethali crescente morbo, paucorum dierum spatio vita excessit: hosce eventus fusè descripsit Guicciardinus Histor. Ital. lib. 14.

XVIII.

LEO X. PONTIFEX MAXIMUS . Pontificis caput .

S. GEMINIA. MUT. PONTI. S. Geminianus sedens, episcopali habitu indutus , dextera Civitatis imaginem, sinistra pedum tenet, inferius in par-mula stemma Pontificis .

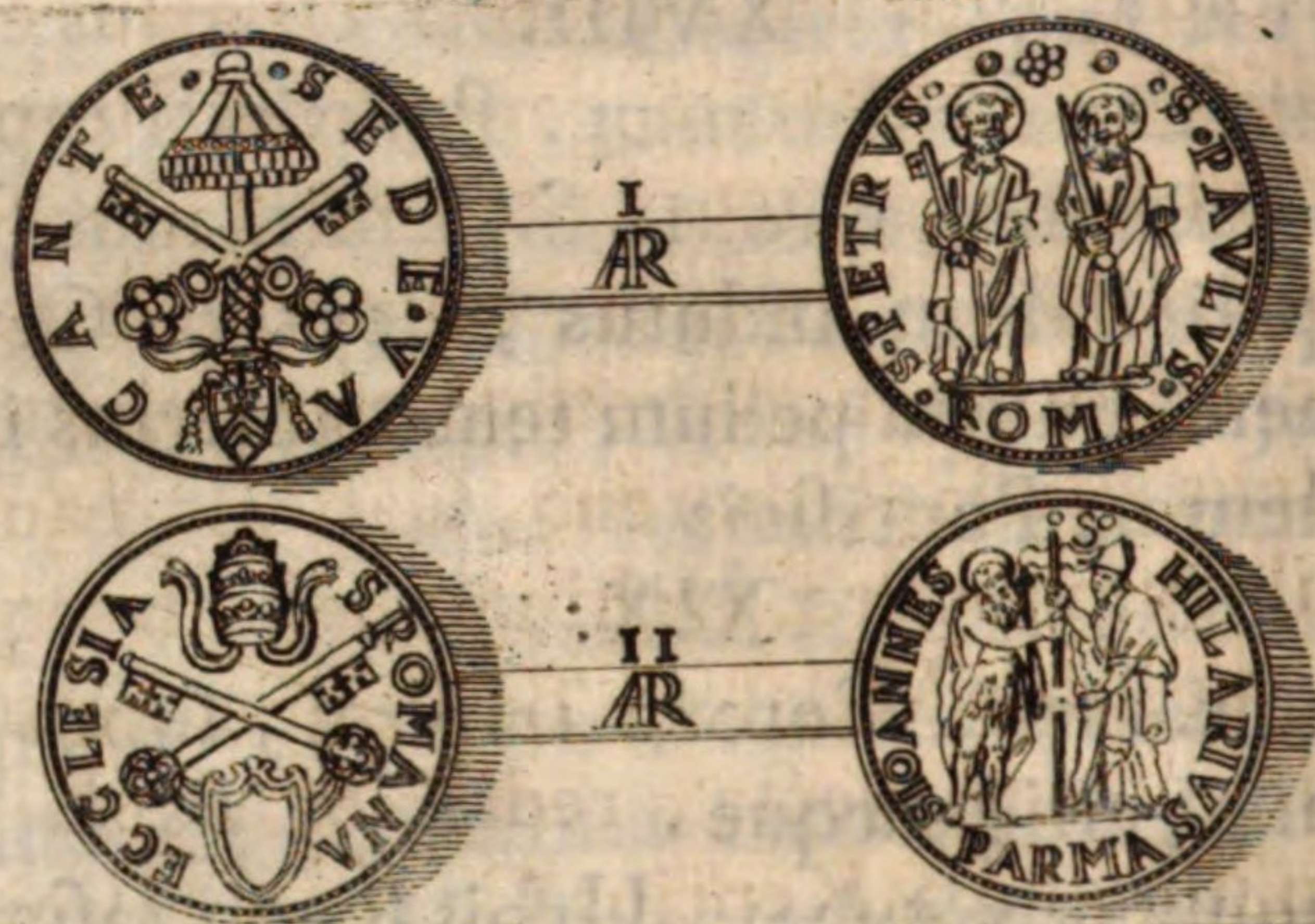
XIX.

LEO X. PAPA . Corona triplex , supra claves decussatæ , alligatæque .

REGIUM OLIM ÆMILIA . Urbis Regii insigne , in quo Crux , & inferius duæ parvæ Rosæ .

Restitutis à Julio II. , ut supra diximus , Pontificiæ ditioni Mutina , ac Regio Lepidi , in colloquio habito Bononiæ anno 1516. à Leone X. cum Francisco Galliæ Rege , Pontifex felicitate Regis , qui tota ferè Insubria brevi potitus fuerat , deterritus , utramque Urbem pollicitus fuerat Alfonso Ferrariæ Duci se red-diturum, ut habetur in Historia Italiæ Guicciar-dini lib. 12. fol. 366. , verum res in longum pro-lata , evanuit .

I.

SEDE VACANTE. Claves decussatæ, alligatæque hastæ Umbellæ Pontificiæ, quam Confalonem dicunt, inferius gentilitium stemma Cardinalis Armellini.

S. PETRUS, & S. PAULUS, ambo stantes, & inferius ROMA.

In hoc nummo, Apostolica Sede vacante percusso, primum apparent insignia Cardinalis S. R. E. Camerarii. Is tunc erat Franciscus Armellinus, hoc munere à Leone X. auctus, atque ab hac dignitatem istud jus ei datum est, sicut, & aliis, qui post ipsum eandem obtinuerunt.

II.

S. ROMANA ECCLESIA. Tiara Pontificia, supra claves decussatæ, & infra scutum gentilitium vacuum.

S. JOANNES. S. HILARIUS, inferius PARMA. S. Joannes

nes villoso habitu indutus, & S. Hilarius episcopali amictu, & mitram gerens vexillum, una cum S. Johanne, tenet.

Post Leonis X. mortem publicæ res in pontificia ditione, non modicè, perturbatæ sunt; Franciscus Maria Roboreus, Gallorum auxilio, & populorum favore, Urbinum, amissamque ditionem recepit; Malatesta Ballionius Perusiam, adversa factione ejecta, redierat, Pauli patris mortem ulturus, & Rentius Cæres, Gallicis partibus addictus, in agro Romano milites conscribebat, hisce eventibus Galli, resumptis, quos ob tot adversa desponderant, animis, Lautreco eorum Duce, Parmam subita aggressionem expugnare decreverunt, sed irritum hunc eorum conatum reddidit Franciscus Guicciardinus Italianæ Historiæ scriptor egregius, cui paulo ante Julius Cardinalis Medices illam Urbem gubernandam commiserat, nam, etsi tribus locis mœnia, appositis scalis, Galli invasissent, Præsidis tamen constantia, & civium virtute rejecti, sequenti nocte discessere, uti ipse Guicciardinus narrat Histor. lib. 14. fol. 419., hoc itaque tempore priusquam Hadrianus ad Summum Pontificatum evectus fuisset, vacante Apostolica Sede, nummus percussus Parmæ fuit.

H A D R I A N U S VI.
HADRIANVS FLORENTIVS VLTRAJECTINVS
ELECTVS

V. IDVS IANVARII MDXXII.

OBIIT

XVIII. KAL. OCTOBR. MDXXIII.

I.

ADRIANUS VI. PON. MAX. Stemma Pontificis ,
 cujus area in quatuor partes dissecta est , in una ,
 & altera Leo saliens , & in duabus reliquis notæ
 quædam tres , in unaquaque litteram J referen-
 tes, sed crassioribus, germanico more, lineamen-
 tis ; supra Tiara , & claves .

S. PETRUS ALMA ROMA . S. Petrus in navicula
 retia in mare immittens .

II.

ADRIANUS VI. PONT. MAX. Insignia Pontificis .

S. PETRUS S. PAULUS , ambo stantes , cum epi-
 graphe MARC.

III.

HADRIANUS ELECT. PONT. M. stemma , ut supra .

S. JOANNES . S. HILARIUS . S. Joannes , & S. Hi-
 larius habitu episcopali, ambo stantes, vexillum
 sustinent , supra 1522. , & infra PARMA .

Dum in Vaticanis comitiis inter Cardina-
 les Seniores , ac Juniores summa , in Pontifice
 eli-

I
AR

II
AR

III
AR

IV
AR

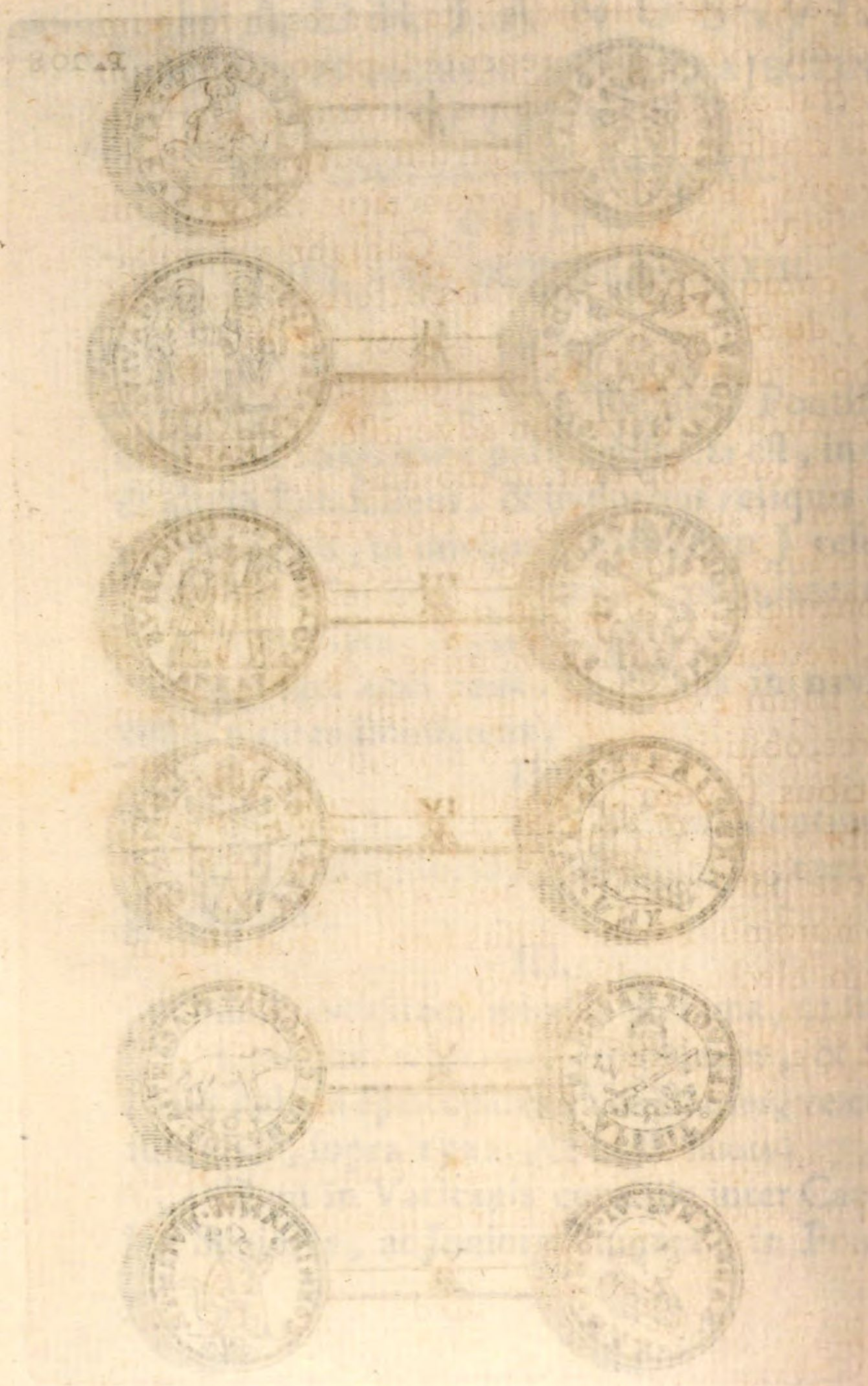

V
AR

VI
AR

eligendo, esset discordia, ita, ut res in longum protrahi videretur, repente, præter omnium expectationem, Hadrianus Cardinalis Derthusensis Episcopus, xxx. Patrum purpuratorum, suffragiis, Pontifex est renunciatus: aberat tum ille, & Victoriæ Vellicæ in Cantabria morabatur, cumque prius, privatis litteris per tabellarios, de dignitate collata certior factus fuisset, & post duodecim à primo nuncio publicæ Cardinalium litteræ non advenissent, quampluribus ex suis, ob tantam moram, hærentibus, ut refert Paulus Jovius in ejus vita pag. 253., eas decimo tertio die tandem accepit, ac sequenti, Pontificiis vestibus indutus, in publicum prodiit, retento Hadriani nomine, & licet Cardinales illum exorarent, ut quamcitus Romam veniret, obstitit tamen adeo mare, hybernis tempestatibus sævum, ut, nonnisi pridie Kal. Septembris ante Basilicæ Vaticanæ fores coronari de more potuerit. Hoc autem temporis intervallo nummus Parmæ cusus fuit, in quo dicitur tantum electus; alter vero, qui sequitur denarius, postquam Hadrianus ipse sacra Tiara redimitus fuit, percussus est.

IV.

HADRIANUS SEXTUS PONT. MAX. Pontificis caput.

PARMÆ DOMINUS. Pontificis stemma.

V.

REGNANS APERIT CLAUDIT. Claves decussatæ,
& supra Tiara Pontificia.

PLAC. ROMANOR. COLONIA. Lupa.

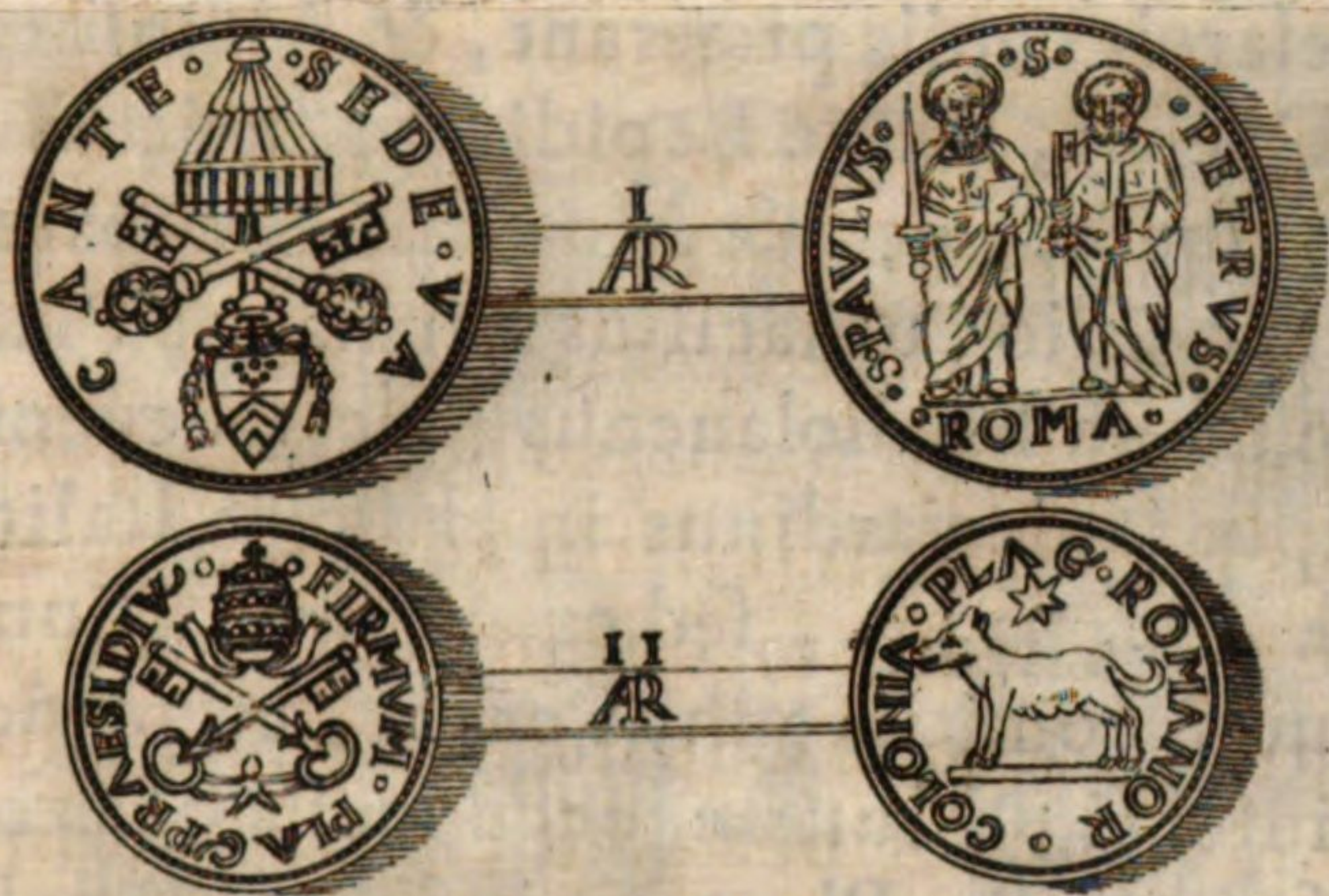
Percussus est nummus hoc, priusquam Hadrianus Pontifex in Italiam advenisset, Placentiaque urbs se Romanorum Coloniam fuisse gloriatur, ideoque Lupam, quæ Romulum, & Remum suis uberibus aluit, pro insignibus impressit, & revera ea urbs deducta Colonia fuit anno Urbis conditæ 535. Publio Cornelio Scipione, & Sempronio Largo Coss., ut refertur in Livii Epitome lib. 20. in fine pag. m. 318.

VI.

HADRIANUS VI. PONT. MAX. Pontificis caput.

S. GEMINIANUS MUTIN. EP. S. Geminianus sedens, episcopali veste indutus, dextera benedicit, sinistra pedum tenet.

Hadriani vultum, ac personam affabrè descripsit Willelmus Lochorst Ultrajectinus apud Raynaldum ad annum 1523. num. 111. Corpus procerum, & erectum cum gracilitate non indecora, facies candida, & viva, plena dignitatis, gratiæ, & majestatis, verecundia tanta, ut omnem corruptionum improbitatem deterreret. Concinit Jovius in ejusdem Pontificis vita pag. 260. Erat ore probus, gravi, verecundo, ab sancta quadam hilaritate valde conspicuo.

I.

SEDE VACANTE . Umbella Pontificia supra
claves decussatas , & inferius stemma Cardinalis
Armellini .

S. PAULUS . S. PETRUS, ambo stantes, & inferius
ROMA .

Hæc est postrema moneta , cui Franciscus
Cardinalis Armellinus , utpotè S. R. E. Came-
rarius, propriæ familiæ stemma imprefferit, nàm
sedente Clemente VII. , cum adhuc Romam
occupatam detinerent Cæsarei exercitus Duces,
in arce S. Angeli mense Septembri 1527. brevi
morbo sublatus est . Ciaccon. Tom. 3. col. 390.

II.

FIRMUM PLAC. PRÆSIDIUM . Claves decussatæ, &
supra Tiara Pontificia .

PLAC. ROMANOR. COLONIA . Lupa .

Hadriano Pontifice defuncto , inter eos ,

D d 2

qui

qui Cæsareis copiis præerant, & Alfonsum Ferrariæ Ducem, Regio Lepidi jam potitum, conventum fuerat, ut, & Mutinam occuparet, eo scilicet consilio, ut facilius Parma, ac Placentia in potestatem Mediolanensis Ducis devenirent, ut scripsit Guicciardinus in Historia Italica lib. 15. fol. 440. pag. 2., sed cum Cardinalium opera, qui in comitiis adhuc erant, eligendo Pontifici intenti, Mutinæ occupandæ deliberatio irrita successisset, Placentini cives in Apostolicæ Sedis fidelitate perstiterunt.

CLEMENS VII.

JVLIVS MEDICES FLORENTINVS

ELECTVS

XIII. KAL. DECEMBR. MDXXIII.

OBIIT

VI. KAL. OCTOBR. MDXXXIV.

I.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Stemma gentilitium Medicæ familiæ cum Tiara, & clavibus.

SANCT. PETRUS. ALMA ROMA. S. Petrus in navicula, retia in mare immittens, & parvus Tridens monetarii signum.

II.

CLEMENS VII. ANNO JUBILEI. In parte inferiori, & ad nummi oram HODIE SALUS FACTA EST MUNDO.

Bea-

I
AR

II
AR

III
AR

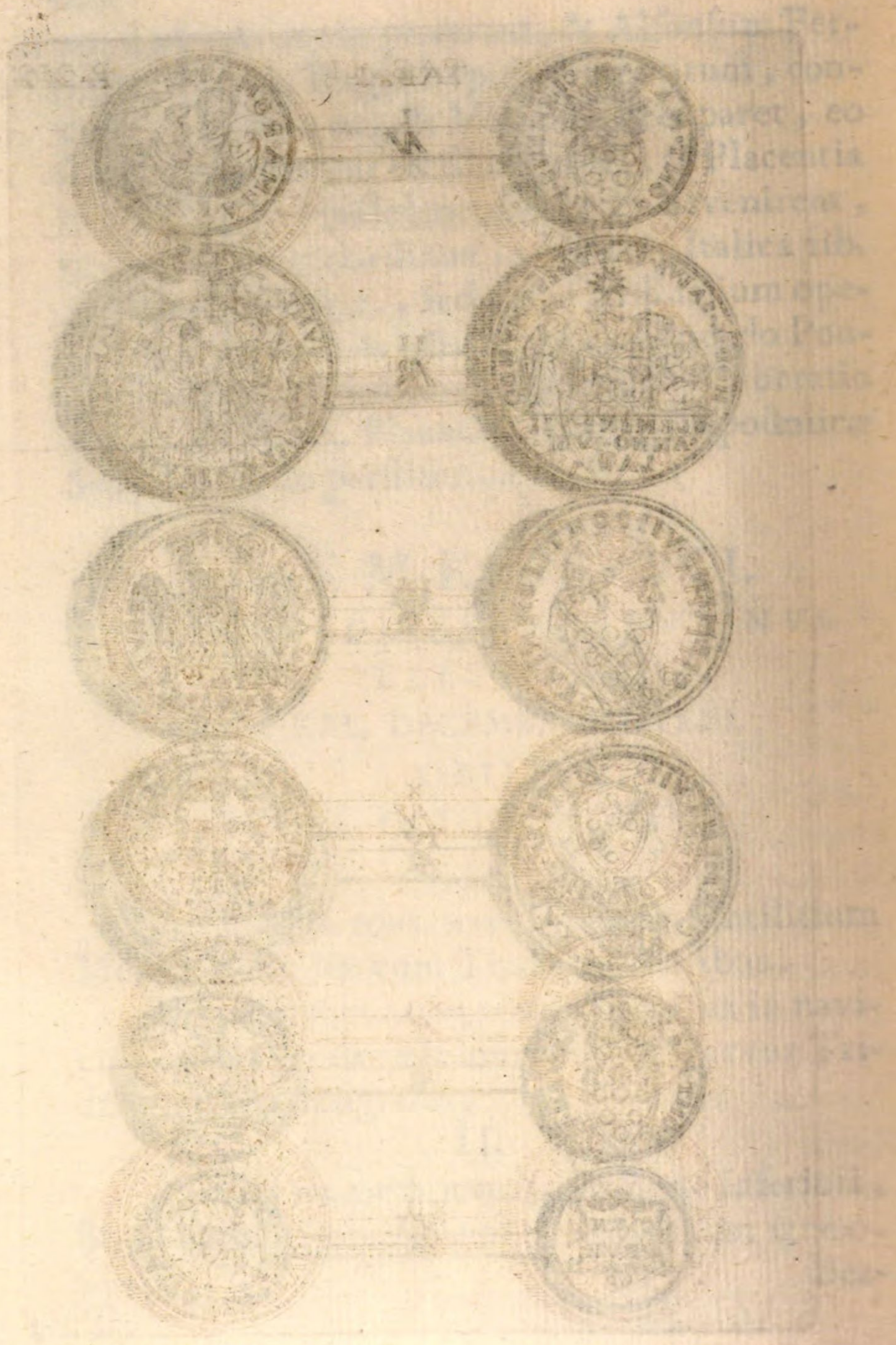
IV
AR

V
AR

VI
AR

VII
AR

VIII
AR

IX
AR

X
AR

XI
AR

XII
AR

Fig. 22

TAB. II

XVII

XVIII

XIX

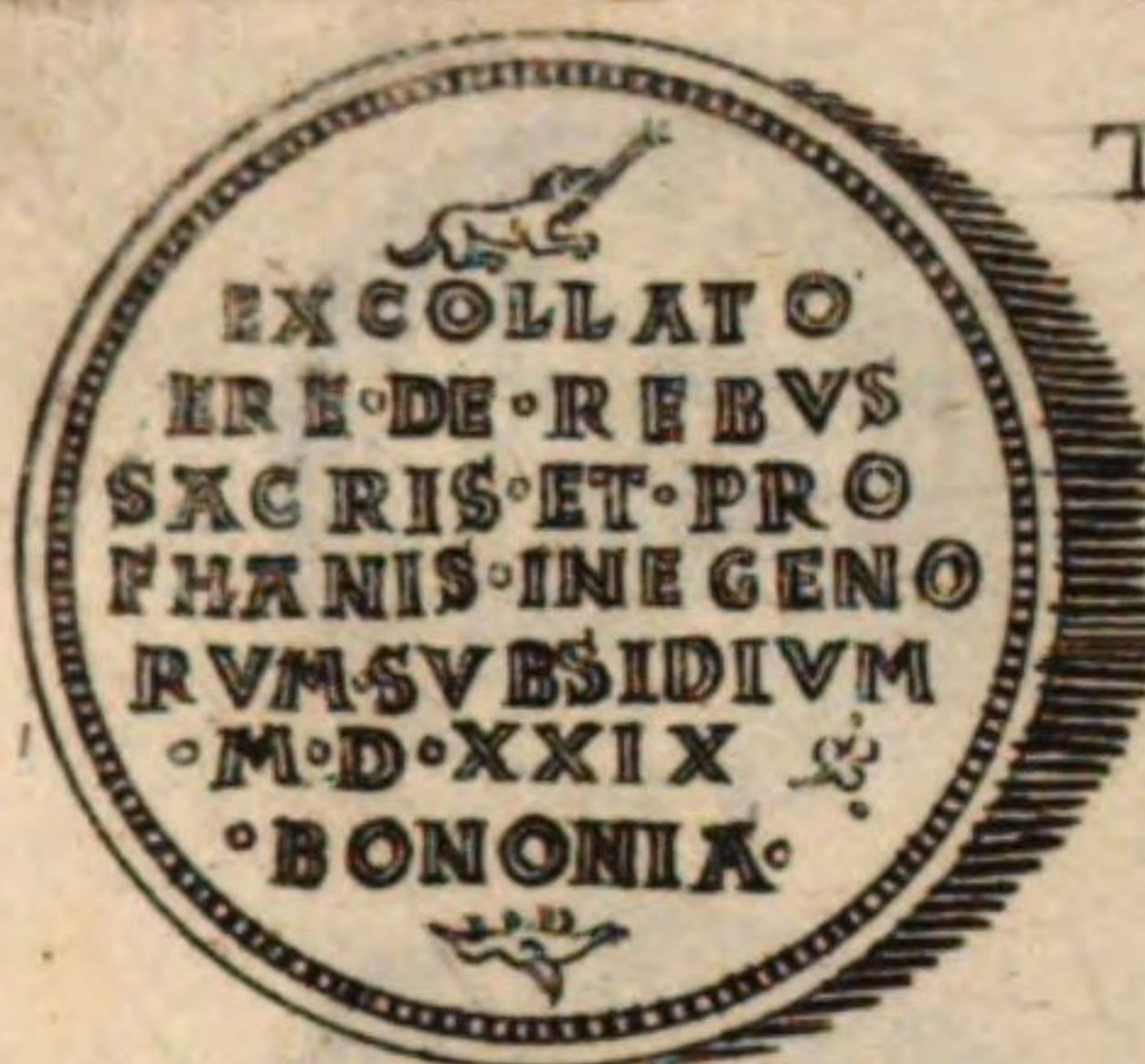
XX

XXI

XXII

XIII
AR

XIV
AR

XV
AR

XVI
AR

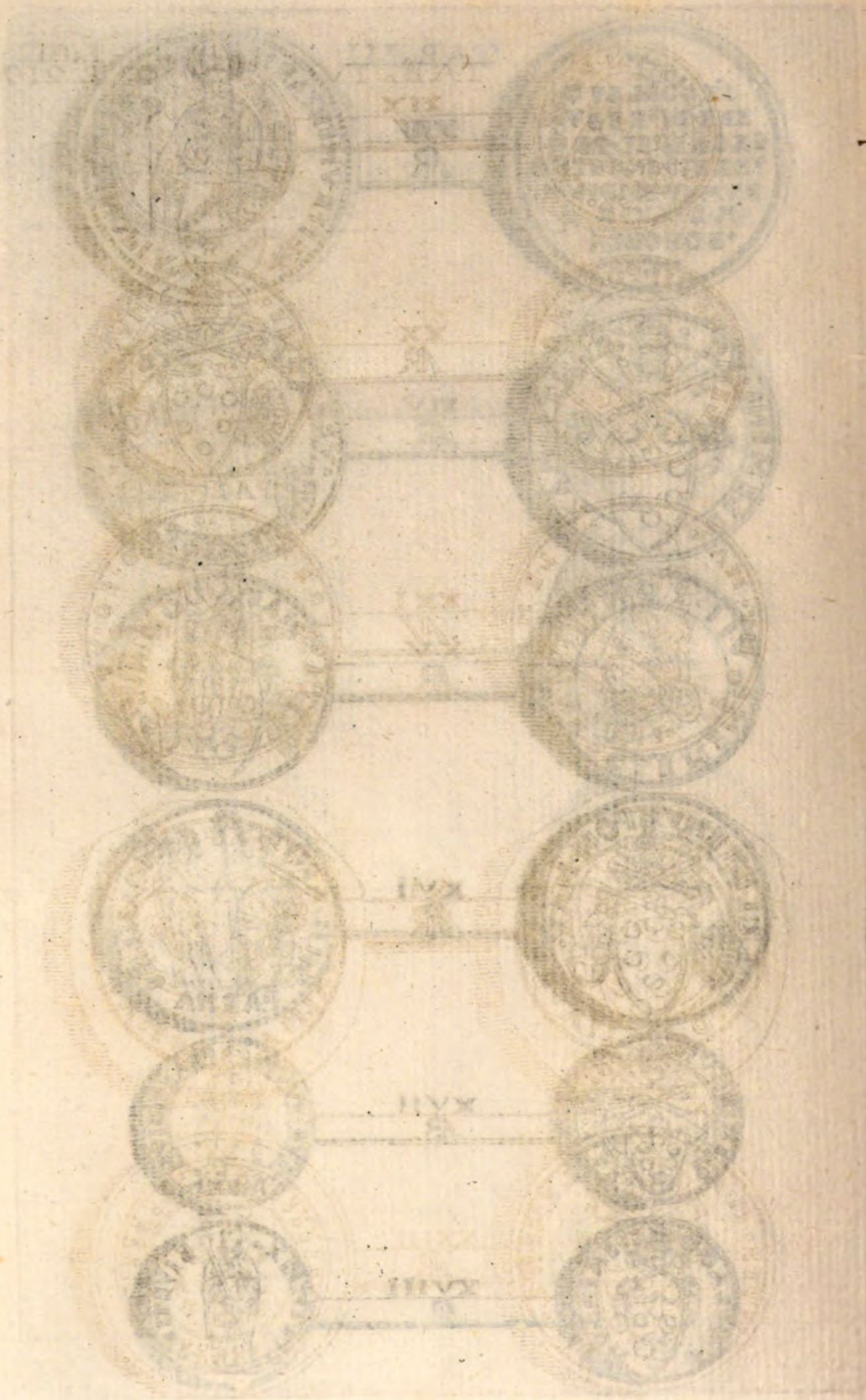

XVII
AR

XVIII
AR

TAB. IV

P. 212

XIX
AV

XX
AR

XXI
AV

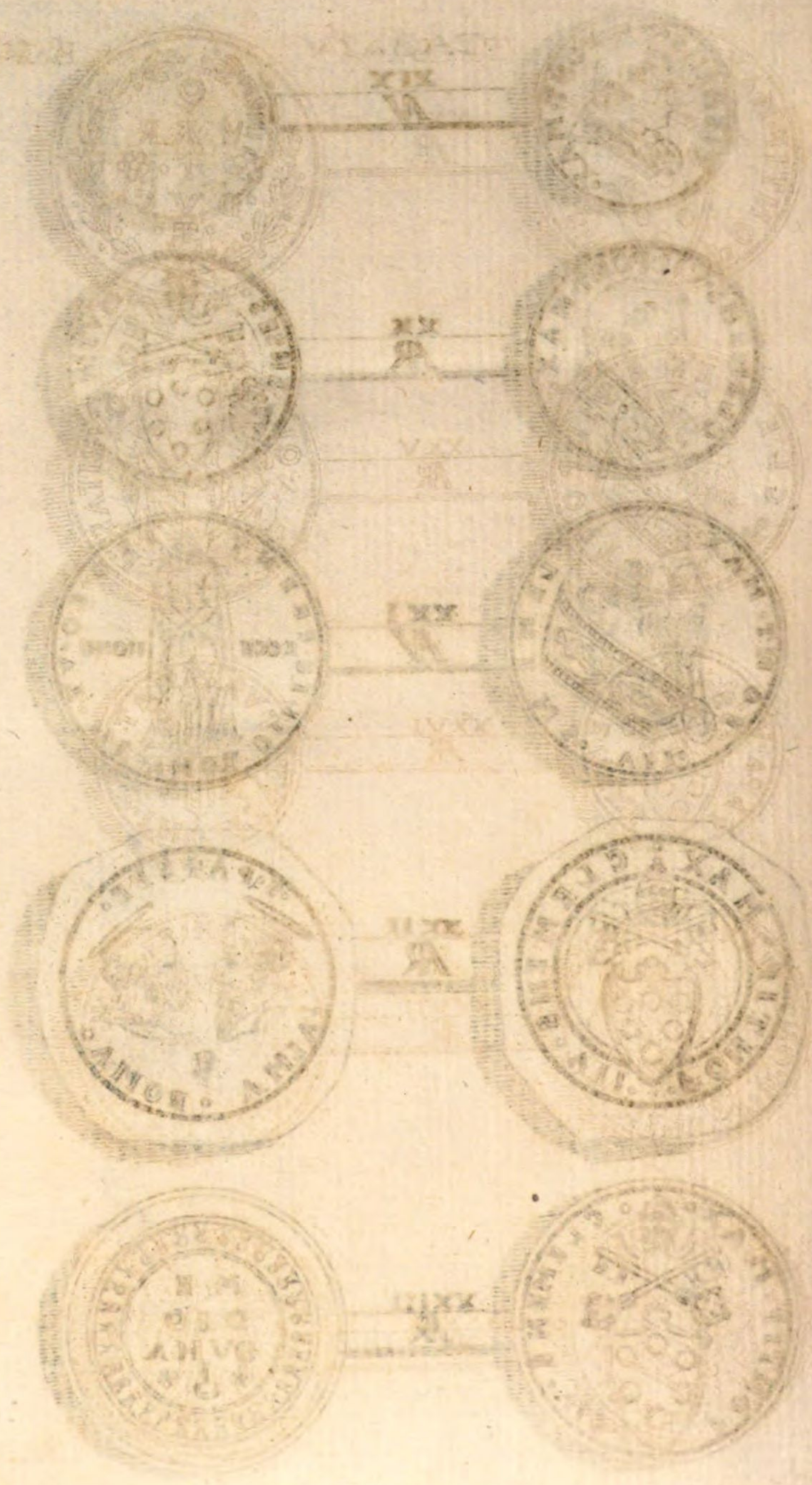

XXII
AR

XXIII
AR

XXIV
AR

XXV
AR

XXVI
AR

XXVII
AR

XXVIII
AR

Beatissima Virgo, & S. Joseph, genibus flexis, infantem Jesum, in præsepe jacentem, adorant.

ET PORTÆ CÆLI APERTÆ SUNT. Pontifex solemni habitu indutus, ambabus manibus malleum tenens, Portam Sanctam aperit, post ipsum aliquot advenæ, corollas precatorias, & baculos genuflexi tenent, supra S. Petrus clave aperit Coeli Portam, è qua lumen in subjectam alteram portam descendit.

Indictio à Clemente VII. anno Jubileo, solemnique pompa ab eodem aperta Basilicæ Vaticanæ Sancta Porta in pervigilio festi Nativitatis Domini, quod in nummo exprimitur; annus hic 1525., qui lætissimus cunctis esse debuerat ob indictam Christi fidelibus noxarum publicam expiationem, funestus tamen accidit, Romam enim lues invaserat, crebris funeribus luctuosa, & recrudescentibus inter Christianos Principes bellis, Franciscus Galliarum Rex in Italiam cum exercitu veniens, & feliciter Mediolano potitus, Ticinum irritò conatu obsedit, Hispanique, novis aucti copiis è Germania à Borbonio adductis, in prælio, maxima cum interneccione, Gallos superarunt, ipseque Rex acriter dimicans, in potestatem hostium venit. In Germania rustici, qui impia, novaque de religione dogmata amplexi fuerant, Lutherò incentore, ductoreque Thoma Muntzero, arreptis
in

in Dominos , ac Magistratus armis , per universas regiones , turbas excitarunt, omniaque rapinis , ac cædibus replevere, & , si tandem centum millibus ex ipsis occisis , infania hæc deferbuerit . Vide Guicciardin. Hist. Ital. lib. 15. fol. 459. , & Laurentii Surii Commentarium pag. 140. edit. Colonien. 1598. Has igitur ob causas , itineraque difficilia , ac armis interclusa , non is advenarum numerus hanc sacram peregrinationem , ac in anteaëctis annis Jubilei , suscepserat .

III.

CLEMENS VII. PONTIFEX MAX. Pontificis caput .

JUSTI INTRARUNT IN EAM . Porta Sancta clausa , ac utrimque SS. Petri , & Pauli simulachra .

IV.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Pontificis caput , ut supra .

JUBILEUM VII. CLUSIT . Corolla frondea nummi ambitum exornat .

Peraëta à Clemente Pontifice anni Jubilei celebritate , clausa ab eodem solemni , consuetoque more fuit Templi Divi Petri Sacra Porta , quam nummus repræsentat , addito lemmate *Justi intrarunt in eam* ex Psalmo 17. 20. *Hæc Porta Domini , justi intrarunt in eam* . Errorem inesse in averfæ partis alterius nummi inscriptis verbis , Septimum scilicet Jubileum Clemen-

tem

tem clausisse, scripsit Xaverius Scilla in notitia monetæ Pontificiæ pag. 227., Octavus enim dicendus fuerat, si Jubileus annus, ab Urbano VI. indictus, adnumeretur; atqui nonus, si ille à Martino V. constitutus anno 1423., cujus mentionem facit Onuphrius Panvinus in Chronologia, aliique, etsi plures omittant; at revera, varius apud Pontifices annos hosce numerandi mos fuit; in Constitutione *Ineffabilis* Pauli II., qui annum Jubileum ad vigesimum quemque quintum annum contraxit, quam confirmavit Sixtus IV., mentionem facit eorum, quos celebrarunt Bonifacius VIII., Clemens VI., Urbanus VI., ac Martinus V., alii verò illum Urbani VI. omisere; videndus de hac re Andreas Victorellus annor. Jubil. Hist. parte 1. pag. 6., & parte 2. pag. 194.

V.

CLEMENS VII. PONT. MAX. stemma, ut supra.

S. PETRUS. ALMA ROMA. S. Petri protome, dextera benedicit, sinistra clavem tenet.

VI.

CLEM. PP. VII. Clemens Papa VII. in area.

S. PETRUS APOSTOL. S. Petri caput.

VII.

CLEMENS VII. PONTIF. MAX. stemma, ut supra.

S. PA. S. PE. ALMA ROMA. Ambo SS. Apostolorum capita, mutuo sese respicientia.

VIII.

VIII.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Stemma, ut supra.

S. PAULUS, parva crux S. PETRUS, infra ROMA.
SS. Petrus, & Paulus stantes, primus librum,
& claves, alter librum, & enssem, tenent, ad pe-
des, inter utrumque, lilium, fortè monetarii
signum.

Ea est hominum natura, ut si quæ populis mala
accidant, hi statim causam dominantibus im-
putent, omnemque culpam in eos rejiciant; hoc
præcipuè expertus est Clemens VII., plura
enim, ejus pontificatus tempore, adversa evenere;
divexata diuturnis bellis Italia, cruentissima per
summam perfidiam Romanæ Urbis direptio,
pestilentes morbi, dira fames, Tyberis inunda-
tio, quibus calamitatibus major Romanorum
Civium pars absumpta cum fuisset, luctuosa
ipsius pontificatus memoria reddita est, quamo-
brem, teste Paulo Jovio Histor. lib. 32. pag. 491.
*omnis ordo, ac populus denique universus, diù ex-
pectata, ac demum audita ejus morte, magnoperè læ-
tatus est*; etsi Clementis animus, non modicis,
atque his egregiis virtutibus, ornaretur, ut scri-
bit idem auctor pag. 490.

IX.

CLEMEN. VII. PONT. MAX. Stemma, ut supra.

S. PAULUS S. PETRUS stantes, & inferius MARC.,
& inter has litteras gentilitium stemma Card.
Armellini. Fran-

Franciscus Cardinalis Armellinus à Leone usque X., cujus gratia pollebat, ut supra diximus, Marchiæ Anconitanæ legatione decoratus fuit, legitur apud Ciaccon. Tom. 3. col. 389.

X.

CLEM. VII. PONT. MAX. Stemma, ut supra, infra parvus Leo.

ÆTERNA SALUS. Crux ex stellis composita, quam stellatus circulus ambit, inferius, ad latera stemma utriusque Cardinalis Accolti.

XI.

CLEM. VII. P. M. Stemma, ut supra, & infra ad dexterum latus parvus Leo.

S. CYRI. ANCON. S. Cyriaci episcopali habitu induti, protome, dextera benedicit, sinistra crucem tenet, infra stemma Benedicti Cardinalis Accolti.

Dum Anconitani Cives pontificiis jussibus, non modo parerent, quin imò eosdem contemnerent, electisque ad Urbem regendam Decurionibus, libertatis nomen arrogantius præferrent, Clemens VII., hortante Petro Card. Accolto, qui ejusdem Urbis Episcopus fuerat, cum timorem, verum nè, an simulatum, incertum, illis Civibus Classis Turcicæ adventus, iniecisset, anno 1532., ad defensionem illius Urbis misit cum quadringentis peditibus Aloysium Gonzagam, qui occupatis Portis, ac foro,

21. Septembris die, admisit Benedictum Cardinalem Accoltum, Petri, quem diximus, item Cardinalis, nepotem, qui Legati munere ea in Urbe, Provinciaque fungens, statim in ordinem Decuriones redegit, & refractarios Cives, alios carcere, alios exilio multavit, construendæque, opportuno in loco, arci manum apposuit, Antonio Sangallo Architecto, uti refert Saracenus in Historia Anconæ par. 2. lib. xi. pag. 337.

XII.

CLEM. VII. PONT. MAX. Pontificis caput.

BONONIA MATER STUDIORUM. Leo saliens anterioribus pedibus vexillum tenet.

Non leve fidei, ac benevolentiae erga Clementem specimen edidit Bononia, cum Pontifex ipse in Adriana arce obsessus, ac inde detentus, donec ingentem auri vim, Cæsarianis militibus in stipendia pactam, persolveret, ut citius libertatem assequeretur, Bononienfes Cives ultrò vigintiquatuor aureorum millia contulere, & ob hoc beneficium, ab eodem Pontifice concessum iis fuit, ut non modicam salis copiam liceret ex Cerviae salinis in suam Urbem inferre, teste Torrigio in opere Italico de Criptis Vaticanis part. 2. pag. 264.

XIII.

In area. EX COLLATO AERE DE REBUS SACRIS, ET

PRO-

PROPHANIS IN EGENORUM SUBSIDIUM MDXXIX. BONONIA.

Supra Canis cubans facem ore tenet.

COGENTE INOPIA REI FRUMENTARIÆ. S. Petronius episcopali habitu indutus, dextera parvam Urbis imaginem tenet, sinistra pedum pastorale, & infra Civitatis insigne.

Summa frugum penuria, ac inusitata aeris inclementia, pestilentes morbos pariente, afflictam fuisse Italiam anno 1528. testatur Surius in Comment. pag. 163., nec expertem hujus maximæ calamitatis Bononiam fuisse scripsit Vizanius Hist. Bonon. lib. 10. pag. 540. Proximaque loca, inter quæ Mutina, uti legitur apud Vedrianum in Hist. Tom. 2. lib. 18. pag. 510. Lues autem sequenti anno, hyeme adveniente, mitescere, ac demum cessare visa est, sed crevit frumenti caritas, quod evincit nummus, quem exhibemus, unus ex iis, qui conflati in egenorum subsidium fuere, ex argenteis Templorum donariis Deo dicatis, ac præcipuè ex illis, quæ in sacra Æde Religiosorum hominum ex Divi Dominici instituto asservabantur, quod indicat impressa denario Canis imago, facem ore tenentis, ejusdem Ordinis insigne; verum ob novam copiosam messem, illatamque ex aliis regionibus annonam, desiisse hanc cibariorum inopiam apparet, cum eodem anno, paulo ante Kalendas Novembres, Clemens VII. eam in Urbem adve-

nerit, in qua inde Carolum Cæsarem Imperatorio diademate ornavit, totius Italiæ Proceribus, omnisque conditionis hominibus eo confluentibus.

XIV.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Stemma, ut supra.

VERA REDEMPTIO, FIDA PROTECTIO. Christus sedens, sceptrum sinistra tenet, dextera redimit corona Virginem Matrem, quæ, humili actu, caput deprimat, admotis ad pectus ambabus manibus; infra PARMA 1526., ad dexteram, stemma Joannis Cardinalis Salviati, & ad sinistram insigne Urbis.

XV.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Pontificis caput.

PARMÆ DOMINUS. Stemma Pontificis, infra ad dexteram illud Cardinalis Salviati, & ad sinistram Urbis insigne.

XVI.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Stemmata Pontificis, Cardinalis Salviati, & Urbis, ut supra.

S. HILARIUS. S. JOANNES. Primus episcopali habitu indutus, dextera librum tenet, sinistra pedum; S. Joannes, pellicea veste tectus, parvam crucem tenet hastæ innixam, ambo stantes, & infra PARMA.

XVII.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Stemma Pontificis, ut supra.

SUB

SUB TUUM PRÆSIDIUM. Beatissima Virgo sedens
infantem Jesum in gremio tenet, & infra PARMA.
XVIII.

CLEMENS VII. P. M. PLAC. D. Clemens VII. Pon-
tifex Maximus Placentiæ Dominus, stemma.
Pontificis.

S. JUSTINA PROTECTRIX. Mulier stans, dextera
manu ad pectus apposita, sinistra pastorale pe-
dum tenet.

Joannes Cardinalis Salviatus, à Clemente
Pontifice Parmæ, ac Placentiæ Legatus renun-
ciatus est, ut legitur apud Ciacconium Tom. 3.
col. 382., anno 1526. eo sanè tempore, quo Cæ-
sarei Duces, ob victoriam ad Ticinum de Gal-
lis relatam, de qua supra mentionem fecimus,
elati, Franciscum Sfortiam Mediolani Ducem,
insimulatum adversus Carolum Imperatorem,
multa tractasse, graviter ex morbo decumben-
tem in Mediolanensi arce, obsederunt, qua re
commotus Clemens, ad Italiæ securitatem, af-
ferendamque Francisco opem, novum foedus,
accito quoque Angliæ Rege, cum Venetis, pe-
pigit; verum paulo post, cum è Germania, no-
vis cum militibus, Georgius Fronspergius ad-
venisset, trepidatum Parmæ est, sed Francisci
Guicciardini, qui præerat Pontificiis copiis,
Commissarium vocant, in Urbem advenientis
diligentia, factum est, ut disposita per muros,
ad

ad defensionem , Urbana militia, Fronspergius ,
nulla re tentata , Taro fluvio trajecto , aliò abie-
rit ; Bonaventura Angelus in Histor. Parmen.
lib. 5. pag. 513.

XIX.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Pontificis caput .

S. GEM. MUTINEN. EPS . S. Geminianus Muti-
nensis Episcopus sedens , dextera benedicit, fini-
stra pedum tenet, ad dexteram stemma Cardina-
lis Salviati, ad sinistram Crux, Mutinæ insigne .

XX.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Pontificis caput .

MUTINENSES . Stemma Pontificis, ad dexteram
Cardinalis Salviati , ad sinistram Urbis insigne .

Joannes Cardinalis Salviatus , cujus supra
meminimus , legatione Mutinæ urbis jam ab
anno 1524. à Clemente VII , etsi absens, functus
est , usque ad annum 1527. , quo infanda Romæ
direptio, obfessusque Pontifex fuit, qua occasio-
ne arrepta , Alfonsus Ferrariæ Dux , subitario
coacto exercitu, Mutinam venit , indictaque per
Tibicinem deditio , Philippus Nerlius , Sal-
viati Cardinalis sororis vir , cujus vices ipse ge-
rebat , & Comes Ludovicus Rangonus , cum eis
non essent validæ ad defensionem vires , quin-
gentis cum peditibus , ac quatuordecim bellicis
majoribus tormentis , Urbe excessere , Bono-
niam versus itinere suscepto , quamobrem Mu-
tinen-

tinenses Cives Alfonsum, qui Rubieræ morabatur, ultro accersivere, illeque die sexta Junii solenni pompa Mutinam ingressus est. Vide, Vedrianum Histor. Mutinensis lib. 18. pag. 507. Tom. 2., qui pag. 500. ait anno 1524. Mutinæ Præfectum monetariæ officinæ fuisse Nicolaum Cavallerinum Mirandulanum.

XXI.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Pontificis vultus, promissa barba.

PRO EO, UT ME DILIGERENT, in nummi circuitu. In medio D. N. Jesu Christi imago stans, alligatis manibus, cum corona spinea, & clamide, & ad utrumque latus ECCE HOMO, inferius ROMA.

XXII.

CLEMENS VII. PONTIF. MAX. Stemma Pontificis. S. PA ✠ S. PE. Utriusque Apostoli caput, ac inferius parvus tridens, monetarii signum. ALMA ROMA.

XXIII.

CLEMENS VII. PONTIF. MAX. Stemma, ut supra. In area MEDIO DUHA, & inferius, monetarii signum.

XXIV.

CLEMENS VII. PONTIF. MAX. Stemma, ut supra. In area QUART. DUC. monetarii signum. Horret animus eam referre cladem, ac vastita-

stitatem, quam Romanæ Urbi intulere anno
 1527. perfidi hostes, quorum major pars falsis
 Lutheri dogmatibus, ac Saracenica impietate,
 aut Judaica superstitione imbuta fuerat, ut scri-
 psit Cæsar Glorierius in Hist. expugnatæ, &
 direptæ Urbis pag. 24. ; hinc istorum in Aposto-
 licam Sedem odium, & Clemens Pontifex in
 arce S. Angeli arcta obsidione circumclusus,
 hanc Populi Romani, nihil tale meriti, lanie-
 nam, ociosè spectante, Francisco Maria Urbi-
 natium Duce, infido foederati exercitus Impe-
 ratore, & licet Franciscus Galliaæ Rex, accito
 in societatem Henrico Angliæ Rege, Lotre-
 cum, cum valido exercitu in Italiam, ad libe-
 randum Pontificem, misisset, tamen, cum post
 plures menses cibaria in arce defecissent, ac ibi-
 dem plures, vel ejus ex familiaribus essent pe-
 stilentibus morbis absumpti, Clemens, ad pa-
 randam sibi libertatem, effugiendasque tot
 ærumnas, ad pactiones cum hoste descendere
 coactus est. Gravissimæ illæ fuere, quas refert
 Guicciardinus Hist. Ital. lib. 18. pag. 54., ut, sci-
 licet quadringenta aureorum millia persolveret,
 quæ stipendii nomine acciperet ea, immanium
 potius prædonum colluvies, quam justus mili-
 tum exercitus; ex illis autem quadringentis
 millibus, centum millia in præsentem numeraret,
 cumque ad hanc pecuniam conflandam, argen-
 tum,

tum , aurumque non esset , necesse fuit , ut aurea , argenteaque vasa , etiam sacra , quæ in arcem ad securitatem illata fuerant , conflarentur , uti scribit Marcellus Alberinus in Relatione MS. direptionis Urbis : *furono disfatte molte Croci , & argenti di varie Chiese , servati in quella ruina , e che solevano essere ornamenti à molte Reliquie di Santi , e gl' Apostoli della Cappella del Papa , e furono per la fretta improntati quei scudi , e mezzi , e quarti di scudi con le teste de' SS. Pietro , e Paolo , e con l' armi , ed insegne del Papa , ed altri con lettere , che denotavano la valuta del mezzo , e di un quarto di scudo ; idest : conflatae sunt multæ argenteæ Cruces , ejusdemque metalli sacræ lipsanothecæ , Templorum olim ornamenta , simulachra quoque argentea Apostolorum Pontificii Sacelli , & , ad celerius perficiendum opus , percussi fuere nummi argentei , ducati dicti , dimidii , & quadrantes , in quibus , ex una parte impressa erant SS. Petri , & Pauli capita , & in altera Stemma gentilitium Pontificis , aliique cum epigraphæ , illorum valorem indicante ; hosce argenteos nummos exhibemus , non exæquatis , ut videre est , à festinantibus monetariis artificibus , eorumdem marginibus . In aureo nummo signato num. xxi. , quæ visitur Christi Domini imago , Judaico populo expositi , additis verbis , ECCE HOMO , egregia arte typo insculpta fuit à præclaro artifice*

Benvenuto Cellino, Clementis Pontificis jussu, adhuc in arce detenti, ut ipse Cellinus memorat in tractatu artis aurariæ lib. 1. cap. 7. pag. 66. 2. edit., & in libro de Vita sua pag. 62.: alluisse videtur Pontifex, hac Servatoris imagine, cujus vices ipse gerebat in terris, cum ad injurias, quibus eum hostes, spreta sacrosancta dignitate, qua fulgebat, affecerant, tum ad ingratos Florentinos cives, qui soli, tam adversa ejus fortuna lætati, Mediceos adolescentes, Hippolytum, & Alexandrum, arctè eidem sanguine conjunctos, Reipublicæ hostes declaraverant, bonaque fisco addixerant. Adi Ammiratum Hist. Florentinæ lib. 30. pag. 369.

XXV.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Pontificis caput, promissa barba.

QUARE DUBITASTI. Christus Dominus stans super aquas, dextera manu sinistram S. Petri apprehendit, & jam ferè submersum, è fluctibus elevat.

Hujus quoque denarii typus, Benvenuti Cellini opus est, deque eo mentionem habet in libro de Vita sua pag. 64., imaginibus in illo impressis exprobrare voluit Clemens, eorum hominum modicam fidem, ac præcipuè Florentinorum Civium suorum, qui oppressum, ac penè obrutum tot infortuniis, quæ tamen ipse, Chri-

Christiana modestia, poenas peccatis, erroribusque suis debitas, fatebatur, ut ex ejus ore accepisse, narrat Jovius Histor. To. 2. lib. 25. pag. 67. nunquam emerfurum putaverant; verum paulo post eundem viderunt ad summum honoris, & æstimationis fastigium evectum, exoptata cum eo amicitia, & affinitate à duobus Europæ maximis Principibus; Carolus enim Imperator, Margaritam filiam, ex minus justis nuptiis susceptam, Alexandro Medici, Laurentii junioris filio despondit, & Catharina Medicea Henrico Aurelianensi Duci, Francisci Galliæ Regis secundo loco genito, in matrimonium collocata fuit.

XXVI.

CLEMENS PAPA VII. Pontificis stemma.

FIAT PAX IN VIRTUTE TUA. Crux totam aream occupans. ROMA. divisis ad unumquodque latus litteris.

Clemens Pontifex anno 1528., altero post Urbis direptionem, pacem inter Imperatorem, & Galliæ Regem procurare aggressus est, precibusque à Deo exorare, ut lemma nummo inscriptum indicat, cumque ex mala valetudine decumberet, iter, si convaluisset, se trans Alpes suscepturum, professus est, ad tam sanctum opus perficiendum, refert Raynaldus ad annum 1528. num. 10., & 1529. num. 56.

XXVII.

CLEMENS VII. PONT. MAX. Pontificis caput, promissa barba.

MISIT DOMIN. ANG. SUUM. Angelus sinistra manu D. Petrum apprehendit, & è carcere educit, inferius. ROMA.

Primis Pontificatus sui annis Clementem VII. barbam non aluisse, ostendit ejus imago superioribus nummis expressa, verum in Adriana arce ab hostibus circumclusus, in mœstitiæ signum, eandem promisit, & sanè eam prolixam habuisse constat, cum intempesta nocte elapsus ex illa est: *nihil prohibentibus portæ custodibus, cum petasatus, & penulatus, subductaque, & velata barba, se dispensatoris ministrum, ignobili eo habitu, mentiretur*, sicut refert oculatus testis Paulus Jovius Histor. Tom. 2. lib. 25. pag. 62. Verbis illis *misit Dominus Angelum suum* ad liberandum scilicet è carcere D. Petrum, respexisse videtur Pontifex ad Franciscum Angelium (Franciscum Angelum vocat Glorierius supralaudatus pag. 22.) Religiosorum hominum è D. Francisci instituto principem, Ministrum generalem vocant, eximiæ probitatis virum, postmodum à Clemente purpureo galero donatum, qui litteras à Carolo V. impetrarat, quibus significabat Aurantio, aliisque Cæsarei exercitus Ducibus, ut Pontificem in pristinam assererent liber-

bertatem . Guicciardinus Hist. lib. 18. pag. 62.
XXVIII.

CLEMENS VII. PONT. MAX. AN. XI. Pontificis caput , ut supra .

QUARE DUBITASTI . Christus Dominus super aquas stans , dextera benedicit , sinistra lævum D. Petri brachium apprehendit, eumque ex undis , ferè immersum , eripit .

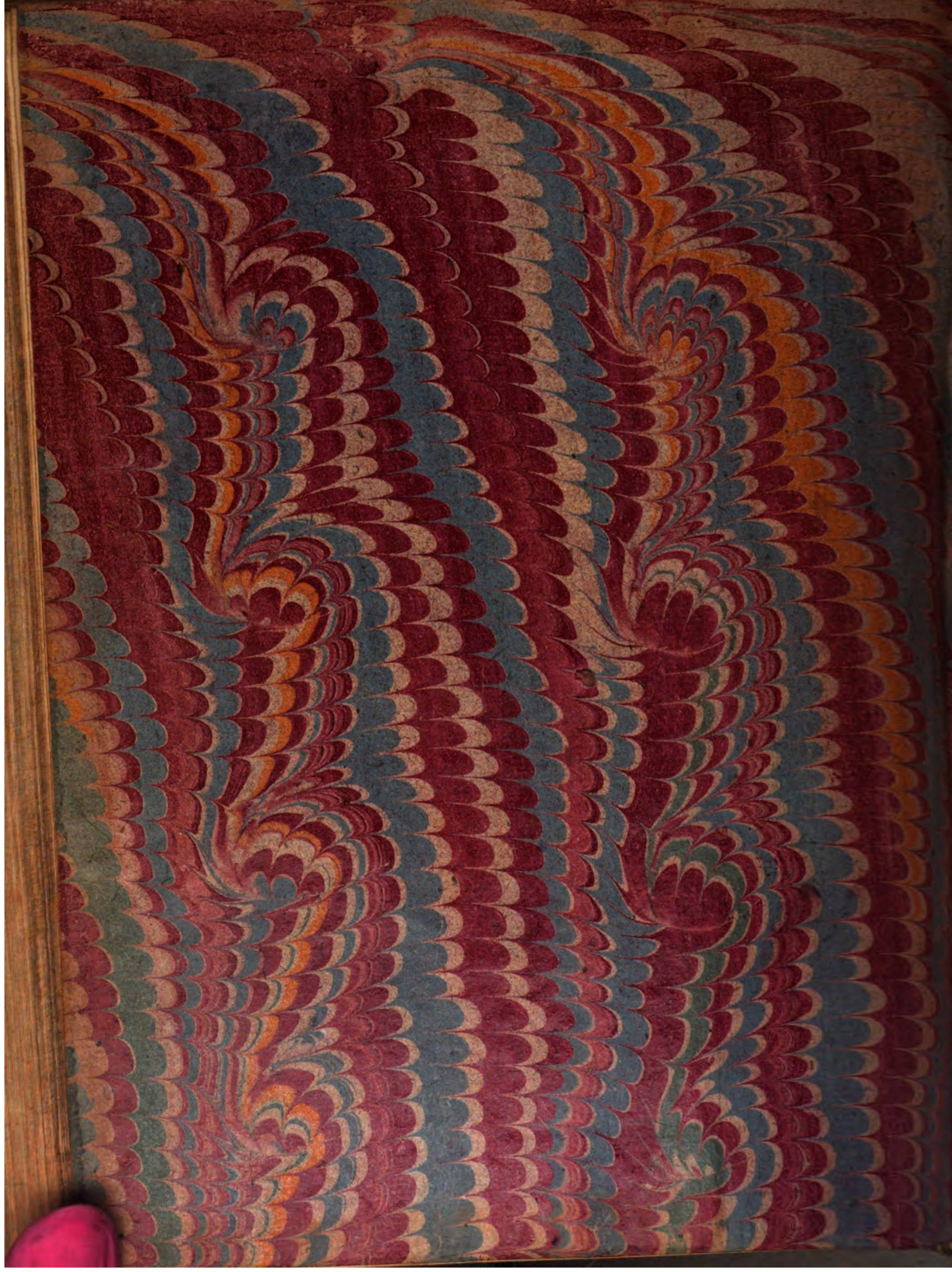
Vifuntur in hoc nummo eædem imagines , quæ in superiori num. xxv. , fed aliis lineamentis , alioque corporis ftatu , à diverfo artifice typo inſcalptæ . Clemens VII. , omni ſpe in Deo poſita , ante ſex annos obſeſſus , ac in extremas anguſtias redactus, anno 1533. , qui Pontificatus ſui undecimus fuerat , poſt conſtitutum Florentinæ Reipublicæ Principem Alexandrum Medicem , Maſſiliæ à Francisco I. Galliæ Rege , maximo cum honore , ac magnificentiſſimo apparatu , de quo Jovius Hiſtor. lib. 31. pag. 469. Tom.2. exceptus , cum eodem Rege affinitatem contraxit .

FINIS.

PRÆ CÆTERIS CORRIGENDA.

Pag. 15.	lin. 7.	lege :	etoit
	9.		souverrain
			avec celui du
20.	15.		Cælestinus
30.	23.		clypeum
50.	1.		pars
78.	penult.		in Transtiberim <i>lege</i> Transtiberinæ
79.			nummus percussus Sede vacante locandus erat post Urbanum V. pag. 74.
87.	21.		dextera
92.	3.		Cartophilacio , & alibi
103.	3.		Picentibus
127.	8.		navem
137.	25.		Xystus , & pag. 138. lin. penult.
139.	7.		<i>dele</i> uti fit in præsentia
147.	ult.		seu
162.	21.		æquè
164.	26.		Raimundus
178.	9.		Leonibus
192.	11.		SANCTUS
210.	5.		hic
226.	15.		In area averfæ partis nummi xxiii. ME- DIO DVHA . Sic ab hetrusco artifice , juxta patriam , vitiosamque pronunciatio- nem , adspirata littera H loco C posita , ver- bum illud chalybeo in typo expreſſum vi- riculo fuit .

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.
1880

Fioravanti, Benedetto

Antiquiores pontificum romanorum Denarii

Roma 1738

4 Num.rec. 36 c

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10685224-4